

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΡΩΣΣΗ Δ. Φ.
Π. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΜΑΡΚΟΥ ΤΥΛΛΙΟΥ ΚΙΚΕΡΟΝΟΣ
ΤΡΙΤΟΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΙΛΙΝΑ ΛΟΓΟΣ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΗΣ Ζ' ΤΑΞΕΩΣ
ΤΩΝ ΟΚΤΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ Ο.Ε.Σ.Β.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ — ΚΑΤΑ ΛΕΞΙΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ — ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ —
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ — ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ — ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ —
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ — ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ — ΓΝΩΜΙΚΑ — ΝΟΗΜΑ — ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ —
ΕΠΙΓΡΑΦΗ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΩΤΑΤΗ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ
ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ "ΝΙΚΟΛ. Ι. ΡΩΣΣΗΣ Ο.Ε.",
ΝΙΚ. Ι. ΡΩΣΣΗ - ΣΟΦ. Ι. ΡΩΣΣΗ - ΕΥΘ. Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΟΔΟΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ - ΤΗΛ. 36.584 - ΑΘΗΝΑΙ

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν κάτωθι ἐπογραφὴν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου.

Ο. Ε.

Γ. Ρώσου

ΜΑΡΚΟΥ ΤΥΛΛΙΟΥ ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ Ο ΤΡΙΤΟΣ ΚΑΤΑ ΚΑΤΙΛΙΝΑ ΛΟΓΟΣ

Κεφ. Ι. § 1—3 Προοίμιον

§ 1

Quirites,
 rem publicam
 vitamque omnium vestrum
 bona, fortunas,
 coniuges
 biberosque vestros
 atque hoc domicilium
 clarissimi imperii,
 fortunatissimam
 pulcherrimamque urbem,
 vidētis
 hodierno die
 summo amore
 immortalium deorum
 erga vos,
 laboribus, consiliis,
 meis periculis
 e flamma
 atque ferro
 ac paene
 ex faucibus fati
 ereptam
 et vobis conservatam
 ac restitutam.

κυρίται,
 τὴν πολιτείαν
 καὶ τὴν ζωὴν πάντων ὑμῶν,
 τὰ ἀγαθὰ, τὴν περιουσίαν,
 τὰς συζύγους
 καὶ τὰ τέκνα σας
 καὶ ταύτην τὴν πρωτεύουσαν
 τοῦ ἐνδοξοτάτου κράτους,
 τὴν εὐδαιμονεστάτην
 καὶ ὠραιοτάτην πόλιν,
 βλέπετε
 κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν,
 ἕνεκα τῆς μεγίστης ἀγάπης
 τῶν ἀθανάτων θεῶν
 πρὸς ὑμᾶς,
 διὰ τῶν μόχθων, τῆς συνέσεως
 τῶν κινδύνων μου
 ἐκ τῆς φλογός
 καὶ τοῦ σιδήρου
 καὶ σχεδὸν
 ἐκ τοῦ φάρυγγος τοῦ πεπρωμένου
 ἐξαρπαγείσαν
 καὶ χάριν ὑμῶν διασωθεῖσαν
 καὶ ἀποκατασταθεῖσαν (ἀνωρθω-
 μένην).

§ 1. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. *res publica*. οὗς. τὸ ὅποιοι
 ἀποτελεῖται ἐκ δύο λέξεων κλινομένων χωριστά· *res*, *rei* θ. ε' κλίσι. = πρᾶγμα
publicus, *a*, *um*, ἐπίθ. β' κλίσι. = δημόσιος· *res publica* (γεν. καὶ δοτ. *rei*
publicae, αἰτ. *rem publicam*, ἀφαιρ. *re publica*· πληθυντικὸν δὲν ἔχει) =
 πολιτεία, κράτος, ἢ Ῥωμαϊκὴ δημοκρατία. — *Quirites* = κλητ. πληθυντ. τοῦ οὗς.
Quiris ἢ *Qitiritis* γεν. *Quiritis*, ἀφρ. γ' κλίσι. = Κυρίτης· συνήθως ὁμως ἄπαν

τάται εἰς τὸν πληθύν. *Quirītes*, ἰαμ καὶ—*um*=*Κυρίται*.—*vitamque*=*δύο λέξεις* ὁ *que* ἀχώριστος συμπλεκτικός σύνδεσμος=*atque vitam* *vita*, *ae*, *θ.* *κ'* *κλίσ.*=*ζωή*.—*omnīum*=*γεν. πληθ.* τοῦ *omnis*, *is*, *e*, *ἐπίθ.* *γ'* *κλίσ.*=*πᾶς*, *πᾶσα*, *πᾶν*—*vestrum*=*γεν. πληθύν.* τῆς *προσωπ. ἀντων.* τοῦ *β'* *προσώπου* (*tu*, *tui*, *tibi*, *te*, *a te* *πληθύν.* *vos*, *vestri* καὶ *vestrum*, *vobis*, *vos*, *a vobis*).—*bonum*, *i*, οὐδ. *β'* *κλίσ.*=*τὸ ἀγαθόν* εἰς τὸν *πληθύν.* *bona*, *orum*=*τὰ ἀγαθὰ, τὰ κτήματα*, ὁ *πλοῦτος*.—*fortūna*, *ae*, *θ.* *α'* *κλίσ.*=*ἡ τύχη* εἰς τὸν *πληθ.* *fortūnae*, *arum*=*ἡ περιουσία*.—*coniūges*, *aitiat*, *πληθύν.* τοῦ *coniux* [*καὶ coniux*], *iūhis*, *θ.* *γ'* *κλίσ.*=*ἡ σύζυγος* [ἀλλά καὶ ἄρσεν. ὁ σύζυγος].—*liberosque*, *δύο λέξεις* = *atque liberos* *liberos* = *αἰτιατ. πληθ.* τοῦ *liberi*, *orum* [μόνον εἰς τὸν *πληθύν.*], ἄρσ. *β'* *κλίσ.*=*τὰ τέκνα*—*vestros*=*αἰτ. πληθ.* τοῦ ἄρσ. τῆς *κτητικῆς ἀντων.* *β'* *προσώπου* [ἐπὶ πολλῶν *κτητόρων*] *vester*, *vestra*, *vestrum*=*ἰδικός σου* [*α'* *πρός. nostrer*, *nostra*, *nostrum*=*ἰδικός μας* *γ'* *πρός. suus*, *sua*, *sum*=*ἰδικός των*].—*hic*, *haec*, *hoc*, *δεικτ. ἀντων.*=*οὗτος, αὕτη, τοῦτο*. *domicīlium*, *ii*, οὐδ. *β'* *κλίσ.*=*κατοικία*, *ἔδρα*, *πρωτεύουσα*.—*clarissimus*, *a*, *um*, *ὑπερθετικὸς βαθμ.* τοῦ *ἐπίθ.* *β'* *κλίσ.* *clarus*, *a*, *um*=*ἐνδοξος*. [ὁ *συγκριτικὸς clarior*, *ius* (*γεν. ioris*)]—*imperium*, *ii*, οὐδ. *β'* *κλίσ.*=*τὸ κράτος*, ἡ *ἐξουσία* *κατόπιν αὐτοκρατορίας* [ἔξ αὐτοῦ παράγεται τὸ νεώτερον *ἱμπεριαλισμός*=*ἡ τάσις πρὸς ἐδαφικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἐπέκτασιν*]. *fortunatissimus*, *a*, *um*, *ὑπερθ. βαθμ.* τοῦ *ἐπίθ.* *β'* *κλίσ.* *fortunatus*, *a*, *um*=*εὐδαίμων, εὐτυχής* [ὁ *συγκρ. fortunator*, *ius* (*γεν. ioris*)].—*pulcherimus*, *a*, *um*, *ὑπερθετ. βαθμ.* τοῦ *ἐπίθ.* *β'* *κλίσ.* *pulcher*, *pulchra*, *pulchrum*=*ὄριος* [ἔξ οὗ καὶ τὸ *βυζαντικόν*: *Πουλχερία*], τὸ *ἐπίθ.* *pulcher* εἶναι *συγκριτόμενον*, ἀπέβαλε *δηλαδὴ* τὴν *κατάληξιν*—*us*, *διότι* *πρὸ* αὐτῆς *ὑπάρχει* τὸ *σύμφωνον r*, καὶ *ἀνεπτύχθη* ἔν *e*: *pulchrus*—*pulchr*—*pulcher* *γεν. pulchri* *δοτ. pulchro*, *ait. pulchrum*, *κλητ. pulcher*, *ἄφαιρ. pulchro*] [ὁ *συγκριτ. pulchrior*, *ius* τὰ εἰς *er* *λήγοντα ἐπίθετα β'* καὶ *γ'* *κλίσ.* *σχηματίζουσι* τὸ *ὑπερθετικόν* αὐτῶν *διὰ* τῆς *προσθήκης* τῆς *κατάληξεως*—*rimus*, *a*, *um*, *εἰς* τὴν *ἐνικὴν ὀνομαστικὴν* τοῦ ἄρσεν. *βλ.* *Ἀχ. Τζαρτζάνου*: *Γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς Γλώσσης*, *σελ. 36*].—*urbis*, *urbis*, *θ.* *γ'* *κλίσ.*=*ἡ πόλις*, τὸ *ἄστυ* [ἡ *Ρώμη*] [ἔξ αὐτοῦ παράγεται ὁ νεώτερος *κοινωνιολογικός ὄρος*: *συμπαντισμός*=*ἀστυφιλία*].—*hodierno*, *ἄφαιρ. ἐν.* τοῦ *ἐπίθ.* *β'* *κλίσ.* [ἀνευ *παραθετικῶν*] *hodiernus*, *a*, *um*,=*σημερινός* [ἐκ τοῦ *ἐπιθ.* *hodie* [*hoc*+*die*]=*σημερινός*].—*dies*, *ἑἰ ἄρσ.* *γ'* *κλίσ.*=*ἡμέρα* [τὸ *dies* εἶναι *θηλυκοῦ γένους*, *ἰδίας*, *δταν σημαίνῃ χρόνον* ἢ *προθεσίαν*: *longa dies*=*μακρὸς χρόνος*, *certa dies*=*ὄρισμένη προθεσία*: *constituta dies*=*ἡ τεταγμένη ἡμέρα*: *βλ.* *Τζαρτζάνου* *Γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς Γλώσσης* *σελ. 26*].—*deus*, *i*, ἄρσ. *β'* *κλίσ.*=*θεός* [τὸ *οὐα. deus* δὲν ἔχει *εὐχρηστον* τὴν *κλητικὴν* τοῦ *ἐνικοῦ* [*dee*] ὡς *τοιαύτην* οἱ *μὲν* *ποιηταὶ* *χρησιμοποιοῦν* τὴν *κλητικὴν* *dive* [τοῦ *divus*], οἱ δὲ *μεταγενέστεροι* *Λατινοὶ* *ἀπὸ* τῆς *τῆν ὀνομαστικὴν* τοῦ *ἐνικοῦ* *deus* [=ὡ *θεέ*] *εἰς* *ἐκάστην* *πῶσιν* τοῦ *πληθυντικοῦ*, *πλὴν* τῆς *αιτιατικῆς*, *ἔχει* *διπλοῦς* ἢ *καὶ* *τριπλοῦς* *τύπους* καὶ *σχηματίζεται* ὡς *ἑξῆς*: *dei* ἢ *dii* ἢ *di*—*deorum* ἢ *deum*—*deis* ἢ *dii* ἢ *dis*—*deos*—*dei* ἢ *dii* ἢ *di*—*deis* ἢ *diis* ἢ *dis*].—*immortalis*, *is*, *e*, *ἐπίθ.* *γ'* *κλίσ.* [ἐκ τοῦ *mors*, *rtis*=*θάνατος*]=*ἀθάνατος*.—*summus*, *a*, *um* [*καὶ* *supremus*, *a*, *um*]=*ὑπέριστος*, *ἀνώτατος*, *ὑψιστος*, *μέγιστος*], *ὑπερθετ. βαθμ.* τοῦ *ἐπίθ.* *β'* *κλίσ.* *superus*, *a*, *um*=*ὁ ἄνω* [ὁ *θετικὸς εὐχρηστος* *μόνος* εἰς τὰ: *mare superum*=*τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος*, καὶ *superi*, *orum*=*οἱ ἐπουράνιοι*, *οἱ οὐρανιῶνες*]· *ὁ συγκριτ. superior*, *ius*. (*γεν. ioris*)—*erga*, *προθ.*+*αἰτιατ.*=*πρός*+*αἰτιατ.*—*vos*, *προσ. ἀντων.* *β'* *προσώπου* [*tu*].—*amor*, *oris*, *ἄρσ.* *γ'* *κλίσ.*=*ἀγάπη* *εὐνοία*.—*labor*, *oris*, *ἄρσ.* *γ'* *κλίσ.*=*μόχθος*, *κόπος*.—*consilium*, *ii*, οὐδ. *β'* *κλίσ.*=*συμβουλή*, *σύνεσις*.—*pericūlum*, *i*, οὐδ. *β'* *κλίσ.*=*κίνδυνος*.—*meus*, *a*, *um*, *ἀντων. κτητ. α'* *προσώπου* [ἐπὶ *ἐνὸς* *κτήτορος*]=*ἰδικός μου* [*β'* *πρός. tuus*, *a*, *um*=*ἰδικός σου*, *γ'* *πρός. suus*, *a*, *um*=*ἰδικός του*].— *e* ἢ *ex*. *προθ.*+*ἄφαιρ.* = *ἐκ*,

ἐξ: [ε πρό συμφώνου ἢ ἡ καί ex πρό φωνήεντος καί συμφώνου].—flamma, ae, θ. α' κλίσι.—φλόξ, πυρκαϊά, ἐμπρησμός.—atque, σύνδ. συμπλεκτ.=καί.—ferum, i, οὐδ. β' κλίσι.—σιδηρός, ξίφος.—ac, σύνδ. συμπλεκτ.=καί [τὸ ac οὐδέποτε τίθεται πρό φωνήεντος ἢ πρό ἡ].—raene, ἐπίρρ.=σχεδόν.—fauces, ūm θ. γ' κλίσι. (μόνον εἰς τὸν πληθυντικόν)=φάρυγξ. fatum, i, οὐδ. β' κλίσι.=πεπρωμένον, τὸ θέσφατον, ἡ μοῖρα).—ereptus, a, um, [μτχ. παθ. παρακ. τοῦ eripio [e+rapio], rīpi, reatum, ere, 3=ἐξαπατάω, [παθητ. eripior, ereptus sum, eripi].—conservatus, a, um, [μτχ. παθ. παρακ. τοῦ conseruo, anī, atum, are 1=διασφάζω [παθητ. conseruor, conseruatus sum, ari].—restitūtus, a, um, [μτχ. παθ. παρακ. τοῦ restitūto (re+statuo), restitūti, restitūtum restituere 3=ἀποκαθιστῶ, ἀνορθῶ παθ. restitūtor, restitūtus sum, restitūti].—videtis, β' πληθθ. ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ vidēo, vidi, visum, vidēre 2=βλέπω [παθητ. vidēor, visus sum, vidēri].

§ 1. **Συντακτικὰ.** bona, fortūnas, coniūges· νὰ ἐννοηθῆ καὶ εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς λέξεις ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία β' προσ. vestra, vestras, vestras.—bona, fortūnas, coniūges, liberosque, ἀσύνδετον ὀχῆμα.—bona, fortūnas, συνωνυμία.—fortunatissimam... urbem, διασφαισις τοῦ hoc domicilium.—hodierno die, ἀφαιρετικὴ χρονικὴ.—deorum immortalium, γενικὴ ὑποκειμενικὴ εἰς τὸ amore (dei immortales amant).—summo amore, ἀφαιρετ. τῆς αἰτίας.—laboribus, consiliis, periculis, ἀφαιρ. ὀργανικαί ἢ ἀντωνυμία meis νὰ ἐννοηθῆ καὶ εἰς τὰς τρεῖς λέξεις.—ferro, ἀντι: ferreis armis ἢ gladiis, χρησιμοποιεῖ τὴν ὕλην ἀντι τοῦ ἐκ ταύτης κατεσκευασμένου [συνδεκδοχῆ].—ex faucibus fati· προσωποποιία· θαυμασία προσωποποιήσις τοῦ πεπρωμένου ὡς ἀδηφάγου τέρατος ἐτοίμου νὰ κατασπαράξῃ τὴν Ρώμην.—vobis, δοτ. χαριστικὴ. ereptam, conservatam, restitutam κατηγορηματικαὶ μετοχαί ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ videtis ὡς ἀσθήσεως σημαντικῶς.

§ 1. **Πραγματικὰ.** Quirites, ἔτσι ἐκαλοῦντο κατ' ἀρχὰς οἱ Σαβίνοι ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν Curēs [=Κῦρες]· οἱ Σαβίνοι βασιλεῦδόν ἐπροχώρησαν, διὰ πολέμων καὶ κατακλήσεων, καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐπὶ τοῦ Κυρινάλιου λόφου [colis Quirinalis] καὶ ἀπετέλεσαν μὲ τοὺς πρώτους κατοικοὺς τῆς Ρώμης μίαν πολιτείαν· τοιοῦτοτρόπως ἡ πλήρης ὀνομασία τοῦ ρωμαίου λαοῦ συνολικῶς ἦτο: *populus Romanus Quiritesque ἢ populus Romanus Quiritiumque ἢ Quirites et Romani. Τελικῶς ἐπεκρότησε μόνον τὸ Quirites. Ἔτσι τιμητικῶς ὀνομάζοντο ὑπὸ τῶν ἀγορευόντων ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ Ρωμαῖοι πολῖται, ἐντόπιοι καὶ ἐπήλυδες, οἱ συνερχόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διὰ νὰ ἀσκήσουν τὰ πολιτικὰ τῶν δικαιώματα. Διὰ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως ὑπάρχει διχωνυμία· ἄλλοι τὴν παράγοντι εἰς τῆς πόλεως Curēs. ἄλλοι ἐκ τοῦ Σαβινικοῦ queir [=ἀκόντιον, πολεμιστής], ἄλλοι ἐκ τῆς λατινικῆς curia [=φυλὴ] καὶ ἄλλοι τέλος ἐκ τῆς σανσκριτικῆς κούρα [=ισχυρός, πολεμιστής].—hoc domicilium clarissimi imperii, ἐννοεῖ δηλαδὴ τὴν Ρώμην, ἡ ὁποία ὀνομάζεται καὶ domicilium imperii orbis terrarum [=πρωτεύουσα [ἔδρα] τοῦ κράτους τῆς οἰκουμένης].—hodierno die, δηλαδὴ τὴν 3ην Δεκεμβρίου τοῦ 63 π.Χ. Κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὁ Κικέρων, μετὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς συγκλήτους, ἀνεκοίνανεν εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν λαὸν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς συνωμοσίας καὶ τὴν σύλληψιν τῶν πρωτεργατῶν. ex faucibus fati, τὸ πεπρωμένον παρισιτάνεται ἀπὸ τὸν ῥήτορα σάν θηρίο, ποῦ ἔχει ἡδὴ εἰς τὸν φάρυγγά του τὴν κεφαλὴν τοῦ «imperium Romanum» δηλ. τὴν Ρώμην.

§ 1. **Νόημα.** Ὁ ῥήτωρ εἰς τὸ προσίμιον τοῦ λόγου του τονίζει δι, χάρις εἰς τὴν εὐνοίαν τῶν θεῶν καὶ εἰς τοὺς μύχθους καὶ κινδύνους εἰς τοὺς ὁποίους

ἐξετέθη καθὼς εἰς τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ σύνεσιν, ἡ πολιτεία διεσώθη ἐκ μεγίστου κινδύνου.

§ 1. Περίληψις. Ὁ ρήτωρ εἰς τὸ προοίμιόν του ἀνακοινᾷ ὅτι ἡ Πολιτεία ἐσώθη ἐκ μεγίστου κινδύνου, ὄχι μόνον ἕνεκα τῆς πρὸς τὴν Ρώμην εὐνοίας τῶν θεῶν, ἀλλὰ καὶ χάρις εἰς τὴν ἰδικὴν του σύνεσιν, τοὺς μόχθους καὶ τοὺς κινδύνους.

§ 1. Ἐπιγραφή. Ἡ εὐνοια τῶν θεῶν καὶ ἡ σύνεσις τοῦ Κικέρωνος διέσωσαν τὴν Πολιτείαν.

§ 2.

Et si non minus
iucundi atque illustres
sunt vobis
ii dies,
quibus conservāmur,
quam illi (dies),
quibus nascimur,
quod laetitia salūtis
est certa,
condicio nascendi
incerta,
et quod sine sensu
nascimur,
cum voluptāte (=cum sensu vo-
luptate)
servāmur,
profecto,
quoniam illum.
qui hanc urbem
condidit,
benevolentia famaue

sustulimus
ad immortāles deos,
debēbit esse in honōre

apud vos
posteriores vestros
is, qui servavit
eandem hanc urbem
conditam
amplificatamque.
Nam subiectos

prope iam ignes
toti urbi,
templis, delēbris,

Καὶ ἀφοῦ ὄχι ὀλιγώτερον
εὐάρεστοι καὶ λαμπραὶ
εἶναι εἰς ἡμᾶς
αὐταὶ αἱ ἡμέραι,
κατὰ τὰς ὁποίας διασωζόμεθα,
παρὰ ἐκεῖναι (αἱ ἡμέραι)
κατὰ τὰς ὁποίας γεννώμεθα,
διότι ἡ (μὲν) χαρὰ τῆς σωτηρίας
εἶναι βεβαία,
ἡ (δὲ) τύχη τῆς γεννήσεώς (μας)
ἀβεβαία,
καὶ διότι ἄνευ συναισθήσεως (μὲν)
γεννώμεθα,
μὲ τὸ αἴσθημα (δὲ) τῆς εὐχαριστή-
σεως
σωζόμεθα,
βεβαίως,
ἀφοῦ ἐκεῖνον,
ὁ ὁποῖος ταύτην τὴν πόλιν
ἔκτισε,
διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης (μας) καὶ τῆς
ἐξυμνήσεως (τῶν ἐπαίνων)
(ἀν)ὑψώσαμεν
μέχρι τῶν ἀθανάτων θεῶν,
θὰ πρέπη νὰ εἶναι ἐν τιμῇ (νὰ τι-
μᾶται)
μεταξὺ ὁμῶν (ἀπὸ σᾶς)
καὶ τῶν ἀπογόνων σας
αὐτός, ὁ ὁποῖος ἔσωσε
τὴν ἴδιαν αὐτὴν πόλιν
Ἰδρυμένην
καὶ ἐπηυξημένην (μεγαλωμένην),
Διότι τὰ ὑποβεβλημένα (ὑποτεθει-
μένα)
σχεδὸν ἤδη πυρὰ
εἰς ὄλην τὴν πόλιν,
εἰς τοὺς ναοὺς, εἰς τὰ ἱερά,

tectis ac moenibus
circumdatosque
restinximus,
idemque (nos)
gladios destrictos
in rem publicam
rettudimus
mucronesque eorum
a vestris iugulis
deiecimus.

εις τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὰ τείχη
καὶ πέριξ θεθειμένα
ἔσβεσαμεν,
καὶ οἱ ἴδιοι (ἡμεῖς)
τὰ ξίφη τὰ ἀνεσπασμένα
κατὰ τῆς πολιτείας
ἀπεστομώσαμεν
καὶ τὰς αἰχμὰς αὐτῶν
ἀπὸ τοῦς λαιμοῦς σας
ἀπειμακρόναμεν.

§ 2. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. Si, σύνδ. ὑποθετ. = εἰάν ἐδῶ ὅμως ἔχει αἰτιολ. σημασίαν = ἀφοῦ, ἐπειδή. — non ἐπίρρ. ἀρνητ. (ne + unum) = ὄχι, μὴ. — minus, ἐπίρρ. συγκριτ. βαθμ. = ἥττον, ὀλιγώτερον [τὸ θετικόν του paulum καὶ parum = ὀλίγον· τὸ ὑπερθετικόν του minime = ἐλάχιστα· τὸ ἐπίθετον εἶναι: θετικόν, parvus, a, um. συγκριτ. minor, minus, ὑπερθ. minimus, a, um]. — vobis, δοτ. πληθ. τῆς προσωπ. ἄντων. τοῦ α' προσ. [ego, mei, mihi, me, a me· πληθυντ. nos, nostri καὶ nostrum; nobis, nos, a nobis]. — iucundus, α' um, ἐπίθ. β' κλίσι. = εὐάρεστος. — illustris, is, e, [in + lux [lus + tro] ἐπίθ. γ' κλίσι = φαινώδης, λαμπρός. — ii [καὶ εἰ καὶ i], ὄνομα. πληθ. τῆς ὀριστ. ἄντων. is, ea, id = αὐτός. — dies, εἰ, ἀρσ. ε' κλίσι. = ἡμέρα. — quibus, ἀφαιρετ. πληθ. τῆς ἀναφορ. ἄντων. qui, quae, quod = ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον. — cōservamur, α' πληθ. ἐνεστ. ὀριστ. παθητ. διαθέσεως τοῦ conservo, avi, atum, are I = διασφῶζω· παθ. conservor, atus sum, ari = διασφῶζομαι. — quam, συγκριτ. μόριον = ἡ, παρά. — ille, illa, illud, δεικτ. ἄντων. = ἐκεῖνος, π. ο. = nascimur, α' πληθ. ἐνεστ. ὀριστ. τοῦ ἀποθετικοῦ ρήμ. nascor, natus sum, nasci 3 = γεννώμαι. — quod, σύνδ. αἰτιολογ. = διότι. — salus, ūtis, θηλ. γ' κλίσι. = σωτηρία. — certus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι. = βέβαιος. (συγκριτ. certior, ius, ὑπερθ. certissimus, a, um). — laetitia, ae, θ. α' κλίσι. = χαρά. — nascendī, γεννητὴ γερονδίου (gerundium) τοῦ ἀποθετ. ρήμ. nascor 3 = γεννώμαι τὸ γερονδίου εἶναι ρήμα οὐσιαστ. οὐδεν. β' κλίσι. καὶ ἔχει 4 μόνον πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ (ndi, ndo, — ndum, — ndo) αἱ ὁποῖαι ἀνιστοιοχῶν μὲ τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνάρθρου ἀπαρεμφ. τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐλληνικῆς γεν. nascendī = τοῦ γεννᾶσθαι, δοτ. nascendo = τῷ γεννᾶσθαι, αἰτιατ. (πάντοτε μετὰ προθ.) ad nascendum = πρὸς τὸ γεννᾶσθαι. ἀφαιρετ. nascendo = διὰ τοῦ γεννᾶσθαι· ἐδῶ ἡ γεν. ἀποδίδεται μὲ ἀφηρ. οὐσιαστ. τῆς γενήσεως (βλ. Α. Τζαοτζάνου, Γραμμ. Λατίν. σελ. 62). — incertus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι. = ἀβέβαιος. — condicio, iōnis, θ. γ' κλίσι = κατάστασις, συνθήκη, τύχη. — sine, προθ. + ἀφαιρ. = ἄνευ (+γεν.). — seusus, us, ἀρσ. δ' κλίσι. = αἰσθησις· ἐδῶ: συναίσθησις. — (sentio 4 = αἰσθάνομαι). — cum, προθ. + ἀφαιρ. = μετὰ (+γεν.). — voluptas, ātis, θ. γ' κλίσι. = εὐχαριστία, ἡδονή· cum voluptate ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ cum, sensu voluptatis = μὲ τὸ αἰσθημα τῆς εὐχαριστήσεως. — servamur, α' πληθ. ἐνεστ. ὀριστ. παθητ. διαθέσεως τοῦ servo I = σφῶζω. — profecto, ἐπίρρ. βεβαιολ. (pro + factum) = βεβαίως, τῷ ὄντι. — quoniam, σύνδ. αἰτιολ. (quom + iam) = ἐπειδή, ἀφοῦ. — hanc, αἰτ. ἐνικ. θηλ. τῆς δεικτ. ἄντων. hic haec, hoc = οὗτος, αὕτη, τοῦτο. — urbs, urbis θ. γ' κλίσι. = πόλις. — condidit, γ' ἐνικ. παρακ. ὀριστ. τοῦ ρήμ. condo, condidit, conditum, ēre 3 (cum + do) = κτίζω. τὸ ρήμα do, dedi, dedi, datum, dare I ὅταν συντίθεται καὶ τὸ α' συνθετικόν εἶναι μονοσύλλαβον, τότε κλίνεται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν π.χ. prodo, didi, ditum, ēre 3 ὅταν ὅμως τὸ α' συνθετικόν εἶναι δισύλλαβον, κλίνεται ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν δηλ. κατὰ τὴν α' συζυγίαν π.χ. circumdo, circumdēdi, circumdatum, circumdare I). — ad. προθ. + αἰτιατ. = εἰς, μέχρι. benevolentia, ae, θ. α' κλίσι. = εὐ-

γνωσοῦνη.—fama, ae, θ. α' κλίσι.—φήμη' ἐδῶ : ἐξύμνησις, ἔπαινοι.—sustul-
 ius, α' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. tollō, susūli, sublatum, tollere, 3=ε-
 γῶνω, ἀναβιβάζω.—esse, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ βηθ. ρ. sum, fui, esse=ε-
 μαι.—apud, προθ+αίτιατ.—παρά τινι.—posteri, ōrum, ἀρσ. β' κλίσι.—οἱ
 ἀπόγονοι (οὐσιαστικοποιημένοι ἐπίθ. ἐκ τοῦ posterior, a, um=ὁ ὕστερος, ὁ
 μεταγενέστερος' συγκριτ. posterior, ūs, ὑπερθ. postremus και postumus).—
 vester, vestra, vestrum, κλητ. ἀντων. β' προσ. (ἐπι πολλῶν κλητόρων)=ἴδι
 κός sac.—in, προθ+ἀφαιρ. (καί+αίτιατ.)=ἐν(+δοτ.).—honor και honos, ὄρις,
 ἀρσ. γ' κλίσι.—τιμῆ' sum in honōre apud aliquem=εἶμαι ἐν τιμῇ παρά τινι,
 τιμῶμαι ὑπό τινος.—debebit, γ' ἐν. μέλλ. ὄριστ. τοῦ debeo (de+habeo),
 debui, debitum, ἔρε 2=ὀφείλω' ἐδῶ ἀποδίδεται ἀπροσώπως : θά πρέπει, θά
 εἶναι πρόπον—eandem, σίτιατ. ἐν. τῆς ὄριστ. ἀντων. isdem, eadem, idem
 (ἐκ τοῦ is, ea, id+τοῦ μορίου -dem)=ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος.—conditus, a, um
 μη. παθ. παρακ. τοῦ ρ. condor, conditus sum, condi 3=ἰδρύομαι.—ampli-
 ficatus, a, um, μη. παθ. παρακ. τοῦ ρ. amplifico, I (amplus+facio)=ε-
 παύξανα, μεγαλῶνω.—nam, αἰτιολ. σύνδ. εἰς τὴν ἀρχὴν πάντοτε προτάσεως=
 διότι.—toti, δοτ. ἐνικ. τῆς ἐπιθετ. ἀντων. totus, a, um (γεν. totius, δοτ. toti)
 =ὅλος' (τοιαῦται ἀντων. μὲ γεν. εἰς -ius και δοτ. εἰς -i εἶναι αἱ ἐξῆς :
 solus (μόνος), ullus (τίς, τί), nullus (οὐδεὶς), alter (ἕτερος), alius (ἄλλος),
 neuter (οὐδέτερος), uter (ὀπότερος).—templum, i, οὐδ. β' κλίσι.—ναός.—
 moenibus, δοτ. πληθ. τοῦ moenia, um, οὐδ. γ' κλίσι.—οἰκία, στέγη.—
 πληθυντ.)=τά τείχη.—subiectus, a, um, μη. παθ. παρακ. τοῦ ρ. subicio
 (sub+iacio), subieci, subiectum, subicere 3=ὑποβάλλω' παθ. subicior,
 subiectus sum, subīci 3.—prope, ἐπίρρ.=σχεδόν.—iam ἐπίρρ.=ἤδη.—
 ignis, is, ἀρσ. γ' κλίσι.—πῦρ.—circumdatus, a, um, μη. παθητ. τοῦ ρ. cir-
 cumdatus, a, um, μη. παθητ. παρακ. τοῦ ρ. circumdo, circumdēdi, cir-
 cumdatum, circumdare 1=περιβάλλω, θέτω περίε' (διὰ τὰ σύνθετα τοῦ ρ.
 do ἠλέπε ἀνωτέρω. condidit).—restinximus, α' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ.
 restinguo, restinxi, restinctum, restinguere 3=σβήνω, ἀποσβέννυμι.—
 idem (—iidem), ὄνομ. πληθ. τῆς ὄριστ. ἀντων. idem eadem, idem=
 ὁ αὐτός.—gladius, ii, ἀρσ. β' κλίσι.=τὸ ξίφος.—detrictus, a, um, μη.
 παθ. παρακ. τοῦ ρ. destringo, strinxi, strictum, ἔρε 3=ἀνασπῶ. (destringo
 gladium=ξιφουλκῶ, ἀνασπῶ, τραβῶ, τὸ ξίφος' παθ. destringor, destrictus
 sum, destringi).—rettudimus, α' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ retundo, rettūdi
 (ἐκ τοῦ retutūdi), retūsum, ἔρε 3=ἀποστομῶ, ἀμβλύνω.—mucro, ὄρις, ἀρσ.
 γ' κλίσι.—αἰχμή.— a ἢ ab ἢ abs προθ+ἀφαιρ.=ἀπό τινος, ingūlmi, i, οὐδ.
 β' κλίσι.—λαμῶς.—deieciimus, α' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ deici (de+iacio)
 iēci, iēctum, erē 3=ἀποθῶ, ἀπομακρύνω.

§ 2. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. Non minus, σχῆμα λιτότητος' ἀντι: magis=μᾶλλον, πε-
 ρισσότερον. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται κατὰ διὰ τοῦ ἐναν-
 τίου του ἀρνητικῶς, π. χ. οὐκ ἀγνοῶ=γνωρίζω, οὐκ ἤκιστα=μάλιστα.—Tō
 non minus πρέπει καὶ συναρθῆ μὲ τὰ ἐπίθ. iucundi και illustres τὰ ὅποια
 προσδιορίζει.— iucundi-illustres, κατηγορούμενα. — quibus-quiibus [ἐνν.
 djebus], ἀφαιρ. τοῦ χρόνου.—ii dies, α' ὄρος τῆς συγκρίσεως.—quam illi
 [ἐνν. dies], β' ὄρος τῆς συγκρίσεως τίθεται ὁμοιοπατώως πρὸς τὸν α'. ὅρον,
 διότι μεσολαβεῖ τὸ συγκριτ. μόριον quam [παρά. ἦ] ἦτο δυνατόν νὰ τεθῆ
 κατ' ἀραιετικήν, ἐάν ὁ α' ὄρος ἦτο πώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς [βλ.
 Α. Τζαρτζάνου, Γραμμ. Λατ. σελ. 157].—certa incerta, κατηγορούμενα.—sal-
 lutis, γεν. ὑποκειμ. benevolentia-famaque, ἀφαιρ. τοῦ ὄργανου και σχῆμα
 ἐν διὰ δύοιν [κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται διὰ δύο λέξεων
 αἱ ὅποιαι συνδέονται παρατακτικῶς μὲ τὸ et ἢ que ἢ atque [καί-τε], ἐνῶ

συμφάνως πρὸς τὸ νόημα ἢ μία ἐξ αὐτῶν ἔκρεπε νὰ ἀποτελῇ προσδιορισμὸν τῆς ἄλλης· τοιοῦτοτρόπως τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἡ ἔννοια παρουσιάζεται ὑπὸ δύο μορφὰς ἐναργεστέρα καὶ ἐμφαντικωτέρα· *benevolentia fama* = *benevola fama* = διὰ τῆς εὐγνώμονος ἐξυμνήσεώς [μας]· π.χ. ἀστροπελέκι καὶ φωτιά = πύρινο ἀστροπελέκι· ἐσθῆτι τε καὶ χρυσῷ = χρυσῇ ἐσθῆτι· χρυσὸν καὶ φιάλας = χρυσᾶς φιάλας· μερικοὶ σχολιασταὶ ὑποστηρίζουν ὅτι δὲν εἶναι σχῆμα ἐν διὰ δύοιν, διότι—λέγουν— ἡ δευτέρα λέξις εἶναι συμπλήρωμα καὶ εὐρυνσις τῆς ἐννοίας τῆς πρώτης]. *esse, tel. ἀπαρ. ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ debebit, προετάχθη δὲ χάριν ἐμφάσεως.*—*tectis, κυριολεκτικῶς ἡ λέξις σημαίνει «στέγη»· οὕτω ἔχομεν συνεκδοχὴν, δηλαδὴ ἐτέθη τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὅλου.*

§ 2. Πραγματικά. *Quod salutis... est, nascendi incerta condicio*, δηλαδὴ χαίροντες διὰ τὴν σωτηρίαν μας ἀπὸ βεβαίου κινδύνου, χαίρομεν χαρὰν δικαιολογημένην καὶ ἀσφαλῆ, ἐνῷ γεννηθέντες δὲν γνωρίζομεν, τί θὰ ἀπογίνομεν καὶ ποία θὰ εἶναι ἡ τύχη μας, ὥστε ἡ χαρὰ ἐπὶ τῇ γενήσει μας εἶναι ἀβεβαία διὰ τὴν ἀγνοίαν τῆς μελλούσης τύχης μας.—*sine sensu nascimur*, διὰν γεννώμεθα, δὲν ἔχομεν συναίσθησιν.—*cum voluptate servamur*, διὰν σωζώμεθα, ἔχοντες συναίσθησιν τοῦ τί μᾶς γίνεται, αἰσθανόμεθα χαρὰν.—*illum, qui hanc urbem condidit*, δηλ. τὸν Ρωμύλον, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ Ρέμου ἐκτίσθη τὴν Ρώμην· οὗτος ἀπεθεώθη καὶ ὀνομάσθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων *Quirinus*· πρὸς τιμὴν τοῦ δὲ ἐσωστάζοντο τὰ *Quirinalia* τὴν 17ην Φεβρουαρίου.—*is, qui... servavit*, δηλ. ὁ Κικέρων.—*templis*, δηλ. οἱ μεγάλοι ναοί.—*delubris*, δηλ. οἱ μικρότεροι ναοί, τὰ ἱερά.—*eorum*, δηλ. *gladiatorum*.—*strictos... retudimus, deiecimus*, ὁ ῥήτωρ θέλων νὰ παραστήσῃ ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον τὸν ἐπικείμενον, βέβαιον καὶ ἀναπότρεπτον κίνδυνον, τονίζει ὅτι οἱ συνομητῶται εἶχον ἀνασπάσει τὰ ξίφη των καὶ ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ προβοῦν εἰς σφάγη τῶν πολιτῶν.

§ 2. Νόημα. Ὁ Κικέρων, ἐπιδιώκων νὰ τονίσῃ τὴν ἰδιαίτην σημασίαν τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐσώθη ὑπ' αὐτοῦ ἡ πόλις ἐκ τοῦ θανασίμου κινδύνου τῶν συνομητῶν, λέγει ὅτι, ἐπειδὴ αἱ ἡμέραι τῆς σωτηρίας ἀπὸ βεβαίου κινδύνου εἶναι περισσότερον εὐχάριστοι ἀπὸ τὰς ἡμέρας τῆς γεννήσεώς μας καὶ ἐφόσον οἱ Ρωμαῖοι τὸν ἰδρυτὴν τῆς πόλεως ἐτίμησαν ἀποθεώσαντες αὐτὸν, πρέπει, καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἀπόγονοί των, νὰ τιμῆσουν ἐπίσης καὶ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος διέσωσε τὴν πόλιν ἀπὸ τὴν ὀλοκληρωτικὴν καταστροφὴν.

§ 2. Περιλήψις. Ὁ ῥήτωρ, προβάλλων ἑαυτὸν ὡς σωτῆρα τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ἐπαπειλήσαντος αὐτὴν κινδύνου τῶν συνομητῶν, ζητεῖ τιμητικὴν διάκρισιν ἐκ μέρους τῶν Ρωμαίων.

§ 2. Ἐπιγραφή. Λόγαι δε' οὗς οἱ Ρωμαῖοι ὄφειλον νὰ τιμοῦν τὸν Κικέρωνα.

§ 3.

Quae (=haec autem)
quoniam in senatu
illustrata (sunt)
patfacta* (sunt)
(et) cum perita sunt

Ταῦτα δέ,
ἐπειδὴ ἐν τῇ συγκλήτῳ
ἐδηλωθησαν,
ἐφανερώθησαν
(καὶ) ἀπεκαλύφθησαν

per me,
iam vobis
expōnam breviter,
Quirites,
ut vos, qui
et ignorātis
et expectātis
possitis scire,
et quanta
et quam manifestā (sint)
et qua ratiōne
investigata (sint)
et comprehensa sint.

δι' ἑμοῦ,
ἤδη πρὸς ὑμᾶς
θὰ ἐκθέσω συντόμως,
Κυρίται,
ἵνα σεῖς, οἱ ὅποιοι
καὶ (τὸ) ἀγνοεῖτε
καὶ ἀναμένετε (νὰ μάθετε),
δυσνηθῆτε νὰ μάθετε
καὶ πόσον μεγάλη
καὶ πόσον φανερά (εἶναι)
καὶ κατὰ ποῖον τρόπον
ἐξηρευνήθησαν
καὶ ἀπεκαλύφθησαν.

§ 3. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. quae, ἀναφ. ἄντων. πληθ. ἀριθμ. οὐδέτ. γένους· qui, quae, quod ἢ ἀναφ. ἄντων. ἢ ἀναφ. ἐπίρρ. ἐν ἀρχῇ περιόδου ἢ κώλου ἀντιστοιχοῦν συνήθως πρὸς δεικτικὴν ἄντων. ἢ δεικτ. ἐπίρρ. μετὰ τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου· δηλ. quae=haec autem.—quoniam, σύνδ. αἰτιολ.=ἐπειδὴ.—senatus, us ἄρσ. δ' κλίσι.=σύγκλητος, γερούσια—illustrata (ἐνν. sunt), γ' πληθ. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. illustro 1=φέρω εἰς φῶς, δηλώνω, διασαφηνίζω.—patefacta (ἐνν. sunt), γ' πληθ. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. patefacio, fēci, factum, ἐρε 3=ἀνοίγω, φανερόνω· τὸ παθητ. patefio, patefactus sum, patefieri=φανεροῦμαι—comperta sunt, γ' πληθ. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. compērio, compēri, compērtum, ἴρε 4=μανθάνω· τὸ παθητ. compērior, compērtus sum, compērti=ἀποκαλύπτωμαι.—per, πρόθ+αἰτ.=διά+γεν.—expōnam, μέλλ. ὄριστ. τοῦ ρ. expōno, exposūi, expositum, ἐρε 3=ἐκθέτω.—breviter, ἐπίρρ.=βραχέως, συντόμως (ἐκ τοῦ ἐπιθ. brevis, is, e=βραχύς) συγκριτ. ἐπίρρ. brevius, ὑπερθ. brevis-sime.—ut, σύνδ. τελ. + ὑποτατ.=ἵνα.—quantus, a, um, ἐρωτημ. ἄντων.=πόσον μέγας.—quam, ἐπίρρ. ἐπιτακτ.=πόσον.—manifestus, a, um (manus+fendo), ἐπίθ. β' κλίσι.=κατάδηλος, φανερός, καταφανής.—qua, ἀφαιρ. ἐνικοῦ τῆς ἐρωτημ. ἄντων. qui, quae, quod=τίς, τί.—ratio, iōnis, θ. γ' κλίσι.=τρόπος (ἐξ αὐτοῦ παράγεται καὶ ὁ νεώτερος φιλοσοφικὸς ὅρος ρασιοναλισμὸς=ὀρθολογισμὸς).—investigata (ἐνν. sint), γ' πληθ. παθ. παρακ. ὑποτ. τοῦ ρ. investigo 1=ἀνιχνεύω, ἐξερευνῶ, ἀναζητῶ.—comprehensa sint, γ' πληθ. παθ. παρακ. ὑποτ. τοῦ ρ. comprehendo, hendi, hensum, ἐρε 3=συλλαμβάνω, ἀποκαλύπτω· τὸ παθητ. comprehendor, comprehensus sum, comprehendī.—vos, ὄνομ. πληθ. τῆς προσωπ. ἄντων. τοῦ β' προσώπου tu.—qui, ὄνομ. πληθ. τῆς ἀναφ. ἄντων. qui, quae, quod=ὁ ὅποιος, α, ὄν.—ignorātis β' πληθ. ἐνεστ. ὄριστ.: τοῦ ρ. ignōro = ἀγνοῶ.—expectātis β' πληθ. ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. expecto 1=ἀναμένω, ἀδημονῶ, προσδοκῶ.—scire ἄπαρ. ἐνεστ. τοῦ ρ. scio, scivi καὶ scii, scitum, scire 4=γνώριζω.—possitis, β' πληθ. ἐνεστ. ὑποτ. τοῦ ἀνωμάλου ρ. pōssum (potis+sum), potūi, posse—δύναμαι.

§ 3 ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. quae, ὑποκ. τῶν 3 ρημ. illustrata (sunt), patefacta (sunt) καὶ comperta sunt, ἀλλὰ καὶ ἀντικ. τοῦ ρ. expōnam· δηλ. εἰς μὲν τὴν πρώτην περιπτωσιν ἢ ἄντων. εὐρίσκεται εἰς ὀνομαστ. εἰς δὲ τὴν δευτέραν εἰς αἰτιατ. πτώσιν.—illustrata, patefacta, comperta sunt, συμφωνημία.—quoniam... per me, αἰτιολ. πρότ. per me, ἐμπρόθετος, προσδιορισμὸς δηλῶν τὸ μέσον=δι' ἑμοῦ, τῇ ἐνεργείᾳ μου.—ut, et quanta... possitis, ἢ συντακτικῇ

σειρά τῶν λέξεων εἶναι: ut vos, qui et ignorātis et expectatis, possitis scire et quanta et quam manifesta... comprehensa sint — ut possitis scire, τελικὴ πρότ.—qui... expectātis, ἀναφορ. πρότ.—quanta, manifestata κατηγορούμενα.—et quanta et quam manifesta (sint) et qua ratione... comprehensa sint, πλάγια ἐρωτημ. προτάσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ γνωστικοῦ ῥήμ. scire καὶ τιθέμεναι καθ' ὑποτακτικὴν—qua ratione, ἀφαιρετ. τοῦ τρόπου.

§ 3. Πραγματικά. senatus, ἡ Σύγκλητος κατ' ἀρχάς ἦτο συμβούλιον γερόντων, τὸ ὁποῖον εὐρίσκειτο πλησίον τοῦ βασιλέως ὡς συμβουλευτικὸν σῶμά του (regium consilium). Ἡ σύγκλητος συνεβούλευε τὸν βασιλέα καί, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, ἤσκει τὴν διακυβέρνησιν τῆς πόλεως. Τὴν σύγκλητον συνεκάλει ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπὶ ἐλευθέρᾳ Πολιτείας οἱ ὕπατοι ἢ ὁ πραιτωρ. Ἡ σύγκλητος κατ' ἀρχάς ἐπὶ βασιλείας ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν γενῶν τῶν πατρικίων μὴ καθωρισμένου ἀριθμοῦ. Κατόπιν ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς ὁρίσθη εἰς 100, βραδύτερον ἐφθασε τὸν ἀριθμὸν τῶν 200 καὶ ἀργότερον 300, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ Κικέρωνος ἀνῆλθεν εἰς 600. Ὁ Καίσαρ ἀνεβίβασε τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς εἰς 900 καὶ τέλος ὁ Αὔγουστος περιώρισεν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 1000 εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον ἀνέλδει ἐπὶ τῆς Τριανδρίας, εἰς 600. Μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος (509 π. Χ.) ἐπετράπη καὶ εἰς τοὺς πληβείους νὰ γίνων συγκλητικοί. Ἐκτοτε ἡ Σύγκλητος ἀπέβη παντοδύναμον πολιτικὸν σῶμα. Ἐνέκρινεν ἢ ἀπέριπτεν ὅποιανδήποτε ἀπόφασιν ἐλάμβανεν ἢ συνέλευσις τοῦ λαοῦ καὶ ἔδιδε διαταγὰς καὶ εἰς τοὺς ὑπάτους ἀκόμη. Ἐπεκύρωνε τὰ ψηφίσματα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ λαοῦ. Ἡ σύγκλητος ἦτο τὸ ἀνώτερον συμβούλιον τῆς Πολιτείας καὶ εἶχε τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν. Συνεδρίαζεν εἰς τὸ Βουλευτήριον ἢ καὶ εἰς τινα λαόν. Μετὰ τὴν ἀνάδειξιν καὶ τῶν πληβείων εἰς τὴν σύγκλητικόν, οὗτοι προσεφωνοῦντο patres conscripti (βουλευται) καὶ senatores. Οἱ συγκλητικοὶ εἶχον ἡλικίαν 27 ἐτῶν καὶ ἄνω, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ Σύλλα 30 ἐτῶν. Ἐξελέγοντο ἰσοβίως, ἐξέπιπτον δὲ τοῦ ἀξιώματος, εἴαν ὑπέπιπτον εἰς ἀξιοποῖνον πράξιν. Οἱ συγκλητικοὶ εἶχον διακριτικὰ τοῦ ἀξιώματος τιν (ὑποδήματα, δακτύλιον, ἐσθῆτα).

§ 3. Νόημα. Ὁ Κικέρων δηλώνει εἰς τὸν διατελοῦντα ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀδημονίᾳ λαὸν ὅτι θὰ ἐκθέσῃ συντόμως, ὅσα πρὸ τίνος ἀπεκάλυψεν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου δηλαδὴ τὴν ἕκτασιν καὶ τὸ μέγεθος τῆς συνωμοσίας καθὼς καὶ τὸν τρόπον τῆς πλήρους ἀποκαλύψεως αὐτῆς.

§ 3. Περίληψις. Ὁ ῥήτωρ δηλώνει ὅτι θὰ ἐκθέσῃ διὰ βραχείων πῶς συνέβησαν τὰ γεγονότα τῆς ἐξυφάνσεως καὶ ἀποκαλύψεως τῆς συνωμοσίας.

§ 3. Ἐπιγραφή. Δήλωσις τοῦ ῥήτορος περὶ ἐκθέσεως τῶν τῆς συνωμοσίας.

Κεφ. 2—10 § 3—29 (Διήγησις).

Συνέχεια § 3.

Principio, ut Catilina paucis diebus ante erupit ex urbe, cum reliquisset Romae

Κατὰ πρῶτον, εὐθὺς ὡς ὁ Κατιλίνας πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐξεδιώχθη ἐκ τῆς πόλεως, ἀφοῦ εἶχεν ἀφήσει ἐν Ρώμῃ

socios sui scelēris,

acerrīmos duces
huiusce nefarii belli,

semper vigilavi
et provīdi, Quirītes,
ad quem modum
possēmus salvi esse
in tantis
et tam abscondītis
insidies.

Nam tum,
cum eiciēbam
Catilinam ex urbe
—non enim iam vereor
invidiam huius verbi,

cum illa (invidia)
magis timenda sit,
quod vivus exiērit—,
sed tum (inquam)
cum volebam
illum exterminari,

putabam
aut exitūram (esse)
reliquam manum
coniuratorum
simul (cum illo)
aut
qui restitissent,
fore infirmos ac debīles
sine illo.

τούς συντρόφους τοῦ ἐγκλήματός
του,
τούς σκληροτάτους ἀρχηγούς
τούτου δὲ (ἐδῶ) τοῦ ἀνοσίτου πολέ-
μου,

πάντοτε ἠγρόπνησα
καὶ ἐπρονόησα, Κυρίται,
κατὰ ποῖον τρόπον
θὰ ἠδυνάμεθα νὰ σωθῶμεν
ἐν μέσῳ τόσοσιν μεγάλων
καὶ τόσοσιν ἀποκρύφων (καταχθονίων)
ἐνεδρῶν.

Διότι τότε,
ὅτε ἐξέβαλλον (ἐξεδιώκον)
τὸν Κατιλίαν ἐκ τῆς πόλεως,
—διότι πλέον δὲν φοβοῦμαι
τὸ μῖσος (τὸν φθόνον) ταύτης τῆς
λέξεως,

ἐπειδὴ ἐκείνην (τὴν κατηγορίαν)
μᾶλλον πρέπει νὰ φοβοῦμαι,
ὅτι δηλ. ζωντανὸς ἐξῆλθε—,
ἀλλὰ τότε (λέγω),
ὅτε ἤθελον
ἐκείνος νὰ ἐξορισθῆ (νὰ εἶναι ἔξω
τῶν ὁρίων τῆς πόλεως)

ἐνόμιζον
ἢ ὅτι θὰ ἐξήρχετο
τὸ ὑπόλοιπον στίφος
τῶν συνωμοτῶν
μαζὶ (μὲ ἐκεῖνον)
ἢ ὅτι ἐκεῖνοι,
οἱ ὅποιοι θὰ ἔμμενον ὀπίσω,
θὰ ἦσαν ἀνίσχυροι καὶ ἀδύνατοι
ἄνευ ἐκείνου.

§ 3. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικὰ. principio, ἐπίρρ. (ἐκ τῆς ἀφαιρετ. ἐν. τοῦ οὐδ. principium, ii, οὐδ. β' κλίσι.=ἀρχή)=κατὰ πρῶτον.—ut, σύνδ. χρον.=εὐθύς ὡς, ὅτε.—paucus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=μικρός, ὀλιγός.—ante, ἐπίρρ.=πρότερον.—dies, ei, ἄρσ. ε' κλίσι.=ἡμέρα.—erupit, γ' ἐν. παρὰκ. ὄριστ. τοῦ ρ. erumpo, erūpi, eruptum. ἔρε 3=ἐξορῶ, ἐκδιώκομαι, βίβ. ἐξέρχομαι.—ex, πρόθ. + ἀφαιρ.=ἐκ+γεν.—cum, σύνδ. χρον.=ἀφου.—scelus, eris, οὐδ. γ' κλίσι.=ἐγκλημα.—sui, γεν. ἐν. τῆς κτητ. ἀντων. γ' προσ. suus, a, um=ιδικά του.—socius, ii, ἄρσ. β' κλίσι.=σύντροφος, ἐταῖρος, συνεργός.—huiusce, γεν. ἐν. τῆς δεικτ. ἀντων. hic, haec, hoc' (ὅταν οἱ τύποι τῆς ἀντ. αὐτῆς λήγουν εἰς s ἐνίοτε προστίθεται πρὸς ἐπίτασιν τῆς δεικτικῆς τῆς σημασίας τὸ -ce, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ δεικτικὸν -e τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς (προσηματισμός) π. χ. huius-ce=τουτοῦ, τούτου δά).—nefarius, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=ἀνόσιος. bellum, i, οὐδ. β' κλίσι.=πόλεμος.—acerrimus, a, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπίθ. γ' κλίσι. acer, acris, acre=δεινός, σκληρός, τραχύς ὁ συγκρ. acrior, acrius.—dux, ducis, ἄρσ. γ' κλίσι.=ἀρχηγός.—reliquisset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. relinquo, reliqui, relictum, ἔρε 3=ἀφήνω ὀπίσω, καταλείπω.—semper, ἐπίρρ. χρ.=πάντοτε.—vigilavi, α' ἐν.

παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. vigilo 1=ἀγρυπνῶ.—providi, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ
 ρ. providēo, vīdi, vīsum, ēre 2=προνοῶ, μεριμνῶ. φροντίζω.—quem, αἰ-
 τιατ. ἐν. τῆς ἐρωτημ. ἀντων. quis, quid=τις, τί.—ad, πρόθ. +αἰτ.=κατά+
 αἰτ. modus, i ἄρσ. β' κλισ.=τρόπος (ἐξ οὗ καὶ μόδα).—ad quem modum=
 κατὰ ποῖον τρόπον.—tantus, a, um, δεικτ. ἀντων.=τοσοῦτος, τόσον μεγά-
 λος.—tam. ἐπίρρ. ποσοτ.=τόσον.—absconditus, a, um, ἐπίθ. β' κλισ. ἀπό-
 κρυφος, κρύφιος, (κρυῖως μετ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. abscondo, condidi, con-
 ditum, ēre 3=ἀπακρύπτω).—insidiae, arum, θ. α' κλισ. (μόνον εἰς τὸν πληθ.)
 =ἐνέδρα, αἰ.—tum, ἐπίρρ. χρον.=τότε.—salvus, a, um, ἐπίθ. β' κλισ.=σῶς
 salvus sum=σφύζομαι.—possēmus, α' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ posseum, po-
 tui, posse=δύναμαι.—nam, σύνδ. αἰτιολ.=διότι.—tum, ἐπίρρ. χρον.=τότε.—
 cum, σύνδ. χρον.=ὄτε.—eicēbam, α' ἐν. παρατ. ὄριστ. τοῦ eicio (ex+iacio),
 eicēi, eicēctum, eicēre 3=ἐκβάλλω, ἐκδιώκω.—enim, σύνδ. αἰτιολ.=διότι.—
 vereor, α' ἐν. ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ἀποθετ. ρ. vereor, veritus sum, verēri 2=
 φοβοῦμαι.—huius, γεν. ἐν. τῆς δεικτ. ἀντων. hic, haec, hoc=οὗτος, αὕτη,
 τοῦτο.—verbum, i, οὐδ. β' κλισ.=λέξις, λόγος.—invidia, ae. θηλ. α' κλισ.=
 φθόνος, μίσος.—cum, σύνδ. αἰτιολ.=ἐπειδή.—magis, ἐπίρρ. συγκριτ. βαθμ.
 =μᾶλλον τὸ θετικὸν valde ἢ magnopere, συγκριτ. magis, ὑπερθ. maxime.
 —timenda sit, γ' ἐν. ἐνεστ. ὑποτ. τῆς περιφραστικῆς συζυγίας τοῦ ρ. timeo,
 ūi,—, ēre 2=φοβοῦμαι τὸ timendus, a, um, γερονδιακὸν τοῦ timeo (ἢ πε-
 ριφραστ. συζυγία σχηματίζεται διὰ τῶν διαφόρων μετοχῶν τῶν ρημάτων, ἴδια
 δὲ τῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος (εἰς—urus), καὶ διὰ τοῦ γερονδιακοῦ (εἰς
 —ndus, -nda, -ndum) μετὰ τοῦ βοηθητικοῦ ρήματος esse π. χ. scripturus
 sum=μέλλω γράφειν, scripturus eram=ἐμέλλω γράφειν, timendus sum=
 φοβητέος εἰμι=πρέπει ἀνα φοβηθῶ. βλ. Τζαρτζάνου Γραμμ. Λατιν. Γλώσσης
 σελ. 77) quod, σύνδ. αἰτιολ. ἐδῶ ὁμοῦς ἔχει διασφατικὴν σημασίαν=ὄτι δη-
 λαδῆ.—vīvus, a, um, ἐπίθ. β' κλισ.=ζωντανός, ζῶν.—exierit, γ' ἐν. παρακ.
 ὑποτ. τοῦ exeo. ἴνι καὶ ἴι, ἴtum, ἴre 4=ἐξέρχομαι.—sed tum' ὁ ἀντιθ. σύνδ.
 sed ἐδῶ χρησιμεῖται πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ προηγουμένου tum' συνεπῶς πρέ-
 πει ἀποδοθῆ=λοιπὸν τότε ἢ τότε λέγω, ἐννοουμένου τοῦ ρήμ. inquam=
 λέγω.—cum, σύνδ. χρον.=ὄτε.—exterminari, ἀπαρ. παθητ. ἐνεστ. τοῦ ρημ.
 extermino 1=ἐκδιώκω ἔξω τῶν ὁρίων τῆς πόλεως, ἐξορίζω.—volēbam, α' ἐν.
 παρατ. ὄριστ. τοῦ ἀνωμ. ρ. volo, volūi, velle=βούλομαι, θέλω.—aut, σύνδ.
 διαζευκτ.=ἢ —reliquus, a, um, ἐπίθ. β' κλισ.=ὑπόλοιπος, λοιπός.—coniuratus,
 i, ἄρσ. β' κλισ.=συνωμότης.—maius, us, θηλ. δ' κλισ.=χειρ. ἐδῶ: πληθός,
 στίφος.—simul, ἐπίρρ. χρον. καὶ τροπ.=μαζί, ὁμοῦ exituram (ἐνν. esse),
 ἀπαρ. μέλλ. τοῦ ρ. exeo, ἴνι καὶ ἴι, ἴtum, ἴre 4=ἐξέρχομαι.—restitissent, γ'
 πληθ. ὑπερθ. ὑποτ. τοῦ ρ. resto, restiti,—, restāre 1=μένω ὅπισω, ὑπολοί-
 πομαι.—infirmus, a, um, ἐπίθ. β' κλισ.=ἀδύνατος.—sine, πρόθ. +ἀφαιρ.=
 ἄνευ+γεν.—debilis, is, e, ἐπίθ. γ' κλισ.=ἀνίσχυρος.—fore, ἀπαρ. μέλλ. τοῦ
 βοηθ. sum, fui, esse (ἀλλὰ καὶ περιφραστ. futurum, am, um, esse).—putā-
 bam, παρατ. ὄριστ. τοῦ puto 1=νομίζω.

§ 3. Συντακτικά. ut... erupit, χρον. πρότ.—pāpcis ante diēbus=ἀφαιρ.
 χρονική τὸ πόσον χρόνον πρότερον ἐκφέρεται συνηθέστερον κατ' ἀφαιρετικὴν
 ἢ ὁποῖα ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὸ ἐπίρρ. ante, ἢ κατ' αἰτιατικὴν μὲ προηγουμέ-
 νην τὴν πρόθ. ante (=ante pāpcos dies=πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν),—cum reli-
 quisset, χρον. πρότ. προσδιορίζουσα χρονικῶς τὴν χρονικὴν πρότασιν ut erū-
 pit exurbe=(εὐθύς ὡς) ἐξῆλθε τῆς πόλεως, ἀφοῦ προηγουμένως ἀφῆκεν
 ὅπισω.—Bonae, γενική τοπική δηλοῦσα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν (ἢ ἐν τόπῳ στά-
 σις εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ἐκφέρεται διὰ τῆς προθ. in+ἀφαιρετικῆ' π. χ.
 in urbe, in Italia=ἐν τῇ πόλει, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ) τίθεται ὁμοῦς ἢ ἀφαιρετικῆ
 καὶ ἀπροθέτως (χωρὶς δηλ. τὴν πρόθ. in) ἐπὶ ὀνομάτων πόλεων ἢ νήσων, ἐάν

ταῦτα εἶναι εἰς τὸν πληθυντ. ἀριθμὸν τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως π. χ. Athenis = ἐν Ἀθήναις· ἐάν τὰ ὀνόματα ταῦτα εἶναι τῆς γ' κλίσεως εἰς τὸν ἐνικὸν ἢ πληθυντικόν, τίθεται ἐπίσης ἀπλή ἀφαιρετική π. χ. Carthagine = ἐν Καρχηδόνι. ἐάν ὅμως τὰ ὀνόματα ταῦτα εἶναι α' ἢ β' κλίσεως ἐνικῶ ἀριθμῶν, τότε τίθεται ἀπλή γενική (τοπική) π. χ. Romae = ἐν Ρώμῃ· Corinthi = ἐν Κορίνθῳ· Clusii = ἐν Κλουσίῳ· Lesbi = ἐν Λέσβῳ).—Scelēris, γεν. ἀντικειμ. τοῦ socios ὡς κοινωνίας σημαντικοῦ.—quem ad modum... possēmus, πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ pronōdi, χρόνου ἱστορικοῦ· διὰ τοῦτο δὲ ἐτέθη εἰς παρατακόν.—enim, ὁ αἰτιολ. οὗτος σύνδ. τίθεται πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀποτελούσας ἐν δλον (παραβλ. τὸ ἕλλ. γάρ).—cum... eiciebam, χρον. πρότ.—cum illa magis timenda sit (ἐνν. mihi), αἰτιολ. πρότ.—timenda, τὸ γερονιακὸν εἶναι δευτερόκλιτον ἐπιθετον τριγενές καὶ τρικατάληκτον μετὰ διάθεσιν παθητικὴν, καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ εἰς -τέος, -τέα, -τέον ρηματικά ἐπιθέτα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς (timendus, a, um = φοβητέος = δεῖ φοβείσθαι)· τὸ ποιητικὸν αἴτιον εἰς τὸ γερονδιακόν τίθεται κατὰ δοτ. πῶσιν, ὅπως ὀκριβῶς καὶ εἰς τὰ εἰς -τέος -τέα -τέον ρηματ. ἐπιθ. τῆς Ἑλληνικῆς· ἐδῶ ἐννοεῖται τὸ mihi—quod vivus exierit, ἢ πρότασις ἐπεξηγεῖ τὸ illa (invidia).—sed tum, ὁ sed ἐδῶ χρησιμεύει πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ προηγουμένου tum (= δι' αὐτὸ = λοιπὸν τότε), διότι διὰ τῆς μεσολαβῆσεως τῆς παρενθέσεως διεκόπη ἡ σκέψις τοῦ ῥήτορος.—cum... volebam, χρονικὴ πρότ.—illum, ὑποκειμ. τοῦ exterminari.—reliquam manum, ὑποκειμ. τοῦ exituram (esse), τὸ ὅποιον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ putabam.—eos, ὑποκειμ. τοῦ fore, τὸ ὅποιον ἐξαρτᾶται ἐπίσης ἀπὸ τὸ putabam.—infirmos-debiles, κατηγορούμενα τοῦ eos καὶ συνωνυμία πρὸς ἐμφαντικὴν δῆλωσιν τοῦ ἀνισχύρου τῶν συνωμοτῶν.

§ 3. Πραγματικά. principio, ἐντεῦθεν ἀρχίζει ἡ διήγησις τῶν διαδραματισθέντων γεγονότων, τὸ Β' μέρος τοῦ λόγου· τὰ προηγουμένα ἀποτελοῦν τὸ προοίμιον.—eripit, ἡ φυγὴ τοῦ Κατιλίνα ἀπὸ τῆν Ρώμην ἔγινε τὴν νύκτα τῆς 8—9 Νοεμβρίου· συνελπῶς ἐφυγεν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν· τὸ paucis ante diebus (= πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν) δὲν ἐκφράζει τὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ εἶναι σχῆμα λόγου, τὸ ὅποιον δικαιολογεῖ ἰσως τὴν ἀδράνεια τοῦ Κικέρωνος, διότι εἰς διάστημα ἑνὸς μηνὸς περίπου (8—9 Νοεμβρίου—3 Δεκεμβρίου) δὲν ἐνήργησεν ὥστε νὰ ἀνακαλυφθοῦν καὶ νὰ συλληφθοῦν οἱ συνωμοταί.—accerrimos duces, πρόκειται κυρίως διὰ τοὺς Λέντλον, Κέθηγον, Στατίλιον, καὶ Γαβίριον.—nam tum cum... eiciebam, τοῦτο ἔγινε τὴν 8ην Νοεμβρίου, ὁπότε ὁ Κικέρων ἐξεφώνησε τὸν α' κατὰ τοῦ Κατιλίνα λόγον του· δι' αὐτοῦ παρεκίνει μετὰ προφανοῦς δισταγμοῦ τὸν Κατιλίαν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ρώμην, διότι ἐφοβεῖτο μήπως προκαλέσῃ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὀργὴν τῶν συμπολιτῶν του, διότι παρώτρυνεν εἰς ἐξορίαν ρωμαίων πολίτην καὶ μάλιστα συγχλητικόν.—non enim iam vereor... exierit, τὸ νόημα τῆς φράσεως· διότι, ἐκοτομίζων τὴν λέξιν αὐτὴν (eiciebam = ἐξεδίωκον), δὲν φοβοῦμαι πλέον, μήπως προκαλέσω τὸ μῖσος σας, ἀλλὰ πῶ πολύ πρέπει νὰ φοβοῦμαι, μήπως κατηγορηθῶ ἐκ μέρους σας, ὅτι ἔδωσα τὴν δυνατότητα εἰς τὸν Κατιλίαν νὰ βγῇ ζωντανός ἀπὸ τὴν πόλιν. Ὁ Κικέρων δὲν φοβεῖται πλέον, διότι ὁ Κατιλίνας ἔχει πλέον φανερά κρυυθῆ ἔχθρὸς τῆς πατρίδος, οἱ δὲ συνωμοταί αὐτοῦ οἱ παραμεινάντες εἰς τὴν Ρώμην ἔχουν συλληφθῆ, βάσει ἐπιστολῶν τὰς ὁποίας εἶχαν ἐγχειρίσει καὶ τοὺς πρεσβευτὰς τῶν Ἀλλοβρόγων.—huius verbi, δηλ. τοῦ eiciendi.—illa, δηλ. invidia, κατηγορίαν διὰ τὴν μὴ σύλληψιν τοῦ Κατιλίνα ἀλλὰ διαφυγὴν ἐκ τῆς Ρώμης· vivus exierit, τὴν νύκτα τῆς 8—9 Νοεμβρίου τοῦ 63 π. Χ.

§ 3. Νόημα. Ὁ Κικέρων ἀρχίζων τὴν ἐξιστόρησιν τῶν γεγονότων ἐκθέτει ὅτι, μετὰ τὴν ἐκ τῆς πόλεως φυγὴν τοῦ Κατιλίνα, παρηκολούθει ἀγρύπνως τίνι τρόπῳ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διασωθῆ ἡ πολιτεία ἐκ τοῦ κινδύνου τῶν συνωμο-

τῶν, οἱ ὅποιοι παρέμειναν εἰς τὴν Ρώμην. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ρήτορος, ἡ διαφυγὴ τοῦ Κατιλίνα μοιραίως θὰ ἐξηνάγαξε τοὺς ἐναπομείναντας συνωμότης ἢ νὰ φύγουν ἐκ τῆς πόλεως ἢ νὰ ἀδρανήσουν λόγῳ ἐλλείψεως ἀρχηγοῦ.

§ 3. **Περίληψις.** Συνεχῆς μέριμνα καὶ ἀγρυπνος παρακολούθησις τῶν συνωμοτῶν ἐκ μέρους τοῦ Κικέρωνος πρὸς σωτηρίαν τῆς Πολιτείας καὶ τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν.

§ 3. **Ἐπιγραφή.** Ἐπαγρύπνησις τοῦ Κικέρωνος πρὸς διασφάλισιν τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν ἐκ τοῦ κινδύνου τῶν συνωμοτῶν.

§ 4. VIDEREDIS

Atque ego, ut vidi
esse nobiscum
et Romae remansisse
eos, quos sciēbam
inflammatos esse
maximo furore
et scelēre (=maximo
scelesto furore)
in eo
omnes dies noctesque
consumpsi,
ut sentīrem ac vidērem,
quid agērent,
quid molirentur,
ut, quoniam
vestris auribus
mea oratio
facēret minorem fidem

propter incredibīlem
magnitudīnem scelēris,
comprehendērem rem ita,
ut dum demum
animis (vestris)
provideretis
salūti vestrae,
cum vidraētis
oculis
ipsū maleficiū.

* Ἄλλ' ἐγώ, ὅτε εἶδον
ὅτι ἦσαν μεθ' ἡμῶν (μαζί μας)
καὶ ἐν Ρώμῃ εἶχον παραμείνει
αὐτοί, τοὺς ὁποίους ἐγνώριζον
ὅτι εἶχον ἐξαφθῆ (ἦσαν ἐξημμένοι)
ὑπὸ μεγίστης μανίας
καὶ ἐγκλήματος (=ὑπὸ μεγίστης
ἐγκληματικῆς μανίας),
εἰς τοῦτο (=δι' αὐτόν τὸν σκοπὸν)
ὅλας τὰς ἡμέρας καὶ νύκτας
κατηνάλωσα,
ἵνα μαθάνω καὶ βλέπω,
τί ἔπραττον (οἶτοι),
τί ἐμηχανῶντο,
ἵνα, ἐπειδὴ
εἰς τὰ ὄτια σας
ὁ λόγός μου
θὰ ἔκαμνε (θὰ προεκάλει) πολὺ ὀ-
λίγην πίστιν
ἐνεκα τοῦ ἀπίστευτου
μεγέθους τοῦ ἐγκλήματος,
συλλάβω τὸ πρᾶγμα ἔτσι,
ὥστε τότε ἐπὶ τέλους
διὰ τῆς διανοίας (σας) (ὀλοφύχως)
νὰ προνοήσετε
περὶ τῆς σωτηρίας σας,
ὅταν θὰ ἐβλέπετε
διὰ τῶν ὀφθαλμῶν (σας)
αὐτὸ τὸ κακούργημα.

§ 4. **Γραμματικά καὶ σημασιολογικά,** atque, ἐδῶ σύνδ. ἀντιθετι-
κός (ὄχι συμπλ.)=sed=ἀλλά.—ut, σύνδ. χρον.=ὅτε.—vidi, α' ἐν. παρακ.
ὄριστ. τοῦ ρ. vidēo, vidi, visum, vidēre 2=βλέπω.—quos... eos=eos, quos
=αὐτοὶ τοὺς ὁποίους· eos, αιτιατ. πληθ. ἀρσ. τῆς ὄριστ. ἀντων. is, ea, id=
αὐτός, ἡ, ὁ.—quos, αιτιατ. πληθ. ἀρσ. τῆς ἀναφ. ἀντων. qui, quae, quod=ὁ
ὁποῖος, σ, ον.—maximo, ἀφαιρ. ἐν. τοῦ. maximus, a, um (=μέγιστος) ὑπερθ.

βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσι. magnus, a, um=μέγας· τὸ συγκριτ. maior, maius. (γεν. maiōris).—furōre, ἄφαιρ. ἐν. τοῦ furor, ōris, ἄρσ. γ' κλίσι.=μανία.—scelere, ἄφαιρ. ἐν. τοῦ scelus, ēris, οὐδ. γ' κλίσι.=ἐγκλημα.—inflammatus esse, ἄφαιρ. καθ. παρακ. τοῦ φ. inflammo 1=ἐξάπτω, ἀνάπτω, ἀναφλέγω.—sciēbam, α' ἐν. παρατ. ὄριστ. τοῦ φ. scio, scivi καὶ scīi. scitum, scire 4=γνωρίζω.—nobiscum, δύο λέξεις=cum nobis=μεθ' ἡμῶν. μαζί μας· ἡ πρόθ. cum συντασσομένη μὲ τὴν ἀφαιρετ. τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν πολλακῶς ἐπιτάσσεται αὐτῶν, σπανιότερον δὲ καὶ ἀναφορικῶν καὶ ἀποτελεῖ φαινομενικῶς μίαν λέξιν: mecum (=cum me), tecum (=cum te), nobiscum, vobiscum (=cum vobis), quibus cum (=cum quibus)—remansisse, ἄφαιρ. παρακ. τοῦ φ. remaneo, mansi, mansum, man ēre 2=μένω, παραμένω.—eo, ἄφαιρ. ἐν. οὐδ. τῆς ὄριστ. ἀντων. is, ea, id' in eo=εἰς τοῦτο, εἰς τὴν ἐξῆς ἀσχολίαν, δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν—noctesque=atque noctes noctis, noctis, θ. κλίσι.=νύξ.—consumpsi, α' ἐν. παρατ. ὄριστ. τοῦ φ. consumo, sumpsit, sumptum, ēre 3=καταναλίσκω.—ut, σύνδ. τελ.=ἵνα.—quid, οὐδ. τῆς ἐρωτημ. (οὐσιαστικῆς) ἀντων. quis, quid=τίς, τί.—agērent, γ' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ago, egi, actum, agēre 3=ἄγω, πράττω... molirentur, γ' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ἀποθετ. φ. molior, molitus sum, moliri 4=μηχανῶμαι, σχεδιάζω.—sentirem, α' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ φ. sentio, sensi, sensum, ire 4=αἰσθάνομαι· ἐδῶ: μανθάνω.—vidērem, α' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ video, vidi, visum, ēre 2=βλέπω. ut, σύνδ. τελ.=ἵνα.—quoniam, σύνδ. αἰτιολ.=ἐπειδὴ.—auribus, δοτ. πληθ. τοῦ auris, is, θ. γ' κλίσι.=οὖς.—propter, πρόθ. + αἰτιατ.=ἐνεκα+γεν.—incredibilis, is, e, ἐπιθ. τριγενῆς καὶ δικατάληκτον γ' κλίσι.—ἀπίστευτος.—magnitudo īnis, θ. γ' κλίσι.=μεγέθ.—minorem, αἰτιατ. ἐν. θηλ. τοῦ συγκριτ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσι. parvus, a, um=μικρός· τὸ συγκριτ. minor, us (γεν. minoris) τὸ ὑπερθ. minimus, a, um' ἐδῶ τὸ minorem δὲν ἔχει συγκριτ. σημασίαν (ὀλιγωτέραν, μικροτέραν) τίθεται ἀπολύτως καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ θετικὸν ἄπλοῦν: ἄλλὰ πολὺ ὀλίγον, πολὺ μικρὰν.=fides, εἰ, θ. ε' κλίσι.=πίστις. (τὸ ε εἰς τὴν κατάληξιν εἰ εἶναι μακρόν, ὅταν προηγῆται φωνήεν. π. χ. fid-εἰ, spēi.—facēret, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ φ. facio, feci, factum ēre 3=κάνω, προκαλῶ, παρέχω· τὸ πθθ. fio, factus sum, fieri.—oratio, onis, θ. γ' κλίσι.=λόγος. meus, a, um, ἀντων. κτην. α' προσ.=ἰδικός μου.—res, rēi, θ. ε' κλίσι.=πρῶγμα.—ita, ἐπίφρ. τροπ.=ἔτσι, τόσον.—comprehērem, α' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ φ. comprehendo, comprehendī, comprehensum, ēre 3 συλλαμβάνω.—ut, σύνδ. συμπερ.=ὥστε.—denu, ἐπίφρ.=τέλος, ἐπὶ τέλους, μόνον.—anims, i ἄρσ β' κλίσι.=νοῦς, διάνοια ψυχῆ.—salus, ūtis, θ. γ' κλίσι.=σωτηρία.—vester, stra, strum, κτην. ἀντων.=ἰδικός σας.—providētis, β' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ φ. provideo, vidi, visum, ēre 2=προνοῶ, σκεπτομαι.—cum, πρόθ.+ἀφαιρ.=διὰ+γεν. oculis, i, ἄρσ. β' κλίσι.=ὀφθαλμός.—maleficium, ii, οὐδ. β' κλίσι. (malum+facio) κακούργημα.—ipse, ipsa, ipsum, ὄριστ. ἀντων.=αὐτός.—viderētis, β' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ φ. video 2=βλέπω.

§ 4. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. ut vidi, χρόν. πρότ.—furōre et scelēre, σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν=furore scelesto=ὑπὸ ἐγκληματικῆς μανίας· κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται διὰ δύο λέξεων συνδεομένων παρατακτικῶς, ἐνῶ συμφάνως πρὸς τὸ νόημα ἢ μία ἐκ τούτων ἔπρεπε νὰ ἀποτελῇ προσδιορισμὸν τῆς ἄλλης (παραβλ. § 2, 11, benevolentia famaue).—τὸ furore et scelēre εἶναι ἄφαιρ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου· εἰς τὸ παθητ. σημασ. inflammatus esse.—eos, ὑποκείμ. τῶν (εἰδικῶν) ἄφαιρ. inflammatus esse καὶ remansisse, τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ vidi.—Romae, γεν. δηλοῦσα τὴν ἐν τόπῳ στάσιν (παραβλ. § 3).—in eo, ἐπεξηγήσις τῆς ἀντων. αὐτῆς εἶναι αἱ δύο ἐπόμεναι τελικαὶ προτάσεις: ut sentirem ac vidērem, ἐτέθησαν δὲ αὐταὶ κατὰ παρατακτικόν, διότι ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ἴσχυρικοῦ χρόνου consumpsi.—quid agērent, quid molirent

tur, πλάγια ἐρωτημ. προτάσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ τῶν sentirem ac vidēre 1.— ut... comprehendērem, τελικὴ πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐννοουμένου id. facēbam (= τοῦτο ἐπραττον).— quoniam... faceret oratio mea, αἰτιολ. π. ὀτ.— oratio, ὑποκ. τοῦ faceret.— ut... providerētis, ἀποτελεσματικὴ πρότ. εἰσαγομένη διὰ τοῦ ut (= ὥστε) καὶ ὑποτακτικῆς, πρὸ τῆς ὁποίας συνηθῶς ἵθιται ἄντων. ἢ ἐπίρρ. ἐδῶ προηγείται τὸ ita. - animis oculis, ἴφαιρετ. τοῦ ὀ γά- γου.— propter magnitudinem, ἐμπρόθ. προσδ. τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου.— saluti, (δοτικὴ) ἀντικείμ. τοῦ providerētis.— cum... viderētis, χρὸν. πρότ.— providerētis - viderētis, παρονομασία· κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο ἀντιπαράθε- νται ὁμοία ἢ ὁμοίως ἠχοῦσαι λέξεις.— τὸ animis ἦτο δυνατόν νὰ παραληφθῆ· ἐτέθη ὁμῶς πρὸς ἐμφαντικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ oculis.

§ 4. Νόημα. Ὁ Κικέρων, συνεχίζων τὴν ἐξιστόρησιν του, ἀναφέρει ὅτι, εὐθὺς ὡς ἀντελήφθη ὅτι παρέμειναν εἰς τὴν πρωτεύουσάν οἱ πλέον φανατικοὶ ἐκ τῶν συνομοτῶν, κατέβλεν ἰδιαιτέραν προσπάθειαν, ὅπως νυχθημερὸν πα- ρακολουθῆ πῶσαν κίνησιν αὐτῶν, διὰ νὰ συγκεντρώσῃ σαφῆ καὶ ἀδιαμφισβή- τητα στοιχεία περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν καὶ θέσῃ ταῦτα ὑπ' ὄψιν τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ λαοῦ.

§ 4. Περίληψις. Νυχθημερὸν ὁ Κικέρων παρακολουθεῖ τὰς κινήσεις τῶν ἐν Ρώμῃ συνομοτῶν, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἀναμφισβήτητα πειστήρια περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν.

§ 4. Ἐπιγραφή. Συστηματικὴ προσπάθεια τοῦ Κικέρωνος πρὸς παρακο- λούθησιν τῶν συνομοτῶν καὶ συγκέντρωσιν τεκμηρίων περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν.

§ 4. Itaque—deprehenderetur

Itaque, ut compēri
solicitationis esse
a P(ublico) Lentulo
legāto Allobrogum
causa excitandi

belli Transalpini

et tumultus
Gallici,

eosque missos esse
in Galliam
ad suos cives
eodemque itinere
cum lītēris
mandatisque
ad Catilinam,
—que adiunctum esse
iis comitem
T(itum) Volturcium,
atque datas esse huic

Γ'. ΚΑΤΑ ΚΑΤΙΛΙΝΑ ΛΟΓΟΣ

Ἔθεν, ὅτε ἔμαθον (ἐπληροφορήθη)
ὅτι εἶχον παράκινήθη
ὑπὸ τοῦ Ποπλίου Λέντιλου
οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων
ἐνεκα τοῦ ἐξεγείραι (= ἵνα ἐξεγει-
ρωσι)
πόλεμον ὑπεράλπειον (= εἰς τὴν πέ-
ραν τῶν Ἀλπεων Γαλατίαν)
καὶ ταραχῆς
Γαλατικῆς (= εἰς τὴν ἐντεῦθεν τῶν
Ἀλπεων Γαλατίαν)
καὶ ὅτι αὐτοὶ εἶχον σταλῆ
εἰς τὴν Γαλατίαν
πρὸς τοὺς συμπολίτας τῶν
καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν πορείαν
μετ' ἐπιστολῶν
καὶ παραγγελιδῶν
πρὸς τὸν Κατιλίαν,
καὶ ὅτι εἶχε προστεθῆ
εἰς αὐτοὺς ὡς συνοδὸς
ὁ Τίτος Βολτούρκος,
καὶ ὅτι εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν

littēras ad Catilinam,
putāvi
oblātam (esse) mihi
facultātem,
ut, quod erat
difficillimum,
quodque ego
semper optābam
ab immortalibus dis,
ut tota res

non solum a me,
sed etiam a senatu
et a vobis
manifesto deprehenderētur

ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Κατρίλιαν,
 ἐνόμισα
 ὅτι ἐπαρουσιάσθη εἰς ἐμέ
 ἡ εὐκαιρία,
 ἵνα, ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἦτο
 δυσκολώτατον,
 καὶ τὸ ὁποῖον ἐγὼ
 πάντοτε ἐζήτουν (ἠσχόμην)
 παρὰ τῶν ἀθανάτων θεῶν,
 ἵνα τὸ ὅλον πρᾶγμα (= ἡ ὅλη ὑπό-
 θεσις)
 ὅχι μόνον ὑπ' ἐμοῦ
 ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς συγκλήτου
 καὶ ὑφ' ὑμῶν
 φανερώς συλληφθῆ.

§ 4. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. *itaque, σύνδ.* συλλογιστικός=ὄθεν.— *ut, σύνδ.* χρον.=ὅτε. εὐθὺς ὡς.— *compēri, α' ἐν.* παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. *compērio, compēri, compertum, ἴρε 4*=μανθάνω, πληροφοροῦμαι.— *legātus, i, ἀρσ.* β' κλίσι.=πρεσβευτής.— *Allobrōges um, ἀρσ.* γ' κλίσι.=οἱ Ἀλλόβρογες.— *bellum, i. οὐδ.* β' κλίσι.=πόλεμος.— *Transalpinus, a, um, (trans-Alpes) ἐπίθ.* β' κλίσι.=ὑπεράλπειος, ὁ πέραν τῶν Ἄλπεων.— *bellum Transalpinum*=bellum in Gallia Transalpina=πόλεμος εἰς τὴν πέραν τῶν Ἄλπεων Γαλατίαν.— *tumultus, us, ἀρσ.* δ' κλίσι. (ἐκ τοῦ *tumēo*=ὀγκοῦμαι)=θόρυβος, στάσις, ταραχαί.— *Gallicus, a, um, ἐπίθ.* β' κλίσι.=Γαλατικός.— *tumultus Gallicus*=tumultus in Gallia Gisalpina=ταραχαί εἰς τὴν ἐνεῦθεν τῶν Ἄλπεων Γαλατίαν.— *excitandi, γεν. ἐν.* τοῦ *γερονδιακοῦ* (*excitandus, a, um*) τοῦ *excito* 1=ἐξεγείρω.— *causa, ae, θ.* α' κλίσι.=αἰτία· ἐδῶ ἀφαιρετ. ἐπιτασομένη γενικῆς λαμβάνεται ὡς καταχρηστικὴ πρόθεσις=ἐνεκα.— *sollicitatos esse, ἀπαρ.* παθ. παρακ. τοῦ ρ. *sollicito* 1=ἐξεγείρω.— *eosque, δύο λέξεις*=atque eos (δηλ. *legatos*).— *in, πρόθ.* + ἀφαιρ.=εἰς + αἰτιατ.— *Gallia, ae, θ.* α' κλίσι.=Γαλατία.— *suus, a, um, κτητ.* ἄντων. γ' προσ.=ἰδικός του.— *civis, is, ἀρσ.* γ' κλίσι. (γεν. πληθ. *civium*)=πολίτης, συμπολίτης.— *eodemque*=atque *eodem*· *eodem, ἀφαιρετ.* ἐν. οὐδ. γένους τῆς ὄριστ. ἄντων. *idem* (*is + dem*), *eadem, idem*=ὁ αὐτός.— *iter, itinēris, οὐδ.* γ' κλίσι.=πορεία, ὁδός.— *littērae, arum, θ.* α' κλίσι. (εἰς τὸν πληθυντ.)=ἐπιστολαί, γράμματα, παιδεία· *littera, ae θ.* α' κλ. (εἰς τὸν ἐνικόν)=τὸ γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου.— *mandatum, i, οὐδ.* β' κλίσι. (ἐκ τοῦ *mando* 1=παραγγέλλω)=παραγγελία, ὁδηγία. (παραβλ. καὶ τὸ *μαντάτο*).— *missos esse, ἀπαρ.* παθ. παρακ. τοῦ ρ. *mitto, misi, missum, ἴρε 3*=στέλλω τὸ παθητ. *mittor, missus sum, mitti*.— *comes, itis, ἀρσ.* γ' κλίσι. (ἐκ τοῦ *cum + eo*)=συνδοδός, συνοδοιπόρος (ἐξ ὅθ' τὸ *μεσαιωνικόν*: Κόμης).— *adiunctum esse, ἀπαρ.* παθ. παρακ. τοῦ *adiungo, ixi, nctum 3*=προσθέτω τὸ παθ. *adiungor, adiunctus sum, adiungi*.— *haic, δοτ.* ἐν τῆς δεικτ. ἄντων. *hic, haec, hoc*=οὗτος, αὕτη, τοῦτο.— *data esse, ἀπαρ.* παθ. παρακ. τοῦ ρ. *do, dedi, datum, dare* 1=δίδω.— *facultas, atis, θ.* γ' κλίσι.=εὐκαιρία, ἐξουσία, δύναμις, εὐκολία.— *oblata* (ἐνν. *esse*), *ἀπαρ.* παθ. παρακ. τοῦ ρ. *offēro, (ob + fero) obtūli, oblātum, offērrē 3*=προσφέρω, παρέχω τὸ παθ. *offēror, oblātus sum, offērrē*.— *putavi, α' ἐν.* παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. *puto* 1=νομίζω.— *ut, σύνδ.* τελ.=ἵνα.— *quod, οὐδ.* τῆς ἀναφ. ἄντων. *qui, quae, quod*=ὁ ὁποῖος, α, ον.— *difficillimum, ὑπερθ.* βαθμ. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσι. *difficilis, is, e* (*dis + facilis*)=δύσκολος· τὸ συγκριτ. *difficilior, ius* (γεν. *ioris*)· τὸ ὑπερθ. *difficilissimus*

a, um' τὰ ἐπίθετα: *facilis* (=εὐκολός), *difficilis* (=δύσκολος), *similis* (=ὁμοίος), *dissimilis* (=ἀνόμοιος), *humilis* (=ταπεινός) καὶ *gracilis* (=ραδινός) σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθηκῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ὄχι τῆς καταλήξεως—*issimus*, ἀλλὰ) τῆς καταλήξεως—*limus* π.χ. *facilis*, *facilior*, *facillimus*' (βλ. Α. Τζαρτζάνου Γραμμ. Λατίν. σελ. 36).—*optabam*, α' ἐν. παρ.τ. ὄριστ. τοῦ ρ. *opto* 1=ζητῶ, εὐχόμεαι, παρακαλῶ.—*dis*, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ *deus*, i, ἀφ.σ. β' κλισ.=θεός· (τὸ *deus* δὲν ἔχει εὐχρηστον τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικού *deus*· ὡς τοιαύτην οἱ μὲν ποιηταὶ χρησιμοποιοῦν τὴν κλητικὴν τοῦ ὀνόματος *divus* (=θεός) *dive*, οἱ δὲ μεταγενέστεροι Λατίνοι αὐτὴν τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν *deus* (=ὡ θεε!) εἰς ἐκάστην πτώσιν τοῦ πληθυντικοῦ, πληθ. τῆς αἰτιατικῆς ἔχει διπλοῦς ἢ καὶ τριπλοῦς τύπους καὶ σχηματίζεται οὕτως: *dei* ἢ *dii* ἢ *di*, *deorum* ἢ *deum*, *deis* ἢ *diis* ἢ *dis*, *deos*, *dei* ἢ *dii* ἢ *di*, *deis* ἢ *diis* ἢ *dis*).—*immortalis*, is, e, ἐπιθ. γ' κλισ. (*in+mortalis*)=ἀθάνατος.—*totus*, a, um (γεν. *totius*, δοτ. *toti*), ἄντων. ἐπιθετ.=ὅλος (βλ. Α. Τζαρτζάνου Γραμμ. Λατ. Γλώσσης σελ. 49).—*solum*, ἐπίρρ.=μόνον.—*manifesto*, ἐπίρρ.=φανερῶς.—*deprehenderetur*. γ' ἐν. παθητ. παρ.τ. ὑποτακτ. τοῦ ρ. *deprehendo*, ndi, nsum, ἐρε β=συλλαμβάνω· τὸ παθητ. *deprehendō*, *deprehensum*, *deprehendi*.

§ 4. **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ.** *ut compēri*, χρον. πρότ.—*sollicitas esse-missos esse*—*adiunctum esse*—*datas esse*, εἰδικά ἀπαρ. ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ *compēri*.—*legatos*, ὑποκ. τοῦ *sollicitas esse*.—a P. Lentulo, ποιητικὸν αἴτιον τοῦ *sollicitas esse*.—*excitandi causa belli Transalpini et tumultus Gallici*, γερονδιακὴ ἔλξις (*attractio gerundiva*) ἀντί *excitandi causa bellum Transalpinum et tumultum Gallicum*· ἦτοι χρήσις τοῦ γερονδιακοῦ ἀντί γερονδίου· συνήθως κατὰ τὴς πλαγίας αὐτοῦ πτώσεις τὸ γερονδιακὸν (δὲν εἶναι ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ) ἀντικαθιστᾷ τὸ ἀντίστοιχον γερονδίου καὶ λαμβάνεται οὕτω, ὅπως ἐκεῖνο, μὲ σημασίαν ἐνεργητικὴν. Ὅταν δηλαδὴ τὸ γερονδίου ἀνηχῆ εἰς ῥῆμα μεταβατικὸν συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς, πολλακίς τὸ μὲν ἀντικείμενον τοῦ γερονδίου τούτου τίθεται κατὰ τὴν πῶσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ γερονδίου τίθεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀντικείμενου αὐτοῦ. Ἐδῶ δηλ. ἔχομεν παθητικὴν σύνταξιν, μὲ τὸ γερονδιακὸν καὶ τὸ ὑποκείμενον, ἀντί τῆς ἐνεργητικῆς μὲ τὸ γερονδίου καὶ τὸ ἀντικείμενον. Κανονικῶς ἔπρεπε νὰ τεθῆ: *excitandi (γερονδίου) causa bellum Transalpinum et tumultum Gallicum*· τὸ *excito* ὅμως εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν ῥῆμα συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς (*bellum—tumultum*)· διὰ τοῦτο ἢ σύνταξις ἐτρόπη εἰς παθητικὴν καὶ τὸ γερονδιακὸν ἀντικατέστησε τὸ γερονδίου καὶ συνεφώνησε κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν πρὸς τὸ ἀντικείμενον, τὸ δὲ ἀντικείμενον ἐτέθη εἰς τὴν πῶσιν τοῦ γερονδιακοῦ *belli—tumultus* (γεν.). Ἡ μεταβολὴ αὕτη τῆς συντάξεως λέγεται γερονδιακὴ ἔλξις. Ἴδου ἐν παραδείγματι: λέγεται συνθέστερον: *consuetudo immolatorum hominum* (παθ. σύνταξις) ἀντί τοῦ: *consuetudo immolandi homines* (ἐνεργ. σύντ.) (=ἡ συνήθεια τοῦ θυσιάζειν ἀνθρώπους) ἀντί: *ars scribendi litteras* λέγεται *ars scribendarum litterarum* (ἡ τέχνη τοῦ γράφειν ἐπιστολάς). Γερονδιακὸν καθ' ἑλξιν ἀντί γερονδίου χρησιμοποιεῖται καὶ τῶν ῥημάτων τὰ ὁποῖα συντάσσονται μὲ ἀφαιρετικὴν: *utor*, *fruor*, *fungor* καὶ *potior*, ὁποῖα καὶ αὐτὰ συντάσσονται ἀρχῆθεν μὲ αἰτιατικὴν: *spes urbis potienda* (=urbe potiendi ἢ urbem potiendi) ἢ ἔλξις τοῦ κυριώσεως τὴν πόλιν.—*eos*, ὑποκ. τοῦ *missos esse*.—*litteras*, ὑποκ. τοῦ *datas esse*, ὡς ποιητ. αἴτιον αὐτοῦ θὰ νοηθῆ τὸ a P. Lentulo.—T. Volturcium, ὑποκ. τοῦ *adiunctum esse*.—*comitem*, κατηγορ.—*facultatem*, ὑποκ. τοῦ *oblata* (*esse*), τὸ ὅποιον εἶναι εἰδ. ἀπαρ. καὶ ἐξαρτάται ἐκ τοῦ *putavi*.—*facultatem*... *putavi*, ἀπόδοσις τῆς χρονικῆς προτάσεως *ut compēri*...—*ut... ut... deprehenderetur*, τελ. πρότασις ἐξαρτώμενη ἐκ τοῦ *faci-*

tatem mihi oblatam (esse) ὁ τελ. συνδ. ut ἐπαναλαμβάνεται, διότι παρενεβλήθησαν αἱ ἀναφ. προτάσεις: quod erat... quodque... immortalium.—difficillimum, κατηγ.—res, ὑποκ. τοῦ deprehenderetur.—a me, a senatu, a vobis, ποιητικὰ αἷτια.

§ 4. Πραγματικά. Allobroges, λαὸς Κελτικός ὄρεσιβίος καὶ πολεμικὸς εἰς τὴν πέραν τῶν Ἄλπεων Γαλιαν, ὁ ὁποῖος ὑπετάγη εἰς τοὺς Ρωμαίους κατοπινὴ σκληροτάτης καὶ ἐπιμόνου ἀντιστάσεως τὸ 121 π.Χ. "Ἐκτοτε δι' ἀλλεπαλλήλων ἐξεγέρσεων ἐτεχειρήσαν οὗτοι εἰς μάτην νὰ ἀνακτήσουν τὴν ἐλευθερίαν τῶν διὰ τὰ νὰ ἐξαφανίσουν κάθε εἶδους ἀντίστασιν οἱ Ρωμαῖοι, ἐχρησιμοποίησαν ἀπληρῆ μέσα καταπίσεως. Κατὰ τὸ 63 π.Χ.—ὅποτε ἐξυφάνθη ἡ συνωμοσία τοῦ Κατιλίνα—εἶχον ἀφικθῆ εἰς Ρώμην πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων, διὰ τὰ ὑποβάλλουν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν σύγκλητον παράπονα διὰ τὰ κατ' αὐτῶν καταπιεστικὰ μέτρα τῶν Ρωμαίων ὑπαλλήλων. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν συνήψαν γνωρμίαν μὲ τοὺς συνωμοτὰς καὶ τεθόντες ὑπὸ παρακολούθησιν συνελήφθησαν ἀποκαλύψαντες τὰ σχέδια τῶν συνωμοτῶν.—bellum, ἡ λέξις ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὴν δηλοσίαν τῶν ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας πόλεμον.—tumultus, πρόκειται περὶ ἐσωτερικῶν ταραχῶν, στάσεων καὶ τῆς ἐκ τούτων ἀρχαλουμένης ἀναστατώσεως καὶ πανικοῦ τοῦ λαοῦ εἰς Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν ἐντεῦθεν τῶν Ἄλπεων Γαλιαν, ἡ ὁποία γειγνιάζε εἰς τὴν Ἰταλίαν.—Gallia, τὴν Γαλιαν κατέχουν οἱ Γαλάται, λαὸς Κελτικῆς καταγωγῆς, οἱ ὁποῖοι ἀφ' οὗ διεβήσαν τὰς Ἄλεις ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς περιοχὰς τῆς βορείου Ἰταλίας ἐνεργοῦντες συχνὰς ἐπιδρομὰς. Ἐδῶ ἡ φράσις τοῦ Κικέρωνος tumultus Gallici ὑπενημιφεί τὸν κατὰ τὸ ἔτος 373 π.Χ. προκληθέντα ἐν Ρώμῃ πανικόν, ὅτε οἱ Γαλάται ὑπὸ τὸν θρυλικὸν Βρέννον ἐλεηλάτησαν καὶ ἔκασαν τὴν Ρώμην, ὑποχρεώσαντες τοὺς Ρωμαίους νὰ καταβάλουν πολεμικὴν ἀποζημίωσιν χιλίων λιτρῶν χρυσοῦ. Παροιμιώδης παρέμεινεν ἡ φράσις τοῦ Βρέννου: *ve victis (=οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις)* ὅταν οἱ Ρωμαῖοι ἐμεμφμοῖνον διὰ τὸ ὑπερβολικόν καὶ βαρὺ τίμημα, ὁ Βρέννος ἔφερον εἰς τὴν πλάστιγγα, ὅπου ἐξυγίζετο τὸ χρυσίον, τὸ δόρυ του ἀναφωνῶν τὴν ἀνωτέρω φράσιν.—P. Lentulus, οἱ Ρωμαῖοι συνήθως ἔφερον τρία ὀνόματα: τὸ praenomen (=προωνόμιον), τὸ nomen (=κυρίας ὄνομα) καὶ τὸ cognomen (=ἐπώνυμον) τὸ προωνόμιον ἐτίθετο πρῶτον καὶ ἐδήλωνεν ὄρισμένον πρόσωπον τῆς οἰκογενείας, ἐγράφετο δὲ δι' ἑνὸς ἢ διὰ δύο ἢ διὰ τριῶν γραμμάτων (π.χ. L.=Lucius, P.=Publius, C.=Caius, Gn.=Gnaeus, Ser.=Servius) τὸ ὄνομα ἐδήλωνε τὸ γένος καὶ ἔλης συνήθως εἰς ἴσιν (π.χ. Cornelius, Publius, Lutatius) τὸ ἐπώνυμον τέλος ἐδήλωνε τὴν οἰκογενειακὴν καταγωγὴν (π.χ. Cicero, Volturcius, Lentulus). Τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ Λέντου ἦτο: P(ublius) Corneius Lentulus=Πόπλιος Κορνήλιος Λέντος ὅστις εἶχε χρηματίσει ταμίης ἐπὶ Σύλλα (81 π.Χ.), πραιτωρ (75 π.Χ.), ὑπάτος (71 π.Χ.), ἐξ αἰτίας ὁμοῦ τοῦ αἰσχροῦ καὶ ἀκολάστου βίου διεγράφη ὑπὸ τῆς συγκλήτου τὸ 70 π.Χ. τοῦ καταλόγου τῶν συγκλητικῶν. Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν κυρίων συνενόχων τοῦ ἀρχισυνωμοτοῦ Κατιλίνα. Γενόμενος πραιτωρ διὰ δευτέραν φοράν τὸ 63 π.Χ. παρέμεινεν εἰς τὴν Ρώμην ὡς ἀρχηγὸς τῶν συνωμοτιῶν μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τοῦ Κατιλίνα. Συλληφθεὶς μετὰ τὴν ἀποεπαυρῆσιν ἐπιτελεῖν, οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων, ἀφ' οὐ ἐμυήθησαν εἰς τὴν συνωμοσίαν ὑπὸ τοῦ Λέντου καὶ τῶν ἄλλων συνωμοτῶν, ἔλαβον ἐντολὴν παρ' αὐτῶν, ὅπως ἐπιστρέφοντες ἐκ Ρώμης εἰς τὴν πατρίδα τῶν, διὰ μέσου τῆς Ἑπικουρίας, καὶ συνεννοηθῶν μετ' αὐτοῦ.—cum litteris mandatisque, φαίνεται ὅτι, ἐκτός τῶν ἐπιστολῶν, ἐδόθησαν καὶ προφορικαὶ ὁδηγίαι, ἐκ τοῦ φόβου τῆς συλλήψεως καὶ πιθανῆς κατασχέσεως αὐτῶν. Ἴσως ὁμοῦ πρόκειται περὶ σκοπίμου ἀνακριβοῦς ἐκφράσεως τοῦ Κικέρωνος—ἀποβλέπων εἰς τὸ νὰ ἐξεγείρῃ τὴν

κοινήν γνώμην—διότι ὄντως οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν Ἀλλοβρόγων εἶχον λάβει ἐπιστολάς μόνον διὰ τοὺς συμπατριώτας ἰων. Ἡ κατασχεθεῖσα δὲ ἐπιστολὴ εἰς τὴν συνοδείαν τῶν Γαλατῶν πρέσβειον καὶ ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Κατιλίαν εἶχε δοθῆ ὑπὸ τοῦ Λέντιου εἰς τὸν ἔμπιστόν του Βολτούρικον· τὸ ἀληθές ἐστὶν ὅτι ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν Ἀλλοβρόγων διεπιστώθη ἡ ἔνοχος ἐπαφὴ τῶν συλληφθέντων μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς συνωμοσίας Κατιλίαν. Titus Voltursius, εἰς ἐκ τῶν ἐμπιστῶν συνωμοτῶν καταγόμενος ἐκ τοῦ Κρότωνος τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος· εἰς αὐτὸν εἶχε δώσει ἐπιστολήν πρὸς τὸν Κατιλίαν ὁ Λέντιος.— iis, δηλ. εἰς τοὺς Γαλάτας πρέσβεις.— tota res, δηλ. ἡ ἀποκάλυψις τῆς συνωμοσίας εἰς ὅλην τὴν ἔκτασίν της.

§ 4. Νόημα. Ὁ Κικέρων, συνεχίζων τὴν ἐξιστόρησιν, ἀναφέρει ὅτι εὐθύς ὡς ἔμαθεν ὅτι οἱ ἐν Ρώμῃ παραμείναντες συνωμοταὶ ἐστελλον διὰ τῶν Γαλατῶν πρέσβειον καὶ τοῦ Βολτούρκιου ἐπιστολάς καὶ προφορικὰς παραγγελίας τόσον πρὸς τὸν λαὸν τῶν Ἀλλοβρόγων ὅσον καὶ πρὸς τὸν ἔξω τῆς Ρώμης εὐρισκόμενον Κατιλίαν μετὰ τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν νὰ ἐξεγείρουν τὴν πέραν τῶν Ἄλπεων Γαλατίαν καὶ νὰ συντονίσουν τὰ συνωμοτικὰ τῶν σχέδια, ἐθεώρησεν ὡς μοναδικὴν εὐκαιρίαν, ὅπως ἀποκαλύψῃ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὴν συνωμοσίαν.

§ 4. Περίληψις. Οἱ Ἀλλοβρογοί, σχεδιάζοντες ἐπανάστασιν εἰς τὴν πέραν τῶν Ἄλπεων Γαλατίαν, ἐρχονται εἰς μυστικὰς συνεννοήσεις μετὰ τοῦ Λέντιου καὶ λαμβάνουν ἐπιστολάς διὰ τὸν Κατιλίαν. Ὁ Κικέρων θεωρεῖ κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς συνωμοσίας.

§ 4. Ἐπιγραφή. Πληροφορίαι περὶ συνωμοτικῶν ἐνεργειῶν τῶν εἰς Ρώμην συνωμοτῶν μετὰ τῶν Ἀλλοβρόγων καὶ εὐκαιρία πρὸς ἀποκάλυψιν αὐτῶν.

§ 5. Itaque—miseram

Itaque hesterno die
L(ucium) Flaccum
et C(aium) Pomptinum
praetores,
viros fortissimos
atque amanti-
simos
rei publicae
ad me vocavi,

rem exposui,
quid placeret (mihi)
fieri,
ostendi.
Illi autem
qui sentirent
omnia praeclara
atque egregia
de re publica,
sine recusatione

Ὅθεν τὴν χθεσινὴν ἡμέραν
τὸν Λεύκιον Φλάκκον
καὶ τὸν Γάιον Πομπτίνον,
τοὺς πραιτωράς,
ἄνδρας γενναιοτάτους
καὶ πάρα πολὺ ἀγαπῶντας
τὴν πολιτείαν
παρ' ἑμαυτῷ ἐκάλεσα (εἰς τὴν οἰκί-
αν μου)
τὸ πρᾶγμα (τὴν ὑπόθεσιν) ἐξέθεσα,
τί ἤρεσκεν (εἰς ἐμέ)
νὰ γίνῃ,
ὕπέδειξα.
Ἐκεῖνοι δέ,
ἐπειδὴ ἔτρεφον
ὄλως λαμπρὰ
καὶ ἐξαιρετὰ αἰσθήματα
πρὸς τὴν πολιτείαν,
ἄνευ ἀντιρρήσεως

ac sine ulla mora

negotium suscepērunt
 et, cum advesperascēret
 occulte pervenērunt
 ad Mulvium pontem
 atque ibi
 in proximis villis
 ita bipartito fuērunt,
 ut Tibēris et pons
 interessent
 inter eos.
 Eodem autem
 et ipsi
 sine suspicione
 cuiusquam
 multos fortes viros
 eduxērant,
 et ego
 ex praefectūra Reatina
 complures
 delectos adulescentes,
 quorum opēra
 utor adsidue
 in praesidio
 rei publicae,
 cum gladiis misēram.

καὶ ἄνευ ἀναβολῆς (χρονοτριβῆς) τι-
 νος
 τὸ ἔργον ἀνέλαβον
 καί, ὅτε ἤρχιζε νὰ σκοτεινιάζη,
 κρυφίως ἤλθον
 εἰς τὴν Μουλβίαν γέφυραν
 καὶ ἐκεῖ
 εἰς τὰς πλησιεστάτας ἐπαύλεις.
 οὕτω εἰς δύο μέρη ἐχωρίσθησαν,
 ὥστε ὁ Τίβερης καὶ ἡ γέφυρα
 νὰ παρεμβάλλωνται
 μεταξύ αὐτῶν.
 Εἰς τὸν αὐτὸν δὲ τόπον
 καὶ αὐτοὶ
 ἄνευ ὑποψίας
 (ἀνθρώπου) τινός
 πολλοὺς γενναίους ἄνδρας
 εἶχον ὀδηγήσει,
 καὶ ἐγὼ
 ἐκ τῆς πόλεως τοῦ Ρεάτου
 ἀρκετοὺς
 ἐκλεκτοὺς νέους,
 τῶν ὁποίων τὴν ὑπηρεσίαν
 χρησιμοποιοῦ συνεχῶς
 πρὸς φρουρήσιν (προστασίαν)
 τῆς πολιτείας,
 μετὰ ξιφῶν εἶχον ἀποστέλλει.

§ 5. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. hesternus, a, um, (ἐκ τοῦ heri=χθές) ἐπίθ. β' κλίσι.=χθεσινός.—praetor, ōris, ārs γ' κλίσι.=πραίτωρ, στρατηγός.—fortissimos, αἰτιατ. πληθ. τοῦ ὑπερθ. τοῦ ἐπίθ. γ' κλίσι. fortis, is, e=γενναῖος, ἄνδρειος· τὸ συγκριτ. fortior, ius (γεν. ioris) τὸ ὑπερθ. fortissimus, a, um.—amantissimus, a, um ἐπίθ. ὑπερθ. βαθμοῦ (=δ τὰ μάλιστα ἀγαπῶν)· τὸ θετικὸν εἶναι ἢ μετοχῆ amans, ātis· τὸ συγκρ. amantior, ius (γεν. iōris).—vir, viri, (συγκοπτόμενον) ἄρσ. β' κλίσι.=ἀνήρ.—me, αἰτιατ. τῆς προσωπ. ἄντων. τοῦ α' προσ. (ego)· ἐδῶ ὁμῶς κεῖται ὡς αὐτοπαθῆς, διότι αἱ πλάγια πτώσεις τῆς προσ. ἄντων. α' καὶ β' προσ. λαμβάνονται καὶ ὡς αὐτοπαθῆεις· ad me=πρὸς ἐμαυτὸν, παρ' ἐμαυτῶ, εἰς τὴν οἰκίαν μου δηλαδῆ.—vocāvi, α' ἐν. παρακ. ὀριστ. τοῦ voco I=καλῶ, προσκαλῶ.—exposui, α' ἐν. παρακ. ὀριστ. τοῦ expono, posui, positum, ēre 3=ἐκθέτω.—quis, quid, ἐρωτημ. ἄντων. (οὐσιαστικῶς)=τίς, τί.—fiēri, ἄπαρ. ἔνεστ. τοῦ q. fio, factus sum, fiēri=γίγνομαι (παθητ. τοῦ facio=κάμνω).—placēret, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ placeo, placui καὶ placitum sum, placitum, ēre 2=ἀρέσκω ἐδῶ κεῖται ἀπροσώπως: placet, placuit ἢ placitum est, placēre=ἀρέσκει τινί.—ostendi, α' ἐν. παρακ. ὀριστ. τοῦ q. ostendo, ostendi, ostensum ἢ ostentum ἢ ostentatum, ēre 3 (obs + tendo) = δεικνύω, προτείνω, ὑποδεικνύω, προβάλλω.—illi, ὄνομ. πληθ. ἄρσ. τῆς δευτ. ἄντων. ille, illa, illud=ἐκεῖνος, η, ο.—autem, σύνδ. ἀντιθ.=δέ.—omnia οὐδ. πληθ. τοῦ omnis, is, e, ἐπίθ. γ' κλίσι.=πᾶς· omnia=πάντα· ἐδῶ: omnia=ὅλος.—praeclarus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=λαμπρός.—egregius, a, um (e+grec (γεν. gregis))=ἕξοχος, διαπρεπής· τὰ εἰς -us λήγοντα ἐπίθετα, ὅσα ἔχουν φωνῆσιν πρὸ τοῦ -us, σχηματίζουσαν κανονικῶς τὰ παραθετικά των περιφραστικῶς,

τὸ μὲν συγκριτικὸν διὰ τοῦ magis (=μᾶλλον) καὶ τοῦ θετικοῦ, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ maxime (=μάλιστα) καὶ τοῦ θετικοῦ π.χ. θετ. idone—us, dubi—us, vacu—us συγκρ. magis idoneus, dubius, vacuus, ὑπερθ. maxime idoneus, dubius, vacuus. Πρβλ. τὰ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς: φίλος, μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος.—sentirent, γ' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ε sentio, sensi sensum, ἴρε 4=αἰσθάνομαι.—omnia de re publica praeclara atque egregia sentio=τρέφω ὅλως λαμπρὰ καὶ ἐξαιρετὰ αἰσθήματα πρὸς τὴν πολιτείαν. sine, προθ.+ἀφαιρ.=ἄνευ+γεν.—recusatio, ἰδῆς, θ. γ' κλίσ.=ἀντίρροσις, δισταγμός, ἀρνήσις.—ullus, a, um (γεν. ullius, δοτ. ulli) ἄντων. ἐπιθετικ. μόνον εἰς ἀρνητικὰς προτάσεις=τίς, τί.—mora, ἀφαιρ. τοῦ mora, ae (moror 1=βραδύνω), θ. α' κλίσ.=χρονοτριβή, ἀναβολή.—negotium, ii, οὐδ. β' κλίσ. (ἐκ τοῦ nec+olium)=ἔργον, ἀποστολή, πράξις.—suscepērun, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ suscipio, suscipi, susceptum, ἔρε 3 (sub+capio)=ἀναλαμβάνω.—cum, σύνδ. χρον.=ἐνῶ, ὅταν.—advesperascēret, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ἀπροσώπου advesperascit, auit, —, ἄρε 3=ἔσπέρα γίνεται λόγω ὁμοῦ τοῦ προσφύματος sc εἶναι ἐναρξικὸν ῥῆμα καὶ σημαίνει=ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάσῃ. occulte, ἐπίρρ.=κρυφίως.—pervenērun, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ p. pervenio, vēni, ventum, ἴρε 4=φθάνω, ἀφικνοῦμαι, ἔρχομαι.—pons, pontis, ἄρσ. γ' κλίσ.=γέφυρα Mulvius pons=Μουλβία γέφυρα.—ibi, ἐπίρρ.=ἐκεῖ.—proximus, a, um, ἐπίθ. ὑπερθ. βαθμοῦ=πλησιέστατος, ἐγγύτατος ὡς θετικὸν λαμβάνεται τὸ ἐπίρρ. ἢ προθ. prope (=ἐγγύς), τὸ συγκριτ. propior, ius (γεν. ioris).—villa, ae, θ. α' κλίσ.=ἐπαυλις.—ita, ἐπίρρ.=οὕτω.—bipartito καὶ bipertito, ἐπίρρ.=δίχα, εἰς δύο μέρη: sum bibartito=διχάζομαι, χωρίζομαι, διαιροῦμαι εἰς δύο μέρη τὸ bipartito κυρίως εἶναι ἀφαιρετικὸς ἐπίρρ. ἐκ τῆς μετχ. παθῆς. παρακ. τοῦ ἀποθ. bipartior 4=διχοτομῶ.—fuērunt, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ βοηθ. sum, fui, esse=εἶναι.—Tiberis, is, ἄρσ. γ' κλίσ.=ὁ Τίβερις.—interessent, γ' πληθ. ὑπεροσ. ὑποτ. τοῦ inter-sum, interfui, interesse=παρεμβάλλομαι, εἶμαι ἐν τῷ μέσῳ.—inter, ἐπίρρ.+αἰτιατ.=μεταξὺ+γεν —eōdem (ἐνν. loco), ἀφαιρ. ἐν. τῆς ὄριστ. ἄντων. is, ea, id, λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς=εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.—ipse, ipsa, ipsum (γεν. ipsius, δοτ. ipsi), ὄριστ. ἄντων.=αὐτός.—cuiusquam, γεν. ἐν. τῆς ἄρσ. ἄντων. quiscquam ἢ quidquam (ἄνευ πληθυντικοῦ καὶ εἰς ἀρνητικὰς μόνον προτάσεις)=τίς, τί.—suspicio, ἰδῆς, θ. γ' κλίσ.=ὑποψία.—multus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ. (ἀπαντᾷται σπανίως εἰς τὸν ἐνικόν)=πολύς, συγκριτ. plures, plura (γεν. plurium) ὑπερθ. plurimi, ae α' εἰς τὸν ἐνικόν multum (πολύ), plus (πλεῖον), plurimum (πλεῖστον).—educērant, γ' πληθ. ὑπεροσ. ὄριστ. τοῦ educō, educi, eductum, ἔρε 3=ὀδηγῶ, ἄγω, ἐξάγω.—praefectura, ae, θ. α' κλίσ.=διοίκησις, ἐπαρχία.—Reatinus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ. (ἐκ τοῦ ὀνόμ. τῆς πόλεως Reate=Réaton)=Ρεατίνος praefectūra Reatīna=ἡ πόλις τοῦ Ρεάτου.—complures (ἄρσ. καὶ θηλ. ἄνευ ἐνικοῦ), complūra καὶ complurīa (οὐδ.) γεν. ium, δοτ. iibus, ἐπίθ. β' κλίσ. ἄνευ συγκριτ. σημασίας=ἀρκετοί, καμπόσοι.—delectus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ. (κυρίως μετχ. παθ. παρακ. τοῦ ε. deligo, delēgi, delēctum, 3=ἐκλέγω)=ἐκλεκτός.—adulescens, entis, καὶ adolescens, οὐσ. ἄρσ. γ' κλίσ. (κυρίως ὁμοῦ μετχ. ἐνεστ. τοῦ ε. adolesco, levi,—, ἔρε 3=αὐξάνομαι, ἀκμαίω)=ὁ νέος, ἄνηρ, ὁ νεανίας.—quorum, γεν. πληθ. τῆς ἀναφ. ἄντων. qui, quae, quod.—opera, ae, θ. α' κλίσ. (ἐκ τοῦ opus, eris=ἔργον)=ἐργασία, ὑπηρεσία.—utor, usus sum, uti 3 ἀποθ.=μεταχειρίζομαι, χρησιμοποιοῦμαι—adsidue, ἐπίρρ.=συνεχῶς, διαρκῶς—praesidium, ii, οὐδ. β' κλίσ.=φρουρήσις, προστασία, ἄμυνα, ὑπεράσπισις.—cum, προθ.+ἀφαιρ.=μετὰ+γεν.—gladius, ii, ἄρσ. β' κλίσ.=ξίφος.—misēram, α' ἐν. ὑπεροσ. ὄριστ. τοῦ ε. mitto, misi, missum, ἔρε 3=στέλλω.

§ 5. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. hesterno die, ἀφαιρ. τοῦ χρόνου.—praetores, παρά.

θεοίς εἰς τὰ Flaccum καὶ Pompitium. — rei publicae, γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ amantissimos. — quid fieri placeret, πλάγια ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμ. ἐκ τοῦ ostendi. — fieri ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. placeret. — qui... sentirent, ἀναφορ. αἰτιολ. πρότ. = cum illi... sentirent = ἐπειδὴ οὗτοι — graeclara-egregia, κατηγορ. (συωνυμία). — cum advesperasceret, χρον. πρότ. ut... interessent, ἀποτελεσμ. πρότ. — eodem (ἐνν. loco), ἀφαιρ. τοῦ τόπου. — cuiusquam γενική ὑποκειμ. εἰς τὸ suspicione. — opera (ἀφαιρετ.) ἀντικ. τοῦ utor. — rei publicae, γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ praesidio.

§ 5. Πραγματικά. Lucius Valerius Flaccus = Λεύκιος Βαλέριος Φλάκκος. Ἦτο υἱὸς τοῦ ἀγορανόμου, πραιτωρός καὶ ὑπάτου (98-85) Α. Β. Φλάκκου. Ἐλαβε μέρος μετὰ τοῦ πατρὸς του εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Μιθριδάτου (86 π. χ.). Ἀπὸ τοῦ ἔτους 83 διετέλεσεν ἀξιωματοῦχος τοῦ στρατοῦ τῆς Γαλατίας, τῆς Κιλικίας καὶ μετέπειτα ὑπάρχων τοῦ Κ. Μετέλλου εἰς Κρήτην. Τὸ 68 ἦτο πραιτωρ ἀστυδίκης εἰς Ρώμην καὶ ἐβόηθη τὸν ὑπάτον Κικέρωνα εἰς τὸ ν' ἀποκαλύψῃ τὴν συνωμοσίαν τοῦ Κατιλίνα. Τὸ 63 ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀντιπραιτωρός εἰς Ἀσίαν, ἀλλὰ κατηγορηθεὶς δι' αὐθαιρεσίας καὶ καταπιέσεις κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων τῶν ἀπὸ τῆς κατηγορίας διὰ τῆς συνωμοσίας τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ὀρθηνίου. Σφίξεται μάλιστα καὶ ὁ λόγος τοῦ Κικέρωνος (Pro Valerio Flacco). Ἀργότερον ἀνέλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπάρχου ἐν Μακεδονίᾳ. — Gaius Pomptinus = Γάιος Πομπτίνος. Πραιτωρ ὢν ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Κικέρωνος συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῆς συνωμοσίας τοῦ Κατιλίνα. Τὸ 61 ὡς προπραιτὸς τῆς Νορβαντίδος τῆς Γαλατίας κατέπνιξεν ἐξέγερσιν τῶν Ἀλλοβρόγων. Τὸ 54 ἐτέλεσε θριαμβὸν διὰ τὸς πρὸς τὴν πατρίδα προσφερθείσας ὑπηρεσίας του. Τέλος τὸ 51 ἐστάλη εἰς τὴν Γαλικίαν. — praefores, πραιτωρες, στρατηγοί, ἀλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρχοντος, ὅχι τοῦ στρατοῦ, ὅσον, τὴν ἐποίησεν αὐτὴν, μᾶλλον διὸ κητικῶ καὶ μὲ δικαστικὰ καθήκοντα. Ὁ πραιτωρ εἶχε τὴν ἀστικὴν δικαιοδοσίαν ἐν Ρώμῃ, δηλ. ἐρρῦθμιζε τὴν δικονομίαν καὶ ἠρμύνευε τὸν νόμον κατ' ἀρχάς εἰς μόνον πραιτωρ ὑπῆρχε τὸ 242 π. Χ. ἐξελέγη δευτερός, διὰ τὰ ἐποπτεύει εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ξένων δίκας. Τότε ὁ μὲν παλαιὸς ὀνομάσθη Praetor urbanus ὁ δὲ δευτερός Praetor peregrinus. Ἡ πρόσκησις νέων ἐπαρχιῶν ἐπέβαλε τὴν ἐκλογὴν καὶ ἄλλων πραιτωρῶν, οὕτω δὲ μετὰ τὸ 227 π. Χ. ὑπῆρχον τέσσαρες, ἕξ μετὰ τὸ 197, ὀκτώ μετὰ τὸ 81, καὶ ἐφῆξ ἄλλοι ἀκόμη. Ἀργότερον οἱ πραιτωρες ὄφειλον νὰ μεταβοῦν εἰς τὰς ἐπιορχίας, ἐνίοτε διὰ τὰ ἀναλάβουν ἐκεῖ στρατιωτικὴν τινα διοίκησιν. — illi, δηλ. ὁ Φλάκκος καὶ ὁ Πομπτίνος. — negotium, δηλ. τὴν σύλληψιν τῶν Ἀλλοβρόγων πρέσβων καὶ τοῦ Βολιουρκίου μετὰ τὰ γράμματα τῶν συνωμοστῶν πρὸς τὸν Κατιλίαν καὶ τοῦ Γαλάτας. — Mulvius roms, ἡ Μουλβία γέφυρα ἦτο ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ κειμένη πρὸς τὸ βορειότατον μέρος τῆς πόλεως. διηχέτο δι' αὐτῆς διὰ ἐπρόκειτο νὰ κατευθυνθῇ πρὸς τὴν Β. Ἰταλίαν. Ἐκεῖθεν ἐπρόκειτο νὰ διέλθουν οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων. — Villis. οἱ Ῥωμαῖοι ἐξω τῆς πόλεως εἶχον τριῶν εἰδῶν ἐπαύσεις: α) villae rusticae (= ἀγροτικαί), β) villae fructuariae (= καρποφόροι) καὶ γ) villae urbanae (= ἀστικάι) αἱ δύο πρῶται ἦσαν ἀκομψοὶ καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς κατοικίαι τῶν ἀγροκαλλιεργητῶν καθὼς καὶ πρὸς ἐναποθήκευσιν τῶν καρπῶν. Αἱ ἀστικάι ἦσαν πολυτελεῖ οἰκίματα, εἰς τὰ ὁποῖα διέμενον οἱ εὐγενεῖς Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν θερινὴν περιόδον. Ἐδῶ ὁ ρήτωρ ἐνόησε τὰς villas rusticas. — Tiberis (vñ Tevere), ποταμὸς τῆς Ἰταλίας, πηγάζει ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὄρεων, διορρεῖ τὴν Τοσκάνην, Ὀμβρίαν. Λάτιον καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ρώμης χύνεται εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος παρὰ τὴν Ὠσίαν. Οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον θεοποιήσει τὸν ποταμὸν ἀκαλοῦντες αὐτὸν «divum Tiberinum καὶ patrem Tiberinum. Εἶχον δὲ πλάσει τὸν μῦθον ὅτι τὸ ὄνομα Tiberis, προτοῦ δοθῆ εἰς τὸν ποταμὸν, ἦτο ὄνομα

βασιλέως τῆς χώρας, ὁ ὁποῖος ἔλαβε σημαντικὸν μέρος εἰς τὴν ἱδρυσιν τῆς Ρώμης.— eodem, δηλ. εἰς τὴν Μουλβίαν γέφυραν, εἰς τὰς ἐγγυτάτας ἐπαύλεις.— ipsi, δηλ. οἱ πραιτῶρες Φλάκκος καὶ Πομπτήιος.— Reate, τὸ Ρέατον ἦτο Σαβινικὴ πόλις Β. τῆς Ρώμης. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ τρίτου Σαμνιτικοῦ πολέμου (290 π. Χ.) ὑπετάγη εἰς τοὺς Ρωμαίους καὶ ἐγένετο praefectura, δηλ. πόλις εἰς τὴν ὅλιαν κατ' ἔτος ἐστέλλετο ἐκ Ρώμης ἄρχων δικαιοδότης (= praefectus jure dicundo), διόνι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης δὲν ἦσαν τέλειοι πολῖται, ἀλλὰ cives sine suffragio (=στερουμένοι ψήφου) καὶ συνεπῶς δὲν μποροῦσαν νὰ ἐκλέξουν μόνοι των δικαιοδότην. Ὁ Κικέρων ἦτο patronus (= πάτρων, προστάτης) τῶν Ρεατίνων. Ἐντεῦθεν δὲ ἐρμηνεύεται καὶ ἡ προτίμησις τοῦ Κικέρωνος πρὸς τοὺτους διὰ τὴν σοβαρὰν ταύτην ἀποστολήν. Patronus δὲ ἦτο ὁ προστάτης ἀπελευθερωθέντος δούλου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀνάγκην προστασίας εἰς τὰς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἐμφανίσεως καὶ ἀπέναντι τῆς πολιτείας σχέσεις· ὑπῆρχον πατροὶ ἀκόμη καὶ πόλεων καὶ ἐπαρχιῶν.— adulescentes, οἱ νέοι οὗτοι ἦσαν ἡλικίας 17—24 ἐτῶν.

§ 5. Νόημα. Ὁ Κικέρων, ἀφοῦ ἐκάλεσεν εἰς τὴν οἰκίαν του τοὺς πραιτῶρας Φλάκκον καὶ Πομπτήιον, ἄνδρας γενναίους καὶ φιλοπόλιδας, ἀνέθεσεν εἰς αὐτοὺς τὴν σύλληψιν τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλοβρόγων καὶ τοῦ Βολτουρκίου. Οὗτοι προθύμως ἀποδεχθέντες καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ ἐμπιστῶν ὀπλοφόρων τοῦ Κικέρωνος ἐνεδρεύουν πλησίον τῆς Μουλβίας γεφύρας.

§ 5. Περίληψις. Ὁ Κικέρων ἀναθέτει εἰς τοὺς πραιτῶρας Φλάκκον καὶ Πομπτήιον τὴν σύλληψιν τῶν Ἀλλοβρόγων καὶ τοῦ Βολτουρκίου, ἦν οὗτοι ἐπιδιώκουν δι' ἐνέδρας παρὰ τὴν Μουλβίαν γέφυραν.

§ 5 Ἐπιγραφή. Ἀνάθεσις εἰς δύο πραιτῶρας τῆς συλλήψεως τῶν συναυτωτῶν δι' ἐνέδρας.

§ 6. Interim—a ceteris

Interim
exacta fere

tertia vigilia
cum iam
Mulvium pontem
magno comitatu
legati Allobrogum
inciperent ingredi
unaque Volturcius,

fit impetus
in eos;
educuntur gladii
et ab illis
et a nostris.
Res erat mota
praetoribus salis,
ignorabatur
a ceteris.

Ἐν τῷ μεταξὺ
παρελθούσης σχεδὸν (ἀφοῦ εἶχε τε-
λειώσει)
τῆς τρίτης νυκτοφυλακῆς,
ὅτε πλέον
εἰς τὴν Μουλβίαν γέφυραν
μετὰ μεγάλης ἀκολουθίας
οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων
ἤρχισαν νὰ εἰσβαίνουν
καὶ μετ' αὐτῶν (καὶ μαζί) ὁ Βολ-
τούρκιος
γίνεται ἐπίθεσις
κατ' αὐτῶν·
σύρονται (ἐξάγονται) τὰ ξίφη
καὶ ὑπ' ἐκείνων
καὶ ὑπὸ τῶν ἰδικῶν μας.
Τὸ πρᾶγμα ἦτο γνωστὸν
εἰς τοὺς πραιτῶρας μόνον,
ἠγνοεῖτο
ὑπὸ τῶν λοιπῶν (τῶν ἄλλων).

§ 6. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. *interim* (*inter*), ἐπίρρ.= ἐν τῷ μεταξύ.—*tertius*, a, um, ἀριθμ. ἐπίθ. τακτικόν=τρίτος.—*ferē, ēpiro*. =σχεδόν.—*vigilia*, ae, (ἐκ τοῦ *vigilo* 1=ἀγρυπνῶ) θ. α' κλίσ.=νυκτοφυλακῆ. νυκτοφρουρά, βάρδια. νοῦμερο (παραβλ βιγλα, βιγλάτορας, βιγλιζῶ).—*exacta*, ἀφαιρ. ἐν. τῆς παθ. μετχ. παρακ. τοῦ ρ. *exigo* (*ex+ago*), *exēgi, exactum*, ἔρε β=παρέχονται, τελειῶνω, διανύω, λήγω· τὸ παθητ. *exīgor, exactus sum*, *exīgi*—cum, σύνδ. χρόν.=ὄτε.—iam, ἐπίρρ.=πλέον.—*magis* a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=μεγας· τὸ συγκριτ. *maior, ius*, (γεν. *iōris*), τὸ ὑπερθ. *maximus*, a, um—*comitātus*, us, ἄρσ δ' κλίσ. (*comitor* 1=ἀκολουθῶ)=συνοδεία. ἀκολουθία.—*ingrēdi*, ἄπαρ. ἔνεστ. τοῦ ἀποθ. ρ. *ingredior*, (*in+gradior*), *ingressus sum*, *ingrēdi* β=εἰσβαίνω, εἰσέρχομαι.—*incipērent*, γ' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. *incipio* (*in+capio*), *incēpi, incēptum*, ἔρε β=ἀρχίζω. *unaque*=que *una* una, ἐπίρρ. (ἐκ τῆς ἀφαιρ. τοῦ ἐνικου τοῦ *unus*, a, um) =ὁμοῦ μαζί, μετ' αὐτῶν—*fit*, γ' ἐν. ἔνεστ. ὀριστ. τοῦ *fit* (παθητ. τοῦ *facio*) *factus sum*, *fiēri* β=γίγνομαι (ὁ ἐνεστώς: *fit, fis, fit, fimus, fitis, ijunf*) παρατ. *fiēbam*, μέλλων: *fiam, fies, fiet*, κλπ.—*eos*, αἰτιατ. πληθ. τῆς ὀριστ. ἄντων. *is, ea, id*=αὐτός.—*impētus*, us, ἄρσ. δ' κλίσ. (*in+peto*)=ἐφοδος, ἐπίθεσις.—*educūntur* γ' πληθ. παθ. ἔνεστ. ὀριστ. τοῦ *edūco*, *edūxi, edūctum*, *educēre* β=ἐξαγω, σύρω· τὸ παθ. *edūcor, edūctus* +sum, *edūci*.—a ἢ ab, προσδ.+ἀφαιρ (a πρὸ συμφώνου—ab πρὸ φωνήεντος)=ὑπὸ+γεν.—*illis*, ἀφαιρ. πληθ. τῆς δεικτ. ἄντων. *ille, illa, illud*=ἐκεῖνος.—*gladius*, ii, ἄρσ. β' κλίσ.=ξίφος.—*nost-er, stra, strum*, κτην. ἄντων. α' προσ. (ἐπὶ πολλῶν κτητόρων)=ἡμέτερος, ἰδικός μαρ.—*notus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ. (κυριῶς μετχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *nosco*, *novi, notum*, ἔρε β=γνωρίζω)=γνωστός.—*solus*, a, um, ἄντων. ἐπίθ. β. κλίσ. (γεν. *solius*, δοτ. *solii*)=μόνος.—*ignorabātur*, γ' ἐν. παθ. παρατ. ὀριστ. τοῦ ρ. *ignōro* 1=ἀγνοῶ—*cetēri*, ae, a, ἄντων. ἐπίθ. (ἄνευ ἐνικου)=οἱ ἄλλοι, οἱ λοιποί· *cetēri, ὄrum*, ὡς ἄρσ. οὐσ. β' κλίσ.=οἱ λοιποί.

§ 6. Συντακτικά. *tertia vigilia exacta*, ἀφαιρ. ἀπόλυτος (μετχ. χρόν.) ἀντιστοιχοῦσα ἐδῶ πρὸς τὴν γεν. ἀπόλυτον τῆς ἐλληνικῆς=τῆς τρίτης νυκτοφυλακῆς παρελθούσης (=ὄτε ἡ τρίτη νυκτοφυλακῆ εἶχε τελειώσει).—cum. *incipērent*, χρόν. πρὸτ. *legati Volturcius*, ὑποκ. τοῦ *incipērent* καὶ *ingrēdi* (ταυτοπροσωπία).—*ingrēdi*, τελ. ἄπαρ. (ἀντικ.) ἔξααρ. ἐκ τοῦ *incipērent*.—*magno comitatu*, ἀφαιρ. τῆς συνοδείας.—*ab illis—a nostris*, ποιητ. αἰτίων εἰς τὸ *educūntur*.—*res*, ὑποκ. τοῦ *erat*.—*nota*, κατηγ. τοῦ *res*.—*solis*, κατηγορ. προσδ. εἰς τὸ *praetoribus*.—*a cetēris*, ποιητ. αἰτίων εἰς τὸ *ignorabātur*.

§ 6. Πραγματικά. *tertia vigilia exacta*, ὅταν εἶχε τελειώσει ἡ τρίτη νυκτοφρουρά· οἱ Ῥωμαῖοι διήρουν τὴν φρουρὰν τῆς νυκτὸς εἰς τέσσαρας τριῶρους «φυλακάς»· ἡ νυκτοφρουρά ἤρχιζεν ἀπὸ τῆς 9ης ἑσπερινῆς καὶ διήρκει μέχρι τῆς 6ης πρωινῆς (6—9, 9—12, 12—3, 3—6)· συνεπῶς ἡ *tertia vigilia exacta* ἀντιστοιχεῖ περίπου μὲ τὴν παρ' ἡμῖν 3ην μεταμεσονύκτιον ὥραν.—*res*, δηλ. ἡ ἐνέδρα.—*res praetoribus erat nota solis*, τὴν κατὰ τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλοβρόγων καὶ τοῦ Βολτουρκίου ἐνέδραν ἐγνώριζον μόνον οἱ δύο πραιτωρες, Φλάκκος καὶ Πομπτήιος. Οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων, κατὰ τὴν προηγουμένην τῆς ἀναχωρήσεώς των ἡμέραν, σφραγισθέντες κρυφίως μὲ τὸν ὑπατον Κικέρωνα, εἶχον ἀνακοινώσει εἰς αὐτὸν τὰ σχέδια τῶν συνωμοτιῶν. Ἐν τούτοις δὲν ὑπαπεύθησαν τὴν στηθεῖσαν ἐνέδραν.

§ 6. Νόημα. Ὅτε οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων μετὰ τοῦ Βολτουρκίου καὶ μεγάλης ἀκολουθίας περὶ τὴν 3ην μεταμεσονύκτιον ὥραν διήρχοντο ἀνύπο-

πτοι διά τήν στηθείσαν ἐνέδραν, διά τῆς Μουλβίας γέφυρας, οἱ καταδοκούντι ;
πραιτῶρες μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν.

§ 6. **Περίληψις.** Οἱ ἐνεδρευόντες παρὰ τὴν Μουλβίαν γέφυραν πραιτῶρες
ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ἐκεῖθεν διερχομένων Ἀλλοβρόγων.

§ 6. **Ἐπιγραφή.** Ἐπίθεσις τῶν ἐνεδρευόντων παρὰ τὴν Μουλβίαν γέφυραν

§ 6. Tum—Vigilerat

Tum interventu
Pomptini atque Flacci
pugna,
quae commissa erat,
sedatur.
Littērae,
quae cumque erant
in eo comitatu,
intēgris signis
praetorībns traduntur;
ipsi comprhensi
ad me,
cum iam dilulescēret,
deducūtur.
Atque statim vocāvi
ad me
improbissimum
machinatorem
omnium horum scelerum,
Cimbrum Cabinium
nihilidum suspicantem;
dē inde
item accersitus est
L(ucius) Statilius
et post eum
G(aius) Cethēgus;
tardissīme autem
venit Lentūlus,
credo,
quod praeter consuetudinē
proxīma nocte
vigilat(ve)rat
in dandis litteris.

Τότε τῇ παρεμβάσει
τοῦ Πομπτίνου καὶ τοῦ Φλάκκου
ἡ μάχη,
ἡ ὁποία εἶχε συναφθῆ (ἀρχίσει),
καταπαύει.
Αἱ ἐπιστολαί,
ὅσαιδῆποτε ἦσαν
εἰς αὐτὴν τὴν ἀκολουθίαν,
μὲ ἀθίκτους τὰς σφραγίδας
εἰς τοὺς πραιτῶρας παραδίδονται·
αὐτοὶ συλληφθέντες,
πρὸς ἐμέ,
δτε πλέον ἤρχιζε νὰ ἐξημερώνῃ,
ἀπάγονται.
Καὶ ἀμέσως ἐκάλεσα
πρὸς ἐμαυτὸν (εἰς τὴν οἰκίαν μου)
τὸν φαυλότατον
μηχανορράφον (πρωτουργὸν - αἴτιον)
ὄλων αὐτῶν τῶν ἐγκλημάτων,
τὸν Κίμβρον Γαβίνιον
οὐδὲν ἀκόμη ὑποπεύοντα·
ἔπειτα
ἐπίσης (ὡσαύτως) ἐκλήθη
ὁ Λεύκιος Σταίλιος
καὶ μετὰ τοῦτον
ὁ Γάιος Κεθηγός·
βραδύτατα δὲ
ἦλθεν ὁ Λέντλος,
πιστεύω,
διότι παρὰ τὴν συνῆθειάν (του)
κατὰ τὴν παρελθούσαν νύκτα
εἶχεν ἀγουπνήσει,
διὰ νὰ γράψῃ τὴν ἐπιστολήν.

§ 6. **Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικὰ.** cum, ἐπιρρ. χρον. = τότε. —
interventus, us (ἐκ τοῦ intervenio) ἀρσ. δ' κλισ = παρέμβασις, ἐπέμβασις. —
pugna ae, θ. α' κλισ. = μάχη. — erat commissa, γ' ἐν. παθητ. ὑπερσ. ὀριστ. τοῦ
q. cominito (cum + mitto), misi, missum, ἔρε β = συναπτῶ τὸ παθητ. comi-
mitor, cominissus sum, committi. — sedatur, γ' ἐν. παθ. ἐνεστ. ὀριστ. τοῦ q.

sedo 1=καταπαύω, ενεργῶ ὥστε νὰ καταπαύῃ τι sedor (ἀμεταβάτως)=καταπαύω—quiescuntque, ὄνομ. πληθ. θηλ. τῆς ἀναφορ. ἀοριστολογικῆς ἄντων. quiescuntque, quiescuntque, quodcumque γεν. cuiuscumque. dot. cuiuscumque, κλπ.)=ὄτισιδήποτε.—comitatus, us ἄρσ. δ' κλισ.= συνοδεία, ἀκολουθία.—intēger, intēgra, integrum (in+tango=δὲν θίγω), συγκατομ., ἐπιθ. β' κλισ.=ἀθικτός, ἀκέραιος, ἀπαραβίαστος—signum, i, ουδ. β' κλισ.=σημείον, σφραγίς, σῆμα.—traduntur, γ' πληθ. παθ. ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ trado, dīdi, dītum, tradere (trans+do)=παραδίδω' (διὰ τὰ σύνθετα τοῦ ρ. do βλ. § 2).—comprehēnsi, μετ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. comprehendendo, prehēndi, prehensum, ἔρε β=συλλαμβάνω' τὸ παθητ. comprehendor, comprehēnsus sum, comprehendēdi.—cum, σύνδ. χρον.=ὄτε.—iam, ἐπιρρ. χρον.=dilucescēret, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ ἀπροσώτου ρ. dilucēscit, dilūxit,—ἔρε β=ὑποφώσκει, ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ τὸ ῥῆμα εἶναι ἐναρτικόν λόγῳ τοῦ προσφύματος sc ἐκ τοῦ diluceo 2=εἶμαι φανερός.—deducuntur, γ' πληθ. παθ. ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. dedūco, dūxi, dūctum, ἔρε β=ἀπάγω' τὸ παθ. dedūcor, dedūctus sum, dedūci.—horum, ουδ. γεν. πληθ. τῆς δεκτ. ἄντων. hic, haec, hoc=οὗτος.—omnis, is, e, ἐπιθ. γ' κλισ.=πᾶς.—scelus, ἔρις ουδ. γ' κλισ.=ἐγκλημα.—improbissimus, a, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλισ. improbus, a, um=ἀναιδής, φαῦλος, ἀνόσιος τὸ συγκριτ. improbius, ius (γεν. iōris)—macchi-nātor, ὄρις, ἄρσ. γ' κλισ.=ὁ μηχανώμενός τι, ὁ αἰτίας, ὁ πρωτοουργός, ὁ μηχανογράφος.—Cimber, bri, συγκοπτ. ἄρσ β' κλισ.=Κίμβρος.—statim, ἐπιρρ. χρον.=ἀμέσως, παρενθῆς.—me, αἰτιατ. ἐν. τῆς προσπ. ἄντων. σ' προσ. (ego) ἡ ὁποία ὁμως—ὅπως καὶ ὄλαι αἱ πλάγια πτώσεις τῶν προσοπ. ἄντων. α' καὶ β' προσώπου—ἐδῶ λαμβάνεται ὡς αὐτοπαθής me=ἐμαυτὸν—nihildum, ἐπιρρ. =οὐδὲν ἀκόμη.—suscipantem, (suspicans, ntis) αἰτ. μετ. ἔνεστ. τοῦ ἀποθ. ρ. suscipor, atus sum, arti 1=ὑποπτεύω. deinde, ἐπιρρ. χρον.=ἔπειτα—item, ἐπιρρ.=ἐπίσης, ὡσαύτως.—accersitus est, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. accerso (ἀλλά καὶ arcesso), īvi, accersitum, ἔρε 3=μεταπέμποιμα, στέλλω καὶ προσκαλῶ.—post, προθ.+αἰτιατ.=μετά, κατόπιν.—tardissime, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιρρ. tarde (ἐκ τοῦ tardus)=βραδέως τὸ συγκρ. tardīus.—venit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. venio, veni, ventum, īre 4=ἐρχομαι.—credo, credīdi, credīdum ἔρε 3=πιστεύω, νομιζῶ—quod, σύνδ. αἰτιολ.=διότι.—dandis, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ γερουνδιακοῦ τοῦ ρ. do, dedi, datum, dare 1=δί-δω' do littēras=γράφω ἐπιστολήν.—praeter, προθ.+αἰτιατ.=παρὰ+αἰτιατ.—consuetudo, īnis, θ. γ' κλισ.=συνήθεια.—proximus, a, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιρρ. ἡ προθ. prope=ἐγγύς τὸ συγκρ. propior, ius (γεν. iōris): ἐδῶ τὸ proximus=παρελθόν.—nox, noctis, θ. γ' κλισ.=νύξ—vigilaret κατά συγκοπήν τοῦ —ve ἄντι vigilaverat, γ' ἐν. ὑπερσ. ὄριστ. τοῦ ρ. vigilo 1=ἀγρυπνῶ' (οἱ παρακ. οἱ λήγοντες εἰς —avi —eni καὶ —ivi καθὼς καὶ οἱ ἐκ τούτων παραγόμενοι συντελικοὶ χρόνοι, ὅταν ἔπειτα ἀπὸ τὴν συλλαβὴν —vi ἢ —ve ἐτακολουθῇ συλλαβὴ ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ s ἢ r, συνήθως συγκόπτουν τὸ v, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ φωνήεντα συναίρουνται εἰς ἓν φωνὴν μακρόν' π.χ. vigilavisti=vigilasti, vigilaveram=vigilaram, delevisti=delesti, au-divisti=audisti).

§ 6. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. interventu, ἀφαιρ. τοῦ τρόπου.—intēgris signis, ἀφαιρ. ἀπόλυτος ἀτελής, διότι ἡ μετοχὴ τοῦ ἔνεστ. τοῦ βοηθ. ρ. sum δὲν εἶναι εὐχρηστος ὡς ἀπλῆ (ens—entis) ἀλλὰ μόνον ὡς σύνθετος εἶναι ἐν χρήσ. i absens, praesens) ἐδῶ ἡ ἀφαιρ. ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν γεν. ἀπόλυτον τῆς ἑλληνικῆς=ἀθίκτων οὐσῶν τῶν σφραγίδων=μὲ ἀθίκτους τὰς σφραγίδας,—cum... dilucescēret, χρον. προτ.—traduntur—deducuntur, ὁμοιοτελεστον σχῆμα. διότι αἱ καταλήξεις τῶν ῥημάτων τελειώνουν ὁμοίως.—horum omnium scelērum, γεν. ἄντικ. εἰς τὸ machinatorum.—suscipantem, μετχ. τροπικῆ.—in dandis lit-

teris γερονδιακή ἑλξίς, παθητ. σύνταξις ἀντι τῆς ἐνεργητικῆς in dando litteras βλ. § 4 causa excitandi κλπ.—proxīma nocte, ἀφαιρετ. τοῦ χρόνου.

§ 6. Πραγματικά. litterae, πρόκειται διὰ τὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας οἱ ἐν Ρώμῃ συνωμότοι εἶχον δώσει εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων διὰ τοὺς συμπολίτας των καὶ διὰ τὴν ἐπιστολὴν ἣν εἶχε δώσει ὁ Λέντιος εἰς τὸν Βολτούρκιον διὰ τὸν Κατλίνα.—intēgrīs signīs. ὡ: γνωστών, τότε δὲν ὕπληχε χάριτος, οὔτε καὶ ὁ πάτριος ἦτο εὐχερηστος διὰ τὰς ἐπιστολάς. Αἱ ἀπόρητοι ἐπιστολαὶ ἦσαν συνήθως τεμάχια δερματος, ἢ δύο, πολλὰς καὶ τρία, ξύλινα πινακίδια (tabellae) κηρωτά, τὰ ὁποῖα ἐδιπλώνοντο (ἐξ οὗ: δίπτυχα καὶ τρίπτυχα) προσδεθέντα διὰ λινῆς τα-νίας (linum) σταυροειδῶς· τὰ ἄκρα τῆς ταίνιας ἐπεκολλῶντο διὰ κηροῦ—ὅπως εἰς τὰ σημερινὰ ταχυδρομικὰ δέματα δι' ἰσπανικοῦ κηροῦ (κ. βουλοκέρι)—καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐτίθεντο αἱ ἀτομικαὶ σφραγίδες τῶν ἀποστολεων, αἱ ὁποῖαι ἔφερον ἢ γράμματα, ἢ εἰκόνα προσφιλοῦς προσώπου, ἢ ἄλλα σύμβολα. Ἐπίσης πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων εἶχον ζητήσει ἀπὸ τοὺς συνωμότας, κατὰ μυστικὴν συμβουλήν τοῦ Κικέρωνος ὄρκον, τὸν ὁποῖον ὑπογεγραμμένον νὰ φέρωσιν εἰς τοὺς συμπολίτας των. Διαφορετικὰ δὲν ἦσαν ἐπιτεθειμένοι νὰ ἐπιλακοῦν εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν.—ipsi, δηλ. οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων καὶ ὁ Βολτούρκιος—Cimbrum Gabinium, τὸ πλήρες ὄνομα ἦτο Publius Gabinus Cimber—Πόπλιος Γαβίνιος Κίμβρος· κανονικῶς ὅμως ἔπρεπε τὸ ἐπώνυμον Cimbrum νὰ τεθῆ μετὰ τὸ nomen gentis Gabinium· ἐπίσης ἀντὶ τοῦ ἐπωνύμου Capito ἔπρεπε τὸ Cimber.—Lucius Staiilius-G. Cethegus, οὗτοι ἦσαν ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ ἀρχισυνωμότου Κατλίνα· τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ πρώτου ἦτο: Quintus Lucius Staiilinus—Κόιντος Λεύκιος Στατίλιος· κατήγετο ἀπὸ ρωμαϊκὴν οἰκογένειαν ἐκ Λευκανίας (Lucania) περιοχῆς τῆς Κάτω Ἰταλίας, μετὰ τὸν κόλπου τοῦ Τάραντος καὶ τοῦ Τυρρητικοῦ πελάγους· τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ δευτέρου ἦτο: Gaius Cornelius Cethegus—Γάιος Κορνήλιος Κέθησος· κατήγετο ἀπὸ ἀρχαιότατον γένος πορτικίων· ἐπῆρξε συγκλητικὸς· λαβὼν μέρος εἰς τὴν συνομοσίαν τοῦ Κατλίνα εἶχε διαταχθῆ νὰ καταλάβῃ τὴν κατοικίαν τοῦ Κικέρωνος καὶ νὰ φονεύσῃ αὐτὸν καὶ ἄλλους συγκλητικούς. Σὺλληφθεὶς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κατλίνα ἐφονεύθη ἐντός τοῦ Πυλλιανοῦ θεοματηρίου τὴν 3ην Δεκεμβρίου τοῦ 63 π.Χ.—tardissime... credo, quod... vigilarat, οὕτως λέγονται μὲ πικρὴν εἰρωνείαν καὶ δριμυκώτατον σαρκασμὸν διὰ τὴν νωθρότητα καὶ ὑπνηλίαν τοῦ Λέντιου. Ἡ ἕκτασις τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπιστολῆς περιορίζετο εἰς 3 μόνον γραμμάς. Εἰς τὴν § 16 ἐπίσης ὁ Κικέρων ἀποκαλεῖ τὸν Λέντιον κοιμισμένον, λέγων ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν φοβούμεθα.

§ 6. Νόημα. Ἡ ἀφιστάσις, ἡ ὁποία εἶχε συναφθῆ μετὰ τῶν ἐνεδρευόντων καὶ τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλοβρόγων, τῇ ψυχραίῳ παρεμβάσει τῶν δύο πραιτόρων κατέπαυσε. Ἐν συνεχείᾳ, σὺλληφθέντων τῶσων τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλοβρόγων ὅσων καὶ τοῦ Βολτούρκιου καὶ κατασχεθεῖσθων τῶν ἐπιστολῶν, ὠδηγήθησαν οὗτοι ἐνώπιον τοῦ Κικέρωνος, ὁ ὁποῖος παρευθὺς καλεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ του τοὺς Γαβίνιον, Στατίλιον, Κέθηγον καὶ Λέντιον, οἱ ὁποῖοι εἶχον γράψει τὰς ἐπιστολάς.

§ 6. Περίληψις. Καταπαυσάσης τῆς μάχης σὺλλαμβάνονται οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων μετὰ τοῦ Βολτούρκιου, κατάσχενται αἱ ἐπιστολαὶ καὶ ὠδηγοῦνται οὗτοι ἐνώπιον τοῦ Κικέρωνος. Τέλος σὺλλαμβάνονται καὶ ἄλλοι συνωμόται ἐν Ρώμῃ.

§ 6. Ἐπιγραφή. Κατάπαυσις τῆς μάχης, σὺλληψις τῶν Ἀλλοβρόγων, κατάσχεσις τῶν ἐπιστολῶν καὶ σὺλληψις τῶν ἐν Ρώμῃ συνωμοτῶν.

§ 7—8 Cum—Extulit

Cum summis
et clarissimis viris
huius civitatis,
qui audita re

frequētes ad me
mane convenērant,
placēret aperiri
a me littēras prius
quam defēri
ad senatum,
ne,
si nihil inventum esset,

viderētur
temēre iniectus (esse)

a me tantus tumultus
civitāti.
negavi me factūrum esse,
ut
de publico pericūlo
non defērem
ad publicum consilium
rem intēgram.
Etānim, Quirites,
si ea (=eisi ea), quae
ad me delāta erant,
non repēta essent,

tamen ego arbitrabar
non pertimescendam esse
nimiam diligentiam
in tantis pericūlis
rei publicae.
Senatum
frequētem
celeriter coēgi,
ut vidistis.
Atque interea statim
admonitu Allobrōgum
Gaium) Sulpicium,
praetorem,
fortem virum,
misi,
qui effēret
ex aedibus Cethegi,
si esset guid telorum;
ex quibus (aedibus) ille
extulit

Ἐνῶ εἰς ἐπιφανεστάτους
καὶ ἐξοχωτάτους ἀνδρας
ταύτης τῆς πόλεως,
οἱ ὅποιοι ἀκουσθέντος(=ἀφοῦ ἤκου-
σαν) τοῦ γεγονότος
ἀθρόοι εἰς τὴν οἰκίαν μου
τὴν πρώτην εἶχον συρρεύσει,
ἤρεσκε νὰ ἀνοιχθοῦν
ὑπ' ἐμοῦ αἱ ἐπιστολαὶ πρότερον
παρὰ νὰ κοιμισθοῦν
εἰς τὴν σύγκλητον,
ἵνα μὴ,
ἐάν οὐδέν (ἐνοχοποιητικόν) ἤθελεν
εὑρεθῆ,
φανῆ
ὅτι ἀλογίστως (=ἀνευ λόγου) προε-
κλήθη
ὑπ' ἐμοῦ τόσον μέγας θόρυβος
εἰς τὴν πόλιν,
εἶπον ὅτι ἐγὼ δὲν θὰ πράξω
οὕτως, ὥστε
προκειμένου περὶ δημοσίου κινδόνου
νὰ μὴ κομίσω
εἰς τὸ κοινόν συνέδριον
τὸ πρᾶγμα(=τὰς ἐπιστολάς) ἀθικτον.
Διότι, Κυρίται,
καὶ ἂν αὐτά, τὰ ὅποια
εἰς ἐμὲ ἀνεφέρθησαν,
δὲν ἤθελον εὑρεθῆ ἀληθῆ (=ἀποκα-
λυφθῆ),
ὅμως ἐγὼ ἐνόμιζον
ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ φοβοῦμαι
διὰ τὴν ὑπερβολικὴν φροντίδα (μου)
ἐν μέσῳ τόσον μεγάλων κινδύνων
τῆς πολιτείας.
(Ἔθεν) τὴν σύγκλητον
ἐν ἀπαρτίᾳ εὑρισκομένην (ἀθρόαν)
ταχέως συνεκάλεσα,
ὅπως εἴδετε.
Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἀμέσως
καθ' ὑπόδειξιν τῶν Ἀλλοβρόγων
τὸν Γάϊον Σουλπίκιον,
τὸν πραιτωρα,
γενναῖον ἀνδρα,
ἔστειλα,
ἵνα αὐτος ἐξαγάγῃ
ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Κεθηγοῦ,
ἐάν ὑπῆρχον ὅπλα τινά·
ἐκ ταύτης δὲ (τῆς οἰκίας) ἐκεῖνος
ἐξήγαγε

maximum numerum
sicarum et gladiatorum.

μέγιστον ἀριθμὸν
μαχαιρῶν καὶ ξιφῶν.

§ 7—8. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. cum, σύνδ. ἐνδοτ.=ἐνθ. summus, a, um (καὶ supremus, a, um), ὑπερθ. βαθμ.=ἐπιφανέστατος, ἀνώτατος τὸ θετ. ἀπαιτῶ μόνον εἰς τὰ: mare superum=τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, res superae=τὰ μετέωρα di superi ἢ ἀπλῶς superi=οὐράνιοι θεοὶ ἢ οὐρανιῶνες τὸ συγκρ. superior, ius (γεν. iōris).—clarissimus, a, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπίθ. β' κλίσεως clarus, a, um=λαμπρὸς, ἐνδοξος τὸ συγκρ. clarior, ius (γεν. iōris) ἐδῶ τὸ clarissimus=διαπρεπεστάτος, ἐξοχότατος (ὄχι ἐνδοξότατος, λαμπρότατος).—huius, γεν. ἐν. θηλ. τῆς δεικτ. ἀντων. hic, haec, hoc=οὗτος.—civitas, atis, θ. γ' κλίσ.=πολιτεία ἐδῶ: πόλις.—vir, viri, συγκοπτ. β' κλίσ.=ἀνὴρ.—qui, ὄνομ. πληθ. τῆς ἀναφ. ἀντων. qui, quae, quod=ὁ ὁποῖος.—audita, ἀφαιρ. ἐν. τῆς μετχ. παθ. παροχ. τοῦ ρ. audire, īvi καὶ īi. ītum, īre 4=ἀκούω.—frequen, ntis, ἐπίθ. γ' κλίσ. μονοκατάλ.=πολύς, πολυἀριθμὸς, συχνός frequentes=ἄφθοοι.—mane, ἐπίρρ.=πρωί, τὴν πρωίαν.—conveniant, γ' πληθ. ὑπερσ. ὀριστ. τοῦ convenio, vni, ventum īre 4=συνέρχομαι, συρρέω.—litterae, arum, θ. α' κλίσ.=ἡ ἐπιστολή, αἱ (εἰς τὸν ἐνικόν: τὸ γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου).—prius, ἐπίρρ. συγκριτ.=πρότερον (pro, prius, primum) ἀκολουθούμενον ἀπὸ τὸ συγκριτ. ἐπίσης ἐπίρρ. quam =ἢ, παρά.—aperiri, ἀπαρ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ρ. aperire. (ad+pario), aperui, apertum, īre 4=ἀνοίγω, ἀποκαλύπτω τὸ παθητ. aperior, apertus sum, aperiri.—deferri, ἀπαρ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ρ. deferre, detuli, delatum, deferre (ἀντι deferre) 3=ἀναφέρω, νομίζω τὸ παθ. deferor, delatus sum, deferri. ὁ ἐνεστώς κλίνεται ὡς ἐξῆς: fero, fers, fert, ferimus, feritis, ferunt.—placere, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ἀπροσ. placet, placuit ἢ placitum est, placere 2=ἀρέσκει τινί.—ne, σύνδ. τελ.=ἵνα μή. si, σύνδ. υποσ.=ἐάν.—nihil (ne+hilum), οὐδὲτ. τῆς ὁμο. οὐσιαστικῆς ἀντων.=οὐδὲν πρᾶγμα, τίποτε ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὴν ὄνομ. καὶ αἰτιατ. τοῦ ἐνικου, τὰ ἐλλείποντα δὲ ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ nulla res, γεν. nullius rei, δοτ. nulli rei, αἰτιατ. nulla re (ἀνευ πληθυντικου) (ἐκ τοῦ nihil προέρχεται ὁ φιλοσοφικὸς ὅρος nihilismus =νυχιλισμὸς=μηδενισμὸς).—inventum esse, γ' ἐν. παθ. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. invenire, inveniri.—temere, ἐπίρρ.=ἀλογιστὸς, ἀπερισκέπτως, ἀκριτὸς, ἀνευ λόγου.—tumultus, us, ἄρσ. δ' κλίσ.=θόρυβος, ἀναστάσις.—iniectus (ἐνν. esse), ἀπαρ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. inicio (in+iacio), iniēci, iniectum, ēre 3=ἐμβάλλω, προκαλῶ τὸ παθ. inieci, iniectus sum, iniēci.—civitas, atis, θ. γ' κλίσ.=πόλις.—videretur, γ' ἐν. παθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ videre, vidi, visum ēre 2=βλέπω τὸ παθ. videtur, visus sum, eri=φαινομαι.—negavi, α' ἐν. παρακ. ὀριστ. τοῦ nego 1=ἀρνοῦμαι.—factum esse, ἀπαρ. μελλ. τοῦ facio, fēci, factum, ēre 3=πράττω ἐδῶ ἢ φράσις negavi me factum esse ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ: dixi me non esse factum=εἶπον ὅτι ἐγὼ δὲν θὰ πρᾶξω διότι ἡ ἄρνησις ἀνήκει εἰς τὸ ἀπαρ. factum esse.—ut, σύνδ. ἀποτελ.=ὥστε.—de, προθ.+ἀφαιρ.=περὶ ἐδῶ: προκειμένου περὶ.—publicus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=δημόσιος, κοινός.—periculum, i, οὐδ. β' κλίσ.=κίνδυνος—consilium, ii. οὐδ. β' κλίσ.=συμβούλιον, συνέδριον publicum consilium=κοινὸν συμβούλιον, σύγκλητος.—integer, gra. gram, συγκοπτ. ἐπίθ. β' κλίσ. (χωρὶς παραθετικά)=ἀθικτος.—deferrem, α' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. deferre, detuli, delatum, deferre (ἀντι deferre) 3=κομίζω.—etenim, (et+enim) σύνδ. αἰτιολ.=καὶ γὰρ, διότι.—si, ὑποθ. σύνδ.=ἐάν' ἐδῶ ὅμως ἔχει ἐνδοτικὴν σημασίαν: si=esti ἢ etiamsi=ἂν καί, καὶ ἂν.—delata erant, γ' πληθ. παθ. ὑπερσ. ὀριστ. τοῦ ρ. deferre, detuli, delatum, deferre 3=ἐδῶ: ἀναφέρω.—re-

perta essent, γ' πληθ. παθ. ὑπερθ. ὑποτ. τοῦ ρ. reperio (re+pario), repereri, reperitum, ἴρε 4=ἀνευρίσκω, εὐρίσκω ὡς ἀληθές.—tamen, σύνδ. ἀντιθ.=δ. μως.—arbitrābar, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ἀποθ. arbitror, atus sum, ari 1=νομίζω.—nimius, α, um, ἐπιθ. β' κλίσ.=ὑπερβολικός.—diligentia, ac, θ. α' κλίσ.=ἐπιμέλεια, φροντίς.—pertimescendus, α, um, γερονδιακόν τοῦ ρ. pertimesco, pertimūi,—, ἴρε 3 (διὰ τοῦ προσφύματος sc ἐναρκτικὸν τοῦ pertimeo)=φοβοῦμαι.—celeriter, ἐπιρρ. (ἐκ τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσ. celer, ris, re=ταχύς) ταχέως τὸ συγκρ. celerius τὸ ὑπερθ. celerrime.—ut, ἐπιρρ. ἀναφορ.=ὡ. ὁπως.—vidistis, β' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. video, 2=βλέπω.—coēgi, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. cogo (cum+ago), coactum, ἴρε 3=συνάγω, συγκαλῶ.—intercā, ἐπιρρ.=ἐν τῷ μεταξύ.—admonitus, us (ad+monēo) ἄρσ. δ' κλίσ.=παραίνεις ἐδῶ: ὑπόδειξις.—vir, ri, (συγκοπι.) ἄρσ. β' κλίσ.=ἀνὴρ—misi, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ mitto, misi, missum, ἴρε 3=στέλλω.—aedes, is, θ. γ' κλίσ.=ναός εἰς τὸν πληθυντ.: aedes, ium=οἶκα.—quis, quid, ἄρρ. ἀντων.=τίς, τί (μετὰ τοὺς συνδέσμους: si=εάν, nisi=εάν δέν, ne=ἵνα μὴ, num=μήπως).—telum, i, οὐδ. β' κλίσ.=βέλος εἰς τὸν πληθ.: tela, orum=ὄπλα (ἐπιθετικά)—effēret, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ ρ. effero (ex+fero) extūli, elātum, efferre (ἀντι efferere) 3=ἐξάγω, ἐκφέρω.—ex quibus, ἡ ἀναφ. ἀντων. ἐν ἀρχῇ περιόδου ἢ κάλου ἰσοδυναμεί με δεικτ. ἀντων. καὶ τὸν κατάλληλον ἀντιθετικὸν σύνδεσμον ex quibus (ἐνν. aedibus)=ex his autem=ἐκ ταύτης δέ.—maximus, α, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσ. magnus, α, um=μέγας τὸ συγκρ. maior, ius (γεν. ioris).—sica, ac θ. α' κλίσ.=ἐγχειρίδιον, μάχαιρα.—numerus, i, ἄρσ. β' κλίσ.=ἀριθμὸς.—gladius, ii, ἄρσ. β' κλίσ.=ξίφος.—extūlit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. effero 3=ἐξάγω.

§ 7—8. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. cum...placētet. ἐνδοκική πρότασις.— viris, δοτ. προσωπική εἰς τὸ ἀπρόσ. placēret.—qui...convenērāt, ἀναφ. προτ.—audita re, ἀφαιρ. ἀπόλ. μετ. χρον., ἡ ὅποια ἰσοδυναμεί πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητ. ἀρρίστου τῆς ἐλληνικῆς ταυτοπροσωποῦσαν μετὰ τὸ ρῆμα τῆς προτάσεως: ἐπειδὴ εἰς τὴν λατινικὴν δὲν ὑπάρχει ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητ. παρακ. (ἀορίστου), διὰ τοῦτο, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ εἰς τὴν λατινικὴν ὁ τύπος τῆς ἐνεργ. μετ. ἄορ. με ἀντικ. κατ' αἰτία. τότε τρέπεται ἡ ἐνεργ. σύνταξις εἰς παθητικὴν μετὰ τὴν μετοχὴν τοῦ παθ. παρακ. καὶ χρησιμοποιεῖται ἡ ἀφαιρ. ἀπόλυτος: δηλ. ἀντὶ νὰ λεχθῇ: οἱ ἄνδρες ἀκούσαντες τὸ πρᾶγμα λέγεται: ἀκουσθέντος τοῦ πράγματος ἴπὸ τῶν ἀνδρῶν. Βλ. Α. Παριζιάνου Γραμμ. Λατιν. Γλώσσης. σελ. 170 § 160.—frequentes, ἐπιρρ. κατηγορ.—litteras, ὑποκ. τῶν ἀπαρ. aperiri καὶ defēri, τὰ ὅποια εἶναι ὑποκείμενα τοῦ ἀπροσώπου placēret.—a me, ποιητικὸν αἴτιον εἰς τὸ aperiri.—ne...viderētur, τελική πρότασις.—si...inventum esset, ὑποθετ. προτ.—a me, ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ injectum (ἐνν. esse), τὸ ὅποιον εἶναι εἶδ. ἀπαρ. καὶ ἐξαρτάται ἀπὸ τὸ viderētur.—ut...non defērem, ἀποτελεσματικὴ πρότασις. Αἱ τοιαῦται προτάσεις εἰσάγονται διὰ τοῦ συνδ. ut=ὥστε, καὶ τίθενται καθ' ὑποτακτικὴν, πρὸ τῆς ὁποίας ὑπάρχει συνήθως δεκτικὸν ἐπίρρημα, ὡς ita, tam, sic κλπ. Ἐάν ὅμως δὲν προηγήται δεκτικόν, τότε ὁ ut ἀποδίδεται διὰ τοῦ: οὕτως ὥστε, ὅπως εἶδθ.—me, ὑποκ. τοῦ facturum esse, τὸ ὅποιον εἶναι εἶδ. ἀπαρ. καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς ἀντικ. τοῦ negavi.—negavi me facturum esse=οὐκ ἔφην ταῦτα ποιήσιν, ἡ ἄρνησις ἐνθ' ἀνήκει εἰς τὸ ἀπαρ., προληπτικῶς ἐπέθη εἰς τὸ ρῆμα ἐκ τοῦ ὅποιου ἐξαρτάται τὸ ἀπαρ.—rem, ἀντικ. τοῦ defērem.—infegram, κατηγορούμενον.—si ea...reperita non essent, ἐνδοκική πρότασις: διότι τὸ si ἐδῶ κεῖται ἀντὶ τοῦ ἐνδοκικοῦ etsi ἢ etiamsi=ἀν καὶ, καὶ ἀν τοῦτο συνήθως συμβαίνει μετὰ τὰς ἄρνητικὰς προτάσεις.—quae...delata erant, ἀναφ. προτ.—non arbitrābar...petrimescendam, ἐδῶ τὸ non ἀνήκει εἰς τὸ pertimeo.

scendam esse (βλ. ἀνωτέρω: negavi κλπ.).— mibi, ποιητικὸν αἴτιον εἰς τὸ γερουνδιακὸν pertimescendam, ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀρχ. ἑλλην. τὸ ποιητ. αἴτιον τίθεται κατὰ δοτικὴν.— nimiam diligentiam, βραχυλογία, ἀντί: accusati-
nem nimiae diligentiae=τὴν κατηγορίαν δι' ὑπερβολικὴν φροντίδα.— fre-
quentem, προληπτικὸν κατηγορούμενον εἰς τὸ ἀντικ. senatum=τὴν σύγκλη-
τον πολυάριθμον (ἐν ἀπαρτίᾳ) οὖσαν=ὥστε νὰ εἶναι ἐν ἀπαρτίᾳ — ut vidi-
stis, ἀναφ. πρότ.— admonitū, ἀφαιρ. τῆς αἰτίας.— praetorem, παραθῆσις
εἰς τὸ Sulpiciū.— qui... (=ut is) effēret, ἀναφ. τελικῆ προτ. telōrum,
γεν. διαίρετ. εἰς τὸ quid.— sicārum, gladiōrum, γεν. τοῦ εἶδους ἢ του πε-
ριεχομένου (ὡς γεν. διαίρετικῆ (genitivus partitivus) λαμβά-εται ὅλος ἰδιορ-
ούθμως εἰς τὴν Λατινικὴν πρὸς τοὺς ἄλλοις ἢ ἐνικῆ γενικῆ ὀνόμ. οὐσιαστικῶς
ἢ τοῦ οὐδέτ. δευτεροκλιτοῦ ἐπιθῆτου οὐσιαστικῶς λαμβανομένου, καιτοὶ ταῦτα
δὲν σημαίνουν διηρημένον τι ὅλον ἢ ποσόν).

§ 7—8. **Πραγματικά.** audita re, δηλαδὴ ἢ παρὰ τὴν Μουλβίαν γέφυραν
σύγκρουσις καὶ σύλληψις τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλοβρόγων.— a me prius
aperiri κλπ., οἱ συγκεντρωθέντες ἀνώτατοι ἀξιωματοῦχοι εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
Κικέρωνος διετύπωσαν τὴν γνώμην ὅτι αἱ κατασχεθεῖσαι ἐπὶ τῶν Ἀλλοβρό-
γων πρέσβων ἐπιστολαὶ ἐπρεπε νὰ ἀνοιχθοῦν ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος, προτοῦ
χορισθοῦν ἐνώπιον τῆς Σύγκλητος, διὰ νὰ μὴ προκληθῇ ἄσκοπος θόρυβος,
ἐὰν βεβαίως δὲν προεκυτε τίποτε τὸ ἐνοχοποιητικόν.— temere, ἀπερισκέπτα,
ἀσυλλογιστα, γιὰ τὸ τιποτε.— non arbitrābar.. nimiam diligentiam perti-
mescendam, ὁ Κικέρων, προκειμένου νὰ σώσῃ τὴν πολιτείαν ἀπὸ τὸν ἐπα-
πειλούμενον κίνδυνον τῶν συνωμοτῶν, ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ λάβῃ ὅλα τὰ
ἐνδεικνυόμενα μέτρα, μὴ φοβηθεῖς ὅτι θὰ κατηγορηθῇ δι' ὑπερβολικὴν φροντί-
δα. Ἐγὼ, λέγει, προκειμένου νὰ ἀποτρέψω τὸν θανάσιμον διὰ τὴν Πολιτείαν
κίνδυνον, δὲν ἐφοροῦμαι τοιοῦτου εἶδους κατηγορίας, διότι «salus populi
(ἢ civitati) suprema lex esto»=ἡ σωτηρία τοῦ λαοῦ (τῆς πολιτείας), ὑπέρτα-
τος νόμος ἄς εἶναι.— frequentem, ἢ Συγκλητος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κικέρων-
ος εἶχεν 900 μέλη διὰ νὰ εὐρίσκειται δὲ αὕτη ἐν ἀπαρτίᾳ, «ἐπρεπε νὰ εἶναι
παρόντες τοῦλάχιστον 200. (βλ. § 3 «senatus») — coegi, ἢ Σύγκλητος συνή-
θως συνεδρίαζεν εἰς τὸ Βουλευτήριον ἢ πολλάκις καὶ εἰς ναοῦ: ὁ Κικέρων
ὅμως τὴν συνεκάλεσεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὁμονοίας (in aedem Concordiae), ὁ
ὁποῖος εὐρίσκετο μετὰ τοῦ Forum (ἀγορὰ) καὶ τοῦ Καπιτωλίου.— interea,
ἐν τῷ μεταξύ, ἤτοι ἕως οὗτο συνέλθῃ ἡ σύγκλητος.— sica-gladii, τὰ μὲν πρῶ-
τα ἦσαν βραχέαι, ἐπικαμπεῖς καὶ μονόστομοι μάχαιραι, τὰ δὲ δεύτερα ἦσαν
ἀμφίστομα, εὐθέα καὶ μακρότερα τῶν μαχαιρῶν ξιφῶν.

§ 7—8. **Νόημα.** Πολλοὶ ἐπιφανεῖς ἄνδρες τῆς πολιτείας πληροφορηθέντες
τὰ τῆς σύλληψως τῶν συνωμοτῶν, συνεκentrῶθησαν ἐνωριτάτα εἰς τὴν οἰκίαν
τοῦ Κικέρωνος καὶ ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ὅτι, πρὶν ἀνοιχθοῦν ὑπ' αὐτοῦ αἱ
κατασχεθεῖσαι ἐσφραγισμέναι ἐπιστολαὶ καὶ διαπιστωθῇ ἡ ἐνοχὴ αὐτῶν, δὲν
πρέπει νὰ συγκληθῇ ὁ Σύγκλητος, διὰ νὰ μὴ προκληθῇ ἄσκοπος θόρυβος. Ὁ
Κικέρων ὅμως ἀντιθέτως, θέλων νὰ προσκομίῃ ἀπαρβιάστους τὰς ἐπιστολάς,
συνεκάλεσε τὴν Σύγκλητον, μὴ φοβηθεῖς δι' ἐνδεχομένην κατηγορίαν ἐπὶ ὑπερ-
βολικῇ διὰ τὴν πολιτείαν φροντίδι, ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἀπέστειλε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
Κεθῆγου τὸν πραιτωρὰ Σουλπίκιον, ὁ ὁποῖος ἀνεῦρε πλῆθος μαχαιρῶν καὶ
ξιφῶν.

§ 7—8. **Περίληψις.** Οἱ ἐπισκεφθέντες τὸν Κικέρωνα ἐπιφανεῖς ἄνδρες,
Γ'. ΚΑΤΑ ΚΑΤΙΛΙΝΑ ΛΟΓΟΣ

συνεβούλευον αὐτὸν νὰ ἀποσφραγίσῃ τὰς ἐπιστολάς, προτοῦ κομίσῃ ταύτας ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου. Ὁ Κικέρων ἀντιθέτως συγκαλεῖ τὴν Σύγκλητον, ἐνῶ συγχρόνως ἀποστέλλει τὸν πραιτώρα Σουλπίκιον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κεθῆγου πρὸς διεξαγωγὴν ἐρεύνης, ἣ ὅποια ἀπεκάλυψε πλῆθος ὄπλων.

§ 7—8. Ἐπιγραφή. Ἐπίσκεψις ἐξεχόντων ἀνδρῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κικέρωνος καὶ ὑποδείξεις αὐτῶν σύγκλησις ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος τῆς Συγκλήτου ἢ ἐκ τῆς γενομένης ἐρεύνης εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κεθῆγου ἀποκάλυψις ὄπλων.

§ 8. Introducti—Coniungeret

Introducti Volturcium
sine Gallis;
fidem publicam
iussu senatus
dedi (ei);
hortatus sum (eum)
ut ea
quae sciret,
sine timore indicaret.
Tum ille,
cum recreasset se
vix
ex magno timore,
dixit se habere
a P(ublio) Lentulo
mandata et litteras
ad Catilinam,
ut uteretur
praesidio servorum
(et) ut accederet
cum exercitu
ad urbem
quam primum,
id autem (dixit mandari)

eo consilio,
ut, cum urbem
ex omnibus partibus
incendissent,
ad quem modum
discriptum (erat)
distributumque erat

caedemque infinitam
civium fecissent,
praesto esset ille,

qui et fugientes
exciperet

Εἰσήγαγον τὸν Βολτούρικον
ἄνευ τῶν Γαλατῶν·
πίστιν (διαβεβαίωσιν) δημοσίαν
κατὰ διαταγὴν τῆς συγκλήτου
(τοῦ) ἔδωσα·
(τὸν) πρόετρεψα,
ἵνα αὐτά,
τὰ ὅποια ἐγνώριζεν,
ἄνευ φόβου φανερώσῃ.
Τότε ἐκεῖνος,
ἀφοῦ εἶχε συνέλθει (συνῆλθε)
μετὰ δυσκολίας
ἐκ τοῦ μεγάλου φόβου,
εἶπεν ὅτι αὐτὸς ἔχει
παρὰ τοῦ Ποπλίου Λέντουλου
παραγγελίας καὶ ἐπιστολὴν
πρὸς τὸν Κατιλίαν,
ἵνα χρησιμοποιήσῃ
τὴν βοήθειαν δούλων,
(καὶ) ἵνα προχωρήσῃ
μετὰ στρατοῦ
πρὸς τὴν πόλιν
ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον·
τοῦτο δὲ (εἶπεν ὅτι παρηγγέλθη εἰς
τὸν Κατιλίαν)
διὰ τοῦτον (: μετὸν ἐξέης) τὸν σκοπόν,
ἵνα, ἀφοῦ τὴν πόλιν
ἐξ ὄλων τῶν μερῶν
θὰ εἶχον πυρπολήσει,
καθ' ὃν τρόπον
εἶχε καθορισθῆ (: διαγραφῆ)
καὶ εἶχε κατανεμηθῆ (ἢ ἐκτέλεισις
εἰς τοὺς συνωμότας),
καὶ (ἀφοῦ) σφαγὴν ἀπεριόριστον
τῶν πολιτῶν θὰ εἶχον κάμει,
ἕτοιμος νὰ εἶναι ἐκεῖνος (ὁ Κατι-
λίνας),
ὅπως οὗτος καὶ τοὺς φεύγοντας
συλλάβῃ

et coniungēret se
cum his
urbānis ducīb^{us}.

καὶ συνενωθῆ
μετὰ τούτων
τῶν ἐν τῇ πόλει (παραμεινάντων)
ἀργηγῶν (τῆς συνωμοσίας).

§ 8. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. *introdūxi*, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. *introdūco*, *dūxi*, *dūctum*, ἔρε 3=εἰσαγάω, φέρω μέσα, ὀδηγῶ ἐντός.—*sine*, προθ. +ἀφαιρ.=ἀνευ+γεν.—*Galli*, ὄριστ. β' κλίσι.=οἱ Γαλάται.—*fides*, εἰ, θ. ε' κλίσι.=πίστις, διαβεβαίωσις publica *fides*=δημοσία πίστις, διαβεβαίωσις.—*iussus*, *us*, ἄρσ. δ' κλίσι. (*iubeo* 2=διατάσσω)=διαταγή· εὐχρηστος μόνον ἢ ἀφαιρ. τοῦ ἐνικου: *iussu*=τῇ διαταγῇ.—*senatus*, γεν. ἐν. τοῦ *senatus*, *us*, ἄρσ. δ' κλίσι.=σύγκλητος.—*dedi*, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. *do*, *dedi*, *datum*, *dare* 1=δίδω.—*hortātus*, *sum*, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ἀποθ. ρ *hortor*, *hortātus*, *sum*, *hortāri* 1=προτρέπω.—*ut*, σύνδ. τελ.=ἵνα.—*ea*, αἰτιατ. πληθ. οὐδ. τῆς ὄριστ. ἄντων. *is*, *ea*, *id*=αὐτός.—*quae*, ὄνομ. πληθ. οὐδ. τῆς ἀναφ. ἄντων. *qui*, *quae*, *quod*=ὁ ὁποῖος, α, ον.—*sciret*, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τῶν ρ. *scio*, *scivi* ἢ *scii*, *scitum*, *scire* 4=γινώσκειν.—*timor*, ὄριστ. ἄρσ. γ' κλίσι. (*timeo* 2=φοβοῦμαι)=φόβος.—*indicaret*, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ ρ. *indīco* 1=δηλῶ, ἀποκαλύπτω, φανερώω.—*tum*, ἐπίρρ. χρόν.=τότε.—*ille*, *illa*, *illud*, δεικτ. ἄντων.=ἐκεῖνος.—*dixit*, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. *dico*, *dixi*, *dictum*, *dicere* 3=λέγω.—*cum*, σύνδ. χρόν.=ἀφου.—*vix*, ἐπίρρ.=μόλις· ἐδῶ: μετὰ δυσκολίας.—*se*, αἰτιατ. ἐν. τῆς προσωπ. ἄντων. γ' προσ. λαμβανομένη ἐδῶ ὡς αὐτοπαθῆς (τῆς ὁποίας στερεῖται ἡ λατινικὴ γλῶσσα)· *se*=ἑαυτόν.—*recreāsset* ἀντι *recreavisset*=γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. *recreō* 1=ἀναρρώνω, ἀναζωογονῶ *recreo me*=ἀναλαμβάνω, συνέρχομαι (μετὰ τῶν αἰτιατικῶν πτώσεων τῆς προσ. ἄντων. *ego* λαμβανομένη ὡς αὐτοπαθῶν τὸ ἐνεργητικὸν ρῆμα γίνεται αὐτοπαθῆς)· διὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ *v* εἰς τοὺς συντελικοὺς χρόνους βλ § 6 *vigilarat*.—*habēre*, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ρ. *habēo*, *habūi*, *habītum*, *habēre* 2=ἔχω.—*ut*, τελ. σύνδ.=ἵνα.—*servus*, *i*, ἄρσ. β' κλίσι.=δοῦλος.—*praesidium*, *ii* οὐδ. β' κλίσι. (ἐκ τοῦ *praesideo*=προκαθήμεναι)=φρουρά· ἐδῶ: βοήθεια.—*uterētur*, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ ἀποθ. ρ. *utor*, *usus*, *sum*, *uti* 3=χρῶμαι, χρησιμοποιῶ, μεταχειρίζομαι.—*ut*, σύνδ. τελ.=ἵνα.—*urbs*, *urbis*, θ, γ' κλίσι.=ἡ πόλις, ἢ Ρώμη.—*quam*, ἐπίρρ. τὸ ὁποῖον ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ ὑπερθ. ἐπίρρ. *primum*=τὸ πρῶτον, τάχιστα· *quam*, *primum*=ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον (παραβαλε τὸ ἐλληνικόν: ὡς τάχιστα).—*cum*, προθ.+ἀφαιρ.=μετὰ+γεν.—*exercitus*, *us*, ἄρσ. δ' κλίσι.=στρατός.—*accederet*, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ ρ *accēdo* (*ad*+*cedo*) *accēssi*, *accēssum*, *accēdere* 3=προχωρῶ, πλησιάζω.—*autem*, ἀντιθ. σύνδ.=δέ.—*consilium*, *ii* οὐδ. β. κλίσι.=συμβούλιον, συμβουλή· ἐδῶ: σκοπός· *eo*, *consilio*=ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ, μετὰ τὸν ἐξῆς σκοπόν.—*ut*, σύνδ. τελ.=ἵνα.—*cum*, σύνδ. χρόν.=ἀφου.—*pars*, *rtis*, θ. γ' κλίσι.=μέρος (παράβλ. τὸ ἑλλην. *παρτίδα*).—*quem*, αἰτιατ. ἐν. τῆς ἀναφ. ἄντων. *qui*, *quae*, *quod*=ὁ ὁποῖος.—*modus*, *i*, ἄρσ. β' κλίσι.=τρόπος· *quem ad modum*=*ad quem modum*=καθ' ὃν τρόπον.—*discriptum* (ἐνν. *erat*), γ' ἐν. παθ. ὑπερσ. ὄριστ. τοῦ ρ. *discrībo*, *discrīpsi*, *discrīptum*, *discrībēre* 3=ὀρίζω, καθορίζω, διαγράφω· τὸ παθητ. *discrībtor*, *discrīptus sum*, *discrībī*.—*distribūtum erat*, γ' ἐν. παθ. ὑπερσ. ὄριστ. τοῦ ρ. *distribūo*, *distribūti*, *distribūtum*, *distribuēre* 3=κατανέμω· τὸ παθητ. *distribūtor*, *distribūtus sum*, *distribūi*.—*incēdissent*, γ' πληθ. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. *incēndo*, *incēndi*, *incēnsus*, *incēndere* 3=πυρπολῶ, καίω, ἀνάπτω.—*caedes*, *is*, θ. γ' κλίσι. (ἐκ τοῦ *caedo*, *caecīdi*. *caecum* ἔρε 3=κόττω)=σφαγή.—*infinītus*, *a*, *um*, ἐπίθ. β' κλίσι.=ἀπεριόριστος, ἄτερος.—*civis*, *civis*, ἄρσ. καὶ θηλ. γ' κλίσι.=πολίτης.—*fecissent*, γ' πληθ. ὑπερσ. ὑποτ.

τοῦ ρ. facio, feci, factum, ἔρε β=ποιῶ, κάμνω.—praesto ἐπίρρ. (καὶ prae-
stu ἐκ τοῦ praesitu, ἀρχαίως ὀργανικῆς-τοπικῆς πτώσεως) πάντοτε ἠνωμέ-
νον μετὰ τὸ sum praesto sum=εἶμαι ἔτοιμος, παρίσταται, εἶμαι πρόθυμος ἢ
πρόχειρος, εἶμαι εἰς τὴν διάθεσιν τινος.—fugiens, entis, μετχ ἔνσστ τοῦ ρ.
fugio, fūgi, fugitum (σπανίως), ἔρε β (ἢ μετχ. μέλλ. fugiūgus =φεύγω =
excipērent, γ' πληθ. παρατ. ὑποτ. ρ. excipio (ex+capio), excēpi, ex ērtum
excipere β=συλλαμβάνω.—cum, πρόθ.+άφαιρ.—μετὰ+γεν.—urbanus, a,
um, (ἐκ τοῦ urbs=πόλις), ἐπίθ. β' κλίσι.=αἰσικός, ὁ ἐν τῇ πόλει.—coniūgē-
ret, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. coniūngo (cum+jungo), coniūpxi, coniūp-
ctum, coniūgēre β=συνάπτω, συζευγνύω. συνενώνω μετὰ τῶν αἰτιατικῶν
πτώσεων τῆς πρῶτ. ἀντων. me, te, se, nos, vos, se ὡς αὐτοπαθοῦν ὁμοῦς
λαμβανομένων σχηματίζεται ὁ αὐτοπαθῆς τύπος τοῦ ρήματος: me coniūngo—
συνενώνομαι.

§ 8. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. iussu, άφαιρ. τῆς αἰτίας.—senatus, γεν. ὑλοκειμενικῆ
εἰς τὸ iussu (senatus iubet=ἡ σύγκλητος διατάσσει).—Hortatus sum, ὡς
ἀντικείμεν. τούτου θά ἐννοήσωμεν τὸ eum (δηλ. τὸν Βολτούρκιον).— ut...
indicaret, τελικὴ πρότασις· ἐτέθη καθ' ὑποτακτικὴν παρατ., διότι ἐξαρτάται
ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ χρόνου hortatus sum.— quae sciret, άναφ. πρότ.— cum...
recrea (vi)sset, χρονικὴ πρότ.— se, ὑποκ. τοῦ habere, τὸ ὅποιον εἶναι εἰδ.,
άπαρ. (άντικ.) ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ dixit.— ut... uteretur praesidio seruorum
ut... accedēret, τελικαὶ προτάσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ mandata et litteras.—
praesidio, άφαιρ. ὡς άντικ. τοῦ uteretur (ὑποκ. ἐνν. Catilina). — seruorum
γεν. ὑποκ. τοῦ praesidio.— cum exercitu, εμπρόθ. προσδιορ. τῆς συνοδείας.—
id autem eo consilio, ἐδῶ πρέπει νὰ ἐννοηθῆ τὸ άπαρ. mandari, τὸ ὅποιον
ἐξαρτάται ἐκ τοῦ dixit — eo consilio, άφαιρετ. τῆς αἰτίας.— ut... praesto
esset ille, τελ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐννοουμένου mandari.— cum urbem
ex omnibus partibus incendissent... fecissent, χρονικαὶ προτάσεις.— quem
ad modum discriptum (erat)... distributum erat, άναφωρ. προτάσεις. αἱ
ὁποιαὶ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς παρεμβολὴ ἐκ μέρους τοῦ Κικέρωνος εἰς τὸν
λόγον τοῦ Βολτούρκιου.— civium, γεν. άντικ. εἰς τὸ caedem.— qui...
exciperet... et se... coniūgēret, άναφ. τελικαὶ προτάσεις.

§ 6. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ. introduxi, δηλ. διέταξα νὰ ὀδηγήσουν τὸν Βολτούρ-
κον μέσα εἰς τὴν Σύγκλητον.— Gallis, οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρό-
κων ἀποκαλοῦνται ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος μετὰ τὸ γενικώτερον ὄνομα Galli, δηλ.
Γαλάται, διότι ἡ χώρα τῶν ἀπετέλει τμῆμα τῆς Γαλατίας.—fidem publicam
iussu senatus, dedi, δηλ. ὁ Κικέρων διεβεβαίωσε τὸν Βολτούρκιον ἐξ ἠνό-
ματος τῆς Πολιτείας, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ πάθῃ τίποτε, ἀν ὀμολογήσῃ τὴν
ἀλήθειαν τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην ἔδωσεν ὁ ρήτωρ κατόπιν ἐντολῆς τῆς
Συγκλήτου, ἢ ὅποια μόνη εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ παρέχῃ εἰς ἀνακρινόμενον πολί-
την. Κατ' οὐδένα ὅμως τρόπον ἢ ἀπαξ δοθεῖσα ὑπόσχεσις ἦτο δυνατόν νὰ
ἀναιρεθῆ.—ut praesidio seruorum uteretur, δηλ. νὰ μεταχειρισθῆ ἐπικουρι-
κὰ στρατεύματα δούλων. Πράγματι, συχνὰ οἱ δοῦλοι ἐχρησιμοποιοῦντο ἐπὶ
διαφόρων ἐπαναστατῶν. Ὁ Κατιλίνας ὁμοῦς ἀπέφευγε νὰ προσλάβῃ δούλους
πρὸς βοήθειαν διὰ δύο πιθανώτατα λόγους: ἢ διότι δὲν διέθετεν ἐπαρκῆ ἀρι-
θμόν ὄπλων, άφου, ὅπως λεγεί ὁ Βαλλουστιος, ἐξ ὄλου τοῦ πλήθους τὸ τέ-
ταρτον ἦτο ἡτο ὠπλισμένον μετὰ στρατιωτικὰ ὄπλα· ἢ διότι ἐθεώρει τὸ ἐνα-
ξιοπρεπές.— ad urbem, οἱ Ρωμαῖοι, δταν ἔλεγον urbs, ἠννόουν τὴν Ρώμην,
ὅπως ἀκριβῶς, οἱ Ἀθηναῖοι, ἄστν, τὰς Ἀθήνας. (παράβλ. ἡ πόλις=ἡ Κοων].
πολις, Πόντος=ὁ Εὐξείνιος πόντος).— ex omnibus partibus, τὰ μέρη τῆς πό-
λεως, εἰς τὰ ὅποια θά ἔθεταν πῦρ, εἶχαν προκηθορισθῆ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς
τῆς συνωμοσίας ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ομάδων ἐμπρησμοῦ τῆς Ρώμης ἦσαν ὁ

Στατίλιος καὶ ὁ Γαβίνιος. Κατὰ μὲν τὸν Σαλλούστιον καὶ τὸν Ἀππιανὸν τὰ σημεῖα ἐμπρησμοῦ εἶχον ὀρισθῆ εἰς 12, κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον, εἰς 100.— *Caedem infinitam*, οἱ συνωμοταὶ ἐσχεδιάζον νὰ φονεύσουν ὄχι μόνον ἄλλους τοὺς συγκλητικούς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ὅσους ἤθελον καὶ ἠδύναντο.— *urbanis ducibus* (ἐνν. *coniurationis*), δηλ. οἱ παραμεῖναντες ἐν Ρώμῃ ἀρχηγοὶ τῆς συνωμοσίας, Λέντιλος, Κέθηγος, Στατίλιος, Γαβίνιος καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν § 3 ἀπεκλήθησαν *acerrimi duces*.

§ 8. **Νόημα.** Ὁ Κικέρων ἐκθέτων ἐν συνεχείᾳ τὰ τῆς συνωμοσίας ἀναφέρει ὅτι διέταξε νὰ εἰσαχθῆ ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου πρὸς ἀνάκρισιν μόνον ὁ Βολτούρκιος. Εἰς τοῦτον ὁ Κικέρων παρέσχε κατόπιν ἐντολῆς τῆς Συγκλήτου δημοσίαν διαβεβαίωσιν, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ὑποστῇ καμμίαν τιμωρίαν, ἀν προβῆ εἰς εἰλικρινεῖς ὁμολογίας. Πράγματι οὗτος, ἀφοῦ συνῆλθεν ἀπὸ τὸν μέγαν φόβον, προέβη εἰς ἀποκαλύψεις εἰπὼν ὅτι εἶχε λάβει ἐκ μέρους τοῦ Λέντιλου παραγγελίας καὶ ἐπιστολὴν διὰ τὸν Κατιλίαν, διὰ τῶν ὁποίων παρεκνεῖτο οὗτος νὰ χρησιμοποιησῇ ἐπικουρικά στρατεύματα δούλων καὶ νὰ βαδίσῃ τοχέως μετὰ στρατοῦ πρὸς τὴν Ρώμην, εἰς τρόπον ὥστε, ἀφοῦ οἱ ἐν τῇ πόλει παραμεῖναντες ἀρχηγοὶ τῶν συνωμοτιῶν θὰ εἶχον πυρπολήσει ταύτην καὶ θὰ εἶχον κατασφάξει ἀναριθμήτους πολίτας, νὰ εἶναι εἰς θέσιν καὶ τοὺς φεύγοντας νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ἐν Ρώμῃ εὐρισκομένων συνωμοτιῶν.

§ 8. **Περίληψις.** Ὁ Κικέρων ἐκθέτει τὴν ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου γενομένην ἀνάκρισιν τοῦ Βολτούρκιου καὶ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν σχεδίων τῆς συνωμοσίας.

§ 8. **Ἐπιγραφή.** Ἡ ὑπὸ τοῦ Βολτούρκιου ἐν τῇ Συγκλήτῳ γενομένη ἀποκάλυψις τῶν συνωμοτικῶν σχεδίων.

§ 10. *Introducti — videretur*

*Introducti autem Galli
dixerunt
data esse sibi
iusiurandum et litteras
ab Lentulo, Cethego,
Statilio
ad suam gentem,

atque ita praescriptum esse
sibi ab his
et a L(ucio) Cassio,
ut mittèrent equitum
in Italiam
quam primum,
(dixerunt) non defuturas (esse) sibi
pedestres copias;
(dixerunt) autem
Lentulum confirma(vi)sse sibi
se esse*

Εἰσαχθέντες δὲ (κατόπιν) οἱ Γαλάται
εἶπον
ὅτι ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς
ἑνωρκοὶ ὑποσχέσεις καὶ ἐπιστολαὶ
ὑπὸ τοῦ Λέντιλου, τοῦ Κεθῆγου,
τοῦ Στατιλίου
πρὸς τὸ ἔθνος τῶν (τοὺς ὁμοεθνεῖς
τῶν)
καὶ ὅτι οὕτω παρηγγέλη
εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τούτων
καὶ ὑπὸ τοῦ Λευκίου Κασσίου,
ὅπως ἀποστέλλουν ἱπικὸν
εἰς τὴν Ἰταλίαν
ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον
(εἶπον) ὅτι δὲν θὰ λείψουν εἰς αὐτοὺς
πεζικαὶ δυνάμεις
(εἶπον) πρὸς τοῦτους
ὅτι ὁ Λέντιλος διεβεβαίωσεν αὐτοὺς
ὅτι αὐτὸς εἶναι,

ex Sibyllinis fatiis

haruspicumque responsis (=at-
que ex responsis haruspicum)
tertium illum Cornelium,
ad quem necesse esset
pervenire
regnum huius urbis
atque imperium;
ante se fuisse
Cinnam et Sullam.
Eundemque dixisse
fatalem esse
hunc annum
ad interitum
huius urbis
atque imperii,
qui (=cum is)
esset decimus annus
post absolutionem
virginum,
visissimum autem
post incensionem
Capitoli.
Dixerunt autem
hanc controversiam fuisse
Cethęgo cum ceteris,
quod Lentulo et aliis

placeret
fieri caedem
atque incendi urbem
Saturnaliis.
Cethęgo videretur
id nimium longum.

συμφώνως πρὸς τοὺς Σιβυλλεῖους
χρησμούς,
καὶ πρὸς τὰς ἀποκρίσεις τῶν οἰωνο-
σκόπων,
ὁ τρίτος ἐκεῖνος Κορνήλιος,
εἰς τὸν ὅποιον πεπρωμένον ἦτο
νὰ περιέλθῃ
ἡ βασιλεία ταύτης τῆς πόλεως
καὶ ἡ κυριαρχία·
ὅτι πρὸ αὐτοῦ ὑπῆρξαν
ὁ Κίννας καὶ ὁ Σύλλας.
Καὶ ὅτι ὁ ἴδιος (ὁ Λέντιλος) εἶπεν
ὅτι εἶναι μοιραῖον
τοῦτο τὸ ἔτος
πρὸς καταστροφὴν
ταύτης τῆς πόλεως
καὶ τοῦ κράτους,
διότι τοῦτο
ἦτο τὸ δέκατον ἔτος
ἀπὸ τῆς ἀθώσεως
τῶν παρθένων,
τὸ εἰκοστὸν δὲ
ἀπὸ τῆς πυρπολήσεως
τοῦ Καπιτωλίου
εἶπον πρὸς τοῦτοις
ὅτι ἡ ἐξῆς διαφωνία ὑπῆρξε
μεταξὺ Κεθῆγου καὶ τῶν λοιπῶν,
ὅτι δηλ. εἰς τὸν Λέντιλον καὶ τοὺς
ἄλλους
ἐφαίνετο καλὸν
νὰ γίνῃ ἡ σφαγὴ
καὶ νὰ πυρποληθῇ ἡ πόλις
κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Κρονίων,
εἰς τὸν Κεθῆγον (ὁμοίως) ἐφαίνετο
τοῦτο ὑπερβολικὰ μακρὸν.

§ 9—10. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. *introduc̄ti*, μέγ. παθ. παρακ. τοῦ *o* e. *introduc̄o*, *dux̄i*, *ductum*, ἔρε 3=εἰσάγω. — *iusiurandum*, (δύο λέξεις οὐδεὶς γενούς *ius*(=δικαίον) καὶ *iurandum* (γεφουρνιακὸν τοῦ *iuro*=ὀρκίζομαι) κληνόμεναι χωριστά, ἡ μὲν πρώτη κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν: *ius*, *iuris*, *iuri*, *ius*, *ius*, *iure*, ἡ δὲ δευτέρα κατὰ τὴν β' κλίσιν: *iurandum*, *iurandi*, *iurando*, *iurandum*, *iurandum*, *iurando*), οὐδ. ἀπαντῶμενον μόνον εἰς τὸν ἐνὶνθμ. ἀριθμ.=ὄρκος, ἑνορκοὶ ὑποσχέσεις.— *sibi*, ὄστ. πληθ. τῆς προσ. ἄντων. γ' προσ.=εἰς αὐτούς, δηλ. τοὺς Γαλάτας.— *suus*, *a*, *um*, κτητ. ἄντων. γ' προσ. (ἐδῶ: ἐπὶ πολλῶν κτητόρων)=ὁ ἰδικός των.— *gens*, *gentis*, θ. γ' κλίσι.=ἔθνος: *data esse*, ἀπαρ. παθ. παρακ. τοῦ *o*. *do*, *dedi*, *datum*, *dare* 1=δίδω.— *dixerunt*, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ *o*. *dico*, *dixi*, *dic-tum*, *dicere* 3=λέγω.— *ita*, ἐπίρρ.=οὕτω.— *praescriptum esse*, ἀπαρ. παθ. παρακ. τοῦ *o* *praescribo*, *praescripsi*, *praescriptum*, ἔρε 3=παραγγέλλω: τὸ παθητ. *praescribor*, *praescriptus sum*, *praescribi*.— *ut*, σύνδ. τελ.=ἵνα, ὅπως.— *equitatus*, *us*, ἄρσ. δ' κλίσι.=ἰπικόν.— *quam primum*=ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον (βλ. *perissōtēra* εἰς § 8).— *mitterent*, γ' πληθ. παρακ.

ύποκ. τοῦ ρ. mitto, misi, missum, ἔρε 3=πέμπω, στέλλω· τὸ παθ. mitti r, missus sum, mitti.— pedester, stris, stre, (pes, pedis=πούς) ἐπίθ. γ' κλίσι.=πεζικός— coria, ae, θ. α' κλίσι.=ἀφθονία· εἰς τὸν πληθ. coriaae, arum=στρατιωτικαὶ δυνάμεις, στρατός· pedestres coriaae=πεζικόν.— sibi, δογ. πληθ.=εἰς αὐτούς.— defutūras (ένν. esse), άπαρ. μέλλ. τοῦ ρ. desum, defūi, deesse=ἐλλείπω.— confirmasse άντι confirmavisse, άπαρ. παρακ. τοῦ ρ. confirmo 1=διαβεβαίω.— ex, πρόθ.+άφαιρ.=ἐκ' ἐδώ: συμφώνως πρὸς.— fatum, i, (ἐκ τοῦ for, fatus sum, fari=λέγω), οὐδ. β' κλίσι.=χρησμός, θέσφατον.— Sibyllinus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=Σιβύλλειος.— haruspex, icis, άρσ. γ' κλίσι. (ἐκ τοῦ ἔτρουσκικοῦ harus+specio· παραβλ. τὸ βοιωτικόν Ιαρός(=Ιερός)=Ιεροσκόπος, μάντις.— responsum, i, (ἐκ τοῦ respondeo 2=ἀποκρίνομαι), οὐδ. β' κλίσι.=ἀπόκρισις.— regnum, i, οὐδ. β' κλίσι.=βασίλειον, βασιλεία.— imperium, ii, οὐδ. β' κλίσι.=κυριαρχία, ἐξουσία, κράτος.— pervenire, άπαρ. ένεστ. τοῦ ρ. pervenio, veni, ventum, Ire 4=περιέρχομαι.— nscesse (ἢ necessum), άκλιτον οὐδέτ. ἐπίθ.=ἀναγκαίον' ἐδώ: πεπρωμένον.— Cinna, ae, άρσ. α' κλίσι.=Κίννας.— ante, πρόθ.+αιτιατ.=πρὸ+γεν.— eundemque—atque eundem, αιτιατ. έν. τοῦ άρσ. της όριστ. άνωτων. idem, eadem, idem=ὁ ίδιος.— dixisse, άπαρ. παρακ. τοῦ ρ. dico, dixi, dictum, ἔρε 3=λέγω.— fatalis, is, e, (ἐκ τοῦ fatum, i) ἐπίθ. γ' κλίσι.=μοιραίος.— annus, i, άρσ. β' κλίσι.=ἔτος.— interitus, us, άρσ. δ' κλίσι. (ἐκ τοῦ intereo, īvi, itum, 4=καταστρέφω)=ὄλεθρος, καταστροφή.— decimus, a, um, (ἐκ τοῦ decem=δέκα) άριθμ. ἐπίθ. τακτικόν=δέκατος.— post, πρόθ.+αιτιατ.=ἀπο+γεν. ἢ μετὰ+αιτιατ.— absolutio, όnis, θ. γ' κλίσι.= (ἐκ τοῦ absolvo 3=ἀπολύω)=ἀθώωσις.— virgo, inis, θ. γ' κλίσι.=παρθένος (ἐξ οὔ και Βιργιλία).— Capitolium, ii (και συννηρημένον Capitoli) οὐδ. β' κλίσι.=Καπιτώλιον.— incensio, όnis (ἐκ τοῦ incendo 3=πυρπολῶ) θ. γ' κλίσι.=πυρπόλησις, έμπρησμός.— vicissimus, a, um (ἐκ τοῦ viginti=είκοσι, άριθ. ἐπίθ. τακτικόν=είκοστός.— autem σύνδ. άντιθ.=δέ' ἐδώ: πρὸς τούτοις.— (Cetērus), a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=ὁ ἕτερος, ὁ λοιπός· τήν άχρηστον ὀνομαστικῆν ένικου άναπληρώνει ἢ ὀνομαστικῆ τοῦ reliquus=ὁ λοιπός· συνήθως τὸ ἐπίθ. άπαντάται εἰς τὸν πληθυντικόν.— controversia, ae, θ. α' κλίσι.=διαφωνία, άμφισβήτησις (ἐκ τοῦ άποθ. controversor 1=άμφισβητῶ)— quod, σύνδ. αιτιολ.=ὅτι, διότι· ἐδώ ἐπέξηγηματικός: ὅτι δηλαδή.— alius, a, ud, άόρ. άνωτων.=άλλος.— Saturnalia, Ium και cōrum, οὐδ. γ' κλίσι.=τὰ Κρόνια (ἐκ τοῦ Saturnus=Κρόνος).— caedes, is, θ. γ' κλίσι.=σφαγή.— fieri, άπαρ. ένεστ. τοῦ ρ. fio, factus sum, fieri 3=γίγνομαι· τὸ ένεργητ. facio 3=πράττω).— incendi, άπαρ. παθ. ένεστ. τοῦ ρ. incendo, incendi, incensum, ἔρε 3=πυρπολῶ· τὸ παθητ. incendio, incensus sum, incendi.— placēre, γ' έν. παρατ. ύποκ. τοῦ ρ. άπροσ. placet, placūit ἢ placitum est, placēre 2=ἀρέσκει τινί, φαίνεται καλόν εἰς τινα.— nimium (και nimis), οὐδ. τοῦ επίθ. nimius, a, um με έπιρρ. σημασιαν=λίαν, άγαν, υπερβολικά.— longus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=μακρός· τὸ συγκρ. longior, ius (γεν. iōris)· τὸ υπερθ. longissimus, a, um.— videretur, γ' έν. παθ. παρατ. ύποκ. τοῦ ρ. video, vidi, visum, ἔρε 2=βλέπω· τὸ παθ. videor, visus sum, vidēri=φαίνομαι.

§ 9—10. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. insiurandum - litteras, ύποκ. τοῦ άπαρ. data esse· τὸ data ἐτέθη εἰς οὐδέτ. γένος, διότι τὰ ύποκ. εἶναι άψυχα.— insiurandum sibi... πλάγιος λόγος, ὁ ὁποῖος ἔξαρτάται ἐκ τοῦ κατωτέρω dixerunt και διήκει μέχρι τέλους τῆς παραγράφου.— data esse, praescriptum esse, defuturas (esse), confirma(vi)sse, dixisse, ειδικὰ ἀπαρέμμενα ἔξαρτώμενα ἐκ τοῦ λεκτικοῦ dixerunt, εἰς τὸ ὁποῖον χρησμεύουν ὡς ἀντικείμενα.— sibi, άντικ. τοῦ data esse.— ab Lentulo, Cethēgo, Statilio, ποιητικὰ αιτια εἰς τὸ data esse.— sibi, άντικ. τοῦ praescriptum esse.ab his et a L(ucio) Cassio,

ποιητ. αἴτια εἰς τὸ praescriptum esse.—ut mittērent. τελ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ praescriptum esse.—ὡς ὑποκ. τοῦ mittērent θὰ ἐννοήσωμεν τὸ Calli ἢ Allobroges.—equitatum, ἀντικ. τοῦ mittērent.—copias, ὑποκ. τοῦ defuturas (ἐνν. esse)—sibi, ἀντικ. τοῦ defuturas (esse).—Lentulum, ὑποκ. τοῦ confirmasse. sibi ἀντικ. τοῦ confirmasse.—esse, ἰδ. ἀπαρ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ confirmasse—se, ὑποκ. τοῦ esse—ex fatis, (ex) responsis, ἐμπρόθ. προοδ. δηλῶν συμφωνίαν.—haruspicum, γεν. ὑποκ. τοῦ responsis (: haruspices respondent=οἱ ἱεροσκόποι ἀποκρίνονται).—pervenire, ὑποκ. τῆς ἀπροσώπου ἐκφρασεως necesse esset.—regnum, imperium, ὑποκείμ. τοῦ pervenire.—Cinnam, Sullam, ὑποκ. τοῦ fuisse, τὸ ὅλοιο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐννοουμένου dixit Lentulus.—eunlem, ὑποκ. τοῦ dixisse.—annum, ὑποκ. τοῦ esse.—fatalem, κατηγορ. τοῦ annum.—ad interitum, ἡ πρόθεσις ἐδῶ σημαίνει σκοπὸν καὶ ὁ ἐμπρόθ. προοδιορ. εἶναι τοῦ σκοποῦ.—urbis imperii, γιν. ἀντικ. τοῦ interitum.—qui... esset, ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις=cum is (annus) esset decimus annus=διότι τοῦτο (τὸ ἔτος) ἦτο τὸ δέκατον ἔτος. viginti, γιν. ἀντικ. τοῦ absolutiōnem.—Capitoli, γεν. ἀντικ. τοῦ incensio-nem.—Saturnaliibus, ἀφαιρ. τοῦ χρόνου.—controversiam, ὑποκ. τοῦ fuisse, τὸ ὅλοιο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ dixerunt.—quod... placēret, ἀναφ. πρότ. ἡ ὁποία ἐπέξηγεῖ τὸ controversiam.—caedem, ὑποκ. τοῦ fieri.—urbem, ὑποκ. τοῦ incendi.—fieri, incendi, ὑποκ. τοῦ ἀπρὸς placēret.—id, ὑποκ. τοῦ videretur.—longum, κατηγορ. τοῦ id.

§ 9—10. Πραγματικά. sibi, δηλ. εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων.—insurandum, πρόκειται διὰ τὰς ἐνόρκους ὑποσχέσεις περὶ παροχῆς βοήθειας, τὰς ὁποίας ἔδωσαν οἱ συνωμοταί εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων.—ab his, δηλ. ὑπὸ τῶν Λέντιου, Κεθήγου, Στατίλιου.—Lucius Cassius, Λεύκιος Κάσσιος, ὁ ἀποκαλούμενος Longinus, ὑπῆρξε praetor τὸ 66 π. Χ. τὸ δὲ 63 ἔχων ὡς ἀντίπαλον τὸν ῥήτορα Κικέρωνα ἠγωνίσθη διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ὑπατείας.—praescriptum esse sibi, δηλ. εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων. non defuturas (esse) sibi, δηλ. εἰς τοὺς συνωμοτάς.—confirmasse sibi, δηλ. εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων.—ex fatis Sibyllinis, ἡ Σίβυλλα, καθὼς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀρχαίαν ῥωμαϊκὴν παράδοσιν, ὑπῆρξε μάντις τῆς Κύμης τῆς Κυμνίας, ἀποικίας τῶν Ἑλλήνων. Αἱ προφητεῖαι τῆς (Sibyllina fata) περιεῖχοντο εἰς τὰ Σιβύλλεια βιβλία (Sibyllinis libri), τὰ ὁποία ἠγόρασαν ἀντὶ σημαντικωτάτου ποσοῦ ὁ βασιλεὺς Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος ταῦτα ἐφυλάσσαντο ἀγρύπνως εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ δὲν ἐπετρέπετο νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ κανεὶς, εἰμὴ μόνον κατοπιν ἀδείας τῆς Συγκλήτου καὶ εἰς σπανιωτάτους περιπτώσεις. Τὰ βιβλία ταῦτα ἐκάησαν κατὰ τὸν ἐμπρησμόν τοῦ Καπιτωλίου (83 π. Χ.), κατὰ διαταγὴν δὲ τῆς Συγκλήτου ἀντικατεστάθησαν δι' ἄλλης συλλογῆς, προερχομένης ἐκ τῆς Ἑρυθραίας, Ἀφρικῆς, Τροίας καὶ Σικελίας. Ἐκτός ὅμως τῶν ἐπισήμων βιβλίων ὑπῆρχαν καὶ ἄλλαι συλλογαὶ εἰς χεῖρας διαφόρων ἰδιωτῶν χρησιμοποιούμεναι πρὸς ἐξυτηρήτην πολιτικῶν σκοπῶν. Ἀπὸ μίαν τριαύτην συλλογὴν φίνεται ὅτι ἠύσθη ὁ Λέντιος ἐκεῖνα τὰ ὁποία εἶπε περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων.—haruspices, δηλ. οἱ ἱεροσκόποι, οἱ ὁποιοὶ προσέλεγον τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν, ἀφοῦ παρεῖχον τὰ σπλάγγνα τῶν θυσιαζομένων ζώων οἱ προφητεύοντες τὸ μέλλον ἐκ τῆς πτήσεως ἢ τῆς φωνῆς τῶν ὀρνέων ἢ ἐξ ἄλλων σημείων π. χ. ἀστραπῆς) ἐκαλοῦντο augures ἢ auspices = οἰωνοσκόποι.—se (δηλ. Lentulum) esse tertium illum Cornelium, ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι εἰς τοὺς Συβυλλεῖους χρησμοὺς ἐγένετο λόγος ὅτι τὴν ἀνωτάτην ἔξουσίαν τῆς Ρώμης θὰ καταλάβουν τρεῖς Κορνήλιοι. Ἢδὴ δύο Κορνήλιοι, ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Κίννας (87—86 π. Χ.) καὶ ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Σύλλας (81—79 π. Χ.), εἶχον καταλάβει ταύτην συνελπῶς ὁ Λέντιος εὐεώρει ἑαυτὸν

τὸν τρίτον Κορνήλιον, ὁ ὁποῖος προωριζέτο νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ὕπατον ἀξίωμα τῆς Ῥωμαϊκῆς Πολιτείας.—*hunc cannum*, δηλ. τὸ 64 π. Χ.—*post virginum* (*Vestalium*) *absolutiorem*, αἱ Ἑστιάδες παρθένοι (*virgines Vestales*), ἦσαν ἕξ κόραι, αἱ ὁποῖαι ὑπηρετοῦν ὡς Ἱέρειαι εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἑστίας καὶ εἶχον τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ διατηροῦν ἐπὶ 30 ἔτη ἀσβεστον τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ ναοῦ τῆς Ἑστίας καίόμενον πῦρ. Αἱ Ἱέρειαι αὐταὶ ἐλαμβάνοντο εἰς ἡλικίαν 6—10 ἐτῶν ἕξ οἰκογενειῶν εὐγενῶν πολιτῶν. Καθ' ὃν χρόνον διηκεῖ ἡ θητεία των ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἑστίας, ἔπρεπε νὰ παραμείνουν παρθένοι, πᾶσα δὲ παράβασις τοῦ ὄρου τούτου συνεπέγητο θανατικὴν καταδίκην, τῆς παρανομώσεως θλαπτομένης ζωντανῆς. Ἡ καθιέρωσις τοῦ θεσμοῦ τούτου ἀποδίδεται εἰς τὸν Ῥωμύλον. Ἐδῶ ὁ Λέντιος ὑπαινίσσεται τὴν δίκην τῶν Ἑστιάδων παρθένων, αἱ ὁποῖαι, πρὸ δέκα ἐτῶν, δηλ. τὸ 73 π. Χ., ἀπῆλλάγησαν τῆς κατηγορίας διὰ παράβασιν τοῦ ὄρου τῆς παρθενίας.—*post Capitioli incensio-nem*, τὸ Καπιτώλιον ἦτο εἰς ἕκ τῶν 7 λόφων τῆς Ῥώμης (ἕξ οὐ καὶ ἐπτάλοφος), ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἔκειτο ἡ ἀκρόπολις καὶ ἐν αὐτῇ ὁ ναὸς τοῦ Διός. Τὸ Καπιτώλιον, δι' ἄγνωστον αἰτίαν, ἕκαστὸν τὸ 83 π. Χ., τοῦτο μάλιστα ἐθεωρήθη ὡς κακὸς οἰωνὸς διὰ τὰ Ῥωμαϊκὰ πράγματα—*Saturnalius*, τὰ Κρόνια ἦσαν Ῥωμαϊκὴ ἑορτὴ, ἡ ὁποία ἐτελεῖτο τὴν 17ην Δεκεμβρίου ἕκαστον ἔτους· πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου, πρῶτον βασιλέως τῆς Ἰταλίας. Ἡ ἀνάμνησις τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν τοῦ «χρυσοῦ αἰῶνος» τῆς βασιλείας του ἦτο ζωηροτάτη παρὰ τῷ Ῥωμαϊκῷ λαῷ, διότι ἐγνώρισεν οὗτος τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης, ἐλευθερίας, ἰσότητος καὶ εὐνομίας. Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἐωρτάζετο ὑφ' ὄρισμα τῆς κατηγορίας πολιτῶν ἐπὶ τοῦ Σατορνίου λόφου τῆς προϊστορικῆς Ῥώμης, ὁ ὁποῖος ἀργότερον ἄνομοσθη Καπιτώλιον. Οἱ ἀπόγονοι τῶν ἰδρυτῶν τῆς ἑορτῆς ἐγίνοντο Ἱερεῖς. Εἰς τὴν ἑορτὴν παρευρίσκοντο ὁ Βασιλεὺς, ἡ Σύγκλητος, ἐπιηκολούθει πλουσία εὐωχία, καθ' ἣν ἐπεκράτει εὐθυμία, ἀνηλλάσσοντο δῶρα καὶ οἱ δοῦλοι ἀπελευθεροῦμενοι μετμηφιζέοντο εἰς κυριότητα καὶ ἐν συνεχείᾳ ὑπεροτύνητο, ἐνόητε, ὑπ' αὐτῶν τῶν κυρίων των. Ἡ ἑορτὴ τῶν Κρονίων ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ πλέον κατάλληλος πρὸς διενέργειαν ἐπαναστατικῶν κινήματων καὶ δολοφονιῶν, διότι ἡ Ῥώμη παρεμένη σχεδὸν ἀφροῦρητος καὶ ὄλοι εἶχον παραδοθῆ εἰς οἰκνοσίαν καὶ εὐθυμίαν. Δι' αὐτὸ καὶ οἱ συνωμοταὶ ἠθέλησαν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν αὐτὴν διὰ τοὺς ἀταρπετικοὺς σκοποὺς των. Τὰ Κρόνια ἐωρτάζοντο ἐπίσης καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Πέας. Ἐπιβίωσις τῶν ἀρχαίων Κρονίων θεωροῦνται αἱ Ἀπόκρεω καὶ τὰ ἐκούλουμα.— *id*, δηλ. τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα μέχρι τῆς ἑορτῆς τῶν Κρονίων.

§ 9 10. **Νόημα.** Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως τοῦ Βολτουρκίου εἰσήχθησαν εἰς τὴν Σύγκλητον οἱ πρέσβεις τῶν Ἀλλοβρόγων, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπον 1) ὅτι ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τῶν συνωμοτῶν ἔνορχοι ὑποσχέσεις καὶ ἐπιστολαὶ πρὸς τοὺς συμπατριώτας των, 2) ὅτι παρηγγέλθη εἰς αὐτοὺς νὰ ἀποστείλουν τάχιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν ἱππικόν, καθ' ὅσον οἱ συνωμοταὶ δὲν εἶχον ἀνάγκην πεζικῶν δυνάμεων, 3) ὅτι ὁ Λέντιος τῶν διεβεβιωσεν ὅτι συμφῶνός τις πρὸς τοὺς Σιβυλλεῖους χρησμούς αὐτός, ὡς τρίτος Κορνήλιος, πρόκειται νὰ καταλάβῃ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο (63 π. Χ.) εἶναι ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου καθωρισμένον νὰ καταστραφῇ ἡ πόλις καὶ τὸ κράτος, 4) ὅτι μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῶν συνωμοτῶν ἐπαρουσιάσθη διαφωνία ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου δράσεως, τοῦ μὲν Κεθήγου προτείνοντος ἄμεσον ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως καὶ σφαγὴν τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ Λέντιου θεωροῦντος καταλλήλου εὐκαιρίας πρὸς δρᾶσιν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Κρονίων.

§ 9—10. **Περὶ ἡλικίας.** Ὁ Κικέρων ἐκθέτει τὰς γενομένας ὑπὸ τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλοβρόγων ἀποκαλύψεις ὅσον ἀφορᾷ τὰ σχέδια τῶν συνωμοτῶν πρὸς ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως καὶ σφαγὴν τῶν πολιτῶν.

§ 9--10. Ἐπιγραφή. Ἀποκαλύψεις τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλοβρόγων.

Συνέχεια § 10. Ac ne — debuit

Ac ne longum sit,
 Quirites,
 iussimus
 profērrī tabellas,
 quae dicebantur
 datae esse
 a quoque.
 Primo Cethēgo
 ostendimus;
 signum cognovit.
 Nos linum incidimus,
 legimus.
 Scriptum erat
 manu ipsius
 senatui et populo
 Allobrogum
 sese factūrum esse,
 quas confirma(vi)sset
 legātis eorum;
 (sese) orāre,
 ut item illi facerent,
 quae sibi recepissent
 legāti eorum;
 Tum Cethēgus,
 qui paulo ante
 iam men aliquid
 de gladiis ac sicis,
 quae apud ipsum
 deprehensa erant,
 respondisset
 dixissetque
 se fuisse semper
 studiosum
 bonorum ferramentorum,
 recitatis littēris,
 debilitatus
 atque abiectus
 conscientia
 repente conticuit.
 Introductus est Statilius;
 cognovit et signum
 et manum suam
 Recitatae sunt tabellae

Καὶ διὰ νὰ μὴ μακρολογῶ,
 Κυρίται,
 διετάξαμεν
 νὰ προσκομισθοῦν αἱ ἐπιστολαί,
 αἱ ὁποῖα ἐλέγοντο
 ὅτι εἶχον γραφή (δοθῆ)
 ὑφ' ἐκάστου (τῶν συνωμοτῶν).
 Εἰς πρῶτον τὸν Κέθηγον
 ἐδείξαμεν
 τὴν σφραγίδα (του) ἀνεγνώρισεν.
 Ἡμεῖς τὴν λινὴν ταινίαν ἐκόψαμεν,
 ἀνεγνώσαμεν.
 Εἶχε γραφῆ
 διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἰδίου
 πρὸς τὴν σύγκλητον καὶ τὸν λαὸν
 τῶν Ἀλλοβρόγων
 ὅτι αὐτὸς θὰ ἐκτελέσῃ,
 ὅσα εἶχεν ὑποσχεθῆ
 εἰς τοὺς πρέσβεις αὐτῶν
 ὅτι (αὐτὸς) παρεκάλει,
 ἵνα ἐπίσης ἐκεῖνοι πράξουν,
 ὅσα εἰς αὐτὸν εἶχον ὑποσχεθῆ
 οἱ πρέσβεις αὐτῶν
 Τότε ὁ Κέθηγος,
 ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου
 ἐν τούτοις κατὰ
 περὶ τῶν ξιφῶν καὶ τῶν μαχαίρων,
 τὰ ὁποῖα εἰς τὴν οἰκίαν του
 εἶχον ἀνακαλυφθῆ,
 εἶχεν ἀποκοιθῆ
 καὶ εἶχεν εἶπει
 ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξε πάντοτε
 φίλος
 τῶν καλῶν τῶν σιδηρῶν ἐργαλείων,
 ἀναγνωσθεῖσης τῆς ἐπιστολῆς (ἀφοῦ
 ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ)
 καταβεβλημένος (περιπεσὼν εἰς ἀθυ-
 μίαν)
 καὶ ταπεινωμένος
 ὑπὸ τῆς συνειδήσεως
 αἰφνιδίως ἐσιώπησε.
 Εἰσήχθη ὁ Στατίλιος
 ἀνεγνώρισε καὶ τὴν σφραγίδα (του)
 καὶ τὴν ἰδιόχειρον γραφὴν του.
 Ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ (του)

in eandem fere sententiam;

confessus est.
Tum ostendi
Lentulo tabellas
et quae sivi,
cognosceretne signum.
Adnuit.
«Est vero», inquam,
«notum quidem signum,
imago avi tui,
clarissimi viri,
qui amavit
unice patriam

et cives suos:
quae quidem
etiam muta
debuit revocare te
a tanto scelere.

ὕπο τὸ αὐτὸ σχεδὸν πνεῦμα (γρα-
φεῖσα):

ὠμολόγησε.
Ἐπειτα ἔδειξα
εἰς τὸν Λέντιλον τὴν ἐπιστολὴν (του)
καὶ ἠρώτησα,
ἂν ἀνεγνώριζε τὴν σφραγίδα.
Κατένευσε.
«Εἶναι πράγματι», λέγω,
«γνωστὴ βεβαίως σφραγίς,
ἢ εἰκὼν τοῦ πάππου σου,
ἐπιφανεστάτου ἀνδρός,
ὁ ὁποῖος ἠγάπησε
μοναδικῶς (ἐξαιρετικῶς) τὴν πατρί-
δα (του)
καὶ τοὺς συμπολίτας του:
καὶ αὐτὴ βεβαίως
ἂν καὶ ἄφωνος
ὤφειλε νὰ ἀποτρέψῃ σὲ
ἀπὸ τόσοῦ μέγα ἔγκλημα».

§ 10. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. ne, συνδ. τελ.=ἵνα μή.—
sit, γ' ἐν. ἐνεστ. ὑποτ. τοῦ sum. tabella, ae (ἐκ τοῦ talula), θ. α' κλίσ.=
πινακίδιον, δέλτος, ἐπιστολή (παραβλ. τάβλα).—proferrī, ἀπαρ. παθ. ἐνεστ.
τοῦ ρ. proferrō, protūli, prolātum, proferre (ἀντι proferrere), β=προσομιζῶ,
κοιμίζω ἐνώπιόν τινος τὸ παθητ. proferror prolātus sum, proferrī.—iu-sīmus
α' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. iubēo, iussi, iussum, iubere β=διατάσσω.—
quoque, ἄφαρ ἐν. ἀρσ. τῆς ἀορ. ἀντων. quisque, quaeque, quidque (οὐ-
σιαστικῶς) καὶ quicquid, quaeque, quodque (ἐπιθετικῶς), (γεν. cuiusque,
dat. cuique)=ἕκαστος.—dicebantur, γ' πληθ. παθ. παρατ. ὄριστ. τοῦ ρ.
dico, dixi, dictum, dicere β=λέγω τὸ παθητ. dicor, dictus sum, dici.—da-
tae (esse), ἀπαρ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. do, dedi, datum, dare I=δίδωμ do=scribo
litterae=γράφω ἐπιστολήν.—primus, a, um= (πρώτος) ὑπερσ. βᾶθμ. τῆς
προθ. prae=πρό, ἐμπρός τὸ συγκριτ. prior, prius, γεν. priōris.—ostendī-
mus, α' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. ostendo, ostendi, ostensum καὶ osten-
tātum, ostendēre β=δεικνύω, ἐπιδεικνύω.—signum, i, οὐδ. β' κλίσ.=ση-
μεῖον, σφραγίς.—cognōvit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. cognosco, cognōvī,
cognōvit, ἔρε β=γνωρίζω ἔδω: ἀναγνωρίζω.—nos, ὄνομ. πληθ. τῆς προσ.
ἀντων. (ego).—linum, i, οὐδ. β' κλίσ.=λινοῦν νῆμα. ταινία.—incidīmus, α'
πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. incīdo (in+caedo), incīdī, incīsum, incidēre β
=κόπτω, ἀποκόπτω. legīmus, α' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. lego, legi, le-
ctum, ἔρε β=ἀναγιγνώσκω.—scriptum erat, γ' ἐν. παθητ. ὑπερσ. ὄριστ. τοῦ
ρ. scribo, scripsi, scriptum, scribēre β=γράφω τὸ παθ. scribor, scriptus
sum, scribi.—manus, us, θ. δ' κλίσ.=χεῖρ.—sese, αἰτιατ. ἐν. τῆς προσωπ.
ἀντων. γ' προσώπου, ἦτις ἀντὶ τῆς ἀπλῆς se διπλασιάζεται χάριν ἐμφάσεως
καὶ κεῖται ἐνταῦθα αὐτοπαθῶς (ὁ διπλασιασμός γίνεται εἰς τὰς αἰτιατ. me,
te, se' meme=ἐμέγε te=ἐσεγε, sese=ἐαυτόν γε).—quae, αἰτιατ. πληθ. οὐδ.
τῆς ἀναφ. ἀντων. qui, quae, quod.—legatus, us, ἄρσ β' κλίσ.=ἀπεσταλμέ-
νος, πρέσβυς (κυριῶς μετχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. lego I=ἀποστελλω).—confir-
masset ἀντι confirmavisset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. confirmo I=διαβε-
βαιῶν ἔδω: ὑπόχομαι.—factūrum esse, ἀπαρ. μέλλ. τοῦ ρ. τοῦ facio, feci,
factum, ἔρε β=πράττω τὸ παθητ. fio, factus sum, fieri=γίγνομαι.—orare,

άπαρ. ένεστ. του ρ. oro 1=παρακαλώ. item, έπίρρ=έπίσης, ώσαύτως, όμοίως.—facērent, γ' πληθ. παρατ. ύποτ. του ρ. facio 3=πράττω.—quae, αλτιατ. πληθ. ούδεν. της άναφ. άντων. qui. quae. quod—sibi. δοτ. έν. της προσωπ. άντων. γ' προσ.—recēpissent, γ' πληθ. ύπερσ. ύποτ. του ρ. recipio (re+capio), recēpi, recēptum, recipēre 3=άναλαμβάνω' έδω: ύπόσχομαι—tum, έπίρρ.=τότε.—páulo. άφαιρ. έν. του paulum, i. ούδ. β' κλισ.=όλίγον έκ του έπιθ. β' κλισ. paulus, a, um=μικρός, όλίγος.—ante, έπίρρ.=πρότερον páulo ante=πρό όλίγου.—aliquis, aliquid (έν. alieuius δοτ. alieui), άντων. άόρ. ούσιαστική=τίς, τί' ή έτιθετική άόρ. aliquis, aliqua, aliquid=τίς, τί' .—tamen, σύνδ. άντιθ.=όμως, έν τούτοις.—gladius. ii, άρσ. β' κλισ.—ξίφος.—sica, ae, θ. α' κλισ.=μάχαιρα.—deprehensa erat, γ' έν. παθ. ύπερσ. όριστ. του ρ. deprehendo, ndi, nsui, έρε 3=άνακαλύπτω, εύρισκω.—respondisset, γ' έν. ύπερσ. ύποτ. του ρ. respondēo, respondi, responsum, respondēre 2=άποκρίνομαι, άπαντώ dixisset, γ' έν. ύπερσ. ύπ.τ. του ρ. dico, dixi, dictum, έρε 3=λέγω.—fuisse, άπαρ. παρακ. του ρ. sum.—semper, έπίρρ.=πάντοτε.—bonus, a, um, έπιθ. β' κλισ.=χαλός' τó σγχαρ.τ. melior, ius (γεν. oris), τó ύπερθ. optimus, a, um.—ferramenta, orum. ούδ. β' κλισ.=τά σιδηρά έργαλεία, όπλα, τά σιδηρικά.—studiosus, a, um, έπιθ, β' κλισ.=ό σπουδιάζων τι, φίλος, έραστής (έκ του studeo 2=σπουδάζω, ένδιατριβήσ προί τι).—recitatis, άφαιρ. πληθ. της μηχ. παθ. παρακ. του ρ. recito 1=άναγινώσκω.—debilitatus, a, um, μηχ. παθ. παρακ. του ρ. debilito 1 (de+habilis = άσθενής) =έξασθενώ, καταβάλλω.—abiectus, a, um, μετοχή παθ. παρακ. του ρ. abicio (abiacio), abiēci, abiēctum, abicēre 3=άπορρίπτω, άποβάλλω' έδω: ταπεινώω τó παθ. abi. ior. abiectus—um, abici.—conscientia, ae, θ. α' κλισ.=συνείδησις.—repente, έπίρρ.=αίφνης, αίφνιδίως.—conticuit, γ' έν. παρακ. όριστ. του ρ. conticesco. conticui, —, έρε 3=σιωπά, σιγώ.—introducitur est, γ' έν. παθ. παρακ. όριστ. του ρ. introducto 3=εισάγω.—cognovit, γ' έν. παρακ. όριστ. του ρ. cognosco, gnovi, gnitum, έρε 3=γνωρίζω, άναγνωρίζω.—manus, us, θ. θ' κλισ.=χιρ έδω: ιδιόχειρος γραφή, γραφικός χαρακτήρ.—recitatae sunt, γ' πληθ. παθ. παρακ. όριστ. του ρ. recito 1=άναγινώσκω—idem, eadem, idem, όριστ. άντων.=ό αυτός, ό ίδιος.—fere, έπίρρ.=σχεδόν.—sententia, ae, θ. α' κλισ.=γνώμη.—confessus, est, γ' έν. παρακ. όριστ. του άποθ. ρ. confiteor (cum+fateor), confessus sum, confitēri 2=όμολογώ.—tum, έπίρρ.=τότε' έδω: έπειτα—ostendi, α' έν. παρακ. όριστ. του ρ. ostendo, ostendi, ostensum και ostentatum, έρε 3=δεικνύω.—quaesivi, α' έν. παρακ. όριστ. του ρ. quaero, quaesivi quaesitum, έρε 3=ζητώ, έρωτώ.—cognosceretne, δύο λέξεις: cognoscēret, γ' έν. παρατ. ύποτ. του ρ. cognosco 3=γνωρίζω' ne=άν' έρωτηματικόν μόριον, τó όποίον έπίτάσσεται της λέξεως δι' ης ύποβάλλεται ή έρωτήσις.—adpūit, γ' έν. παρακ. όριστ. του ρ. adnuo, ūi,—, έρε 3=κατανεύω, παραδέχομαι.—vero, έπίρρ. (έκ του verus=άληθής)=άληθώς, πράγματι.—inquam, έλλειπτικόν ρήμα' α' έν. ένεστ. όριστ.=λέγω' (ένεστώς: σ' inquam, β' inquis, γ' inquit, —, —, γ' inquit) παρατ. γ' έν. inquebat=έλεγε=βεβαίως.—β' και γ' έν. inquires, inquiet=θά είπης, θά είπῃ' παρακ. β' και γ' έν. inquisti, inquit=είπες, είπε: τó ρήμα τούτο άντιστοιχεί πρós τó έφη της έλληνικής:).—notus, a, um, έπιθ. β' κλισ.=γνωστός (κυρίως μετχ. παθ. παρακ. του ρ. posco, novi, notum, έρε 3=γνωρίζω).—quidem, έπίρρ.=βεβαίως.—imago, ūnis, θ. γ' κλισ.=εικών.—avus, i, άρσ. β' κλισ.=πάππος.—unice, έπίρρ.=μοναδικώς, έξαιρετικώς —mutus, a, um, έπιθ. β' κλισ.=άφωνος.—revocare, άπαρ. ένεστ. του ρ. revoco 1=άνακαλώ, άποτρέπω. debūit, γ' έν. παρακ. όριστ. του ρ. debēo (de+habeo), debūi, debitum, έρε 2=όφειλω.

§ 10. Συντακτικά. ne longum sit, τελ. πρότ. έξαρτ. έκ του έννοουμένου

dicō: διὰ τὴν μὴ μακρολογῶ λέγω ὅτι διετόξαμεν.—id longum viderētur—ac ne longum, χαρακτηριστικὴ ἢ ἐπανάληψις τῆς ἰδίας λέξεως longum προφανῶς ὁ ρήτωρ, μεταχειρισόμενος τὴν λέξιν τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Κέθηγος προημῶς μετεχειρίσθη, θέλην νὰ καμῆ λογοπαίγνιον.—tabellas, ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. profērrī, τοῦ ὁποῖον εἶναι τ-λ. ἀπαρ. καὶ ἐξαρτάται ἐκ τοῦ iussimus.—ἐνν. eg.) et senatus ὡς ὑποκ. τοῦ iussimus.—quae... datae (esse), ἀναφορ. πρότ. a quoque, λοιπὴ αἰτίον εἰς τὸ datae (esse), τὸ ὁποῖον εἶναι εἰδ. ἀπαρ. καὶ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ dicebantur.—primo, δοτ. ἐπιθέτου ἀνήκουσα εἰς τὸ Cethēgo καὶ οὕσα κατηγορ.—Cethēgo, ἀντικ. τοῦ ostendimus.—incidimus—legimus, σχῆμα ἀσύνδετον.—manu, αφαιρ. τοῦ ὄργάνου.—sese (αἰτιατ.) ὑποκ. τοῦ facturum esse, εἰδ. ἀπαρ. ἰὸ ὁποῖον ἐξαρτάται ἐκ τοῦ scriptum erat.—quae... confirmasset, ἀναφ. πρότ., ἡ ὁποία εἶναι ἀντικείμενον τοῦ factūrum esse.—orare, εἰδ. ἀπαρ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ scriptum erat.—ὡς ὑποκ. τοῦ orare θὰ ἐννοηθῆ ἢ αἰε. se.—ut... facerent, τελ. πρότ. quae... recepissent, ἀναφ. πρότ. ὡς ἀντικείμενον τοῦ facerent.—qui... de gladiis... respondisset... fuisse ἀναφορ. πρότ.—paulo, αφαιρειτ. δηλοῦσα τὸ μέτρον (ablativus mensurae).—quae... erant deprehensa, ἀναφορ. πρότ.—se (αἰτιατ.) ὑποκ. τοῦ fuisse, τὸ ὁποῖον ἐξαρτάται ἐκ τοῦ dixisset—studiosum, κατηγορ.—ferramentorum, γεν. ἀντικ. εἰς τὸ studiosum.—recitatis litteris, αφαιρ. ἀπόλυτος, μετχ. χρονικῆ, ἰσοδυναμοῦσα ἐδῶ πρὸς τὴν γεν. ἀπόλυτον τῆς ἐλληνικῆς=ἀναγνωσθεῖσης τῆς ἐπιστολῆς=ἀφοῦ ἢ ὅτε ἀνεγνώσθη ἢ ἐπιστολῆ.—conscientia, αφαιρ. τῆς αἰτίας εἰς τὸ abiectus καὶ οὐχὶ εἰς τὸ conticuit.—tabellae in eandem fere sententiam, βραχυλογία ἀντί: tabellae datae in eandem fere sententiam=ἢ ἐπιστολῆ (τοῦ Στατιλίου) γραμμένη μετὰ τὸ ἴδιο σχεδὸν πνεῦμα (μετὰ τὸ ὁποῖο ἐγράφη καὶ ἢ ἐπιστολῆ τοῦ Κεθῆγου).—cognosceretne signum, πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ quaesivī.—muta revocare σχῆμα ὀξύμωρον (κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο συνάπτονται δύο ἀντιφάσκουσαι ἐννοίαι: festina lente=απεῦθε βραδέως· ὅσα πανσυργήσασα).

§ 10. Πραγματικά. tabellas profērrī iussimus, δέλτοι, ἐπιστολαί· αὐταὶ ἦσαν μικρὰ ξύλινα πινακίδια, τὰ ὅποια ἐφηρμοζόντο ἀνά δύο, ὅπως ἀκριβῶς τὸ σημερινὸν κυτίον τοῦ ταβλιού· ἐσωτερικῶς ἦσαν κοίλα καὶ ἠλείφοντο μὲ κηρὸν ἀναλελυμένον ἐπὶ τῆς κηρωμένης αὐτῆς ἐπιφανείας ἔγραφον χρῆσιμοποιοῦντες ὀξὺ ὄργανον, τὴν γραφίδα (stilus), ἔχουσαν τὸ ὀπισθεν μέρος πεπλατυσμένον, διὰ τὴν μὴ πορῆ ὁ γράφων νὰ ἰσοπεδῶν καὶ νὰ ἐξολείφῃ τὰ τυχόν κακῶς γραφέντα. Αἱ tabellae, ἀφοῦ ἐφηρμοζόντο ἀνά δύο, περιεδέοντο διὰ λιπῆς ταινίας (linum), τῆς ὁποίας τὰ ἄκρα ἐπεκολλῶντο μὲ κηρὸν καὶ ἐσφραγιζόντο, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς τὸ σημερινὰ ταχυδρομικὰ δέματα, μὲ σφραγίδα ἢ μὲ ἄλλα σύμβολα τοῦ ἀποστολέως διὰ τὴν ἐλεγχθῆ πιθανῆ παραβίασις (παράβλ. § 6 signis integris).—signum (suum) cognovit, ὁ Κέθηγος ἀνεγνώρισεν τὴν σφραγίδα του.—ipsius, δηλ. τοῦ Κεθῆγου.—illi δηλ. οἱ Ἀλλόβρογες.—sibi δηλ. εἰς τὸν Κέθηγον.—ferramenta, ὁ Κέθηγος ἐπιτηδες ἐχρησιμοποίησε τὴν γενικὴν αὐτὴν λέξιν ferramenta (=σιδερικὰ) ἀντὶ tela, arima (=ὄπλα), διὰ τὴν παρουσίασιν τὴν συλλογὴν τῶν ὀπλων ὡς ἐπακόλουθον τῆς ἰδιαιτέρας γάτης του πρὸς τὰ ὄπλα σιδηρὰ ὄργανα.—conscientia, ἡ ἐνοχὴ τοῦ Κεθῆγου ἀποκαλυφθεῖσα ἐκ τῆς ἀναγνωσθεῖσης ἐπιστολῆς, ἐπροκάλυπεν ἐλεγχον καὶ τύψιν εἰς αὐτὸν καὶ ἐν συνεχείᾳ πλήρη σωματικὴν κατάπτωσιν.—introducitur est, δηλ. ἐνώπιον τῆς συγχλήτου.—confessus est, ὡμολόγησεν, ὄχι βεβαίως διὸ οὗτος εἶχε γράψῃ τὴν ἐπιστολήν. διότι τοῦτο εἶχεν ἤδη παραδεχθεῖ μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς σφραγίδος του, ἀλλ' ὅτι εἶχε δώσει ἀμοιβαίως προφορικὰς ὑποσχέσεις μετὰ τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλόβρογων.—imago avi tui, ἐπὶ τῆς σφραγίδος τοῦ Λέντιου ὑπῆρχεν ἡ εἰκὼν τοῦ πάππου του, τοῦ Ποπλίου Κορηλίου Λέντιου, ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισεν ὑπάτου·

τὸ 162 π. Χ. καὶ σφοδρὸς ἀντίπαλος τοῦ Γαίου Γράκχου. Ἀπὸ τοῦ 125 π. Χ. ἔλαβε τὸν τιμητικὸν τίτλον princeps senatus (=ὁ πρῶτος τῶν συγκλητικῶν) καὶ ἔτσι ποικαλεῖ αὐτὸν ὁ Κικέρων.— *anavit unice patriam et cives suos*, ὁ Κικέρων τὸν ζεῖ ἐμφαντικῶς τὰ φιλοπάτριδα αἰσθήματα τοῦ πάππου, διὰ τὰ τὰ ἠντιδύμσειλῃ πρὸς τὴν προδοτικὴν στάσιν τοῦ ἐγγονοῦ του, ὁ ὁποῖος ἐπέζητει τὴν προπολιση τὴν πόλιν καὶ νὰ φονεῦσῃ τοὺς συμπολίτας του.— *inuta*—*venosage*, ὁ Κικέρων μὲ τὸ δεξύμωρον σχῆμα θέλει νὰ τονίσῃ μὲ παρρασιατικὸν τρόπον τὰ ἀντίθετα αἰσθήματα πρὸς τὴν πατρίδα πάππου καὶ ἐγγονοῦ.

§ 10. **Νόημα.** Μετὰ τὰς ἀποκαλύψεις τῶν πρέσβων τῶν Ἀλλοβρόγων προσκομίσθησαν αἱ κατασχεθεῖσαι ἐπιστολαὶ τῶν συνωμοτῶν καὶ ἀνεγνώσθησαν παρουσίᾳ τοῦ Κεθήγου, Στατίλιου καὶ Λέντλου. Ἐν πρώτοις ὁ Κεθήγος ἀνεγνώρισε τὴν ἐπιδειχθεῖσαν εἰς αὐτὸν σφραγίδα του καὶ ἐν συνεχείᾳ παρεδέχθη ἐπίσης ὅτι οὗτος ἐγγ ψεν ἰδιοχείμωρος πρὸς τὴν σύγκλητον καὶ τὸν λαὸν τῶν Ἀλλοβρόγων διαβεβαιῶν αὐτοὺς ὅτι θὰ ἐκτελέσῃ πιστῶς τὰς πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν δοθεισῶν ὑποσχέσεις καὶ ζητῶν ἀπὸ αὐτοῦς τήρησιν τῶν παρὰ τῶν πρέσβων τῶν δοθεισῶν ὑποσχέσεων. Ἐξέλος ὁ Κεθήγος, ἐνῶ κατ' ἀρχὴν κατέβαλε προσπάθειαν, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀνεύρεσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ του δόλων, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ἠναγκάσθη, ἀληθῆς ψυχικὸν καὶ σωματικὸν ῥάκος, νὰ σιωπήσῃ. Ἐπειτα, εἰσαχθεὶς ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ὁ Στατίλιος καὶ ἀναγνώρισας τὴν σφραγίδα του καθὼς καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς του παραδεχθεὶς, ὡμολόγησε καὶ ἐκεῖνος. Μετὰ ταῦτα ὁ Λέντλος, ἐπιδειχθεὶς εἰς αὐτὸν τῆς ἐπιστολῆς του, ἀνεγνώρισε τὴν σφραγίδα τοῦ φιλοπάτριδος πάππου του, ἣ ὁποία, ὡφείλε, κατὰ τὸν ῥήτορα, εἶν καὶ ἄφρωνος, νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τοῦ νὰ διαπράξῃ ἕνα τόσον μεγάλο ἔγκλημα.

§ 10. **Περίληψις.** Οἱ Κεθήγος, Στατίλιος καὶ Λέντλος, ἀφοῦ ἀνεγνώσθησαν αἱ ἐπιστολαὶ τῶν, παρεδέχθησαν πλήρως τὴν ἐνοχὴν τῶν.

§ 10. **Ἐπιγραφή.** Ἀνάγνωσις τῶν ἐπιστολῶν Κεθήγου, Στατίλιου καὶ Λέντλου καὶ ὁμολογία αὐτῶν.

§ 11. Leguntur — defecit

Leguntur litterae
eādem ratione
ad senatum populumque
Allobrogum.
Si vellet dicere
quid de his rebus,
feci potestatem (dicendi)
Atque ille
primo quidem negavit;
post autem aliquanto,
exposito iam
toto indicio
atque edito
surrexit:
quaesivit a Callis.

Ἀναγινώσκειται ἡ ἐπιστολή (του)
ὅπὸ τὸ οὐτὸ πνεῦμα (γεγραμμένη)
πρὸς τὴν σύγκλητον καὶ τὸν λαὸν
τῶν Ἀλλοβρόγων.
Ἄν ἤθελε νὰ εἴπῃ
κάτι περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων,
(τοῦ) ἔδωσα τὴν ἀδειαν (νὰ ὁμιλήσῃ).
Καὶ ἐκεῖνος
κατὰ πρῶτον μὲν ἠρνήθη·
κατόπιν ὅμως ἀπὸ ὠραν τινὰ,
ἐκτεθείσης λεπτομερῶς πλέον
δῆλις τῆς μαρτυρικῆς καταθέσεως
καὶ πρωτοκολληθείσης,
ἠγέρθη·
ἠρώτησε τοὺς Γαλάτας,

quid esset

sibi cum iis,

quam ob rem
venissent domum suam,
itemque a Volturcio.

Qui cum (=cum autem hi)
respondissent illi
breviter constanterque
per quem quotiensque

venissent ad eum,
quaesissentque ab eo,
nihilne locutus esset
secum de Sibyllinis fatis,

tum ille eubito
demens scelēre

ostendit
quanta esset
vis conscientiae.
Nam, cum posset
infitiāri id,
repente confēssus est
praeter opinionem omnium.
Ita eum,
propter vim
manifesti atque deprehensi
scelēris,
non modo
illud ingenium
et exercitatio dicendi,
qua semper valuit,
sed etiam imprudentia,
qua superabat omnes,
improbitasque
defecit.

τι (κοινόν) ὑπῆρχε (: ποίαν σχέσιν
εἶχεν)

μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων (: αὐτὸς
μὲ ἐκείνους),
ἕνεκα τοῦ ὁποίου (: ὥστε)
εἶχον ἔλθει εἰς τὴν οἰκίον του,
καὶ ἐπίσης (ἠρώτησε) τὸν Βολτούρ-
κιον.

“Ὅταν δὲ οὗτοι
εἶχον ἀποκριθῆ εἰς ἐκείνον
συντόμως καὶ σταθερῶς
διὰ τίνος (προσώπου) καὶ πόσας φο-
ρὰς

εἶχον ἔλθει εἰς ἐκείνον
καὶ ἠρώτησαν αὐτόν,
ἂν τίποτε δὲν εἶχεν εἰπεῖ
εἰς αὐτοὺς περὶ τῶν Σιβυλλείων
χρησμάτων,
τότε ἐκείνος αἰφνιδίως
ἔκφρων ἐκ (τῆς συνειδήσεως) τοῦ
ἐγκλήματος

ἔδειξε
πόσον μεγάλη ἦτο
ἡ δύναμις τῆς συνειδήσεως.
Διότι, ἐνῶ ἠδύνατο
νὰ ἀρνηθῆ τοῦτο,
αἴφνης (τὸ) ὠμολόγησε
παρὰ προσδοκίαν ὄλων.
Τοιοῦτοτρόπως αὐτόν,
ἕνεκα τῆς δυνάμεως
τοῦ καταφόρου καὶ ἀποκαλυφθέντος
ἐγκλήματος,
ὄχι μόνον
ἐκείνη ἡ εὐφυΐα
καὶ ἡ ἰκανότης τοῦ λέγειν,
διὰ τῆς ὁποίας πάντοτε διεκριθῆ,
ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναιδεία,
κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπερέβαλλεν ὄλους
καὶ ἡ φαυλότης
ἐγκατέλειπεν.

§ 11. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικά. leguntur, γ' πληθ. παθ.
ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ q. lego, legi, lectum, ἔρε 3=ἀναγινώσκω τὸ παθ.
legor, lectus sum, legi.—eādem, ἀφαιρ. ἐν. θηλ. τῆς ὄριστ. ἀντων. idem
eādem, idem=ὁ αὐτός.—ratio, ἰονίς, θ. γ' κλίσι.=τρόπος, πνεῦμα, νόημα.—
quis, quid, ἄφρ. ἀντων. (μετὰ τοὺς συνδ. si=ἐάν, nisi=ἐάν δέν, ne=ἵνα μ.
num=μήπως)=τίς, τί.—vellet, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ ἀνωμάλου q. volo
volūi, velle=βούλομαι, θέλω (ἐνεστώς: volo, vis, vult, volūmus, vultis,
volunt' παρακ.: volebam κλπ. μέλλον: volam, voles, volet κλπ. παρακ.:
volūi, voluisti, voluit κλπ. ὑπερσ. voluēram κλπ. ὑποτ. ἔνεστ.: velim, is,
it κλπ. παρακ.. vellem, es, et κλπ. βλ. Γραμμ. Λατ. Γλώσσ. Α. Τζαριτζάνου,
σελ. 90).—feci, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ q. facio, feci, factum, ἔρε 3=πράττω.

potestas, ātis, φ. γ' κλίσ.—ἐξουσία, ἄδεια· facio alicui potestatem dicendi = διδω εἰς τινα τὴν ἄδειαν τοῦ λέγειν.—primo, ἐπίρρ χρόν.—κατ' ἀρχάς, κατὰ πρῶτον, ἐν πρῶτοις.—quidem, ἐπίρρ.—βεβαίως· ἐδῶ ὁμως μετὰ δεικτικῆς ἄντων. (: ille) εἶναι σύνδ.—μέν· κατωτέρω ἐπακολουθεῖ ὁ ἀντιθ. συνδ. αὐτεμ=ὁμως.—negavit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ φ. nego 1=ἀρνοῦμαι.—post, ἐπίρρ.—κατόπιν, ὕστερον.—aliquanto, ἐπίρρ.—πως, κατ' (ὅταν ὑπάρχουν συγκριτικῆ ἢ λέξεις σημαίνουσαι σύγκρισιν, ὅπως· post, ante, prius, melius) post aliquanto (ἐνν. tempore)=ὑστερον ἀπὸ ὧραν (χρόνων) τινά.—totus, a, um, ἄντων. ἐπιθετ. (γεν. totius, δοτ. toti)=ὅλος.—iam, ἐπίρρ.=πλέον, ἤδη.—indicium, ii, (ἐκ τοῦ index) οὐδ. β' κλίσ.=ἐνδείξεις, μῆνυσις, μαρτυρικὴ κατάθεσις.—expositus, a, um, μιχ. παθητ. παρακ. τοῦ φ. expono, exposui, expositum, ἔρε 3=ἐκθέτω λεπτομῶς· τὸ παθητ. exponor, expositus sum, exponi.—editus, a, um, μιχ. παθ. παρακ. τοῦ φ. edo, edidi, editum, edere 3=ἐκδίδω· ἐδῶ: καταγράφω τὰ ἐκτιθέμενα, πρωτοκολλῶ, ἀναγιγνώσκω καὶ κυρώνω διὰ τῆς ὑπογραφῆς· τὸ παθητ. edor, editus sum, edi.—surrexit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ φ. surgo (sub+rego=subrigo=surgo) surrexi, surrectum, surgere 3=ἐγείρομαι.—quaesivit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ φ. quaero, quaesivi, quaesitum, ἔρε=ἐρωτῶ, (τινά τι), ζητῶ νὰ μάθω (τι παρά τινος)· τὸ ρῆμα συντάσσεται μὲ τὰς προθέσεις: ab-ex-de καὶ ἀφαιρ.—quis, quid, ἔρωτ. ἄντων. = τίς, τι.—sibi, δοτ. ἐν. τῆς προσ. ἄντων. γ' προσ. = αὐτῷ.—cum, πρόθ. + ἀφαιρ.=μετὰ + γεν.—iis, ἀφαιρ. πληθ. τῆς ὀριστ. ἄντων. is, ea, id=αὐτός.—ob, πρόθ. + αἰτιατ.=ἐνεκα.—quam, αἰτιατ. ἐν. τῆς ἀναφορ. ἄντων. qui, quae, quod=ὁ ὁποῖος· ob quam rem=ἐνεκα τοῦ ὁποῖου: ὥστε.—domus, us, φ. δ' κλίσ.=οἶκος (παραβλ. τό: δόμος) (τὸ ὄνομα domus σχηματίζει τὴν ἀφαιρετ. τοῦ ἐνικοῦ, τὴν γεν. καὶ αἰτιατ. τοῦ πληθ. κατὰ τὴν β' κλίσιν: domo, domorum, domos· ὠρισμένοι ἐπίσης πῶσις λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς: domi=οἶκοι, domum=οἶκαδε, domo=οἶκονεν).—venissent, γ' πληθ. ὑπερφ. ὑποτακτικ. τοῦ φ. venio, veni, ventum, ire 4 = ἐρχομαι.—item, ἐπίρρημα = ἐπίσης, ὡσαύτως, ὁμοίως.—qui, ἀναφ. ἄντων. ἐν ἀρχῇ ὁμως περιόδου ἢ κώλου ἰσοδυναμεῖ μὲ δεικτικὴν ἄντων. μὲ τὸν κατάλληλον σύνδεσμον· qui=αὐτεμ hi=οὔτοι δέ.—cum, σύνδ. χρόν.=ὅταν· qui cum=cum αὐτεμ hi=ὅταν δὲ οὔτοι.—illi, δοτ. ἐν. ἀρο. τῆς δεικτ. ἄντων. ille, illa, illud=ἐκεῖνος.—breviter, ἐπίρρ.=βραχέως.—constanter, ἐπίρρ.=σταθερῶς.—respondissent, γ' πληθ. ὑπερφ. ὑποτ. τοῦ φ. respondeo, respondi, responsum, ἔρε 2=ἀποκρίνομαι.—per, πρόθ. + αἰτιατ. = διὰ + γεν.—quem, αἰτιατ. ἐν. ἀρο. τῆς ἔρωτ. ἄντων. quis, quid=τίς, τί.—quotiens, ἐπίρρ.=πυσάκις.—quaesissent, γ' πληθ. ὑπερφ. ὑποτ. τοῦ quaero 3=ἐρωτῶ.—nihilne, δύο λέξεις: nihil καὶ ne· nihil, ἀρο. ἐπιθ. ἄντων.=οὐδὲν πρῶγμα· ne, μόριον ἐρωτηματικὸν ἐπιτασσόμενον ὠρισμένων λέξεων=ἂν.—secum=cum se=μετ' αὐτῶν (βλ. § 4 nobiscum).—locūtus esset, γ' ἐν. φ. ὑπερφ. ὑποτ. τοῦ ἀποθ. φ. loquor, locūtus sum, loqui 3=ὁμιλῶ· loquor cum aliquo=διαλέγομαι μετὰ τινος, λέγω πρὸς τινα.—de, πρόθ. + ἀφαιρ.=περὶ + γεν.—tum, ἐπίρρ.=τότε.—sūbito, ἐπίρρ.=αἰφνης — scelēre=ἐδῶ: conscientia scelēris=ἐκ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἐγκλήματος.—demens, entis (ἐκ τοῦ de+mens), ἐπιθ. μονοκτα. γ' κλίσ.=ἐκφρων, ἀλλόφρων, ἔξω φρενῶν.—quantus, a, um, ἄντων. ἐδῶ: ἐρωτημ.=πόσον μέγας—conscientia, ae, φ. α' κλίσ.=συνειδήσις.—vis, φ. γ' κλίσ. ἐλλειπτικόν=βία, δύναμις (Fis=ίς=δύναμις) αἰτιατ. vim, ἀφαιρ. νί, πληθ. vires, virium, viribus, vires, vires, viribus· αἱ ἐλλείπουσαι γεν. καὶ δοτ. ἀναπληροῦνται διὰ τῶν ἀντιστοιχῶν πτώσεων τοῦ τριτοκλίτου οὐς. robur, dris=δύναμις.—ostendit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ φ. ostendo 3=δεικνύω.—cum, σύνδ. ἐνδοτ.=ἐνφ.—posset, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ φ. possum, potui, posse=δύναμαι.—initiari, ἀποφ. ἐνεστ. τοῦ ἀποθ. infitor (in+fateor), infilātus sum, āri 1 = ἀρνοῦμαι

(in+fareor), infiātus sum, āri 1=ἀρνούμαι.--repente, ἐπίρρ.=αἴφνι.:-praeter, πρόθ.+αἰτιατ.=παρό+αἰτιατ.--opinio, ionis, θ. γ' κλίσ.=γνώμη, προσδοκία.--confessus est, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ἀποθ. ρ. conīteor, confessus sum, confitēri 2=ὀμολογῶ.--ita, ἐπίρρ.=τοιουτοτρόπως.--modo, ἐπίρρ.=μόνον' (ἐκ τῆς ἀφαίρ. τοῦ modus, i=τρόπος)--ing-nium, ii, ὄδ. σὺδ. β' κλίσ.=εὐφροία, ἐτοιμότης πνεύματος.--dicendi, γεν. ἐν. τοῦ γερονόου τοῦ dico 3=λέγω' (παραβλ. § 2 nascendi).--ex-rcitatio, ionis, θ. γ' κλίσ.=ἀσκησις, ἱκανότης.--qua=exercitatione=διά τῆς ὁποίας ἱκανότητος.--valuit γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. valeo, valūi, —, ἐρε 2=ισχύω, διακρίνομαι.--propter, πρόθ +αἰτιατ.=ἐνεκα+γεν.--manifestus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ.=κατὰφωρος, κατὰδηλος.--deprehensus, a, um, μτχ παθ. παρακ. τοῦ ρ. deprehendo, ndi, nsum, ἐρε 3=ἀποκαλύπτω, συλλαμβάνω' τὸ παθ. deprehend, deprehensus sum, ndi.--impudentia, ae, θ. α' κλίσ.=ἀναίδεια.--superabat, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. supēro 1=ὑπερβάλλω, ὑπερέχω.--improbitas, ātis. θ. γ' κλίσ.=φαυλότης.--defecit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. deficio (de+facio), defeci, defectum, ἐρε 3=ἐγκαταλείπω.

§ 11. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. eadem ratione, ἀφαιρετ. τοῦ τρόπου.--eadem ratione litterae, βραχυλογία, ἀντί: eadem ratione scriptae litterae=ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα γεγραμμένη ἐπιστολή.--si vellet, ὑπόθεσις: feci potestatem, ἀπόδοσις ὑποθ. λόγος α' εἵδους σημαίνων τὰ πραγματικόν.--toto indicio exposito atque edīto, ἀφαιρετ. ἀπόλυτος ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γενικὴν ἀπόλυτον τῆς ἑλληνικῆς.--quid sibi esset cum iis, πλαγία ἐρωτηματ. πρότ. ἐξαρτωμ. ἐκ τοῦ ἐκ τοῦ quaesivit.--quam ob rem..venissent, ἀναφορ. πρότ. κατὰ λέξιν: ἐνεκα τοῦ ὁποίου πράγματος... εἶχον ἔλθειν κατ' ἔνοιαν: ὥστε νά... ἔχουν ἔλθει.--qui cum (=cum autem hi)... respondissent, χρονική καὶ οὐχὶ ἀναφ. πρότ.--per quem... venissent, πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμ, ἐκ τοῦ respondissent.--per quem, ἐμπρόθ. προσδ. τοῦ μέσου. --nihil ne secum esset locutus, πλαγία ἐρωτηματ. πρότ. ἐξαρτωμ. ἐκ τοῦ quaesissent.--demens, κατηγορ.--scelere, ἀφαιρ. τῆς αἰτίας τὸ scelere, ἀντί: conscientia sceleris, ὁπότε τὸ conscientia εἶναι ἀφαιρ. τῆς αἰτίας.--quanta esset vis conscientiae, πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμ. ἐκ τοῦ ostendit.--cum id.. infitiāri, ἐνδοτικὴ πρότ.--qua (exercitatione), ἀφαιρ. τοῦ μέσου.--manifesti atque deprehensi=τοῦ καταφώρου καὶ ἀποκαλυφθέντος σχήμα ἐν διὰ δυοῖν, ἀντί: manifesto (ἐπίρρ.) deprehensi=τοῦ καταφώρως ἀποκαλυφθέντος (βλ. § 2 benevolentia famaue),--qua, ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

§ 11. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ. eadem ratione, ἡ φράσις αὕτη ἐπροκάλεσε διχογνωμίας εἰς τοὺς ἐρμηνευτάς: οἱ μὲν ἐρμηνεύουν: ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Λέντλου, ἡ ὁποία εἶχε γραφῆ ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, δηλ. μὲ τὰς αὐτάς προθέσεις καὶ περιεχόμενον: οἱ δὲ ἐρμηνεύουν: ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Λέντλου, ἀφορῶν ἡκολουθητήν ἢ ἰδίᾳ διαδικασίᾳ, ἡ ὁποία ἐτηρεῖτο κατὰ τὴν ἀποσφράγιον ἄλλων ἐπιστολῶν. Ἡμεῖς ἀσπαζόμεθα τὴν πρώτην ἐρμηνείαν --indicio, πρόκειται διὰ τὴν καταγγελίαν τῶν πρέσβων τῶν Ἄλλοβρόγων, ἡ ὁποία χρησιμεῖται ὡς μαρτυρικὴ κατὰθέσις.--surrexit, ὁ Λέντλος ἠγέρθη διὰ τὰ ὁμιλήση, διότι ἱστιάμενοι ὄρθοι ὠμίλουν.--exposito atque edīto, αἱ μαρτυρικαὶ καταθέσεις, ἀφορῶν ἀνεγινώσκοντο, κατεγράφοντο εἰς ἐπίσημα πρακτικὰ καὶ ἐρωτοκολλῶντο, διὰ νὰ μὴ μπορῆ κανεὶς ἀργότερα νὰ τὰς ἀλλοιώσῃ.--sibi, δηλ. μὲ τῶν Λέντλου.--qui, δηλ. οἱ πρέσβεις τῶν Ἄλλοβρόγων καὶ ὁ Βολτούρχιος.--illi, δηλ. εἰς τὸν Λέντλου.--per quem, οἱ μεσάζοντες ἦσαν δύο, ὁ ἀπελεύθερος P. Umbrenus (=Πόπλιος Οὐμβρηνός) καὶ ὁ γνωστός μαρ P. Gabinius Cimber.--id, δηλ. ὅτι ὠμίλησε διὰ τοὺς Σιβυλλεῖους χρησμούς.

Γ'. ΚΑΤΑ ΚΑΤΙΛΙΝΑ ΛΟΓΟΣ

§ 11. **Νόημα.** Ὁ Λέντιος, ἀφοῦ ἀνεγνώθη ἡ ὑπ' αὐτοῦ γραφεῖσα καὶ πρὸς τὴν σύγκλητον καὶ τὸν λαὸν τῶν Ἀλλόβρογων ἀπευθυνομένη ἐπιστολή, κατ' ἀρχὰς μὲν ἠρηνήθη τὴν ἐνοχὴν του· μετὰ τὴν ὅμως χρόνον, ἀφοῦ ἐγένετο ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ ἡ μαρτυρικὴ κατάθεσις τῶν πρέσβων καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὰ ἐπίσημα πρακτικά, λαβὼν τὸν λόγον ἀπήθυνεν ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς Ἀλλόβρογας καὶ τὸν Βολτούρκιον, ἂν ὑπῆρχε καμία ἰδιαιτέρα σχέσις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων, ὥστε νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἀνταπαντήσαντες οὗτοι ἀπεκάλυψαν διὰ τίνων προσώπων ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ τι συγκεκριμένως περὶ τῶν Σιβυλλείων χρησμῶν τοὺς εἶχεν ὁμιλήσει. Τότε ὁ Λέντιος ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῆ τὰ πάντα, χωρὶς νὰ χρησιμοποιήσῃ οὔτε τὴν εὐφυΐαν του, οὔτε τὴν ἀκαταμάχτην ρητορικὴν ἱκανότητα, οὔτε καὶ τὴν γνωστὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀναίδειαν καὶ φαυλότητα.

§ 11. **Περίληψις.** Ἀναγνωσθείσης τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Λέντιου πρὸς τοὺς Ἀλλόβρογας καθὼς καὶ τῆς μαρτυρικῆς καταθέσεως τῶν πρέσβων, ὁ Λέντιος προβαίνει εἰς πλήρη ὁμολογίαν τῆς ἐνοχῆς του.

§ 11. **Ἐπιγραφή.** Ἡ ὑπὸ τοῦ Λέντιου παραδοχὴ τῆς ἐνοχῆς του μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν πρέσβων καὶ τοῦ Βολτούρκιου μαρτυρικῆς καταθέσεως.

§ 12. Volturcius — negavit

Volturcius vero subito iubet proferrī atque aperiri, littēras quas dicebat datas esse sibi a Lentulo ad Catilinam. Atque ibi Lentulus perturbatus vehementissime, tamen et signum et manum suam cognovit. Erant autem (littērae) sine nomine, sed ita: «Quis sim, scies ex eo, quem ad te misi. Cura, ut sis vir, et cogita, in quem locum progressus sis. Vide ecquid iam necesse sit tibi, et cura,

Ὁ δὲ Βολτούρκιος αἰφνης παρακαλεῖ νὰ προσκομισθῆ καὶ νὰ ἀνοιχθῆ, ἡ ἐπιστολή, περὶ τῆς ὁποίας ἔλεγεν ὅτι ἐδόθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Λέντιου διὰ τὸν Κατιλίαν. Καὶ τότε ὁ Λέντιος, ἂν καὶ ἐταράχθη σφοδρότατα, ὅμως καὶ τὴν σφραγίδα καὶ τὴν ἰδιόχειρον γραφὴν του ἀνεγνώρισεν, Ἦτο δὲ (ἡ ἐπιστολή) ἄνευ ὀνόματος, ἀλλ' ὡς ἐξῆς (εἶχε): «Ποῖος εἶμαι, θὰ μάθῃς παρ' αὐτοῦ, τὸ ὄποιον πρὸς σε ἔστειλα (στέλλω). Φρόντισε νὰ φανῆς ἄνδρας, καὶ σκέψου, μέχρις ποίου σημείου ἔχεις προχωρήσει. Κοίταξε, τί πλέον ἀναγκαῖον εἶναι εἰς σέ, καὶ φρόντισε

ut adiungas tibi
auxilia omnium,
etiam infimorum».

Gabinus
introducitur deinde,
cum primo impudenter
coepisset respondere,
ad extremum
nihil ex iis,
quae Galli insimulabant,
negavit.

ἵνα προσθέσης εἰς τὸν ἑαυτὸν σου
τὴν βοήθειαν ὄλων,
ἀκόμη καὶ τῶν κατωτάτων» (τῶν
δούλων).

Ὁ Γαβίνος,
εἰσαχθεὶς κατόπιν,
ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἀναιδῶς
εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἀπαντᾷ,
εἰς τὸ τέλος,
οὐδὲν ἐξ αὐτῶν
τὸ ὁποῖα οἱ Γαλάται κατηγοροῦν,
ἠρνήθη.

§ 12. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικὰ. vero, σύνδ. ἀντιθ.=δέ·
συνήθως ὁμως ἐπίρρ.=τῇ ἀληθείᾳ, πράγματι, ἀληθῶς, βεβαίως.—subito,
ἐπίρρ.=αἰφνης.—profērrī, ἀπαρ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ρ. profēro, protūli, prolā-
tum, profērrē (ἀντί: profērēre) 3=προσχομιζῶ τὸ παθητ. profēror, prolā-
tum sum, profērri.—aperīri, ἀπαρ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ρ. aperio, aperūi, aper-
tum, aperīre 4=ἀνοίγω τὸ παθητ. aperior, apertus sum, aperīri.—iubet,
γ' ἐν. ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. iubeo, iussi, inssum, iubēre 2=διατάσσω· ἐδώ:
παρακαλῶ τὸ iubeo εἶναι ἀντίστοιχον πρὸς τὸ ἑλληνικὸν: κελεύω.—datas
esse, ἀπαρ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. do, dedi, datum, dare 1=δίδω.—dicebat,
γ' ἐν. παρατ. ὄριστ. τοῦ ρ. dico, dixi, dictum, ēre 3=λέγω.—ibi, ἐπίρρ. χρόν.
=τότε (ἀλλὰ καὶ τολικόν: ἐκεῖ).—vehementissime (=σφοδρότατα), ἐπίρρ.
ὑπερθ. βαθμοῦ τὸ θετ. vehementer, τὸ συγκριτ. vehementius.—perturbā-
tus, a, um, μετ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. perturbo 1=ταράττω.—tamen, σύνδ.
ἀντιθ.=ὁμως.—cognōvit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. cognosco, cognōvi, cog-
nōvitum, ēre 3=ἀναγνωρίζω.—nomen, ἴνις, οὐδ. γ' κλίσ.=ὄνομα. ita, ἐπίρρ.
=οὕτω, ὡς ἐξῆς—quis, quid, ἔρωτ. ἀντων.=τίς, τί.—sim, α' ἐν. ἐνεστ. ὑποτ.
τοῦ ρ. sum.—scies, β' ἐν. μέλλ. ὄριστ. τοῦ ρ. scio, scivi ἢ scii, scitum,
scīre 4=μανθάνω, γνωρίζω.—misi, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. mitto, misi,
missum, ēre 3=στέλλω.—cura, β' ἐν. ἐνεστ. προστ. τοῦ ρ. curo 1=φροντίζω.
—cogita, β' ἐν. ἐνεστ. προστ. τοῦ ρ. cogito 1=σκέπτομαι.—quem in locum=
in quem locum=ἕως ποῖον τόπον: μέχρι ποίου σημείου.—progressus sis, β'
ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ ἀποθ. ρ. progredior (pro+gradior), progressussum,
progrēdi 3=προχωρῶ.—vide, β' ἐν. ἐνεστ. προστ. τοῦ ρ. video, vidi, visum
ēre 2=βλέπω.—ecquis, ecquid, ἀντων. ἔρωτημ. (οὐσιαστικῆ)=τίς, τί.—ne-
cesse, ἄκλιτον οὐδ.=ἀναγκαιόν, ἀνάγκη—auxilium, ii, οὐδ. β' κλίσ.=ἐπικου-
ρία· εἰς τὸν πληθυντ.: auxilia, orum=ἐπικουρικὰ στρατεύματα, βοήθεια.—
adiungas, β' ἐν. ἐνεστ. ὑπὸ τοῦ ρ. adiungo, iunxi, iunctum, ēre 3=προσ-
θέτω, προσλαμβάνω· adiungo mihi=προσθέτω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου, προσλαμ-
βάνω.—infimus, a, um καὶ infus, a, um, ὑπερθ. βαθμὸς τοῦ ἐπιθ. β' κλίσ.=
inferus, a, um καὶ infer=ὁ κάτω τὸ συγκριτ. inferior, ius, (γεν. ioris)=
=κατώτερος· τὸ θετικόν συνήθως ἄχρηστον, ἀπαντάται μόνον εἰς τὰ:
mare infērum=τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος· infēri=ὁ Ἄδης.—deinde, ἐπίρρ.=κα-
τόπιν, ἔπειτα.—impudentē, ἐπίρρ.=ἀναιδῶς· τὸ συγκρ. impudentius, τὸ
ὑπερθ. impudentissime.—respondere, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ρ. respondeo, ndi,
nsuim, ēre 2=ἀποκρίνομαι—coepisset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ἑλλειπτικοῦ·
ἀνομάλου ρ. coepi coepisse=ἠρξάμην, ἤρχισα· ὑπερσ. coeperam, τετελ.
μέλλ. coepero τοῦ ρ. coepi οἱ ἑλλειπόντες χρόνοι ἀναπληροῦνται διὰ τῶν
ἀντιστοιχῶν χρόνων τοῦ ρ. incipio (=ἄρχομαι), incēpi, incēptum, incipere
3.—extremus, a, um ἢ extimus=ὁ ἐξώτατος, ὁ ἔσχατος· ὑπερθ. βαθμ. τοῦ

ἐπιθ. β' κλίσι. *exterus* ἢ *exter* = ὁ ἔξω τὸ συγκρ. *exterior, ius*, (γεν. *ioris*), *ad extremum*, ὡς ἐπίρρ. = ἐν τέλει, τελευταίον τὸ θετ. ἀπαντᾶται συνήθως εἰς τὴν φράσιν: *exterae gentes* (ἢ *nationes*) = οἱ ἔξω λαοὶ ἢ ἔθνη. — *insimulabant*, γ' πληθ. παρατ. ὀριστ. τοῦ ρ. *insimulo* I = κατηγορῶ, αἰτιῶμαι.

§ 12. **Συντακτικά.** *profēri-aperīgi*, τελ. ἀπαρ. ἔξαρτώμ. ἐκ τοῦ *iu bet.* — *litteras*, ὑποκ. τῶν ἀπαρ. (ἑτεροπροσωπία). — *quas.. dicebat*, ἀναφ. πρότ. — *datas esse*, εἰδ. ἀπαρ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *dicebat.* — *Lentūlo*, ποιητ. αἰτιον εἰς τὸ *datas esse.* — *perturbatus*, ἐνδοτικῆ μετοχῆ, καθὼς δεικνύει τὸ ἀκολουθοῦν *tamen.* — *litterae*, ἔννοεῖται ὡς ὑποκ. τοῦ *erant.* — *sine nomi-ne*, κατηγορ. — *sed ita* (ἔννοεῖται: *litterae erant*). — *quis sim*, πλαγία ἔρωτηματ. πρότ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *scies.* — *ut vir sis*, τελ. πρότ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *cura.* — *quem in locum.. progressus sis*, πλαγία ἔρωτηματ. πρότ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *vide.* — *ut.. adiungas*, τελ. πρότ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *cura.* — *cum.. coepisset*, ἐνδοτικῆ πρότ.

§ 12. **Πραγματικά.** *sibi*, δηλ. εἰς τὸν Βολτούρκιον. — *sine nomi-ne*, ἀωνύμως, ἀνευ ὑπογραφῆς καὶ διευθύνσεως· οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζον νὰ γράφουν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστολῆς τὸ ὄνομα τῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, ἔπειτα τὸ ὄνομα τοῦ παραλήπτου εἰς τὴν δοτικὴν καὶ τελευταῖον τὸν συνήθη χαιρετισμόν, οἱ μὲν Ἕλληνες· χαίρειν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι: *salutem dicit* (= χαίρειν λέγει) ἢ ἐν συντήσει *s. d. π. χ.* Δημοσθένης Ἀριστοφάνει χαίρειν P. *Lentulus Catilinae salutem dicit* ἢ ἐπιγραφή αὐτῆ δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Λέντλου. — *ex eo*, δηλ. παρὰ τοῦ Βολτούρκιου. — *ad te misi*, οἱ ἀρχαῖοι, τὸσον οἱ Ἕλληνες ὅσον καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ἐχρησιμοποιοῦν εἰς τὰς ἐπιστολάς τῶν παρακείμενων ἀντὶ ἐνεστώτος (ὅπως ἐδῶ: *misi* ἀντὶ *mitto* = στέλλω), ὡς γράφομεν ἡμεῖς σήμερον, διότι γράφοντες ἐπιστολὴν μετεφέροντο χρονικῶς εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ ἐπιστολὴ ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ παραλήπτου, καὶ ὄχι εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔγραφον αὐτήν (παρβλ. «ἀπέστειλά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον» Ἰσοκρ. πρὸς Δημόνικον). — *ut vir sis*, ὁ Λέντλος παροτρύνει τὸν Κατιλίαν νὰ φανῆ γενναῖος ἀνὴρ. — *quem in locum κλπ.*, ἔχεις φθάσει εἰς τοιοῦτον σημειον, ὥστε δὲν εἶναι πλέον δυνατὴ καμία ὑποχώρησις. — *ecquid.. necesse*, δὲν ἀπομένει πλέον τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἀρχίσῃ ὁ ἀγών. — *etiam infimorum*, ἔννοεῖ τὴν ἐπικουρίαν τῶν δούλων, τὴν ὁποῖαν διως ὁ ὀριστοκρατικῆς καταγωγῆς Κατιλίνας ἐθεώρει ἀναξιοπρεπὲς νὰ ζητήσῃ. Ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι τελικῶς ἐχρησιμοποίησε δούλους. (παρβλ. § 8 *ut servorum praesidio uteretur*).

§ 12. **Νόημα.** Ἐν συνεχείᾳ ὁ Βολτούρκιος παρεκάλει νὰ προσκομισθῇ ἢ πρὸς τὸν Κατιλίαν ἐπιστολὴ τοῦ Λέντλου καὶ νὰ ἀναγνώσθῃ. Ὁ Λέντλος, ἀν καὶ ἐταράχθη σφοδρότατα, ἀνεγνώρισε τὴν σφραγιδα του καὶ τὸν γραφικὸν του χαρακτῆρα. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς του ταύτης συνίστα ὁ Λέντλος εἰς τὸν Κατιλίαν νὰ ἐπιδείξῃ γενναϊότητα, νὰ ἀναλάβῃ τὸν ἀγῶνα καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ ἀκόμη καὶ τῶν δούλων τὴν βοήθειαν. Τελευταῖος εἰσαχθεὶς πρὸς ἀνάγκησιν ὁ Γαβίνιος ἠναγκάσθη κατόπιν τῶν καταγγελιῶν τῶν πρέσβων τῶν Ἀγγλοβρόγων νὰ παραδεχθῇ τὴν ἐνοχὴν του.

§ 12. **Περίληψις.** Ὁ Λέντλος κατόπιν τῆς ἀναγνώσεως τῆς πρὸς τὸν Κατιλίαν ἐπιστολῆς του ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἐνοχὴν του τοῦτ' αὐτὸ πράττει καὶ ὁ Γαβίνιος.

§ 12. **Ἐπιγραφή.** Ἡ πρὸς τὸν Κατιλίαν ἐπιστολὴ τοῦ Λέντλου ὀμολογία τοῦ Λέντλου ὀμολογία τοῦ Γαβίνιου.

§ 13. ac — viderentur

Ac mihi quidem,
 Quirites,
 cum illa visa sunt
 certissima argumenta
 atque indicia scelëris,
 tabellae, signa,
 manus,
 denique confessio
 unius cuiusque,
 tum multo certiora
 illa, color, oculi,
 vultus, taciturnitas.
 Sic enim obstupërant,
 sic terram intuebantur,
 sic furtim nonnumquam
 inter sese aspiciabant,
 ut viderëntur
 non indicari
 iam ab aliis,
 sed indicare ipsi se.

Καὶ εἰς ἐμέ βεβαίως,
 Κυρίται,
 καὶ ἐκεῖνα ἐφάνησαν
 ἀσφαλέστατα τεκμήρια
 καὶ ἀποδείξεις τοῦ ἐγκλήματος,
 δηλ. αἱ ἐπιστολαί, αἱ σφραγιδες,
 ἢ ἰδιόχειρος γραφή,
 τέλος ἢ ὁμολογία
 ἐνός ἐκάστου,
 ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀσφαλέστερα
 ἐκεῖνα, δηλ. τὸ χρῶμα, οἱ ὀφθαλμοί,
 ἢ ὄψις, ἢ σιωπή.
 Διότι τόσοσιν εἶχον καταπλαγῆ,
 οὕτω πρὸς τὴν γῆν προσέβλεπον.
 οὕτω κρυφίως ἐνόστε
 ἀλλήλους ἐκοίταζον,
 ὥστε νὰ φαίνωνται
 ὅτι δὲν κατηγοροῦντο
 πλέον ὑπ' ἄλλων,
 ἀλλ' ὅτι κατήγελλον αὐτοὶ ἑαυτούς.

§ 13. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικά. cum-tum=καὶ - ἀλλὰ καί.
 — certissimus, a, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσι. certus, a, um=βεβαιοῦς, ἀσφαλής· τὸ συγκριτ. certior, ius (γεν. iōris).— visa sunt, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. videor 2=βλέπω· τὸ παθητ. videor, visus sum, vidēri φαίνομαι.— argumentum, i, οὐδ. β' κλίσι.=τεκμήριον, ἀπόδειξις.— indicium, ii, οὐδ. β' κλίσι.=ἐνδείξις, ἀπόδειξις.— denique, ἐπίρρ.=τέλος.= unus, a, um, ἀριθμ. ἐπιθ. ἀπόλυτον=εἰς (γεν. unius, δοτ. uni).— quisque, quaeque, quique (καὶ quodque ἐπιθετικῶς), ἄορ. ἄντων. οὐσιαστικῆ=ἐκαστος (γεν. cuiusque, δοτ. cuique).— confessio, onis, θ. γ' κλίσι.=ὁμολογία.— tum=ἀλλὰ καί.— multo, ἐπίρρ.=πολὺ (ἀφαιρετικοφανές ἐπίρρ. μετὰ ρήματα, ἐπίθετα καὶ πρὸ συγκριτικῶν τίθεται ὡς ἐπίρρ. παραβλ. τὸ ἑλλ. πολλῶ).— color, oris ἄορ. γ' κλίσι.=χρῶμα.— oculis, i, ἄορ. β' κλίσι.=ὀφθαλμοί.— vultus, us, ἄορ. δ' κλίσι.=πρόσωπον, ὄψις, φυσιογνωμία.— taciturnitas, atis, θ. γ' κλίσι.=σιωπὴ [ἐκ τοῦ taceo 2=σιωπῶ].— sic, ἐπίρρ.=οὕτω, τόσοσιν.— enim, σύνδ. αἰτιολ.=γάρ, διότι.— obstupërant, γ' πληθ. ὑπερσ. ὄριστ. τοῦ ρ. obstupescere. obstupëri, —, ἔρε 3=θαμβῶνομαι, ἐκπλήσσομαι.— sic, ἐπίρρ.=οὕτω.— intuebantur γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ἀποθ. intueor, intuëntur sum, intueëri 2=προσβλέπω.— (συνηθέστερον ὡς παρακ. τοῦ ρ. intueor λαμβάνεται ὁ παρακ. τοῦ συνωνύμου aspicio, aspexi, aspectum, ἔρε 3).— sic, ἐπίρρ.=οὕτω.— furtim, ἐπίρρ.=κρυφίως. nonnumquam, ἐπίρρ.=ἐνόστε.— inter sese=inter se=ἀλλήλους· ἐπειδὴ εἰς τὴν λατινικὴν δὲν ὑπάρχει ἀλληλοπαθῆς ἄντων., ἀναπληροῦται αὕτη διὰ τῆς προθ. inter καὶ τῶν προσωπικῶν ἄντων. nos, vos, se.— aspiciabant, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ aspicio 3=προσβλέπω. κοιτάζω (βλ. ἀνωτέρω).— viderentur, γ' πληθ. παθ. παρακ. ὑποκ. τοῦ ρ. videor 2=φαίνομαι.— indicari, ἀπαρ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ρ. indico 1=καταγγέλλω, μηνύω.— se (ὡς αὐτοπαθῆς ἐδῶ)=ἑαυτούς.

§ 13. Συντακτικὰ. argumenta-indicia, κατηγορ. τοῦ illa—scelëris, γεν. ἄντικ. εἰς τὰ argumenta-indicia.— tabellae.. confessio, ἐπεξηγήσις τοῦ illa,

ἀσύνδετον σχῆμα.— multo, ἐπίρρ. ἐπιτεῖνον τὸ συγκριτ. certiora.— color... taciturnitas, ἐπεξήγησις τοῦ δευτέρου illa, ἀσύνδετον σχῆμα.— τὸ β' illa ἀντὶ τοῦ haec=τὰ ἐξῆς.— ut.., viderentur, ἀποτελεσματικὴ πρὸτ.— ab aliis, ποιητ. αἰτιον εἰς τὸ indicari.— ipsi, ὑποκ., se, ἀντικ. τοῦ indicari.

§ 13. Πραγματικά. tabellae, signa, manus, confessio, αὐτὰ εἶναι τὰ χεροπιαστὰ καὶ ἀδιαμφισβήτητα πειστήρια τῆς ἐνοχῆς τῶν συνωμοτῶν, ἀλλὰ ὁ Κικέρων, ἐκτὸς τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῶν τεκμηρίων τοῦ σχεδιασθέντος ἐγκλήματος, τὰ ὅποια εἶναι ἀρχετὰ διὰ τὰ στηρίξουν τὴν κατηγορίαν, προσθέτει καὶ τὰς ἐσωτερικὰς ἐνδείξεις τῆς ἐνοχῆς των: color, oculi, vultus, taciturnitas, δηλ. ὅτι ἤλλαξε τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου των, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ ὄψις εἰς τὰ ὅποια κατοπτρίζεται ἡ ψυχικὴ διάθεσις, ἐπρόδιδον τὴν ἐνοχὴν των, ὅτι ἐσιώπων μὴ δυνάμενοι νὰ ἀρνηθοῦν τὰς κατ' αὐτῶν μαρτυρίας. Τοῦτο ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ δικαιολογήσῃ περισσότερο τὰ κατ' αὐτῶν ληφθέντα μέτρα.— ab aliis, δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀλλοβρόγων καὶ τοῦ Βολτουρκίου.

§ 13. Νόημα. Ὁ Κικέρων μετὰ τὴν πλήρη ἀποκάλυψιν τῶν συνωμοτικῶν σχεδίων λέγει ὅτι ἀσφαλέστατα τεκμήρια τῆς ἐνοχῆς των ἐφάνησαν εἰς αὐτὸν ὄχι μόνον αἱ κατασχεθεῖσαι ἐπιστολαί, αἱ σφραγίδες, ἡ ἰδιόχειρος γραφὴ καὶ αἱ ὁμολογίαι ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχικὴ ταραχὴ των, ὅπως ἀντικατροπίσθη εἰς τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου των, εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, εἰς τὴν σιωπὴν των. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ κατάπληξις των, ὥστε ἐφαίνοντο ὅτι αὐτοκατηγγέλλοντο παρὰ ὅτι κατηγγέλλοντο ὑπὸ τῶν Ἀλλοβρόγων καὶ τοῦ Βολτουρκίου.

§ 13. Περίληψις. Ἀσφαλέσταται ἀποδείξεις τῆς ἐνοχῆς τῶν συνωμοτῶν εἶναι ἐκτὸς τῶν ἀπῶν στοιχείων καὶ τῆς ὁμολογίας αὐτῶν, καὶ ἡ ψυχικὴ των κατὰστασις.

§ 13. Ἐπιγραφή. Ἐνδείξεις ἐνοχῆς τῶν συνωμοτῶν εἶναι καὶ ἡ ἐκδηλὸς ψυχικὴ των ταραχὴ.

Συνέχεια § 13. Indiciis — exponam

Indiciis
expositis
atque editis, Quirites,
senatum consulti,
quid placeret fieri
de summa re publica.

Dictae sunt
a principibus
acerriimae
ac fortissimae sententiae,
quas senatus
sine ulla varietate
secutus est.
Et quoniam
mondu[m] perscriptum est

Τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων
ἐκτεθεισῶν
καὶ πρωτοκολληθεισῶν, Κυρίται,
τὴν σύγκλητον συνβουλευσέθην,
τί ἤρεσκε νὰ γίνῃ
περὶ τῶν ὑφιστῶν συμφερόντων τῆς
πολιτείας.
Ἐλέχθησαν
ὑπὸ τῶν ἐπιφανεστάτων
αὐστηρόταται
καὶ θαρραλεώταται γνώμαι,
τὰς ὁποίας ἡ σύγκλητος
ἀνευ οὐδεμιᾶς τροπολογίας
ἠκολούθησε.
Καὶ ἐπειδὴ
ἀκόμη δὲν ἔχει ἀναγραφῆ

senatus consultum,
ex memoria
exponam vobis,
Quirites,
quid senatus censuerit.

της συγκλήτου τὸ δόγμα,
ἀπὸ μνήμης
θὰ ἐκθέσω εἰς σᾶς,
Κυρίται,
τί ἡ σύγκλητος ἀπεφάσισε.

§ 13. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. *indicium*, ii, οὐδ. β' κλίσι. = ἐνδείξις, μαρτυρική κατάθεσις. — *expositus*, a, um, μτχ. παθ. παρακ. τοῦ *expono*, *exposui*, *expositum*, ἔρε 3 = ἐκθέτω τὸ παθητ. *exponor*, *expositus sum*, *exponi*. — *editus*, a, um, μτχ. παθ. παρακ. τοῦ *edo*, *edidi*, *editum*, ἔρε 3 = πρωτοκολλῶ τὸ παθητ. *edor*, *editus sum*, *edi*. — *consulii*, a' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ *consulo*, *consulii*, *consultum*, ἔρε 3 = συμβουλευόμεναι, ἐρωτῶ. — *summus*, a, um καὶ *supremus*, ὑπερθετικός βαθμὸς τοῦ ἐπιθέτου β' κλίσεως *superus*, a, um' τὸ συγκριτικὸν *superior*, ius (γεν. *iōris*) τὸ θετικὸν δὲν εἶναι εὐχρηστον εἰ μὴ μόνον εἰς τὰς φράσεις: *mare superum* = τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, καὶ *superi* = οἱ οὐρανῶνες (θεοί). — *de summa re publica* = περὶ τῶν ὑψίστων συμφερόντων τῆς πολιτείας = *de salute rei publicae* = περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πολιτείας. — *quis*, *quid*, ἐρωτημ. ἀντων. = τίς, τί. — *placēret*, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ἀπροσ. *placet*, *placuit* ἢ *placitum est*, —, ἔρε 2 = ἀρέσκει τινί. — *fiēri*, ἀπαρ. ἔνεστ. τοῦ *eo*. *factus cum*, *fiēri* 3 = γίγνομαι. — *dictae sunt*, γ' πληθ. παθ. παρακ. τοῦ *eo*. *dico* 3 = λέγω. — *princeps*, *īpis* (ἐκ τοῦ *primus* + *capio*), ἀρσ. γ' κλίσι. = πρῶτος, ἐπιφανέστατος (παραβλ. τὸ: *πρίγκηψ*). — *acerrimus*, a, um, ἔπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσι. *acer*, *acris*, *acre* = σφοδρός, ὀξύς, αὐστηρός. τὸ συγκριτ. *acrior*, *ius* (γεν. *iōris*) (βλ. Τζαρτζάνου Γραμματ. Λατιν. Γλώσσης, σελ. 36 § 47, 2). — *fortissimus*, a, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. γ' κλίσι. *fortis*, *is*, e, = ἰσχυρός, θαρραλέος, τολμηρός. τὸ συγκριτ. *fortior*, *ius* (γεν. *iōris*). — *sententia*, ae, θ. α' κλίσι. = γνώμη. — *quas = sententias*. — *ullus*, a, um, ἀόρ. ἐπιθ. ἀντων. μόνον εἰς ἀρνητικὰς προτάσεις = τίς, τί. (γεν. *ullius*, *dot*, *ulli*). — *variētas*, *ātis*, θ. γ' κλίσι. = ποικιλία, μεταβολή, τροποποιήσις. — *secutus est*, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ἀποθ. *eo*. *sequor*, *secutus sum*, *sequi* 3 = ἀκολουθῶ (παραβλ. τὸ ἑλλην. (σ)έπομαι). — *quoniam*, οὐνδ. αἰτιολ. = ἐπειδὴ. — *pondum*, ἐπίρρ. = οὐπω, μήπω, ἀκόμη δέν. — *perscriptum est*, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ *eo*. *perscribo*, *perscripsi*, *perscriptum*, ἔρε 3 = ἀναγράφω. — *senatus*, γεν. πῶσις. — *consultum*, i, οὐδ. β' κλίσι. = δόγμα, ἀπόφασις. *senatus consultum* = τῆς συγκλήτου τὸ δόγμα. — *memoria*, ae, θ. α' κλίσι. = μνήμη. *ex memoria* = ἀπὸ μνήμης. — *exponam*, α' ἐν. μελλ. ὄριστ. τοῦ *eo*. *expono* 3 = ἐκθέτω. — *censuerit*, γ' ἐν. παρακ. ὑποτ. τοῦ *eo*. *censeo*, *censui*, *censum*, *censere* 2 = ἀποφασίζω, δογματίζω, ἀποφαίνομαι (ἐπὶ τῆς συγκλήτου).

§ 13. Συντακτικά. *indiciis expositis atque editis*, ἀφαιρετ. ἀπόλυτος, μτχ. χρονικά. — *quid fieri placēret*, πλαγία ἐρωτ. πρότ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *consulii*. — *sententiae*. ἐνν. ὡς ὑποκ. τοῦ *dictae sunt*. — *a principibus*, ποιητικὸν αἴτιον εἰς τὸ *dictae sunt*. — *quas... secutus est*, ἀναφορ. πρότ. — *quoniam... perscriptum est*, αἰτιολ. πρότ. — *ex memoria*, ἐμπρόθ. προσδ. τοῦ τρόπου. — *quid senatus censuerit*, πλαγία ἐρωτ. πρότ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *exponam*.

§ 13. Πραγματικά. *princeps senatus*, ἦτο ὁ πρῶτος ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν κατάλογον τῶν συγκλητικῶν συνήθως δὲ οὗτος ἦτο ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο ὑπάτων τοῦ ἐπομένου ἔτους. δευτέρως ἠκολούθει ὁ ἄλλος ἀναδειχθείς ὑπάτος.

καί ἐν συνεχείᾳ οἱ διατελέσαντες ὕπατοι, οἱ ὅποιοι κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς συγκλήτου κατὰ σειράν πρῶτοι ἐλάμβανον τὸ λόγον καὶ ἕκασταν τὰς διαφόρους προτάσεις, εἶχον δὲ τὴν πρωτοκαθεδρίαν.— *sine varietate*, ἄνευ οὐδεμιᾶς τροποποιήσεως, διότι συνεφώνησαν μὲ τὰ ὅσα εἶπον οἱ ἐπιφανέστατοι συγκλητικοί.— *senatus consultum*, τὸ συγκλητικὸν δόγμα· ὅταν μία ἀπόφασις τῆς συγκλήτου ἐλαμβάνετο συμφώνως πρὸς τοὺς κανονισμοὺς, ἐκαλεῖτο *senatus consultum* (προβούλευμα), ἀλλ' ὅταν δὲν ἦτο κανονικὴ, ἢ ἄρχων τις ἀντέτασσε τὴν ἀρνησικυρίαν του (*veto*), τότε ἦτο *senatus auctoritas* μόνον. Τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς συγκλήτου, συλλεγόμενα ὑπὸ γραφῆων καὶ ὑπογραφόμενα ὑπὸ ἐπιτροπῆς συγκλητικῶν, ἐδίδοντο εἰς τοὺς ταμίαις, οἱ ὅποιοι ἐφύλασσαν ταῦτα εἰς τὸ ταμεῖον (*aerarium*). Μετὰ τὸ 59 π. Χ., κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Καίσαρος, οἱ ἐκφωνούμενοι λόγοι ἐν τῇ συγκλήτῳ συλλέγοντο ὑπὸ στενογράφων (*notarii*), οἱ ὅποιοι ἐδημοσίεον τὰ πρακτικὰ (βλ. Γκόου—Ρεϊνάκ: Ἰστορία σελ. 275).— *quoniam pondum perscriptum est*, ἢ σύγκλητος, ἀφοῦ ἤκουεν ὅλας τὰς γνώμας, προέβαινε εἰς τὴν διατύπωσιν καὶ ἀναγραφὴν τοῦ συγκλητικοῦ δόγματος· τούτῳ—*ἔδω*—δὲν εἶχεν ἀναγραφὴν ἀκόμη, διότι ὁ Κικέρων, ἐξελεθὼν τοῦ βουλευτηρίου πρὸ τοῦ τέλους τῆς συνεδριάσεως, ὁμίλησε πρὸς τὸν συγκεντρωθέντα λαὸν μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν καθη-

§ 13. Νόημα. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἀνακρίσεων ὁ Κικέρων ἐξήτησε τὴν συμβουλὴν τῆς συγκλήτου τί πρέπει νὰ γίνῃ, ὥστε νὰ σωθῇ ἡ πολιτεία. Προετάθησαν ἕκ μέρους τῶν ἐπιφανεστάτων συγκλητικῶν αὐστηρότατα μέτρα, τὰ ὅποια ἡ σύγκλητος ὁμοφώνως παρεδέχθη. Ὁ ρήτωρ βιαζόμενος νὰ καθησυχάσῃ τὸ ἀγωνιῶν πλῆθος ἐξέθεσεν ἀπὸ μνήμης τὴν ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου, ἐπειδὴ αὕτη δὲν εἶχεν συνταχθῆ ἀκόμη.

§ 13. Περίληψις. Ὁ ρήτωρ, μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἀνακρίσεων καὶ τὰ προταθέντα ὑπὸ τῆς συγκλήτου μέτρα, δηλώνει ὅτι θὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν λαὸν τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν.

§ 13. Ἐπιγραφή. Δήλωσις τοῦ ρήτορος περὶ ἀνακοινώσεως εἰς τὸν λαὸν τῆς ὑπὸ τῆς συγκλήτου ληφθείσης ἀποφάσεως.

§ 14. *Primum — removisset.*

*Primum mihi
aguntur praeiudicia
verbis amplissimis,
quod virtute,
consilio,
providentia mea
res publica liberata sit
maximis periculis.
Deinde L(ucius) Flaccus
et Gaius Pomptinus,
praetores,
laudantur merito ac iure,
quod usus essem
opera eorum*

Κατὰ πρῶτον εἰς ἐμὲ
ἐκφράζονται εὐχαριστίαι
διὰ λέξεων ἐπαινετικωτάτων,
διότι διὰ τῆς τολμηρᾶς ἐνεργείας,
διὰ τῆς συνέσεως,
διὰ τῆς προνοητικότητός μου
ἡ πολιτεία ἠλευθερώθη (ἀπὸ πλῆθους)
ἕκ τῶν μεγίστων κινδύνων.
Ἐπειτα ὁ Λεούκιος Φλάκκος
καὶ ὁ Γάϊος Πομπτήνιος,
οἱ πραιτορες,
ἐπαινοῦνται ἐπαξίως καὶ δικαίως,
διότι εἶχον χρησιμοποιήσει
τὴν συνδρομὴν αὐτῶν

forti fidelique.
Atque etiam
viro forti,
collegae meo,
laus impertitur,
quod eos,
qui fuissent participes
huius coniurationis,
removisset
a suis (consiliis)
et a consiliis
rei publicae.

γενναίαν καὶ πιστήν.
Καὶ προσέτι
εἰς ἄνδρα γενναῖον,
τὸν συνάρχοντά μου,
ἔπαινος ἀπονέμεται,
διότι αὐτούς,
οἱ ὅποιοι εἶχον ὑπάρξει μέτοχοι
ταύτης τῆς συνωμοσίας,
εἶχεν ἀπομακρύνει
ἀπὸ τῶν σκέψεων του
καὶ ἀπὸ τῶν σκέψεων
τῆς πολιτείας.

§ 14. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικὰ. gratia, ae, θ. α' κλίσ. = χάρις, εὐχαριστία. — amplissimus, a, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσ. amplius, a, um = εὐρύτερος. ἐδῶ: ἐπαινετικὸς τὸ συγκριτ. amplior, ius (γεν. ioris). — aguntur, γ' πληθ. παθ. ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. ago, egi, actum, agere 3 = ἄγω τὸ παθητ. agor, actus sum, agi: ago gratiam ἢ gratias alicui = ὁμολογῶ χάριτας, ἐκφράζω εὐχαριστίας εἰς τινα. — virtus, ūtis, θ. γ' κλίσ. = ἀρετή. ἐδῶ: τολμηρά, δραστηρία ἐνέργεια. — consilium, ii, οὐδ. β' κλίσ. = σκέψις, ἀπόφασις. ἐδῶ: σύνεσις, φρόνησις. — providentia, ae, θ. α' κλίσ. (pro + video) = πρόνοια, προνοητικότητα. — liberata sit, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὑποτ. τοῦ ρ. libero 1 = ἐλευθερώω, ἀπαλλάσσω. — opera, ae, θ. α' κλίσ. = συνδρομή. — fortis, is, e, ἐπιθ. γ' κλίσ. = γενναῖος. — fidelis, is, e, ἐπιθ. γ' κλίσ. = πιστός. — usus essem, α' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ἀποθ. ρ. utor, usus sum, uti 3 = χρησιμοποιῶ, μεταχειρίζομαι. — merito, ἐπίρρ. = ἐπαξίως. — iure, ἐπίρρ. = δικαίως. — laudantur, γ' πληθ. παθ. ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. laudo 1 = ἐπαινώ. — collega, ae, θ. α' κλίσ. (cum + lego) = συνάρχων (παραβλ. τὸ: κολλήγας). — laus, ūdis, θ. γ' κλίσ. = ἔπαινος. — impertitur, γ' ἐν. μετ. παθ. ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. impertio (im + pertio), īvi ἢ īi, ītum, īre 4 = κάμνω τινα κοινωνόν, μέτοχον, ἀπονέμω, παρέχω τὸ παθητ. impertior, itus sum, īri. — coniuratio, ionis, θ. γ' κλίσ. = συνωμοσία. — participes, īpis (pars + capio), ἐπίθ. μονοκτλ. γ' κλίσ. = κοινωνός, μέτοχος. — consilium, ii, οὐδ. β' κλίσ. = ἐδῶ: σκέψις. — removisset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. removere, movi, motum, ēre 2 = ἀπομακρύνω.

§ 14. Συντακτικὰ. verbis amplissimis, ἀφαιρ. τοῦ ὀργάνου. — quod... sit liberata, αἰτιολ. πρότ. — virtute (mea), consilio (meo), providentia (mea), ἀφαιρ. τοῦ ὀργάνου. — maximis periculis, ἀφαιρ. δηλοῦσα χωρισμὸν συναπτομένη εἰς τὸ liberata sit. — quod... usus essem, αἰτιολ. πρότ. — opera (ἀφαιρ.) ἀντικ. τοῦ usus essem. — forti-fideli, κατηγορ. προσδ. εἰς τὸ opera. — forti fidelique, παρήχησις τοῦ f. — collegae meo, παράθεσις εἰς τὸ viro forti — quod... removisset, αἰτιολ. πρότ. — qui... fuissent, ἀναφορ. πρότ. — rei publicae, γεν. ὑποκ. εἰς τὸ consiliis.

§ 14. Πραγματικὰ. gratiae aguntur... quod... sit liberata, ἐκφράζονται εὐχαριστία εἰς τὸν Κικέρωνα, διότι συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀπαλλαγῇ ἡ πολιτεία ἀπὸ σοβαρώτατον κίνδυνον. — forti fidelique opera, οἱ δύο στρατηγὸι παρέσχον εἰς τὸν Κικέρωνα πολῦτιμον συνδρομήν, ἀποδειχθέντες γενναῖοι καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ καθήκον των. — collegae meo, πρόκειται διὰ τὸν ὕπατον Gaium Antonium (Hybridam), ὁ ὅποιος συνδέετο στενάτατα μετὰ τὸν Κατλίαν καὶ συνεπᾶς ἐπροκάλει τὴν βάσιμον ὑποψίαν, ὅτι δὲν θὰ παρέχει τὴν συνδρομήν του εἰς τὸν συνάρχοντά του Κικέρωνα. Ἐν τούτοις ὄχι

μόνον δὲν ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς συνωμότας τὰ ὑπὸ τῆς πολιτείας ληφθέντα κατασταλτικά μέτρα, ἀλλὰ καὶ συνετέλεσεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῶν σχεδίων των, ἀναλαβὼν μάλιστα τὴν ἀρχηγίαν τοῦ κατὰ τοῦ Κατιλίνα προπαρασκευασθέντος στρατεύματος.

§ 14. Νόημα. Διὰ τῆς συγκλητικῆς ἀποφάσεως ἐκφράζονται εὐχριστίαι εἰς τὸν Κικέρωνα, διότι, διὰ τῶν ἀποφασιστικῶν μετρῶν τὰ ὅποια ἔλαβε, διέσωσε τὴν πολιτείαν ἐκ σοβαρωτάτου κινδύνου. Ἐπίσης ἀπονέμεται εἰς τοὺς στρατηγούς Φλάκκον καὶ Πομπτήιον ἔπαινος, διότι συνεδραμον τὸν Κικέρωνα πιστῶς καὶ γενναίως. Τέλος, ἐπαινείται καὶ ὁ συνάρχων Γάϊος Ἀντώνιος, διότι δὲν ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς συνωμότας τὰ ὑπὸ τῆς πολιτείας ληφθέντα μέτρα, συντελέσας οὕτω εἰς τὴν καταστολὴν τῆς συνωμοσίας.

§ 14. Περίληψις. Διὰ τοῦ συγκλητικῆς δόγματος ἐκφράζονται εὐχαριστίαι εἰς τὸν Κικέρωνα, ἀπονέμονται ἔπαινοι εἰς τοὺς δύο πραιτώρας καθὼς καὶ εἰς τὸν συνύπατον διὰ τὰς ὑπὲρ σωτηρίας τῆς πολιτείας φροντίδας των.

§ 14. Ἐπιγραφή. Ἐκφρασις εὐχαριστιῶν εἰς τὸν Κικέρωνα καὶ ἀπονομὴ ἔπαινων εἰς τοὺς πραιτώρας καὶ τὸν συνάρχοντα διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πολιτείας.

Συνέχεια § 14. Atque — constabat

Atque ita censuerunt,
ut P(ublius) Lentulus,
cum abdicasset se praetura,
traderetur in custodiam;
itemque, uti
G(aius) Cethegus,
L(ucius) Statilius,
P(ublius) Gabinius,
qui omnes praesentes erant,
traderentur in custodiam:
Atque hoc idem decretum est
in L(ucium) Cassium,
qui depoposcerat sibi
procuratiōnem
incendendae urbis,
in M(arcum) Ceparium,
cui indicatum erat (mihī)
attributam esse Apuliam,
ad sollicitandos pastores,
in P(ublium) Furium,
qui est ex iis colōnis,
quos Faesūlas
L(ucius) Sulla deduxit,
in Q(uintum) Anniū Chilōnem

Πρὸς τοῦτοις οὕτως ἀπεφάσιον,
ἵνα ὁ Πόπλιος Λέντλος,
ἀφοῦ παραιτηθῆ τῆς στρατηγίας,
παραδοθῆ εἰς ἐπιτήρησιν
καὶ ὠσαύτως, ἵνα
ὁ Γάϊος Κεθηγος,
ὁ Λεύκιος Στατίλιος,
ὁ Πόπλιος Γαβίνιος,
οἱ ὅποιοι ὄλοι παρόντες ἦσαν,
παραδοθοῦν εἰς ἐπιτήρησιν:
καὶ ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ ἀπεφασίσθη
κατὰ τοῦ Λευκίου Κασσίου,
ὁ ὅποιος εἶχε ζητήσῃ δι' ἑαυτὸν
τὴν φροντίδα
τῆς πυρπολήσεως τῆς πόλεως,
κατὰ τοῦ Μάρκου Καίπαριου,
εἰς τὸν ὅποιον εἶχε καταγγελθῆ (εἰς
ἐμὲ)
ὅτι εἶχε παραχωρηθῆ ἡ Ἀπουλία,
ἵνα ἐξεγείρῃ τοὺς ποιμένους,
κατὰ τοῦ Ποπλίου Φουρίου,
ὁ ὅποιος εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν ἀ-
ποίκων,
τοὺς ὁποίους εἰς Φαισοῦλας
ὁ Λεύκιος Σύλλας ἀπέστειλε (ἐγκα-
τέστησε)
κατὰ τοῦ Κοίντου Ἀννίου Χιλωνος,

qui una cum hoc Furio

semper versatus erat
in hac sollicitatione
Allobrogum,
in P(ublium) Umbrinum,
libertinum hominem,
a quo constabat
Gallos perductos
primum ad Gabinium.

ὁ ὁποῖος ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ τοῦ Φου-
ρίου

διαρκῶς ἦτο ἀπασχολημένος
μέ ταύτην τὴν ἐξέγερσιν
τῶν Ἀλλοβρόγων,
κατὰ τοῦ Ποπλίου Οὐμβρινοῦ,
ἀπελευθέρου ἀνθρώπου,
ὑπὸ τοῦ ὁποῖου ὁμολογεῖτο
ὅτι οἱ Γαλάται ὠδηγήθησαν
τὸ πρῶτον εἰς τὸν Γαβίνιον.

§ 14. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. atque, σύνδ. συμπλεκτ.=
καί, πρὸς τούτοις.— ita, ἐπίρρ.=οὕτω.— censuerunt, γ' πληθ. παρακ. ὁ-
ριστ. τοῦ ρ. censēo, censūi, census, ēre 2=ἀποφασίζω.— cum, σύνδ. χρόν.
—ἀφοῦ.— praetūra, ae, θ. α' κλίσ.=στρατηγία.— abdicasset ἀντι abdic-
visset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ abdicō 1=ἀναιρῶ, ἀπαρνοῦμαι με abdicō
praetura=κατατίθεμαι τὴν στρατηγίαν, παραιτοῦμαι τῆς στρατηγίας.—
custodia, ae, θ. α' κλίσ.=φυλακή, φύλαξις, ἐπιτήρησις.— traderetur, γ' ἐν.
παθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. tradō, tradīdi, traditum, ēre 3=παραδίδω' τὸ πα-
θητ. trador, traditus sum, tradi.— item, ἐπίρρ.=ὡσαύτως.— uti ἢ ut, σύνδ.
τελ.=ἵνα.— praesens, entis, (=παρῶν) μετχ. ἐνεστ. τοῦ praesum=εἶμαι πα-
ρῶν.— traderentur, γ' πληθ. παθ. παρατ. τοῦ ρ. tradō 3=παραδίδω.— de-
cretum est, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὀριστ. τοῦ ρ. decerno, crēvi, cretum, ēre 3
=ἀποφασίζω' τὸ παθ. decernor, decretus sum, decerni.— sibi=δι' ἐ-
αυτόν.— procuratio, ionis, θ. γ' κλίσ.=φροντίς, ἐπιμέλεια, πρόνοια.— in-
cendendae, γέν. ἐν. θηλ. γερουνδιακοῦ τοῦ ρ. incendio, ndi, nsum, ēre 3=
πυρπολῶ.— deponeret, γ' ἐν. ὑπερσ. ὀριστ. τοῦ ρ. depono, deponōsci,
—, ēre 3=ἀπαίτῶ, ζητῶ ἐπιμόνωσ.— cui, δοτ. ἐν. τῆς ἀναφ. ἀντων. qui, quae,
quod.— sollicitandos, αἰτιατ. πληθ. τοῦ γερουνδιακοῦ τοῦ ρ. sollicito 1=
ἐξεγείρω, κινῶ εἰς ἐπανάστασιν.— pastor, oris, ἀρσ. γ' κλίσ.=ποιμὴν (ἐκ τοῦ
pasco, ravi, pastum, ēre 3=βόσκω).— attributam esse, ἀπαρ. παθ. πα-
ρακ. τοῦ ρ. attribūo, būi, būtum, ēre 3=ἀπονέμω, ἀναθέτω, παραχωρῶ' τὸ
παθητ. attribūor, attribūtus sum, attribūi.— indicatum erat, γ' ἐν.
παθ. ὑπερσ. ὀριστ. τοῦ ρ. indicō 1=καταγγέλλω, μνηύω.— colonus, i, ἀρσ.
β' κλίσ.=ἄποικος.— Faesulae, arum, θ. α' κλίσ.=Φαισούλαι.— deduxit, γ'
ἐν. παρακ. ὀριστ. τοῦ ρ. dedūco, dūxi, dūctum, ēre 3=κατάγω, ἀποστέλλω,
ἐγκαθιστῶ.— una, ἐπίρρ.=ὁμοῦ, συγχρόνως' μετὰ τῆς προθ. cum+ἀφαιρ.=
ὁμοῦ μετὰ τινος.— semper, ἐπίρρ.=πάντοτε, διαρκῶς.— sollicitatio, ionis
θ. γ' κλίσ.=ἐξέγερσις.— versatus erat, γ' ἐν. ὑπερσ. ὀριστ. τοῦ ἀποθ. ρ.
versor, versatus sum, ari 1=ἀνασιρέφομαι περὶ τι καταγίνομαι, ἀπασχολοῦμαι.
libertinus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσ. καὶ libertinus, i, οὐσ.=ἀπελευθέρως.—
homo, hominis, ἀρσ. γ' κλίσ.=ἄνθρωπος, ἀνὴρ.— perductos esse, ἀπαρ.
παθ. παρακ. τοῦ ρ. perducō, dūxi, dūctum, ēre 3=πρὸςάγω, ὠδηγῶ' τὸ
παθητ. perducor, perductus sum, perducī.— constabat, γ' ἐν. παρακ. ὀ-
ριστ. τοῦ ἀπροσ. constat, constitit,—, constare 1=ὁμολογεῖται, διαπιστοῦται.

§ 14. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. censuerunt, ὡς ὑποκ. ἐνν. senatores.— ut Publi-
us Lentulus in custodiam.. traderetur, τελ. πρότ.— cum.. abdicasset,
χρόν. πρότ.— se, praetura, ἀντικ. τοῦ abdicasset.— uti.. traderentur, τελ.
πρότ.— qui.. erant, ἀναφ. πρότ.— incendendae urbis, (=τῆς πυρπολητέας
πόλεως) γερουνδιακῆ ἑλξις' παθητ. σύντ. ἀντὶ τῆς ἐνεργητ.: incendendi ur-

bem=τοῦ πυροπολῆσαι τὴν πόλιν (παραβλ. § 4, § 6).— cui, δοτ. ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὸ ἀπαρ. attributam esse.— ad sollicitandos pastores, γερονδιακῆ ἐλξης παθητ. σύνταξις ἀντὶ τῆς ἐνεργητ.: ad sollicitandum pastores.— Apuliam, ὕλοκ. τοῦ ἀπαρ. attributam esse, τὸ ὅποιον ἐξαρτάται ἐκ τοῦ indicatum erat.— Faesulas, αἰτιατ. δηλοῦσα τὴν εἰς τόπον κίνησιν=εἰς τὰς Φαισούλας. Faesulas deduco=ἀποστέλλω εἰς Φαισούλας.— qui... versatus, ἀναφ. πρότ.— a quo, ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ perductos esse.— Gallos, ὕποκ. τοῦ perductos esse, τὸ ὅποιον εἶναι ὕποκ. τοῦ ἀπροσ. constabat.

§ 14. Πραγματικά. censuerunt, ἀπεφάσισαν δηλ. οἱ σύγκλητικοί.— se praetura abdicasset, ἡ σύγκλητος ἀπεφάσισεν, ἀφοῦ παραιτηθῆ τοῦ ἀξιωματός του, νὰ τεθῆ ὑπὸ φρουρῆσιν, διότι κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν νόμον οἱ ἀνώτατοι ἄρχοντες (ὑπάτοι, στρατηγοί, τιμηταὶ κλπ.) κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρχῆς των δὲν ἐπετρέπετο νὰ διωχθοῦν ποινικῶς. Ἐπρέπε νὰ λήξῃ ἡ περίοδος τῆς ἐξουσίας των ἢ νὰ παραιτηθοῦν τοῦ ἀξιωματός των καὶ κατοίην νὰ ἀσκηθῆ ποινικὴ δίωξις κατ' αὐτῶν (παραβλ. τὴν σημερινὴν ἄρσιν τῆς βουλευτικῆς ἀσουλίας).— in custodiam, εἰς ἐλευθέραν κράτησιν, εἰς ἀστυρῶν ἐπιτήρησιν (δηλ. in liberam ἢ privatam custodiam) ὁ κατηγορούμενος διέμενεν εἰς τὴν οἰκίαν κάποιου σύγκλητικοῦ ἢ ἄλλου ἄρχοντος ἢ καὶ ἐπιφανοῦς πολίτου, διὰ νὰ ἐπιτηρῆται.— qui... praesentes erant, οἱ ἄλλοι οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται κατωτέρω, δηλ. ὁ Κάσσιος, ὁ Φούριος, ὁ Ἄννιος, ὁ Οὐμβρηνός εἶχον δραπετεύσει' ἐπίσης εἶχε φύγει καὶ ὁ Καιπάριος, συνελήφθη ὁμως συντόμως καὶ παρεδόθη πρὸς φρουρῆσιν.— idem hoc, δηλ. νὰ τεθοῦν οἱ ἀνωτέρω ἀναφερθέντες ὑπὸ ἀστυρῶν φύλαξιν.— Apulia, περιοχὴ ἐπὶ τῆς Ν. Α. πλευρᾶς τῆς Ἰταλίας πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.— Faesulae, πόλις τῆς Τυρρηνίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Λεύκιος Σύλλας ἐγκατέστησεν ἀποίκους ἀπὸ τοὺς παλαιμάχους (veteranos) στρατιώτας, παραχωρήσας εἰς αὐτοὺς γαίαν πρὸς καλλιέργειαν.— libertinus homo, ἀτελεύθερος καλεῖται ὁ δοῦλος (ἢ τὸ τέκνον του), ὁ ὅποιος ἀπλευθερώθη ὑπὸ τοῦ κυρίου του. Οἱ ἀτελεύθερωθέντες δοῦλοι ἦσαν μὲν ἐγγεγραμμένοι εἰς τοὺς καταλόγους μιᾶς φυλῆς ἢ μιᾶς ἑκατονταρχίας, ἐψήφισον καὶ εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, ἀλλὰ δὲν ἔχαιρον τοῦ δικαιώματος ἐκλεξιμότητος δι' ἀξιωματί (jus honorum), καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ τέκνα των, καὶ συνεπῶς δὲν ἐθεωροῦντο τέλειοι πολῖται (cives optimo jure) περιφρονούμενοι ὑπὸ πάντων. Τοιοῦτος ἦτο ὁ Οὐμβρηνός.

§ 14. Νόημα. Ἐν συνεχείᾳ ἡ σύγκλητος ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ θέσῃ ὑπὸ ἀστυρῶν ἐπιτήρησιν τοὺς συλληφθέντας συνωμώτας Λέντιον, Κέθηγον, Στατίλιον καὶ Γαβνιον. Τοῦτ' αὐτὸ ἀπεφάσισε καὶ διὰ τοὺς ὑπολοίπους συνωμώτας, Κάσσιον, Καιπάριον, Φούριον, Χίλωνα καὶ Οὐμβρηνόν.

§ 14. Περίληψις. Ἡ σύγκλητος ἀποφασίζει νὰ θέσῃ ὑπὸ ἀστυρῶν ἐπιτήρησιν τοὺς συλληφθέντας συνωμώτας.

§ 14. Ἐπιγραφή. Ἀστυρᾶ ἐπιτήρησις τῶν συνωμοτῶν.

§ 15. Atque — arbitraretur

Atque ea lenitate
senatus usus est,

Καὶ τοιαύτην ἐπιείκειαν
ἢ σύγκλητος μετεχειρίσθη (: ἐπέ-
δειξε),

Quirites,
ut arbitraretur
posse sanari
mentes reliquorum,
re publica conservata
poena novem
perditissimorum hominum
ex tanta coniuratione
hacque tanta multitudīne

Κυρίται,
ὥστε νά νομισθῆ
ὅτι ἦτο δυνατόν νά σωφρονισθοῦν
αἱ διάνοισι τῶν λοιπῶν,
τῆς πολιτείας διασωθείσης,
διὰ τῆς τιμωρίας ἑννέα
ἐξωλεστάτων ἀνθρώπων
ἐκ τῶσον μεγάλης συνωμοσίας,
ἐκ τοῦτου δηλ τοῦ τῶσον μεγάλου
πλήθους
τῶν ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν.

domesticorum hostium.

§ 15. Πραγματικά καὶ σημασιολογικά. ea=ἔδῶ: tale. lenitas, ἄτις, θ. γ' κλίσι.=ἐπιείκεια, πραότης.— usus est, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ἀποθ. ρ. utor. usus sum, uti β=χοῦμαι. μεταχειρίζομαι, χρησιμοποιοῦ.— multitudo, inis, θ. γ' κλίσι.=πλήθος.— domesticus, a, um, ἐπιθ. β' κλίσι.=οἰκείος.— hostis, is, ἄρσ. καὶ θηλ. γ' κλίσι.=πολέμιος, ἐχθρός: domesticus hostis=ἐσωτερικός ἐχθρός, ὁ ἐντὸς τῆς χώρας ἢ τῆς πόλεως ἐχθρός.— novem, ἀριθμ. ἀπόλ.=ἑννέα.— perditissimus, a, um, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ β' κλίσι. perditus, a, um=ὁ διεφθαμένος (κυρίως μετχ. παθ. παρακ. τοῦ perdo β=ἀπόλλυμι).— poena, ae, θ. α' κλίσι.=τιμωρ. α.— conserva tus, a, um, μετχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. conservo I=διατηρῶ, διασφῶζω— reliquus, a, um, ἐπιθ. β' κλίσι.=λοιπός— mens, ntis, θ. γ' κλίσι.=ὁ νοῦς, ἡ διάνοια (παρσβλ. τὸ μένος).— sanari, ἀπαρ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ρ. sano I=σωφρονίζω.— posse, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ρ. possum, potūi, posse=δύναμαι.— arbitraretur, γ' ἐν. πορσ. ὑποτ. τοῦ ἀποθ. ρ. arbitror I=νομίζω' ἔδῶ: νομίζομαι (μὲ παθητ. σημασίαν).

§ 15. Συντακτικά. lenitate, ἀντικ. τοῦ usus est.— ut... arbitraretur (ἀπροσώπως), ἀποτελεσματικὴ πρότασις.— tantaque hac... domesticorum, ἐπεξήγησις τοῦ ex tanta coniuratione.— posse, ὑποκ. τοῦ arbitraretur (ἀπρόσ.).— sanari, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ posse.— mentes. (αἰτιατ.) ὑποκ. τοῦ sanari.— re publica conservata, ἀφαιρ. ἀπόλ. ἀντίστοιχος πρὸς τὴν γεν. ἀπόλ. τῆς ἐλληνικῆς.— Ἡ συντακτικὴ σειρά εἶναι: ut arbitraretur posse sanari mentes reliquorum, re publica conservata, poena novem hominum perditissimorum, extanta coniuratione tantaque hac multitudo domesticorum hostium.

§ 15. Πραγματικά. tantaque multitudo domesticorum hostium, ὁ ἀριθμὸς τῶν συνωμοτῶν ὑπερέβαινε τοὺς ἑννέα. ἀλλὰ μετὰ τὴν σύλληψιν καὶ καταδίξιμ τῶν ἑννέα ἀρχηγῶν, οἱ ὑπόλοιποι δὲν προσέβησαν εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν. Συνεπὸς τῆ ἀνωτέρω φράσις δὲν σημαίνει μόνον τὴν αὐθαροῦτητα τῆς συνωμοσίας, ἢ ὅποια ἀπέβλεπεν εἰς τὸν ἐμπρησμόν τῆς πόλεως, τὸν φόνον σημαντικοῦ ἀριθμοῦ πολιτῶν καὶ εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ καθεστώτος, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶσον πολυπληθῆ συνωμοσίαν (παράβλ. § 17).— domesticorum hostium, πρόκειται διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς πόλεως παρομειναντας συνωμοτας, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὴν «πέμπτην φάλαγγα»—διὰ νά μεταχειρισθῶμεν μιαν σύγχρονον διατύπωσιν. Ἡ Σύγκλητος συνῆλθε τὴν 1ην Δεκεμβρίου, διὰ νά αποφασίσῃ περὶ τῆς τιμωρίας τῶν συνωμοτῶν. Πρὸ τῆς λήξεως τῆς συνεδριάσεως ὁ Κικέρων διέταξε τὴν θανάτωσιν τοῦ Λένγκλου καὶ Κεθῆγου καὶ ἔπειτα ἀνεφώνησε πρὸς τὸν ἀγωνιῶντα λαὸν τὸ παροιμιώδες: vixerunt=ἔζησαν' δηλ. ἀπέθανον.

§ 15. Νόημα. Ἡ συγκληθεῖσα σύγκλητος ἐκ τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν συνωμοτῶν ἠρκέσθη νὰ τιμωρήσῃ μόνον τοὺς ἐννέα συλληφθέντας ἀρχηγοὺς ἐπιδείξασα μεγάλην ἐπιείκειαν.

§ 15. Περίληψις. Ἡ σύγκλητος ἐπιδείξασα ἐπιείκειαν περιορίσθη εἰς τὴν τιμωρίαν τῶν ἐννέα μόνον συνωμοτῶν.

§ 15. Ἐπιγραφή. Ἡ ὑπὸ τῆς συγκλήτου τιμωρία τῶν ἐννέα συνωμοτῶν.

Συνέχεια § 15. Atque etiam — liberarēmur

Atque etiam
supplicatio
immortalibus dis
pro singulāri merito eorum
meo nomine decreta est,
quod contigit
primum
post hanc urbem conditam
mihi togato,
et his verbis decreta est,
«quod urbem incendiis,
caede cives,
Italiam bello
liberassem».
Quae si (=et si ea)
supplicatio
conferatur
cum ceteris supplicationibus,
hoc interest,
quod ceterae (constitutae sunt)
(re publica) bene gesta,

haec una
constituta est
conservata re publica.

Atque illud
quod primum
faciendum fuit, factum (est)
et transactum est.
Nam P(ublius) Lentulus,
quamquam patefactis indicis,

suis confessionibus,
indicio senatus
amiserat
non modo ius praetoris,
verum etiam civis,

Καὶ προσέτι
εὐχαριστήριος δέησις
πρὸς τοὺς ἀθανάτους θεοὺς
διὰ τὴν μοναδικὴν εὐνοίαν (τούτων)
ἐν ὀνόματί μου ἀπεφασίσθη,
πράγμα τὸ ὅποιον συνέβη
διὰ πρώτην φοράν
ἀπὸ τῆς κτίσεως ταύτης τῆς πόλεως
εἰς ἐμέ τῆβεννοφόρον (δντα),
καὶ διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων ἀπεφασίσθη,
«διότι τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ ἐμπρησμοῦ,
ἀπὸ τῆς σφαγῆς τοὺς πολίτας,
τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τοῦ πολέμου
εἶχον ἐλευθερώσει (διαφυλάξει).
Καὶ ἐάν αὕτη
ἢ εὐχαριστήριος δέησις
ἤθελε συγκριθῆ
πρὸς τὰς ἄλλας εὐχαριστηρίους δε-
ήσεις,
κατὰ τοῦτο διαφέρει,
ὅτι δηλ. οἱ μὲν ἄλλοι (ᾠρίσθησαν)
(διὰ τινὰ δημοσίαν ὑπηρεσίαν) κα-
λῶς ἐκτελεσθεῖσαν
αὕτη (δὲ) μόνη
ᾠρίσθη
διασωθείσης τῆς πολιτείας (=διὰ
τὴν διάσωσιν τῆς πολιτείας).
Καὶ ἐκεῖνο ἀκόμη,
τὸ ὅποιον πρῶτον
ἔπρεπε νὰ γίνῃ, ἔγινε
καὶ ἐξετελέσθη.
Διότι ὁ Πόπλιος Λέντιος,
ἂν καὶ διὰ τῶν φανερωτάτων τε-
κμηρίων,
διὰ τῶν ἰδίων του ὁμολογιῶν,
διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς συγκλήτου
εἶχε χάσει
ὄχι μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ πραιτωροῦ
ἀλλὰ καὶ τοῦ πολίτου ἀκόμη,

tamen abdicavit se
magis st atu,
ut nos liberarēmur
ea religione

in puniendo P(ublio) Lentūle

privato,
quae religio
non fuerat G(aio) Mario
clarissimo viro,
quominus occideret
G(aium) Glauciam, praetorem,
de quo nihil decretum est

nominātium.

ὁμως παρητήθη
τῆς ἀρχῆς,
ὥστε ἡμεῖς νὰ ἀπαλλαγῶμεν
ἀπὸ ἐκείνου τοῦ (θρησκευτικοῦ) κω-
λύματος
ὡς πρὸς τὴν τιμωρίαν (ἐν τῷ τιμω-
ρῆσαι) τοῦ Π. Λέντλου
ἰδιώτου (γενομένου),
τὸ ὁποῖον (θρησκευτικόν) κώλυμα
δὲν εἶχεν ὑπάρξει εἰς τὸν Γ. Μάριον,
ἐπιφανέστατον ἄνδρα,
ἵνα μὴ φονεύσῃ
τὸν Γάιον Γλαυκίαν, τὸν πραιτώρα,
περὶ τοῦ ὁποῦ οὐδὲν εἶχεν ἀπο-
φασισθῆ
ὀνομαστικῶς).

§ 15. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. supplicatio, onis, θ. γ
κλίσ. = εὐχαριστήριος δέσις, δοξολογία, ἱκεσία. — dis (καὶ deis), δοτ πληθ.
τοῦ deus, i = θεός — immortalis, is, e, ἐπιθ. γ' κλίσ. = ἀθάνατος. — pro,
προθ. + ἄφαιρ. — διά τι. — singularis, is, e, ἐπιθ. γ' κλίσ. = μοναδικός, ἐξαιρετι-
κός. — meritum, i, οὐδ. β' κλίσ. = ἀξία, ἐνεργεσία, προστασία, εὐνοία. — decreta
est, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. decerno, decerni, decretum, ἐρε β' = ἀπο-
φασίζω. — post, προθ. + αιτιατ. = μετὰ τι || ἀπό τινος. — conditus, a, um, μετγ.
παθ. παρακ. τοῦ ρ. condo. didi, dītum, ἐρε β' = κτίσω post urbem condi-
tam = ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως. — rogatus, a, um, ἐπιθ. β' κλίσ. = τηβεν-
ωφόρος, πολιτικός ἀρχων. — contigit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. contingo,
tigi, tactum, ἐρε β' (cum + tango) = ἀπτομαί τινος ὡς ἀπρόσωπον: συμβαίνει
τινὶ τι. — caedes, is, θ. γ' κλίσ. = σφαγή. — liberassem (ἀντι: liberavissim),
a ἐν. ὑπερ ὑποτ. τοῦ ρ. libero I = ἐλευθερώνω, διαφυλάττω, ἀπαλλάσσω. —
quae, ἀναφ. ἄντων. ἐν ἀρχῇ περιόδου, ἢ κώλου ἀντιστοιχεῖ μὲ δεικτ. ἄντων.
ἡ δεικτ. ἐπίρρ. μὲ κάποιον παρατακτικὸν σύνδ. = αὕτη δέ. conferatur, γ' ἐν.
παθ. ἐνεστ. ὑποτ. τοῦ ρ. confero, contūli, collātum, confēre β' = συγκρίνω,
ταραβάλλω τὸ παθητ. confēror, collatus sum, confēri h ὑποτ. conferatur
ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. — interest, ἀπρόσωπον = διαφέρει. — res publica =
πολιτεία ἐδῶ: δημοσία ὑπηρεσία. — bene, ἐπίρρ. = καλῶς: συγχο. melius, ὑ-
περθ. optime. — gestus, a, um, μετγ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. gero, gessi, gestum,
ἐρε β' = πράττω τὸ παθητ. geror, gestus sum, geri: bene gesta (ἐνν. re pu-
blica) = δημοσίας τινὸς ὑπηρεσίας καλῶς ἐκτελεσθείσης. — constituta est, γ'
ἐν. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. constituo, tūi, tūtum, ἐρε β' = ἀποφασίζω τὸ
παθητ. constitūtor, constitūtus sum, constitūi. — faciendus, a, um, γερον.
διακόν. τοῦ ρ. facio β' faciendus sum, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τῆς περιφραστι-
κῆς συζυγίας faciendus sum = πρακτέος εἰμί' (βλ. Γραμ. Λατ. Γλ. Τζαρτζά-
νου σελ. 77 § 82). — factum (est), γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. fio, factus
sum, fieri β' = γίνομαι τὸ ἐνεργητ. αὐτοῦ: facio β' = πράττω. — tansactum
est, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. transigo (trans + ago), transēgi, tran-
sactum, ἐρε β' = φέρω εἰς πέρας, ἐκτελῶ τὸ παθητ. transigor, transactus
sum, transīgi. — nan, σύνδ. διασαφ. = δηλαδή. — quamquam. σύνδ. ἐνδοτ. =
ἄν καί. — patefacio, a, um, μετγ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. patefacio, fēci, factum,
ἐρε β' = ἀνοίγω, ἀποκαλύπτω τὸ παθ. patefīo, patefactus sum, patefieri —
iudicium, ii, οὐδ. β' κλίσ. = γνώμη, κρίσις, ἀπόφασις. — non modo... verum
etiam = ὄχι μόνον... ἀλλὰ καί. — ius, iusis, οὐδ. γ' κλίσ. = δίκαιον, δικαίω.

μα.— amiserat, γ' ἐν. ὑπερσ. ὄριστ. τοῦ ρ. amittō, amisi, amissum, ἔρε 3= χάνω ἀποβάλλω.— magistratus, us, ἄρσ. δ' κλισ.=ἀρχή, ἀξίωμα.— me abdicō magistratu=κατατίθεμαι τὴν ἀρχήν, παραιτοῦμαι τῆς ἀρχῆς.— religio, onis, θ. γ' κλισ.=θρησκεία.— ἐδῶ: θρησκευτικὸν κώλυμα.— ius, iuris, οὐδ. γ' κλισ.=δικαίωμα.— quomīnus, σύνδ. συντασσόμενος μετ' ὑποτακτ.=μή, τοῦ ἴνα μή.— nominatim, ἐπιρρ.= ὀνομασί.— occidēret, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. occīdo (ob+caedo), occīdi, occīsum, ἔρε=φονεύω.— liberaremur, α' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. libero 1=ἐλευθερώω, ἀπαλλάσσω.— puniendo, ἀφαιρ. τοῦ γερουνδιακοῦ τοῦ ρ. punio, ἴνι ἢ ii, Itum, ἴρε 4=τιμωρῶ.— privatus, i, ἄρσ. β' κλισ.=ιδιωτής.— decretum esse γ' ἐν. παθ. ὑπερ. ὄριστ. τοῦ ρ. decerno, crēvi, crētum, ἔρε 3=ἀποφασίζω.— abdicō 1=ἀποκηρῦττω, ἀπαρνοῦμαι.

§ 15. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. nominē, ἀφαιρ. τοῦ μέσου.— quōi mihi... contigit. ἀναφ. πρότ.— verbis, ἀφαιρ. τοῦ ὀργάνου.— urbem, cives, Italiam, (αἰτιατ.) ἄμεσα ἀντικειμ. τοῦ liberassem.— incendiis, caede, bello (ἀφαιρ. ἔμμεσα ἀντικ. τοῦ liberassem.— urbem., liberassem, ἐδῶ ἔχομεν διπλοῦν χιαστὸν σχῆμα σχηματιζόμενον διὰ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς θέσεως τῶν πτώσεων, αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς:

αἰτιατ. urbem	X	incendiis ἀφαιρ.
ἀφαιρ. caede		cives αἰτιατ.
αἰτιατ. Italiam		bello ἀφαιρ.

si conferatur, ὑποθ. πρότ. (μὲ δυνητικὴν σημασίαν), ἢ ἀπόδοσις: interest (ἀπρὸς.) α' εἶδος ὑποθ. λόγου δηλῶν τὸ πραγματικόν.— hoc, ἀφαιρ. τοῦ κατὰ τὴν ἢ τῆς ἀναφορᾶς.— quod... est constituta, εἶδ. πρότ. ὡς ἐπεξήγησις τοῦ hoc interest.— bene gesta, conservata, ἀφαιρ. ἀπόλυτοι ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὴν ἀπόλ. τῆς ἑλληνικῆς.— quamquam... amisērat, ἐνδοτικὴ πρότασις — senatus, γεν. ὑποκ. τοῦ indicī.— magistratū, ἀφαιρ. χωρισμοῦ.— ut... ea religione... liberaremur, ἀποτελεσματικὴ πρότ.— quae religio... non fuerat, ἀναφ. πρότ.— religione, ἀντικ. τοῦ liberaremur.— nos, ὑποκ. τοῦ liberaremur. privato, κατηγορ.— in puniendo P. I. privato, γερουνδιακὴ ἕλιξις· παθητ. σύνταξις ἀντι ἐνεργητικῆς: in puniendo (γερούνδιον) P. Lensusum privatum (παραβλ. § 4, 6, 14).— clarissimo viro, παράθεσις εἰς τὸ Mario.— quominus... occideret, τελ. πρότ. εἰσαγομένη διὰ τοῦ συνδ. quominus, ἐπειδὴ ἢ πρότ. ἐξαρτᾶται ἀπὸ ρῆμα σημαίνον: κωλύειν ἢ ἀντίστασθαι κλπ.— de quo... decretum erat, ἀναφ. πρότ.

§ 15. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ. supplicatio, οἱ Ῥωμαῖοι ἕκαμιν εὐχαριστηρίους δεήσεις ἐπὶ τῇ διασώσει τῆς πολιτείας ἀπὸ τοῦ ἀπειλήσαντος αὐτὴν ἐκ μέρους τῶν συνωμοτῶν κινδύνου. Αἱ supplicationes αὗται ἦσαν συνδεδεμένα μετ' ἄλλων ἑορτῶν (Feriae) καὶ διήρχον συνήθως ἐπὶ πέντε ἡμέρας. Ταῦτα δοξολογία γίνονται καὶ σήμερον μετὰ τὴν αἰσίαν ἕκβασιν σημαντικοῦ γεγονότος ἢ καὶ πρὸς ἀποτροπὴν μεγίστου κινδύνου.— togatus, ἡ toga (τήβεννος) ἦτο τὸ ἐπίσημον ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν Ῥωμαίων: Ἦτο χλαμὺς ποδήρης, σχήματος ἡμικυκλικοῦ, τὴν ἐφόρον δὲ ἐπάνω ἀπὸ τὸν γιῶνα καλύπτοντες τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καὶ ἀφήνοντες ἀκάλυπτον τὸν δεξιόν. Ἐν εἶδος τῆβέννου, ἦτο ἡ toga praetexta (περιπόρφυρος τήβεννος) δηλ. ἐσθῆς λευκῆ κεκοσμημένη διὰ πορφύρας ταινίας. Ταύτην ἐφόρουσιν οἱ ὕπατοι, πραιτωρες, τιμηταὶ καὶ μείζοντες ἀγορανομοὶ κατὰ τὰς καθημερινάς. Κατὰ τὰς δημοσίας ἑορτὰς ἐνεφανίζοντο φέροντες ἐρυθρὰν τήβεννον καὶ συνεδρίαζον καθήμενοι ἐπὶ ἐλεφαντίνῃς ἑδρᾶς. Ἐν καιρῷ ὁμως πολέμου ἐφόρουσιν τὸ paludamentum ἢ τὴν trabeam, δηλ. πορφυροῦν ἐσθῆτα, ἢ ὅποια ὁμοίαζε κάπως πρὸς τὴν ἑλληνικὴν χλαμύδα. Ὅταν μὲν ἐφόρουσιν τὴν togam, ἐλέγοντο togati, διὰ τὴν

το *judamentum*, *paludati*.—*mihi primum... togato*. Διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν Κικέρωνα συνέβη ὡς πολιτικὸν ἄρχοντα (*togatum*) νὰ τελέσῃ εὐχαριστήριον δέησιν (*supplicatio*) πρὸς τοὺς θεοὺς. Διότι πρὸ τοῦ Κικέρωνος ἡ Σύγκλητος εἶχεν ὄρισι νὰ τελοῦν *supplicationes* μόνον στρατιωτικοὶ ἄρχοντες (*paludati*) διὰ λαμπρὰ πολεμικὰ κατορθώματα. Τοῦτο βεβαίως ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὴν τιμὴν διὰ τὸν ῥήτορα.—*meo nomine*, ἢ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχαριστήριος δέησις τοῦ Κικέρωνος θὰ εἶχεν οὕτω περίπου: «Ἐγὼ ὁ Μάρκος Τύλλιος Κικέρων σὰς εὐχαριστῶ, ἄθανατοι θεοί, διότι μὲ ἐβοηθήσατε νὰ σώσω τὴν πολιτείαν κατ'».—*si conferatur cum ceteris*, ἢ εὐχαριστήριος δέησις, ἡ ὁποία ὀρίσθη ἐπὶ τῇ διασώσει τῆς πολιτείας ἐκ τοῦ μεγίστου κινδύνου τῶν συνωμοτῶν, εἶναι πευδιώτερον πάσης ἄλλης προηγουμένης διὰ τὴν αἰσίαν ἐκβασιν δημοκρατίας τινος ὑποθέσεως—*illud, quod... fuit*, ὅσα δηλ. κατωτέρω ἀναφέρει διὰ τὴν παραιτήσιν τοῦ Λέντλου.—*tamen... abdicavit*, δηλ. ὁ Λέντλος διὰ τῶν ἀμφισβητήτων τεκμηρίων, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὁμολογίας καὶ διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τῆς συγκλήτου ἀπώλεσε τόσον τὸ ἀξίωμα τοῦ πραιτῶρος ὅσον καὶ τὸ τοῦ πολίτου καὶ συνεπῶς ἦτο δυνατόν νὰ τιμωρηθῇ. Ἐν τούτοις ἡ παραιτήσις του ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πραιτορος—*an* καὶ ἦτο περιττὴ—ἀπῆλλασε τὴν σύγκλητον ἀπὸ τὸ τυπικὸν θρησκευτικὸν κώλυμα (*religio*). Διότι ὑπῆρχον ἀπαγορεύσεις θρησκευτικῆς, διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἀνώτατοι ἄρχοντες, ἐπειδὴ εἶχον ἐκλεγῆ συμφώνως πρὸς ὀρισμένους θρησκευτικούς τύπους (*auspicia*), ἐθεωροῦντο ἱεροὶ καὶ ἀπαρβατιστοὶ ὡς διατελοῦντες ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν. Ἐπομένως πᾶς ὅστις ἐφόνευσε τούτους ἢ ἐβαιοπράγει κατ' αὐτῶν διέπραττεν ἀσέβειαν πρὸς τοὺς θεοὺς. Ἀλλὰ ἐδῶ, λέγει ὁ Κικέρων, διὰ τὸν Λέντλον δὲν συντρέχει αὕτη ἡ περίπτωσις, διότι οὗτος παρήτηθη τὸ ἀξίωμα τοῦ πραιτορος καὶ ἔτσι δὲν ὑφίσταται πλέον κανὲν κώλυμα, ὥστε νὰ τιμωρηθῇ, ἀφοῦ εἶναι ἀπλοῦς ἰδιώτης (*privatus*).—*G. Marius*, (155—86 π. Χ.), περιφημὸς ρωμαῖος στρατηγός, γνωστός διὰ τὸν κατὰ τοῦ Ἰουγούρθου πόλεμον (106) καθὼς καὶ διὰ τὴν νικηφόρον ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Κιμβρῶν καὶ Γευτόνων (104—101). Διετέλεσεν ὑπάτος, πραιτῶρ, ταμίας καὶ δήμαρχος. Ὁ Μάριος, σφοδρὸς ἀντίπαλος τοῦ Σύλλα καὶ τῶν ἀριστοκρατικῶν, προεκάλεσε τὸν πρῶτον ἐμφύλιον πόλεμον ἠττηθεὶς καὶ ἐξορισθεὶς. Γδ 10) ὑπάτος ὢν κατέπειθε τὴν στάσιν τοῦ δημόχου Λευκίου Σατουρνίνου καὶ τοῦ πραιτορος Γαίου Σεργιλίου Γλαυκίου, τὸν ὁποῖον ἐφόνευσε.—*de quo nihil nominatim decretum erat*, ἢ συγκλητος εἶχε δώσει ἐντολὴν εἰς τὸν ὑπάτον Μάριον νὰ μεριμνᾷ μόνον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πολιτείας λαμβάνων τὰ κατάλληλα προληπτικὰ μέτρα. Τὸ συγκλητικὸν δόγμα εἶχεν οὕτω: *oregati dent consules, ne quid res publica detrimenti capiat*—ἄς φροντίζουσι οἱ ὑπάτοι, ὥστε νὰ μὴ πάθῃ καμίαν βλάβην ἡ πολιτεία. Εἰς τὴν γενικὴν αὐτὴν ἐντολὴν τοῦ συγκλητ. δόγματος δὲν ἀνεφέρετο ὀνομαστικῶς ὁ Γλαυκίας. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὁ φόνος τοῦ Γλαυκίου προεκλήθη ὑπὸ τοῦ ἐξαγριωθέντος λαοῦ. Μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν στασιαστῶν ἐνεκλεισθήσαν οὗτοι εἰς τὸ Ὀστίλιον βουλευτήριον, ὅπου ὁ μαινόμενος ὄχλος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς στέγης εἰσηλθε καὶ ἐφόνευσε τοὺς ἀρχηγούς τῆς ἐπαναστάσεως.—Ἐδῶ ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ προεικονίσῃ τοὺς ἀκροατὰς διὰ τὴν ἐξαγωγήν καταδικαστικῆς ἀποφάσεως μὲ ποινὴν θανάτου διὰ τὸν Λέντλον, διότι εἶναι δικαιολογημένη καὶ ἔννομος πᾶσα κατ' αὐτοῦ βαιοπραγία.

§ 15. **Νόημα.** Ὁ ῥήτωρ λέγει ὅτι ἐλήφθη ἀπόφασις νὰ ἀναπεμφθῇ ὑπ' αὐτοῦ εὐχαριστήριος δέησις πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπὶ τῇ διασώσει τῆς πολιτείας ἀπὸ μεγίστου κινδύνου. Διὰ πρώτην φοράν εἰς τὰ χρονικά τῆς Ρώμης συνέβη νὰ ἀνατεθῇ εἰς πολιτικὸν ἀρχ. ντα ἡ τέλεσις δοξολογίας, ἐνῆ κατὰ τὸ παρελθὸν τὸ δικαίωμα τούτο εἶχον μόνον οἱ στρατιωτικοὶ ἄρχοντες ἔπειτα ἀπὸ πολεμικὰς νίκας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Κικέρων ἀναφέρει ὅτι ἔσον ἀφορᾷ

τὸν Λέντλου ἔγινεν ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ· οὗτος ἂν καὶ ἔχασεν ὄχι μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ πραιτωρός ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀπλοῦ πολίτου—διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὁμολογιῶν, διὰ τῶν φανερωτάτων ἀποδείξεων καὶ διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τῆς συγκλήτου—ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἦτο δυνατόν νὰ θεωρηθῆ ὡς θρησκευτικὸν κώλυμα δι' ἐπιβολὴν ποινῆς, ὅτι κατεῖχε τὸ ἀξίωμα τοῦ πραιτωρός, παρητήθη ἀποβούλως τῆς στρατηγίας. Οὕτω ἡ πολιτεία, ἀπαλλαγείσα τοῦ τυπικοῦ αὐτοῦ κωλύματος, εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ τιμωρήσῃ τοῦτον, πρῶτον τὸ ὅποιον δὲν ἔγινε μὲ τὸν Γάϊον Μάριον, ὅταν ἐδολοφόνησε τὸν πραιτωρὰ Γλαυκίαν.

§ 15. **Περίληψις.** Εὐχαριστήριος δέσις πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπὶ τῇ διασώσει τῆς πολιτείας· παραίτησις τοῦ Λέντλου ἀπὸ τῆς στρατηγίας. Ἄρσις τοῦ κωλύματος πρὸς ἐπιβολὴν τιμωρίας τοῦ Λέντλου.

§ 15. **Ἐπιγραφή.** Εὐχαριστήριος δέσις πρὸς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν διάσωσιν τῆς πολιτείας καὶ παραίτησις ἀπὸ τῆς στρατηγίας τοῦ Λέντλου.

§ 16. Nunc — potērat

Nunc, Quirites,
quoniam tenētis iam
captos et deprehensos

nefarios duces
consceleratissimū
periculosissimūque belli,
debetis existimare
concidisse
omnes copias Catilinae,

omnes spes atque opes,

his periculis urbis depulsis.

Quem ego
cum pellebam ex urbe,
prohibebam quidem animo

hoc, Quirites,
non pertimescendam esse mihi,
remōto Catilina,
furiosam temeritatem Cethegi

nec P. Lentuli somnium

nec adīpes L. Cassi.

Ille unus
ex omnibus istis
timendus erat,

Τώρα, Κυρίται,
ἀφοῦ κρατεῖτε πλέον
συνειλημμένους (πιασμένους) καὶ
δεσμευμένους
τοὺς ἀνοσίους ἀρχηγούς
τοῦ μιαιωνοῦ
καὶ ἐπικινδυνωτάτου πολέμου,
ὀφείλετε νὰ νομίζετε (: θεωρήτε)
ὅτι κατέπεσαν (: ἐξεμηδενίσθησαν)
ὅλαι αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τοῦ
Κατιλίνα,
ὅλαι αἱ ἐλπίδες καὶ τὰ χρηματικὰ
μέσα,
ἀφοῦ ἀπεκρούσθησαν οἱ κίνδυνοι
οὗτοι τῆς πόλεως.
Τοῦτον δὲ ἐγὼ
ὅτε ἐξειδίκων ἐκ τῆς πόλεως,
προέβλεπον βεβαίως ἐν τῇ διανοίᾳ
(μου)
τοῦτο, Κυρίται,
ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ φοβοῦμαι ἐγὼ,
ἀπομακρυνθέντος τοῦ Κατιλίνα,
τὴν μανιώδη ἀπερικοκίαν τοῦ Κε-
θηγιου,
οὔτε τοῦ Ποπλίου Λέντλου τὴν ὀ-
πνηλίαν
οὔτε τὴν παχυσαρκίαν τοῦ Λευκίου
Κασσίου.
Ἐκεῖνος μόνος
ἐξ ὅλων αὐτῶν
ἦτο φοβητέος (: ἐκείνον ἔπρεπε νὰ
φοβῆται τις)

sed tam diu,
dum continebatur
moenibus urbis.
Omnia norat,
aditus omnium tenebat;

potērat, audēbat
appellare, temptare,

sollicitare.
Erat ei consilium
aptum ad faciūs,

consilio autem
neque manus neque lingua
deerat.

Iam
ad conficiendas
certas res
habebat certos homines
delectos ac descriptos.

Neque vero
putabat confectum,
cum mandarat aliquid;
nihil erat,
quod non obiret ipse,

occurreret,
vigilaret,
laboraret;
frigus, sitim, famem
potērat ferre.

ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον,
ἐφόσον ἔμενον (: εὐρίσκετο)
ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως.
Τὰ πάντα ἐγνώριζε,
τὰς προσόδους πάντων ἐκράτει
(: ἐγνώριζε πῶς καὶ πότε νὰ πλη-
σιάζη τοὺς πάντας):
δηλ. ἡδύνατο, ἐτόλμα
νὰ καλῆ, νὰ δοκιμάζῃ (: νὰ βολιδο-
σκοπῆ)
νὰ ἐξεγείρη.
Εἶχεν οὖτος διάνοιαν (: νοῦν)
ἐπιτηδεῖαν (: κατάλληλον) πρὸς κα-
κουργήματα,
ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν δὲ (αὐτῶν)
οὔτε ἡ (σιβιβαρά) χεὶρ οὔτε ἡ πειθῶ
ἔλειπεν.
Ἐπὶ πλέον (πρὸς τοῦτοις)
πρὸς τὸ ἐπιτελέσαν (πρὸς ἐκτέλεσιν)
ᾠρισμένης πράξεως
εἶχεν ᾠρισμένους ἀνθρώπους
ἐκλελεγμένους καὶ καταγεγραμμένους
(: προᾠρισμένους).
Οὔτε ὁμοῦ
ἐνόμιζε (αὐτὸ) τετελεσμένον,
ὅτε διέτασσε τι
δὲν ὑπῆρχε τίποτε,
τὸ ὅποιον νὰ μὴ παρηκολούθει ἄ
ἴδιος,
(εἰς τὸ ὅποιον) νὰ μὴ προσέτρεχε,
(διὰ τὸ ὅποιον) νὰ μὴ ἡγρύπνει,
νὰ μὴ ἐμόχθει
τὸ ψῦχος, τὴν δίψαν, τὴν πείναν
ἡδύνατο νὰ ὑποφέρῃ.

§ 16. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικὰ. *Consceleratissimus, a, um*, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσι. (κυρίως μετχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *conscelerō* 1=μιαίνω) *consceleratus, a, m*=μιαρός, ἀνόητος· τὸ συγκριτ. *consceleratior, ius* (γεν. *iōris*).—*periculosissimus, a, m*, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσι. (*γεν. iōris*).—*periculosissimus, a, m*, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσι. (*γεν. iōris*).—*periculosus, a, um*=ἐπικίνδυνος· τὸ συγκρ. *periculosior, ius* (γεν. *iōris*).—*periculosus, a, um*, ὑπερθ. βαθμ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσι.=ἀνόσιος, ἀσεβής, μικρός.—*captus, a, um*, μετχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *capio, cepi, captum*, ἔρε 3=συλλαμβάνω.—*comprehensus, um*, μετχ. παθητ. παρακ. τοῦ ρ. *comprehendo, nōdi, nsum*, ἔρε 3=συλλαμβάνω, δεσμεύω.—*tenētis, β' πληθ.* ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. *teneo, tenūi, tentum*, ἔρε 2=κρατῶ.—*existimare, ἀπαρ.* ἐνεστ. τοῦ ρ. *existimo* 1=νομίζω, θεωρῶ.—*debētis, β' πληθ.* ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. *debeo* (*de+habeo*), *debūi, debitum*, ἔρε 2=ὀφείλω.—*coria, ae, θ.* α' κλίσι.=ἀφθονία· εἰς τὸν πληθ.=στρατιωτικαὶ δυνάμεις.—*ops, opis, θ.* γ' κλίσι.=ἀφθονία· εἰς τὸν πληθ.=στρατιωτικαὶ δυνάμεις.—*deplusus, a, um*, μετχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *depello, depulsi, depulsum*, ἔρε 3=ἀποκρούω, ἀπαθῶ, ἀποσοβῶ· τὸ παθ. *depellor, depulsus sum, depelli*.—*concidisse, ἀπαρ.* παρακ. τοῦ ρ. *concido* (*cum+cado*), *conciidi, -*, ἔρε 3=καταπίπτω, ἀλόλλυμαι.—*pellebam,*

Γ'. ΚΑΤΑ ΚΑΤΙΛΙΝΑ ΛΟΓΟΣ

α' έν. παρατ. όριστ. τοῦ ρ. *pello, perūli, pulsum*, έρε 3=έκδιώκω.— *providēbam*, α' έν. παρατ. όριστ. τοῦ ρ. *providēō, vīdi, vīsum*, έρε 2=προβλέπω. *animus*, ι, άρσ. β' κλίσι.=ψυχή, νοῦς, διάνοια' *animo*=in animo=έν τῇ διανοίᾳ (μου).— *remotus*, α, um, μτχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *removēō*, *mōvi, mōtum*, έρε 2=άπομακρύνω τὸ παθ. *removēō*, *remotus sum*. *eri*.— *pertimescendam es-e*, άπαρ. παρακ. τῆς παθ. περιφραστικῆς συζυγίας τοῦ ρ. *pertimesco*, *timūi*, —, έρε 3=φοβοῦμαι (βλ. Τζαρτζάνου Γραμ. Λατιν. σελ. 77—78).— *sompnus*, ι, άρσ. β' κλίσι.=ὑπνος· έδῶ: ὕπνηλία.— *adēps*, *adīpis*, άρσ. γ' κλίσι.=πάχος· εἰς τὸν πληθ.=παχυσαρκία.— *furiosus*, α, um, έπιθ. β' κλίσι.=μανιώδης.— *temeritas*, *ātis*, θ. γ, κλίσι.=άπερικοεψία, άλογιστία.— *timendus erat*, ὑπερσ. όριστ. τῆς παθ. περιφραστ. συζυγίας τοῦ ρ. *timeo*, *timūi*, —, έρε 2=φοβοῦμαι— *tam*, έπίρρ. ποσοτ.=τόσον, τοσοῦτον.— *diu*, έπίρρ. χρον.=έπι πολὺ· *tam diu*=έπι τοσοῦτον χρόνον.— *dum*, σύνδ. χρον.=έφόσον.— *moenia*, *ium*, οὐδ. γ' κλίσι. (εἰς τὸν πληθ.)=τείχη.— *eontinebatur*, γ' έν. παθ. παρατ. όριστ. τοῦ ρ. *contineo* (*cum*+*teneo*), *continūi*, —, έρε 2=συνέχω, συγκρατῶ· *contineor*=εὐρίσκομαι, μένω — *porat*, άντι-*ponērat*, γ' έν. ὑπερσ. όριστ. τοῦ ρ. *posco*, *novi*, *notum*, έρε 3=γνωρίζω· έδῶ ὁ ὑπερσ. μέ σημασ. παρατ.—*aditus*, *us*, άρσ. δ' κλίσι.=πρόσδος, εἰσόδος.— *tenebat* γ' έν. παρατ. όριστ. τοῦ *teneo* 2=κρατῶ· έδῶ: γνωρίζω, ἡξέυρω.— *appellare*, άπαρ. ένεστ. τοῦ ρ. *appello* 1=ὀνομάζω, κυλιῶ, προσαγορεύω — *temptare*, άπαρ. ένεστ. τοῦ ρ. *tempto* 1=δοκιμάζω, βολιδοσκοπῶ.— *sollicitare*, άπαρ. ένεστ. τοῦ ρ. *sollicito* 1=έξευγίρω.— *poterat*, γ' έν. παρατ. όριστ. τοῦ ρ. *possum*, *potūi*, *posse*=δύναμαι.— *audebat*, γ' έν. παρατ. όριστ. τοῦ ἡμιαποθετικοῦ ρ. *audeo*, *áusus sum*, *audēre* 2=τολμῶ.— *consilium*, *ii*, οὐδ. β' κλίσι.=διάνοια, γνώμη.— *facinus*, *ōris*, οὐδ. γ' κλίσι. (έκ τῶν *facio* 3=πράττω)=έργον, έργον άνόσιον και βίαιον, κακούργημα. *aptus*, α, um, έπιθ.— β' κλίσι. (κυριῶς μετχ. τοῦ άχρήστου *apere* (*apto*)=άριμύζω)=έπιτήδειος.— *manus*, *us*, θ. δ' κλίσι.=χείρ. έδῶ: στιβαρά χεῖρ, πυγμή.— *lingua*, *ae*, θ. α' κλίσι.=γλῶσσα· έδῶ: πειθῶ, πειστικὸς λόγος.— *deerat*, γ' έν. παρατ. όριστ. τοῦ ρ. *desum*, *defūi*, *deesse*=έλλείπω.— *iam*, έπίρρ.=ἤδη, πλέον· έδῶ: έπι πλέον, πρὸς τοῦτοις. *certus*, α, um, έπιθ. β' κλίσι.=βέβαιος, άσφαλής· έδῶ: ὀρισμένος.— *conficiendus*, α, um, γερονδιακόν τοῦ *conficio* (*cum*+*facio*), *confēci*, *confēctum*, έρε 3=έκτελῶ. έπιτελῶ.— *delectus*, α, um, μτχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *deligo*, *delēgi*, *d-lectum*, έρε 3=έκλέγω.— *descriptus*, α, um, μτχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *describo*, *scripsi*, *scriptum*, έρε 3=καταγράφω, προσρίζω.— *vero*, σύνδ. άντιθ.=ὄμως.— *mandarat*, άντι *mandaverat*, γ' έν. ὑπερσ. όριστ. τοῦ ρ. *mand* 1 (=έκ τοῦ *manum do*=έγγχειρίζω)= παραγγέλω, διατάσσω.— *confectus*, α, um, (μτχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *conficio* 3)=τετελεσμένος.— *putabat*, γ' έν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. *puto* 1=νομίζω.— *obīret*, γ' έν. παρατ. όριστ. τοῦ ρ. *obeo*, *obīvi* ἢ *obīi*, *obītum*, *obīre* 4=προσέρχομαι, παρακολουθῶ. *occurreret*, γ' έν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. *occurro*, *occurri*, *occursum*, έρε 3=προστρέχω, σπεύδω, παρευρίσκομαι.— *vigilaret*, γ' έν. παρ. ὑποτ. τοῦ ρ. *vigilo* 1=άγροπνῶ.— *laboraret*, γ' έν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. *laboro* 1=εργάζομαι, μοχθῶ.— *frigus*, *ōris*, γ' κλίσι.=ψῦχος.— *sitis*, *is*, θ. γ' κλίσι.=δίψα (*δοτ. siti*, *αιτ. sitim*, *άφαιρ. siti*.— άνευ πληθυντ.).— *fames*, *is*, θ. γ' κλίσι.=πείνα.— *ferre*, άπαρ. ένεστ. τοῦ ρ. *fero* 3=φέρω· έδῶ: ὑποφέρω.

§ 16. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. *captos et deprehensos, συνωνυμία*— *copias-spes-opes*, ὕποκ. τοῦ *concidisse*, ὄπερ έξαρτάται έκ τοῦ *existimare*.— *depulsis his periculis*, άφαιρ. άπόλ. (μετχ. χρον.) άντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γεν. άπόλυτον τῆς έλληνικῆς.— *cum pellebam*, χρον. πρὸτ.—*remoto Catilina*, άφαιρ. άπόλυτος άντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γενικὴν άπόλυτον τῆς έλληνικῆς.— *mihi*,

ποιητ. αίτιον εις τὸ παθ. σημασ. pertimescendam.— apellare-temptare sollicitare, τὰ ἀπαρέμφατα ἐπεξηγοῦν τὸ omnium aditus tenebat.— norat poterat, tenebat—audebat, appellare—temptare—sollicitare, παρονομασία.— ad conficiendas certas res, γερονδιακῆ ἔλξις' παθ. σύνταξις ἀντὶ τῆς ἐνεργητικῆς: ad conficiendum certas res (παραλβ. § 4 14, 15).—cum... mandat, χρον. πρότ. ἐνταῦθα ὁ cum ἐπαναληπτικός=δταν, ὁσάκις.—obiret—occurreret—vigilaret—laboraret, συνωνυμία, πρὸς ἔξαρσιν τῆς δραστηριότητος τοῦ Κατιλίνα.—quod non... ἀναφ. πρότ.—quod, κοινὸν ἀντικ. εἰς τὰ ρ. obiret, occurreret, vigilaret, laboraret. Ἀρμόζει ὅμως μόνον εἰς τὸ obiret. Τὰ 4 αὐτὰ ῥήματα εἶναι κατὰ τοιοῦτον τρόπον τεθειμένα ὥστε νὰ λαμβάνωνται ἀνά δύο καὶ νὰ ἀποτελοῦν συνώνυμον ἄθροισιν ἢ συσσώρευσιν.

§ 16. Πραγματικά. conceleratissimi periculosissimique belli, ὁ Κικέρων χαρακτηρίζει τὸν πόλεμον ἀφ' ἑνὸς μὲν μιαιώτατον, διότι οἱ ὑποκινηταὶ αὐτοῦ ἦσαν ἄνθρωποι μιαιώτατοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπικινδυνότατον, διότι ὁ ἐμφύλιος ἀποτελεῖ τὴν χειροτέραν μορφήν πολέμου—quoniam... debetis... concidisse, ὁ Κικέρων ἐπιζητεῖ μὲ τούτους λόγους αὐτοὺς νὰ ἐμψυχοῖσιν τοὺς κατορθοβημένους συμπολίτας του. Πιὸ κάτω δικαιολογεῖ διὰ ποίους λόγους παρεκίνησε τὸν Κατιλίαν νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως.—non mihi... somnum... adipes, ὁ Κικέρων διὰ τῶν λέξεων τούτων χαρακτηρίζει τὸς ἰδιαιτέρας σωματικὰς καὶ ψυχικὰς ἰδιότητας ἐκάστου συνωμότου καὶ αἰτιολογεῖ διὰ ποῖον λόγον δὲν πρέπει νὰ φοβοῦνται αὐτοὺς οἱ πολῖται. Τὴν ὑπνηλίαν τοῦ Λέντιου ἀνέφερε καὶ ἐν τῇ § 6 ὁ Κικέρων (praeter consuetudinem... vigilaret).—omnium hominum aditus tenebat, δηλ. ἤξευρε τὸν τρόπον καὶ τὸ μέρος ἀπὸ τὸ ὅποιον προοῖσε νὰ πλησιάσῃ τὸν καθένα.—audebat, ὁ Κατιλίνας ἦτο φύσει τολμηρὸς ἄνθρωπος, ὥστε δὲν ἐδίστασε πρὸ οὐδενός.—vero... rutabat... laboraret, πράγματι ὁ Κατιλίνας δὲν ἱκανοποιεῖτο μὲ τὸ νὰ διδῆ μόνον διαταγὰς πρὸς ἐκτέλεσιν, ἀλλὰ παρηκολούθει αὐτοπροσώπως, ἂν ὅλα γίνωνται ὅπως εἶχε προκαθορίσει οὗτος.—frigus, sitim, famem ferre poterat, ἡ καρτερία καὶ ἡ ἀντοχὴ τοῦ Κατιλίνα ἦτο παρομιώδης.

§ 16. Νόημα. Ὁ Κικέρων τονίζει εἰς τοὺς συμπολίτας του ὅτι, ἀφοῦ ἔχουν συλληφθῆ οἱ ἀρχηγεῖ τῆς συνωμοσίας, πρέπει νὰ θεωρήσετε ὅτι ἀπολέσθησαν τὰ πάντα διὰ τὸν Κατιλίαν καὶ συνεπῶς ἀπετράπη ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς πόλεως. Ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρει τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους ἐφοβεῖτο τὸν Κατιλίαν καὶ ὄχι τοὺς συνεργάτας του—ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν Λέντιος ἦτο ἄνθρωπος νοθήρος, ὁ δὲ Κάσιος ἀδρανὴς ἐξ αἰτίας τῆς παχυσαρκίας του, ὁ δὲ Κέθης ἀπειροκαπετός—ἐφόσον οὗτος παρέμενεν ἐντὸς τῆς πόλεως. Διότι, οὗτος ἐγνώριζε τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ προσεταιρίζεται τὸν καθένα καὶ νὰ τὸν καθιστᾷ ὁπαδὸν τοῦ κινήματός του· ἦτο ἐπιτήδεις εἰς τὸ νὰ ἐπισπῇ καὶ νὰ φέρῃ εἰς πέρας κακουργήματα καὶ πρὸς τοῦτο εἶχεν ἀνθρώπους ἐκλελεγμένους καὶ ὄρισμένους. Ἐπίσης δὲν ἤρκειτο μόνον εἰς τὸ νὰ διδῆ ἐντολὰς πρὸς ἐκτέλεσιν τίνος. Αὐτοπροσώπως ἠθέλειν ὅλα νὰ τὰ παρακολουθῇ, δι' ὅλα νὰ ἀγρυπνῇ, εἰς ὅλα νὰ παρευρίσκειται.

§ 16. Περίληψις. Ὁ Κικέρων τονίζει ὅτι μετὰ τὴν σύλληψιν τῶν ἀρχηγῶν τῆς συνωμοσίας ἀπετράπη ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς πόλεως· ἐπίσης ἐκθέτει διὰ ποῖον λόγον ἢ ἐν Ρώμῃ παραμονὴ τοῦ Κατιλίνα ἐνεχυμῶνει σοβαροὺς κινδύνους.

§ 16. Ἐπιγραφή. Ἡ μετὰ τὴν σύλληψιν τῶν συνωμοτῶν ἀποτροπὴ τοῦ κινδύνου· λόγοι δι' οὓς ἢ ἐν Ρώμῃ παραμονὴ τοῦ Κατιλίνα ἦτο ἐπικίνδυνος.

§ 15. Hunc — liberassēmus

Ego hunc homīnem
tam acrem,
tam audācem,
tam paratum,
tam callīdum,
tam vigilantem in scelēre,

tam diligentem
in perditis rebus
nisi compulsiſsem
ex domesticis insidiis
in castrense latrocinium

—dicam id, quod sentio,

Quirites,—
non facile depulsiſsem
hanc tantam molem mali

a cervicibus vestris.
Ille non constituiſſet
nobis Saturnalia

neque denunciaviſſet
tanto ante
diem exitii
ac fati rei publicae

neque commiſſet,
ut signum,
ut litterae suae
manifesti testes
scelēris
deprehenderētur.
Quae nunc,
illo absente
sic gesta sunt,
ut nullum furtum
in privata domo
inventum sit umquam
tam palam,
quam manifesto
inventā (est)
atque deprehensa est
haec tanta
in re publica coniuratio.
Quodsi Catilina
remansiſſet in urbe
ad hanc diem,
quamquam,
quoad fuit,

Ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον
τὸν τόσοσιν δέξυν,
(τὸν) τόσοσιν τολμηρόν,
(τὸν) τόσοσιν ἔτοιμον (πρὸς δράσιν),
(τὸν) τόσοσιν πανοῦργον,
(τὸν) τόσοσιν ἀκαταπόνητον (ἐπαγρυ-
νοῦντα) εἰς τὸ ἔγκλημα,
(τὸν) τόσοσιν ἐπιμελῆ
εἰς ἀνόσια πράγματα
ἐάν δὲν εἶχον ἀπωθήσει
ἐκ τῆς ἐν τῇ πόλει ἐνέδρας
εἰς τὸ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ληστρικὸν
σιτόφοσ

—θά εἶπω αὐτό, τὸ ὁποῖον αἰσθάνομαι (: φρονῶ),

Κυρίται,—

οὐχὶ εὐκόλως ἤθελον ἀπωθήσει
αὐτὸν τὸν τόσοσιν μέγαν ὄγκον τοῦ
κακοῦ

ἀπὸ τῶν τραχῆλων σας.

Ἐκεῖνος δὲν ἤθελεν ὀρίσει

δι' ἡμᾶς (:διὰ τὴν σφαγὴν μας) τὰ
Κρόνια,

οὔτε ἤθελε προαναγγεῖλει

τόσσοσιν πολὺ πρότερον

τὴν ἡμέραν τοῦ ὀλέθρου

καὶ τοῦ μοιραίου τέλους τῆς πολι-
τείας,

οὔτε ἤθελε διαπράξει τὸ σφάλμα,

ὥστε ἡ σφραγὶς σου,

ὥστε αἱ ἐπιστολαὶ σου

ὡς φανεροὶ μάρτυρες

τοῦ ἐγκλήματός (σου)

νὰ συλληφθοῦν (: νὰ κατασχεθοῦν).

Τώρα διως αὐτά,

ἐκεῖνος ἀπόνιος,

τοιουτοτρόπως ἔχουν πραχθῆ,

ὥστε οὐδεμίᾳ κλοπῇ

εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν (γενομένην)

ἀπεκαλύφθη ποτὲ

τόσσοσιν φανερά,

ὄσοσιν φανερά

ἀνευρέθη (ἀνεκαλύφθη)

καὶ ἀπεκαλύφθη

αὐτὴ ἡ τόσοσιν μεγάλη (διαδεδομένη)

ἐν τῇ πολιτείᾳ συνωμοσία.

Ἄλλ' ἐάν ὁμως ὁ Κατίλινας

ἤθελε παραμείνει ἐν τῇ πόλει

μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας,

μολονότι,

ἐφόσοσιν παρέμεινεν,

omnibus consiliis eius
 occurri atque obstiti
 tamen, ut dicam
 levissime,
 dimicandum fuisset
 nobis cum illo,
 neque nos umquam,
 cum ille hostis
 esset in urbe,
 liberassemus
 rem publicam
 tantis periculis
 tanta pace
 tanto otio,
 tanto silentio.

εις δλα τὰ σχέδια αὐτοῦ
 ἤναντιώθην καὶ ἀντετάχθην,
 ἐν τούτοις, ἵνα εἶπω
 ἐλαφρότατα,
 θὰ ἔπρεπε νὰ ἀγωνισθῶμεν
 ἡμεῖς ἐναντίον ἐκείνου,
 οὔτε ἡμεῖς ποτέ,
 ἐφόσον ἐκείνος ὁ ἐχθρὸς
 θὰ ἦτο, ἐν τῇ πόλει,
 θὰ ἠλευθερώναμεν
 τὴν πολιτείαν
 ἀπὸ τόσοσιν μεγάλους κινδύνους,
 τόσοσιν εἰρηρικῶς,
 τόσοσιν ἡσυχῶς,
 τόσοσιν ἀθορυβῶς.

§ 17. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικὰ. acer, acris, acre, ἐπιθ. γ' κλίσ. = ὀξύς δραστήριος, τὸ συγκριτ. acrior, ius· τὸ ὑπερθ. acerrimus, a, um. — ἀνδρακ, ἄκρς, μονοκατ. ἐπιθ. γ' κλίσ. = τολμηρὸς. — paratus, a, um (= ἔτοιμος (πρὸς δράσιν), μετ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. paro 1 = παρασκευάζω, ἐτοιμάζω. — callidus a, um, ἐπιθ. β' κλίσ. = πανουργός. — vigilans, antis, ἐπιθ. μονοκτλ. γ' κλίσ. (κυρίως μετ. ἔνεστ. τοῦ ρ. vigil 1 = ἀγρυπνῶ, ὑπομένω) = ἀγρυπνός, ἀκαταπόνητος. — perditus, a, um, ἐπιθ. β' κλίσ. (κυρίως μετ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. perdo 3 = διασφειρώ, ἀπόλλυμι) = διεσφραμένος, ἀνόσιος, ἐξώλης. — diligens, entis, ἐπιθ. μονοκατάλ. γ' κλίσ. (κυρίως μετ. ἔνεστ. τοῦ ρ. diligo 3 = φιλῶ, τιμῶ, στέργω) = ἐπιμελής. nisi, σύνθ. = ἐάν δέν. — compulsi- sem, a' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ compello, compūli, compūlsum, ἔρε 3 = συνα- θῶ, ἀποθῶ. — domesticus, a, um, ἐπιθ. β' κλίσ. = οἰκιακός· ἐδῶ: ὁ ἐν τῇ πόλει: urbanus. — castrensis, is, e, ἐπιθ. γ' κλίσ. = ὁ τοῦ στρατοπέδου. — latronicium, ii, οὐδ. β' κλίσ. = ληστρικὸν σίφος. — dicam, a' ἐν. μέλλ. ὀριστ. τοῦ dico 3 = λέγω. — sentio, sensi, sensum, sentire 4 = αἰσθάνομαι, φρονῶ. — moles, is, θ. γ' κλίσ. = ὄγκος. — malum, i, οὐδ. β' κλίσ. = κακόν. — cervices, icum, θ. γ' κλίσ. (συνήθως μόνον εἰς τὸν πληθυντ.) = ὁ τράχηλος. — depulsi- sem, a' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ' depello, depūli, depulsum, ἔρε 3 = ἀποκρούω, ἀποθῶ. — constituisset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. constitūo, stitūi, stitū- tum, ἔρε 3 = ὀρίζω. — tanto, ἐπίρρ. = τόσοσιν. — ante, ἐπίρρ. = πρότερον· tanto ante = τόσοσιν πολὺ πρότερον. — exitium, ii, οὐδ. β' κλίσ. = ὄλεθρος, καταστροφὴ. — fatum, i, οὐδ. β' κλίσ. = πεπωμένον, τὸ μοιραῖον τέλος. — denuntia- visset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. denuntio 1 = προαναγγέλω. — commisisset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. committo, misi, missum, ἔρε 3 = διαπράττω σφάλ- μα. — testis, is, ἀρσ. ἢ θηλ. γ' κλίσ. = μάρτυς — deprehenderetur, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὑποτ. τοῦ ρ. deprehendo, ndi, nsum, ἔρε 3 = συλλαμβάνω. — absens, absentis, μετ. ἔνεστ. τοῦ ρ. absum, affūit, abesse = εἶμαι ἀπόν. — gesta sunt, γ' πληθ. παθ. παρακ. ὀριστ. τοῦ ρ. gero, gessi, gestum, ἔρε 3 = πράττω. — privatus, a, um, ἐπιθ. β' κλίσ. = ἰδιωτικὸς. — furtum, i, οὐδ. β' κλίσ. = κλο- πῆ. — umquam (ἐκ τοῦ unum + quam), ἐπίρρ. μετὰ ἄρνησιν = ποτέ, πῶποτε. — palam, ἐπίρρ. = φανερώς. — inventum sit, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὑποτ. τοῦ ρ. invenio, veni, ventum, ire 4 = ἀνευρίσκω, ἀνακαλύπτω. — quam, ἐπίρρ. ἀ- ναφ. = ὅσον, ὅπως. — manifesto, ἐπίρρ. = φανερώς. — inventa (ἐνν. est), γ' ἐν. παθ. παρακ. ὀριστ. τοῦ ρ. invenio, 4. — deprehensa est, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὀ- ριστ. τοῦ ρ. τοῦ deprehendo 3 = συλλαμβάνω. — quodsi, σύνδεσμος ὑποθετικ. = ἂλλ' ἐάν ὅπως. — remansisset, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. remaneo, mansi, mansum, ἔρε 2 = μένω, παραμένω. — quamquam, σύνθ. ἐνδοτ. = μολοντί. —

quoad, ἐπίρρ. χρόν. = ἐφόσον. — occurri, α' ε' παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. occurro, occurri, occursum, ἔρε β = προστρέχω, σπεύδω· ἐδῶ: ἐναντιοῦμαι. — obstiti, α' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. obsisto, obstiti, —, ἔρε β = ἀνθίσταμαι, ἀντιτάσσομαι. — levissime, ἐπίρρ. ὑπερθ. βαθμ. τοῦ leviter = ἐλαφρῶς τὸ συγκριτ. levius. — dimicandum fuisse, γ' ἐν. ὑπερσ. ὑποτ. τῆς παθητ. περιφραστ. συζυγίας dimicandus sum = ἀγωνιστέος εἰμί = πρέπει νὰ ἀγωνισθῶ. — dicam, α' ἐν. ἐνεστ. ὑποτ. τοῦ ρ. dico β = λέγω. — hostis, is, ἄρα. καὶ θηλ. γ' κλισ. = πολέμιος, ἐχθρὸς. — pax, pacis, θ. γ' κλισ. = εἰρήνη. — otium, ii, οὐδ. β' κλισ. = σιωπή, σιγή. — liberassemus, ἀντι liberavissēmus α' πληθ. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. libero I = ἐλευθερώω.

§ 17. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ.

tam acrem-tam audācem
tam paratum-tam callidum
tam vigilantem-tam diligentem.

συμμετρική ἀντιστοιχία τῶν κώλων ἀνά δύο. — nisi..., compulxissem, ὑποθ. πρότ. εἰσαγομένη διὰ τοῦ nisi, ὑποθ. σύνδ. = εἰάν δέν non facile... depulxissem, ἀπόδοσις β' εἶδος ὑποθ. λόγου δηλοῦν τὸ ἀπραγματοποιητὸν — compulxissem-depulissem. σχῆμα παρονομασίας (παραβλ. § 4 providerētis-viderētis). — constituisset-denuntiavisset-commisisset, σχῆμα παρονομασίας. — ut... ut... deprehenderētur, ἀποτελεσματ. προτάσεις. — manifesti. κατηγορ. εἰς τὸ testes. — sceleris, γεν. ἀντικ. εἰς τὸ testes. — quae, ἡ ἀναφορ. ἀντων. ἐν ὁρχῇ κώλου ἢ περιόδου ἰσοδυναμεῖ μὲ δεικτικὴν ἀντων. καὶ τὸν κατάλληλον σύνδ. = autem ea. — illo absente, ἀφαιρ. ἀπόλ. ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γεν. ἀπόλ. τῆς ἐλληνικῆς. — ut... sit... inventum, ἀποτελεσμ. πρότ. — quodsi... remansisset, ὑποθ. πρότ. dimicandum fuisse... liberassemus, ἀπόδοσις β' εἶδος ὑποθ. λόγου δηλοῦν τὸ ἀπραγματοποίητον — hanc diem, τὸ diem ἐδῶ εἶναι θηλ. γένους, διότι δηλοῖ τακτὴν ἡμέραν. — quamquam... omnibus... consiliis... (δοτ.) ὡς ἀντικ. τῶν ρ. occurri-obstiti. — occurri-obstiti, συνωνυμία. — ut... dicam, τελ. πρότ. — nobis, δοτ. προσωπικὴ εἰς τὸ dimicandum fuisse. — cum ille... esset, χρόν. πρότ. — tantis periculis-rem publicam, ἀντικείμε. τοῦ liberassemus. — pace-otio-silentio, ἀφαιρ. τοῦ τρόπου.

§ 17. Πραγματικά. castrēse latronicium, ἐδῶ ὁ ῥήτωρ ἐννοεῖ τὸ στρατόπεδον τοῦ Γαίου Μανλίου (castra Manliana) εἰς Ἐτρουρίαν, ὅπου κατέφυγεν ὁ Κατιλίνας μετὰ τὴν ἐκ Ρώμης φυγὴν του. — Saturnalia, διὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Κρονίων βλ. § 10 πραγματικά. — neque tanto ante, οἱ ἐν Ρώμῃ συνωμοταί, ὡς γνωστὸν, εἶχον σχεδιάσει νὰ δράσουν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Κρονίων (17 Δεκεμβρίου). Ἐντελῶς ἀπεριοκλεπῶς τῆς προσηγήγεια ἀυτὴν ἀπὸ τῆς 3ης Δεκεμβρίου. Ἀσφαλῶς ὁ Κατιλίνας οὔτε θὰ ὤριζε τὴν ἡμέραν τῆς ἐξεγέρσεως τὸσον ἀργά, οὔτε θὰ προανάγγελλε τὴν ἡμέραν τὸσον ἐνωρίς, ἀλλὰ θὰ ἐφρόντιζε νὰ μὴ μεσολαβῆσῃ πολὺς χρόνος. — ut levissime dicam, δηλ. διὰ νὰ μὴ ὀμιλήσω λέγων σοβαροῦς λόγους, τὸ ὀλιγώτερον τὸ ὅποιον θὰ ὑφιστάμεθα, ἦτο νὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ πολεμήσωμεν. Μὲ τὴν φυγὴν ὁμοῦ τοῦ Κατιλίνα τὰ πάντα ἐτελείωσαν κατ' εὐχὴν, εἰρηνικῶς καὶ ἀθροῦθως.

§ 17. Νόημα. Ὁ Κικέρων τονίζει ὅτι, εἰάν δέν κατώρθωνε νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Κατιλίαν ἐκ τῆς Ρώμης, ὥστε νὰ ἀναγκασθῆ οὗτος νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἐν Ἐτρουρίᾳ στρατόπεδον τοῦ Μανλίου, μὲ μεγάλην δυσκολίαν θὰ ἀπεμάκρυνε τὸν θανάσιμον κίνδυνον διὰ τὴν πολιτείαν. Διότι ὁ Κατιλίνας, πανοῦργος καὶ συντετῶς ὧν, δὲν θὰ ἐνήργει τὸσον ἀπερισκέπτως, ὅσον ἐνήργησαν οἱ ἐν Ρώμῃ συνεργαταί του. Συνεπῶς, εἰάν ὁ Κατιλίνας παρέμενε εἰς τὴν Ρώμην, θὰ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ πολεμήσωμεν κατ' αὐτοῦ καὶ δὲν θὰ ἤλευσθῶμεν τὴν πολιτείαν μὲ εἰρηνικὸν τρόπον ἀπὸ τῶν μεγάλων κινδύνων.

§ 17. **Περίληψις.** Ἡ ἐκ τῆς Ρώμης ἀπομάκρυνσις τοῦ Κατιλίνα σινετέλεσεν, ὥστε νὰ ἀποφευχθῆ ἡ αἱματοχυσία καὶ νὰ ἐλευθερωθῆ ἡ πολιτεία ἡούτως ἀπὸ τοῦ κινδύνου.

§ 17. **Ἐπιγραφὴ.** Ἡ ἐκ τῆς Ρώμης ἀπομάκρυνσις τοῦ Κατιλίνα ἦτο ἐπιβεβλημένη καὶ σωτήριος διὰ τὴν πολιτείαν.

§ 18. Quamquam — reliquendum est

Quamquam haec omnia,
Quirites,
ita a me administrata sunt,
ut videantur
et gesta (esse) et provisa esse

nutu atque consilio
immortalium deorum.
Idque possumus consēqui

cum coniectura,
quod vix vidētur
potuisse esse
humani consilii
gubernatio
tantarum rerum,
tum vero
ita praesentes (di immortales)
ais temporibus
iulērunt nobis
opem et auxilium,
ut possēmus
vidēre, paene eos
oculis.

Nam, ut omittam illa,
visas ab occidente
tempore nocturno
faces

ardoremque caeli,
ut relinquam
iactus fulgurinum,
ut (relinquam)
motus terrae
ut omittam cetera,
quae tam multa
facta sunt

nobis consulibus,
ut di immortales
viderēntur canere
haec, quae nunc fiunt,
hoc certe,

Καὶ ὅμως ταῦτα πάντα,
Κυρίται,
οὕτω ὑπ' ἐμοῦ ἐξετελέσθησαν,
ὥστε νὰ φαίνωνται
ὅτι καὶ ἐπράχθησαν καὶ ἐπρονοήθησαν,
τῇ ἐπινεύσει καὶ βουλήσει
τῶν ἀθανάτων θεῶν.
Καὶ τοῦτο δυνάμεθα νὰ εὑρωμεν
(νὰ παρακολουθήσωμεν)
ἐκ συμπερασμοῦ,
διότι μόλις φαίνεται
ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι
(Ἰδιον) ἀνθρωπίνης συνέσεως
ἡ διακυβέρνησις,
τόσον μεγάλων πραγμάτων,
ἀλλὰ καὶ
τόσον παρόντες (οἱ ἀθάνατοι θεοὶ)
κατὰ τούτους τοὺς (δεινοὺς) καιροὺς
παρέσχον εἰς ἡμᾶς
συνδρομὴν καὶ βοήθειαν,
ὥστε ἡδυνάμεθα
νὰ βλέπωμεν σχεδὸν αὐτοὺς
διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.
Διότι, ἵνα παραλείψω ἐκεῖνα,
τὰς φανείσας ἀπὸ δυσμῶν
ἐν καιρῷ νυκτὸς
δᾶδας
δηλ. τὴν λάμπιν τοῦ οὐρανοῦ,
ἵνα παραλείψω (: ἀποσιωπήσω)
τὰς πτώσεις τῶν κεραυνῶν,
ἵνα παραλείψω (: ἀποσιωπήσω)
τὰς κινήσεις τῆς γῆς (τοὺς σεισμοὺς)
ἵνα παραλείψω τὰ λοιπὰ (σημεῖα),
τὰ ὅποια τόσον πολλὰ
ἐγένοντο
ἡμῶν ὑπᾶτων δυντῶν,
ὥστε οἱ ἀθάνατοι θεοὶ
νὰ φαίνωνται ὅτι προέλεγον
αὐτά, τὰ ὅποια τώρα γίνονται,
τοῦτο βεβαίως,

quod dictūrus sum,
neque praeter mittendam (est)
neque relinquendum est.

τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ εἶπω,
οὔτε πρέπει νὰ ἀποσιωπήσω
οὔτε νὰ παραλείψω.

§ 18. Γραμματικά καὶ σημασιολογικά. *quamquam*, σύνδ. ἐνδοτ. =καὶ ὁμως.— *administrata sunt*, γ' πληθ. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. *administrata* 1=ἐκτελῶ.— *videantur*, γ' πληθ. παθ. ἔνεστ. ὑποτ. τοῦ ρ. *video* 2=βλέπω.— *nutus*, us, ε, ἄρσ. δ' κλίσι.=νεῦμα, ἐπίνευσις.— *consilium*, ii, οὐδ. β' κλίσι.=βουλήσις.— *gesta (esse)*, ἄπαρ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *gero*, *gessi*, *gestum*, ἔρε 3=πράττω.— *provisa esse*, ἄπαρ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. *provideo* 2=προβλέπω, προνοῶ.— *cum*, πρόθ. †ἀφαιρ.=μετὰ ἐδῶ: ἐκ.— *conjectura*, ae, θ. α' κλίσι.=συμπερασμός, εἰκασία.— *consequi*, ἄπαρ. ἔνεστ. τοῦ ἀποθ. ρ. *consequor*, *consecutus sum*, *consequi* 3=εὐρίσκω, παρακολουθῶ.— *possimus*, α' πληθ. ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. *possum*, *potui*, *posse*=δύναμαι:— *vix*, ἐπίρρ.=μόλις.— *videatur*, γ' ἐν. παθ. ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. *videor* 2=φαίνομαι.— *humanis*, is, οὐδ. β' κλίσι.=ἀνθρώπινος.— *consilium*, ii, οὐδ. β' κλίσι. σύνεσις.— *gubernatio*, *ionis*, θ. γ' κλίσι.=διακυβέρνησις, διοίκησις.— *potuisse*, ἄπαρ. παρακ. τοῦ ρ. *possum*.— *tum vero*=ἀλλὰ καί.— *praesens*, *entis*, *μηχ.* ἔνεστ. τοῦ ρ. *praesum*, *praefui*, *praesense*=εἶμαι παρῶν.— *tempus*, ὄρις, σύνδ. γ' κλίσι.=χρόνος, καιρός, περίσταςις.— *ops*, *oris*, θ. γ' κλίσι.=δύναμις, συνδρομή, ὑποστήριξις.— *auxilium*, ii, οὐδ. β' κλίσι.=βοήθεια.— *tulerunt*, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. *ferro* 3=φέρω, παρέχω.— *raene*, ἐπίρρ.=σχεδόν.— *possimus*, α' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. *possum*=δύναμαι.— *omittam*, α' ἐν. ἔνεστ. ὑποτ. τοῦ ρ. *omitto*, *omisi*, *omissum*, ἔρε 3=ἀφήνω, παραλείπω.— *visus*, a, um, (=φανείς), *μηχ.* παθ. παρακ. τοῦ ρ. *videor* 2=φαίνομαι.— *nocturnus*, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=νυκτερινός: *tempore nocturno*=ἐν καιρῷ νυκτός.— *occidens*, *entis*, *μηχ.* ἔνεστ. τοῦ ρ. *occido*, *occidi*, *occasum*, ἔρε 3 καταπίπτω, δύνω ab occidente (ἐν. sole)=ἀπὸ δυσμῶν ab oriente (sole)=ἀπὸ ἀνατολῶν.— *fax*, *facis*, θ. γ' κλίσι.=δῆς.— *ardor*, ὄρις, ἄρσ. γ' κλίσι.=λάμψις.— *fulmen*, *inis*, οὐδ. γ' κλίσι.=κεραυνός, ἀστραπή.— *iactus*, us, ἄρσ. δ' κλίσι.=πιῶσις.— *motus*, us, ἄρσ. δ' κλίσι.=κίνησις, σεισμός.— *relinquam*, α' ἐν. ἔνεστ. ὑποτ. τοῦ ρ. *relinquo*, *reliqui*, *relictum*, ἔρε 3=ἀφήνω, παραλείπω, ἀποσιωπῶ.— *tam*, ἐπίρρ.=τόσον.— *facta sunt*, γ' πληθ. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. *facio* 3=πράττω τὸ παθ. *fi*, *factus sum*, *facti* 3=γίγνομαι.— *capere*, ἄπαρ. ἔνεστ. τοῦ ρ. *capo*, *cecini*, *cantum* καὶ *cantatum*, ἔρε 3=ῥῆδω, ψάλλω: ἐδῶ: προλέγω, χρησιμῶδῶ.— *fiunt*, γ' πληθ. ἔνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. *fi* 3.— *viderentur*, γ' πληθ. παθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. *videor* 2=φαίνομαι.— *certe*, ἐπίρρ.=βεβαίως.— *dicturus sum*, α' ἔνεστ. ὄριστ. τῆς ἐνεργ. περιφρασσε. συζυγίας τοῦ ρ. *dico* 3=λέγω.— *praetermittendum est*, γ' ἐν. ἔνεστ. ὄριστ. τῆς παθητ. περιφρασσε. συζυγίας τοῦ ρ. *praetermitto*, *misi*, *missum*, ἔρε=παραλείπω, ἀποσιωπῶ.— *praetermittendum est*=παραλειπτόν ἐστίν.— *relinquendum est*, γ' ἐν. ἔνεστ. ὄριστ. τῆς παθητ. περιφρασσε. συζυγίας τοῦ ρ. *relinquo* 3=παραλείπω: *relinquendum est*=ἐγκαταλειπτόν ἐστίν.

§ 18. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. *quamquam*, ἐδῶ ὁ σύνδ. εἰσάγει ἀνεξάρτητον πρότασιν, ὡς ἔχων ἐπανορθωτικὴν σημασίαν.— *a me*, ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ *administrata sunt*.— *ut videantur*, ἀποτελ. πρότ.— *nutu*-*consilio*, ἀφαιρ. τοῦ ἑρῶπου ἢ τοῦ μέσου.. *conjectura*, ἀφαιρ. τοῦ ὄργάνου.— *quod* .. *potuisse*, αἰτιολ. πρότ. *humani consilii*, γεν. κλητικῆ (κατηγορηματικῆ). *his temporibus*, ἀφαιρ. τοῦ χρόνου.— *opem*-*auxilium*, συνωνυμία.— *tulerunt*, ὡς ὑποκ. τοῦ ρ. ἐνν.: *di immortales*.— *ut*.. *possimus*, ἀποτελ. πρότ.— *oculis*, ἀφαιρ. τοῦ ὄργάνου.— *ut*.. *omittam*, *ut*.. *relinquam*, *ut*.. *omittam*, τελικαὶ προτάσεις.— *omittam*-*relinquam*, συνωνυμία.— *nocturno tempore*, ἀφαιρ. τοῦ χρό-

νου — arboremque caeli, ἐπεξήγησις τοῦ faces.— nobis consulibus, ἀτελής ἀφαιρετ. ἀπόλυτος, διότι ἡ μη. sens, sentis δὲν εἶναι εὐχρηστος ὡς ἀπλή εἰς τὴν λατινικήν.

§ 18. Πραγματικά. hae, ὅσα δηλ ἀνωτέρω εἶπα, διὰ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἐνηγησα.—quam, ὁ Κικέρων εἰσέρχεται πλέον εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ θαύματος, δι' ὧν ἐχρειάζετο νὰ παρασταθῇ εἰς τὸν δεισιδαιμονα ὄχλον τὸ μέγεθος τοῦ ἀποτραπέντος κινδύνου.—ab occidente, αἱ δυσμαὶ ἀναιπροσωπεύουν τὴν δυσμενῆ πλευράν. Ἡ ἐμφάνισις διοσημιῶν (ἀστραπῆς, βροντῆς, πηνοῦ κλπ.) ἀπὸ δυσμῶν ἐθεωρεῖτο ὡς κακὸς σίωνός. Αἱ δᾶδες, δηλ. ἐρυθρὰ λάμψις ἐμφανιζομένη πολλάκις κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐθεωρήθησαν ὡς θλιβερὰ προμηνύματα πολέμου. Οἱ χρονοκογράφοι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἀναφέρουν ὅτι ἐν ὧρα αἰθρίας καταπεσῶν κεραυνὸς ἐφόνησε Ρωμαίων πολίτην.— nobis consulibus, δηλ. ὅτε ἦσαν ὕπατοι ὁ Κικέρων καὶ ὁ Ἀντώνιος —capere, πρόκειται διὰ τοὺς ὑπὸ τῶν θεῶν διδομένους χρησμούς. Οἱ χρησμοὶ οὗτοι διευτυοῦντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, εἰς στίχους καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐψάλλοντο ἐμέτρως.—neque praetermittendum neque relinquendum est, συμφώνως πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ I. Κακριδῆ τὸ μὲν praetermittere χρησιμοποιεῖται ἐπὶ ἀκουσίας παραλείψεως, τὸ δὲ relinquere ἐπὶ ἐκουσίας.

§ 18. Νόημα. Ὁ Κικέρων συνεχίζων τὴν ἐξιστόρησιν τῶν γεγονότων λέγει ὅτι, εἰς ὅσασδήποτε ἐνεργείας καὶ ἂν προέβη οὗτος διὰ τὴν κατάπιξιν τῆς συννομοσίας, ἡ ἐξαιρετικὴ εὐνοία τῶν ἀθανάτων θεῶν πρὸς τὴν πόλιν, οἱ ὅποιοι διὰ σημείων προσηγγεῖλον τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ἤτο ἐκείνη ἡ ὁποία ἔσωσε τὴν πολιτείαν ἐκ τοῦ μεγίστου κινδύνου.

§ 18. Περίληψις. Ὁ ρήτωρ τονίζει ὅτι, ὅσα καὶ ἂν ἐπραξεν οὗτος, ἄνευ τῆς ἐξαιρετικῆς εὐνοίας τῶν θεῶν πρὸς τὴν πόλιν, προαναγγειλιάντων διὰ σημείων τὸν κίνδυνον, δὲν θὰ ἐσώζετο ἡ πολιτεία.

§ 18. Ἐπιγραφή. Ἡ μεγάλη εὐνοία τῶν θεῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀπέτρεψε τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον.

§ 14. Nam — flexissent.

Nam profecto
memoria tenētis
Cotta et Torquato
consulibus
complures res
in Capitolio
percussas esse
de caelo,
cum et simulacra deorum
depulsa sunt
et statuae
vetērum hominum
deiectae (sunt)
et aera legum

Διότι ἀσφαλῶς (βεβίαιως)
εἰς τὴν μνήμην (σος) διατηρεῖτε,
τοῦ Κόττα καὶ Τορκουάτου
ὀπάτων ὄντων,
ὅτι πάντολλα πράγματα
ἐν τῷ Καπιτωλίῳ
ἐπλήγησαν
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (: ὑπὸ κεραυνῶν),
ὅτε καὶ ἀγάλματα θεῶν
κατεκρημνίσθησαν
καὶ ἀνδριάντες
ἀρχαίων θεῶν
κατέπεσαν (ἐκ τῶν βάθρων)
καὶ χαλκοὶ πίνακες νόμων

liquefacta (sunt)
et tactus (est)
etiam ille,
qui condidit hanc urbem,
Romulus,
quem meministis fuisse
in Capitolio
inauratum,
parvum atque lactantem
inhiantem
uberibus lupinis.
Quo quidem tempore,

cum haruspices
ex tota Etruria
convenissent,
dixerunt appropinquare
caedes atque incendia
et interitum legum
et bellum civile
ac domesticum
et occasum totius urbis
atque imperii,
nisi immortales di,
placati omni ratione,
flexissent
suo numine
ipsa prope fata.

ἐτάκησαν
προσέτι ἐπλήγη
καὶ ἐκεῖνος
ὁ ὁποῖος ἔκτισε αὐτὴν τὴν πόλιν,
ὁ Ρωμύλος,
ὁ ὁποῖος ἐνθυμείσθε ὅτι εὕρισκετο
ἐν τῷ Καπιτωλίῳ
ἐπίχρυσος,
μικρὸς καὶ γαλαθηνὸς (:βυζαίνων)
ἀνοίγων τὸ στόμα του
πρὸς μαστοὺς λυκαίνης.
Κατ' εὐτόν λοιπὸν ἀκριβῶς τὸν χρό-
νον,
ὄτε οἱ ἱεροσκόποι
ἔξ ὅλης τῆς Ἑτρούριαις
εἶχον συνέλθει,
εἶπον ὅτι ἐπίκεινται
σφαγαὶ καὶ πυρκαϊαὶ
καὶ κατάλυσις νόμων
καὶ πόλεμος ἐμφύλιος
καὶ ἐσωτερικὸς
καὶ καταστροφή ὅλης τῆς πόλεως
καὶ τοῦ κράτους,
ἐὰν μὴ οἱ ἀθάνατοι θεοί,
ἐξίλεωθέντες διὰ παντὸς τρόπου,
μεταβάλουν
διὰ τῆς (θείας) δυνάμεώς των
αὐτὰ τὰ σχεδὸν θέσφατα.

§ 19. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικά. profecto, ἐπίρρ. (pro+factum)=βεβαίως, ἀσφαλῶς.— tenētis, β' πληθ. ἐνεστ. ὄριστ. τοῦ ρ. tenēo, tenui, tentum, ēre 2=κρατῶ· teneo. memoria=διοτηρῶ εἰς τὴν μνήμην, ἐνθυμοῦμαι.— complures, complura, ἐπίθ. χωρὶς συγκρ. σημασ.=πάμπολλοι, α, ἀρχετοί, καμπόσοι.— percussas, esse, ἀπαρ. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. percutio, cūssi, cūssum, ēre 3=πλήττω, κτυπῶ.— simulacrum, ἰ, οὐδ. β' κλίσι.=ὁμοίωμα, ἄγαλμα.— depulsa, sunt, γ' πληθ. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. depello, depulsi, depulsum, ēre 3=καταρρίπτω, κατακηρμνίζω.— statua, ae, θ. α' κλίσι.=ἀνδριάς.— vetus, ēris, ἐπίθ. μονοκατ. γ' κλίσι. παλαιός· τὸ συγκρ. vetustior, ius (καὶ veterior, ius)· τὸ ὑπερθ. veterrimus, a, um.— deiectae (ἐνν. sunt), γ' πληθ. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. deicio, deiēci, deiectum, ēre 3=καταρρίπτω· deicior=καταλίπτω.— lex, gis, θ. γ' κλίσι.=νόμος.— aes, aeris, οὐδ. γ' κλίσι.=χαλκός· aera=χαλκᾶ σκευή· aera legum=χαλκοὶ πίνakes νόμων.— liquefacta (sunt), γ' πληθ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. liquefacio, fēci, factum, ēre 3 (liqum = ὑγρόν· facio 3 = ποιῶ) = τήκω, λειάνω· τὸ παθ. liquefio, liquefactus sum, fieri = τήκομαι.— tactus (est), γ' ἐνεστ. παθητ. παρακει. ὄριστ. τοῦ ρ. tango, tetigi, ὄριστικὸς tactum, ēre 3=ἀπτομαι, πλήττω· tactus est fulmine ἢ de caelo=ἐκεραυνοβολήθη.— condidit, γ' ἐν. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. condo, condidi, conditum, ēre 3=κτιζῶ, ἰδρύω.— inauratus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=ἐπίχρυσος (χυρῖως μτχ. παθ. παρακ. τοῦ ρ. inauro 1=ἐπίχρυσώνω).— parvus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=μικρός· τὸ συγκριτ. minor, us· τὸ ὑπερθ. minimus, a, um.— lactans, antis, μτχ. ἐνεστ. τοῦ ρ. lacto 1=θηλάζω, βυζαίνω, γολακτουχῶ.— uber, ēris, οὐδ. γ' κλίσι.=μαστός.— lupinus, a, um, ἐπίθ. β' κλίσι.=λύκειος· ἐδώ· τῆς

λυκαίνης.— inhians antis. μετ' ἐνεστ. τοῦ ρ. inhiō 1=χάσσω, ἀνοίγω τὸ στόμα μου.— meministis, β' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ἑλλειπτικοῦ ρ. meminī, meminisse (μὲ ὀσμ. ἐνεστ.)=μémνημαι, ἐνθυμούμαι.— haruspex, ícis, ἄρσ. γ κλίσ.=ἑρσοκατός.— convenissent, γ' πληθ. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. convenio 4=συνέρχομαι, συναθροίζομαι.— caedes, (ἢ is) is, θ. γ' κλίσ.=σφαγή.— interitūs, us, ἄρσ. δ' κλίσ.=ὄλεθρος, καταστροφή.— occasus, us, ἄρσ. δ' κλίσ.=καταστροφή (ἐκ τοῦ occido 3=καταπίπτω, ἀπόλλυμαι).— arripinquare, ἄπαρ. ἐνεστ. τοῦ ρ. arripinquo 1=πλησιάζω, ἐπίκειμαι.— dixerunt, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. dico 3=λέγω.— ratio, iōnis, θ. γ' κλίσ.=τρόπος.— placatus, a, um μετ' παρακ. τοῦ ρ. placo 1=ἐξιλεώω — aumen, ínis οὐδ. γ' κλίσ.=νεῦμα, θέλησις.— flexissent, γ' πληθ. ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ρ. flecto, flexi, flexum, ἔρε 3=κάμπτω, λυγίζω' ἐδῶ : μεταβάλλω.

§ 19. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ. Cotta et Torquato conoulibus, ἄφαρ. ἀπόλ. ἀτελής, διότι ἡ μετ. ἐνστ. τοῦ βοηθ. ρ. sum δὲν εἶναι εὐχρηστος ὡς ἀπλή (παρὰ βλ. § 17, 18). — percussas esse, εἰδ. ἄπαρ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ memoria tenetis.— cum et.. ille, χρον. πρότ.— fuisse, εἰδ. ἄπαρ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ meministis.— quem, ὑποκ. τοῦ fuisse (ἑτεροπροσωπία).— et simulacra... et statuae... et legum aera et tactus.. ille, σχῆμα πολυσύνδετον πρὸς ἑξαρσίαν παλαιῶν συμφορῶν.— caedes atque incendia et legum interitū et bellum civile ac domesticum et.. occasum, σχῆμα πολυσύνδετον πρὸς ἑξαρσίαν τοῦ πλήθους καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἐπικειμένων συμφορῶν.— arripinquare, εἰδ. ἄπαρ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λεκτικοῦ dixerunt.— ὡς ὑποκ. τὰ κατ' αἰτιατ. caedes, incendia, interitum, bellum, occasum (ἑτεροπροσωπία).— prope fata=tὰ σχεδὸν θέσφατα' τὸ ἐπίρρ. prope μετριάζει κάπως τὴν σημασίαν τοῦ fata, διότι ἐν ἐναντίῳ περιπτώσει οὔτε οἱ θεοὶ θά εἶχον τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλλουν τὴν μορφαίαν τροχίαν τῶν γεγονότων.— civile ac domesticum, συναγωγία.

§ 19. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ. Lucius Aurelius Cotta=Λεύκιος Αὐρήλιος Κόττα' Lucius Manlius Torquatus=Λεύκιος Μάνλιος Τορκουάτος' ἀμφότεροι ἦσαν ἑταῖοι τὸ 65 π.Χ.— de caelo esse percussas complures res in Capitolio ὡς ἀναφέρει εἰς ἄλλο ἔργον τοῦ ὁ Κικέρων καθὼς καὶ ὁ Δίων ὁ Κάσιος, κεραυνὸς πεσὼν κατέρριψε πολλὰ ἀγάλματα καὶ μίαν εἰκόνα παριστάνουσαν' λυκαίαν μετὰ τοῦ Ρωμύλου καὶ Ρέμου θηλαζόντων ἐκ τῶν μαστῶν της. statuae interitum hominum, ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου ἦσαν τοποθετημένοι πολλοὶ ἀνδριάντες ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τῆς Ρώμης.— legum aera, χαλκοὶ πίνακες ἐφ' ἃν εἶχον χαραχθῆ οἱ ἀρχαιότεροι νόμοι τῆς Ρώμης (Δωδεκάδελτος κλπ.), φυλασσόμενοι ἐν τῇ Καπιτωλίῳ πρὸς μείζονα ἀσφάλειαν.— Etruria, ἡ Ἑτρούρια, περὶ ὁχθῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῶν δυτικῶν ἀκτῶν της, ἐφημιζέτο διὰ τοὺς ἱεροσκόπους καὶ μάντις της. Οἱ Ρωμαῖοι, ὁσάκις ἐπέκειντο σοβαρὰ γεγονότα, ἐκάλουν Ἑτρούρους μάντις, διὰ νὰ ἐρμηνεύσουν φαινόμενα, θεωρούμενα ὡς εἰσνοί.

§ 19. Νόημα. Ὁ Κικέρων συνεχίζων τὴν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων ὑπενημιζεῖ εἰς τὸν λαὸν παλαιότερας συμφοράς, ὁπότε κεραυνὸς καταπεσὼν κατεκρήμινεν ἀγάλματα θεῶν καὶ ἀνδριάντας διαπρεπῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ Καπιτωλίῳ, ἀκόμη καὶ αὐτὸν τοῦτον τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ρώμης, Ρωμύλου. Ἐπίσης ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὰς παραμονάς τῆς συνωμοσίας οἱ μετακληθέντες ἐξ Ἑτρούριας ἱεροσκόποι εἶχον προφητεύσει ὅτι ἐπέκειντο σφαγαὶ καὶ ἐμπρησμοὶ κατ' ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ὀλοκληρωτικὸς ἀφανισμὸς τῆς πολιτείας, εἰάν οἱ θεοὶ ἐξιλεωθέντες δὲν ἤθελον μεταβάλλει αὐτὰ τὰ σχεδὸν πεπραγμένα.

§ 19. **Περίληψις.** Μόνον διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς θείας δυνάμεως ἤθελον ἀποτραπῆ αἱ ὑπὸ τῶν ἱεροσκοπῶν προαναγγελθεῖσαι συμφοραὶ διὰ τὴν πολιτείαν.

§ 19. **Ἐπιγραφή.** Ἡ ἀποτροπὴ τῶν ἐπικειμένων κινδύνων ἦτο ζήτημα θείας ἐπεμβάσεως.

§ 20. Itaque — collocarētur

Itaque responsis illorum

tum et ludi
per decem dies
facti sunt,
neque ulla res,
quae pertinēret
ad placandos deos,
praetermissa est.
Idemque iussērunt
facere simulacrum Iovis

maius
et in excelso (loco)
collocare
et contra,
atque fuerat antea,
ad orientem convertēre;
ac dixerunt
se sperare,
si illud signum,
quod vidētis,
conspi cēret
ortum solis
et forum curiamque,
fore,
ut ea consilia,
quae clam inīta essent
contra salutem
urbis atque imperii,
illustrarentur,
ut possent perspicī

a sematu
populoque Romano,
Atque illi consules
illud signum
locavērunt
collocandum ;
sed tanta fuit
tarditas operis,

“Ὅθεν ἕνεκα τῶν ἀποκρίσεων ἐκείνων τῶν (ἱεροσκοπῶν) τότε καὶ ἀγῶνες ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐειλέσθησαν, οὔτε πράξις τις, ἢ ὁποῖα θὰ συνέτεινε πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν θεῶν, παρελείφθαι. Καὶ οἱ ἴδιοι (οἱ ἱεροσκοποὶ) διέταξαν νὰ κατασκευάσωμεν ὁμοίωμα τοῦ Διὸς μεγαλύτερον καὶ ἐπὶ ὕψηλοῦ (βάθρου) νὰ τοποθετήσωμεν καὶ κατ’ ἀντίθετον διεύθυνσιν ἐκείνης τὴν ὁποίαν εἶχε πρότερον, πρὸς ἀνατολὰς νὰ (τὸ) στρέψωμεν καὶ εἶπον (οἱ ἱεροσκοποὶ) ὅτι αὐτοὶ ἠλπίζον, ἐὰν ἐκεῖνο τὸ ἄγαλμα (σημεῖον), τὸ ὁποῖον βλέπετε, προσέβλεπε τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ βουλευτήριον, ὅτι θὰ συμβῆ ὥστε αὐτὰ τὰ σχέδια (διαβούλια), τὰ ὁποῖα κρυφίως ἐμελετήθησαν ἐναντίον τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως καὶ τοῦ κράτους, νὰ ἀποκαλυφθοῦν, ὥστε νὰ εἶναι δυνατόν νὰ παρατηρηθοῦν, ὑπὸ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ. Καὶ ἐκείνοι οἱ ὕπατοι ἐκείνο τὸ ἄγαλμα ἔδωσαν εἰς δημοπρασίαν, διὰ νὰ τοποθετηθῇ· ἀλλὰ τόσοσιν μεγάλη ὕπηρεν ἢ βραδύτης τῆς ἐργασίας

ut neque
superioribus consulis
neque nobis
ante hodiernum diem
collocaretur.

ὄστε αὐτὴ
ἐπὶ τῶν προηγουμένων ὑπάτων
οὕτε ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μας
πρὸς τῆς σημερινῆς ἡμέρας
νὰ τοποθετηθῆ.

§ 20. Γραμματικὰ καὶ σημασιολογικὰ. itaque, συμπερ. συνδ.= ὅθεν.— responsum, ἰ, οὐδ. β' κλίσ.=ἀπόκρισις.— tum, ἐπίρρ.=τότε— lundus, ἰ, ἄρσ. β' κλίσ.=ἀγών.— per, πρόθ.+αἰτιατ.=ἐπὶ+αἰτιατ. decem, ἀριθμ. ἐπιθ. ἀπόλ.=δέκα.— facti sunt, γ' πληθ. παθ. παρακ τοῦ ρ. fio, factus sum, fiēri 3=γίγνομαι.— ullus, a, um, (γεν. ullius, δοτ. ulli), ἄορ. ἄντων. (εἰς προτάσεις ἄρνητ. περιεχομένου)=τις, τι.— placandus, a, um, γερονδιακόν τοῦ ρ. placō 1=ἐξιλεώνω.— pertinēret, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. pertinēre, tinū, tentum, ēre 2=συντείνω.— praetermissa est, γ' ἐν. παθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. praetermitto, nisi, missum, ēre 3=παράλειπω.— idemque δηλ. haruspices. — iussērunt, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. iubeo, iussi, iussum, ēre 2=διατάσσω.— simulacrum, ἰ οὐδ. β' κλίσ.=ὁμοίωμα, ἀγαλμα (θεῶν).— Iuppiter, Iovis, Iovi, Iovem, Iuppiter, Iove, ἀνώμ. γ' κλίσ.=Ζεὺς.— maius, οὐδ. συγκρ. τοῦ ἐπιθ. β' κλίσ. magnus, a, um=μέγας· τὸ ὑπερθ. maximus, a, um.— excelsus, a, um, ἐπιθ. β' κλίσ.=ἐξέχων, ὑψηλόν in excelso (ἐνν. loco)=εἰς ὑψηλὸν τόπον, βειθρον, στύλον.— colloco 1=τοποθετῶ.— contra, ἐπίρρ.=ἀντιθέτως, κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν.— antea, ἐπίρρ. χρόν. =πρότερον, προηγουμένως.— oriens ēntis, μετ. ἐνεστ. τοῦ ἀποθ. ρ. orior, ortus sum, oriri 4=ἀνατέλλω· ad orientem=πρὸς ἀνατολὰς.— convertēre, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ρ. convertō, verti versum, ēre 3=στρέφω.— se aītiat. πληθ. τῆς προσ. ἄντων. γ' προσ.— sperare, ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ρ. spero 1=ἐλπίζω.— dixērunt, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. dico 3=λέγω.— signum, ἰ, οὐδ. β' κλίσ.=σημεῖον ἐδῶ: ἀγαλμα.— sol, solis, ἄρσ. γ' κλίσ.=ὁ ἥλιος.— ortus, us, ἄρσ. δ' κλίσ.=ἀνατολή (κυριῶς μετ. παρακ. τοῦ ρ. orior 4=ἀνατέλλω).— forum, ἰ, οὐδ. β' κλίσ.=ἀγορά.— curia, ae, θ. α' κλίσ. βουλευτήριον.— conspicēret, γ' ἐν. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. conspicio, spexi, spectum, ēre 3=προβλέπω.— fore, ἀπαρ. μέλλ. τοῦ ρ. sum.— consilium, ἰ, οὐδ. β' κλίσ.=σχέδιον.— clam, ἐπίρρ.=κρυφίως.— inita essent, γ' πληθ. παθ. ὑπεροσ. ὑποτ. τοῦ ρ. ineo, inīvi ἢ inīi. initum, ire 4=εἰσερχομαι· ἐδῶ: μελετῶ· τὸ παθ. ineor, initus sum, iri.— salus, ūtis, θ. γ' κλίσ.=σωτηρία.— illustrarentur, γ' πληθ. παθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. illustro 1=φωτίζω, κάμνω τὶ φανερόν, ἀποκαλύπτω.— perspici, ἀπαρ. παθ. ἐνεστ. τοῦ ρ. perspicio, perspexi, perspectrum, ēre 3=παρατηρῶ.— possent, γ' πληθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. possum, potūi, posse=δύναμαι.— collocandus, a, um, γερονδιακόν τοῦ ρ. colloco 1=τοποθετῶ.— locaverunt, γ' πληθ. παρακ. ὄριστ. τοῦ ρ. loco 1=μισθώνω, δίδω εἰς δημοκρασίαν.— opus, opēris, οὐδ. γ' κλίσ.=ἔργον.— tarditas, ātis, θ. γ' κλίσ.=βραδύτης.— superioribus, δοτ. πληθ. ἄρσ. συγκρ. βαθμ. τοῦ superus, a, um τὸ συγκρ. superior, ius (γεν. iōris) τὸ ὑπερθ. supremus, a, um καὶ summus· ἐδῶ: superior (μὲ χρόν. σημασίαν)=προγενέστερος, προηγούμενος.— ante, πρόθ.+αἰτιατ.=πρὸ+γεν.— hodiernus, a, um, ἐπιθ. β' κλίσ.=σημερινός.— ut, σύνδ. ἀποτελ.=ὥστε.— collocaretur, γ' ἐν. παθ. παρατ. ὑποτ. τοῦ ρ. colloco 1=τοποθετῶ.

§ 20. Συντακτικὰ. illorum responsis, ἀφαιρ. τῆς αἰτίας.— per decem dies, ἐμπρόθ. προσδ. δηλῶν χρονικὴν διάρκειαν.— ad placandos deos, γερονδιακὴ ἑλξίς· παθ. σύνταξις ἀντὶ τῆς ἐνεργητικῆς: ad placandum deos. (παραβλ. § 4).— se, ὑποκ. τοῦ sperare.— a senati populoque Romano,

ποιητ. αίτιον εις τὸ perspicí.— collocandum, αίτιατ. γερουνδιακοῦ, ἡ ἑτοία δηλώνει σκοπόν, ἐπειδὴ συνάπτεται μὲ τὸ ρήμα locaverunt (σκοπον ἐπίσης δηλοῖ ἡ αίτιατ. τοῦ γερουνδιακοῦ, ὅτι συνάπτεται μὲ τὰ ρήματα: curage, mittere, tradere, accipere, dare κλπ.).— superioribus consulibus—nobis coasulibus, ἀφαιρ. ἀπόλ. ἀτελεῖς, διότι ἡ μτχ. τοῦ ἔνεστ. τοῦ ρ. sum εἶναι ἀχρηστος ὡς ἀπλῆ εἰς τὴν Λατινικήν.

§ 20. Πραγματικά. Iudi, πρόκειται ὄχι μόνον περὶ ἀγῶνων ἀλλὰ καὶ ἑορτῶν μαζί.— ad orientem coconvertere, νὰ στρέψουν τὸ ἄγαλμα, ὥστε νὰ κοιτάξῃ πρὸς ἀνατολάς, διότι συνηθεστατά τὰ ἄγάλματα ἐτοποθετοῦντο βλέποντα πρὸς δυσμάς, ἐπειδὴ οἱ ναοὶ εἶχον τὴν εἰσοδὸν τῶν πρὸς δυσμάς καὶ οἱ εἰσερχόμενοι πιστοὶ διὰ νὰ προσευχηθοῦν ἀντικρυζον ἀμέσως κατὰ μετώπον τὰ ἄγάλματα.— illud signum (Iovis), τὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐτοποθετήθη ἐπὶ βήθρου κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Κικερων ἐξεφώνησε τὸν παρόντα λόγον ἢ το δὲ ὁρατὸν ἀπὸ τὴν ἀγορὰν (forum), ὅπου εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ λαὸς διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸν ῥήτορα. Δια τοῦτο ὁ Κικίρων δεικνύων διὰ τῆς χειρὸς τοῦ τὸ ἄγαλμα λέγει πρὸς τὸ πλῆθος: videtis (=βλέπετε).— solis ortum et forum curiamque conspiceret, ἀφοῦ τὸ ἄγαλμα ἐβλέπε πρὸς ἀνατολάς, συμπεραίνομεν ἔτι τοῦτο εἶχε τοποθετηθῆ πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς ἀγορᾶς.— forum, ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Ρώμης ἐγένοντο αἱ συνελεύσεις τῆς φυλῆτιδος καὶ λοχίτιδος ἐκκλησίας.— curia, ἡ σύγκλητος συνήρχετο γενικῶς εἰς τὴν Hostilia curia (=Ὀστίλιον βουλευτήριον), ἀλλὰ τὴν Ἰην ἐκάστου ἔτους ἢ διὰν ἐπρόκειτο νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον, συνήρχετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς. Τὸ βουλευτήριον ἔχειτο πλῆσιον τῆς βορειανατολικῆς γωνίας τῆς ρωμαϊκῆς ἀγορᾶς.— consules illi, πρόκειται διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἀναφερομέντας δύο ὑπάτους Cotta καὶ Torquatus, οἱ ὅποιοι διετέλεσαν ὑπάτοι το 65 π. Χ.— superioribus consulibus, δηλ. διὰ τοὺς χρηματίσαντας ὑπάτους τὸ 64 π. Χ., τὸν Lucium Caesarem (=Λεύκιον Κάισαρα) καὶ Gaium Figulum (=Γάϊον Φίγουλον).— locaverunt, οἱ censores (=τιμηταὶ) ἀνελάμβανον τὴν ἐκτέλεσιν δημοσίων ἔργων. Πολλάκις ὁμως, ὁσάκις δὲν ὑπῆρχον τιμηταί, τὰς ὑποθέσεις ταύτας διεχειρίζοντο οἱ ὑπάτοι. Κατὰ τὸ ἔτος 65 π. Χ. ὡς τιμηταὶ εἶχον ἐκλεγῆ ὁ Γάϊος Λουτάτιος Κάτουλος καὶ ὁ Μάρκος Λικίνιος Κράσσος, διαφωνήσαντες ὁμως παρητήθησαν ἀμέσως.— neque superioribus.. ante hodiernum diem collocaretur, πράγματι τὸ ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐστήθη εἰς τὸ Καπιτωλίον, τὸ ἔτος καθ' ὃ ἀπεκαλυφθῆ ἡ συνωμοσία. Εἶχον ὁμως περάσει δύο ἔτη, ἀφότου εἶχεν γίνει ἡ δημοσία ἐκμίσθωσις.

§ 20. Νόημα. Ὁ Κικέρων ἀναφέρει ὅτι μετὰ τὴν ἀπάντησιν τῶν Ἑτρούρων ἱεροσκόπων ἐτελέσθησαν ἐπὶ δεκαήμερον ἀγῶνες καὶ ἔιωται καὶ πᾶν ὅ,τι θὰ ἐξημενίξει τοὺς θεοὺς. Ἐν συνεχείᾳ τῇ ἐντολῇ τῶν ἱεροσκόπων ἀνελάβωμεν νὰ κατασκευάσωμεν ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, τὸ ὅποιον ὁμως ἐτοποθετήθη τὸ ἔτος τῆς ἀποκαλύψεως τῆς συνωμοσίας.

§ 20. Περίληψις. Τῇ ὑποδείξει τῶν ἱεροσκόπων ἐτελέσθησαν ἀγῶνες πρὸς ἐξευμένισιν τῶν θεῶν καὶ ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις ἀνεγέρσεως ἀγάλματος τοῦ Διὸς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, τὸ ὅποιον ἐτοποθετήθη κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἀποκαλύψεως τῆς συνωμοσίας.

§ 20. Ἐπιγραφή. Τέλεισις ἀγῶνων πρὸς ἐξελίωσιν τῶν θεῶν καὶ ἀνέγερσις ἀγάλματος τοῦ Διὸς.

§ 21 Hic

quis potest esse,
 Quirites,
 tam aversus
 a vero,
 tam praeceps,
 tam mente captus,
 qui neget
 haec omnia,
 quae videmus,
 praecipueque
 hanc urbem
 administrari
 nutu ac potestate
 deorum immortalium?
 Etenim
 cum esset ita responsum

comparari
 caedes,
 incendia,
 interitum rei publicae
 et ea per cives,
 quae tum
 propter magnitudinem scelèrum
 nonnullis
 videbantur, incredibiliā
 non modo cogitata
 a nefariis civibus
 verum etiam
 sensistis esse suscepta.
 Illud vero
 nonne est ita praesens
 ut videatur factum esse
 nutu Iovis optimi maximi

ut, (: quod)
 cum ducerentur
 in aedem Concordiae
 hodierno die mane
 per forum
 meo iussu
 et coniurati et indices eorum

eo ipso tempore
 signum statueretur.
 Quo collocato
 ad vos senatumque con verso

omnia,
 quae erant
 contra salutem omnium
 cogitata

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ὅταν οὕτως
 ἔχουν τὰ πράγματα)
 τίς δύναται νά εἶναι,
 Κυρίτιαι,
 τόσοσ ἀπεστραμμένος (: ἀντίθετος)
 ἀπό τοῦ ἀληθοῦς
 τόσοσ ἀλόγιστος,
 τόσοσ παράφρων,
 ὥστε οὕτως νά ἀρνῆται
 ὅτι ταῦτα πάντα,
 τὰ ὅποια βλέπομεν,
 καί προπάντων
 αὐτῆ ἡ πόλις
 (ὅτι) κυβερνᾶται
 διὰ τῆς θελήσεως καί δυνάμεως
 τῶν ἀθανάτων θεῶν;
 Διότι,
 ἐνῶ εἶχε δοθῆ τοιαύτη ἀπάντησις
 (ὑπό τῶν ἱεροσκόπων)
 ὅτι παρασκευάζονται
 σφαγαί,
 ἐμπρησμοί,
 καταστροφή τῆς πολιτείας
 καί ταῦτα (καί μάλιστα) διὰ πολιτῶν
 τὰ ὅποια τότε,
 ἕνεκα τοῦ μεγέθους τοῦ ἔγκλήματος
 εἰς μερικοῦς
 ἐφαινότο ἀπίστευτα,
 ὄχι μόνον ἐμελετήθησαν
 ὑπό ἀνοσίων πολιτῶν
 ἀλλά καί
 ἀντελήφθητε ὅτι ἐπεχειρήθησαν.
 Ἐκεῖνο δέ
 δέν εἶναι τόσοσ φανερόν,
 ὥστε νά φαίνεται ὅτι ἐγίνε
 διὰ τῆς θελήσεως τοῦ ἀρίστου (καί)
 μεγίστου Διός,
 τό ὅτι ὄγκισθῆ,
 ἐνῶ ὠδηγοῦντο
 εἰς τόν ναόν τῆς Οἰονοσίας
 κατά τήν σπερρινήν ἡμῶν τὸ πρῶτ
 διὰ μεσοῦ τῆς ἀγορᾶς
 κατά διαταγὴν μου
 καί οἱ συνωρόται καί οἱ μηνυταί
 τοῦτῶν.
 κατ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν χρόνον
 τὸ ἀγαθόν (τοῦ) ἐτοποθετεῖτο.
 Τοῦτου τοποθετηθέντος
 καί πρὸς ὑμᾶς καί τήν σύγκλητον
 στραφέντος
 πάντα,
 τὰ ὅποια ἦσαν
 κατά τῆς σωτηρίας πάντων
 μελετημένα

et senatus et vos vidīstis
illustrāta et patefācta.

§ 22 Quo
isti sunt digni
etiam maiōre odīo
supplicioque,
qui sunt conāti
infērrē funēstos
ac nefarios ignes
non solum
vestris domiciliis
atque tectis,
sed etiam
templis atque delūbris deōrum.

Si ego dicam
restitisse me quibus
nimium mihi sumam
et non sim ferendus;
ille, ille Juppiter
restitit;
ille Capitolium,

ille haec templa,

ille cunctam urbem,

ille volūit esse salvos
omnes vos.
Dis immortalibus ducibus
ego, Quirites,
suscepri hanc mentem
voluntatemque
atque pervēni
ad haec tanta indicia.

Iam vero,
—in illa sollicitatiōne
Allobrogum—,
ab Lentulo
ceterisque domesticis hostibus
tam dementer,
tantae res creditae (essent)

numquam profecto essent com-
misaeque
litterae
ignōtis et barbaris
nisi,
ab dis immortalibus
ereptum esset consilium
huic tantae audaciae.

καὶ ἡ σύγκλητος καὶ σεῖς εἶδατε
φανερωθέντα καὶ ἀποκαλυφθέντα·

“Ὅθεν
αὐτοὶ εἶναι ἄξιοι
ἀκόμη μεγαλύτερου μίσους
καὶ τιμωρίας,
οἱ ὁποῖοι ἐπεχείρησαν
νὰ θέσουν καταστρεπτικὰ
καὶ ἀνόσια πυρὰ
ὄχι μόνον
εἰς τὰς κατοικίας σας
καὶ τὰς οἰκίας σας (στέγας),
ἀλλὰ καὶ
εἰς τοὺς ναοὺς καὶ εἰς τὰ ἱερὰ τῶν
θεῶν.

Ἐὰν ἐγὼ εἶπω
ὅτι ἀντέστην κατὰ τούτων
μεγάλην ἔπαρσιν θὰ ἐδείκνυον
καὶ δὲν θὰ ἦμην ἀνεκτός·
ἐκεῖνος, ἐκεῖνος ὁ Ζεὺς
ἀντέστη·
ἐκεῖνος (ἠθέλησε νὰ σωθῆ) τὸ Καπι-
τώλιον,
ἐκεῖνος (ἠθέλησε νὰ σωθοῦν) αὐτοὶ
οἱ ναοί,
ἐκεῖνος (ἠθέλησε νὰ σωθῆ) σύμπασα
ἡ πόλις,
ἐκεῖνος ἠθέλησε νὰ σωθῆτε
ὅλοι σεῖς.
Τῶν ἀθανάτων θεῶν ὁδηγῶν (ὄντων
ἐγὼ, Κυριταί,
ἔλαβον αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν
καὶ τὸ θάρρος (τὴν θέλησιν)
καὶ ἔφθασα
εἰς τοὺς τὰς τόσοον σοβαρὰς κα-
ταγγελίας.

Προσέτι δὲ
—κατ’ ἐκείνην τὴν ἐξέγεροιν
τῶν Ἀλλοβρόγων—,
ὕπὸ τοῦ Λέντου
καὶ τῶν λοιπῶν ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν
τόσον ἀφρόνως,
τόσον σοβαραὶ ὑποθέσεις ἤθελον ἐμ-
πιστευθῆ
οὐδέποτε βεβαίως ἤθελον παραδοθῆ

ἐπιστολαί
εἰς ἀγνώστους καὶ εἰς βαρβάρους,
ἐὰν μὴ
ὕπὸ τῶν ἀθανάτων θεῶν,
ἤθελεν ἀφαιρεθῆ ὁ νοῦς
ἀπὸ ταύτην τὴν τόσοον (ὑπερβολικὴν)
σοβαρὰν τόλμην.

§ 23 Quid vero?
ut homines Galli
excivitate male pacata

gens quae, una restat,
quae videatur
et posse facere
bellum populo Romano
et non nolle (: et velle)
neglegentem spem imperii

ac rerum maximarum
oblatam sibi ultro
a partibus hominibus
anteponerentque
vestram salutem
suis opibus,
id
non putatis
factum esse divinitus?
praesertim
qui potuerint
superare nos
non pugnando
sed tacendo?
Quam obrem,
Quirites,
quoniam
ad omnia pulvinaria

supplicatio decreta est,
celebratote
illos dies
cum coinquibus
ac liberis vestris.
Nam multi honores
iusti ac debiti
habiti sunt saepe
immortalibus dis,
sed profecto
numquam iniustos.
Erepti enim estis
ex crudelissimo
ac miserissimo interitu,
et erepti (estis)
sine caede,
sine sanguine
sine exercitu,
sine dimicatione:
togati vicistis
me uno togato
duce et imperatore.

*Αλλά τι (δύναμαι νὰ εἶπω);
τὸ ὅτι ἄνθρωποι Γαλάται
ἐκ πολιτείας ὄχι τελείως ὑποτα-
χθείσης,
ἔθνος, τὸ ὅποιο μόνον ὑπολείπεται
νὰ φαίνεται
ὅτι καὶ δύναται νὰ κάμῃ
πόλεμον πρὸς τὸν ρωμαϊκὸν λαὸν
καὶ θέλει,
ἐγκατέλειψαν τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνε-
ξαρτησίας των
καὶ τῶν μεγίστων προνομίων
προσενεχθεῖσαν αὐτοῖς ἔκουσιως
ὑπὸ πατρικίων ἀνθρώπων
καὶ προετίμησαν
τὴν ἰδικήν σας σωτηρίαν
ἀπὸ τὴν ἐπαύξειν τῶν δυνάμεων των
τοῦτο
δὲν νομίζετε
ὅτι ἐγένετο θεόθεν,
ἀφοῦ μάλιστα
αὐτοὶ ἤθελον δυνηθῆ
νὰ καταβάλλουν ἡμᾶς
ὄχι διὰ πολέμου
ἀλλὰ διὰ τῆς σιωπῆς (των);
Λοιπὸν,
Κυρίται,
ἐπειδὴ
εἰς ὅσας τὰς ἱεράς κλίνας τῶν θεῶν
(τοὺς ναοὺς)
εὐχαριστήριος δέησις ἀπεφασίσθη,
πανηγυρίσατε λαμπρῶς
ἐκείνας τὰς ἡμέρας
μετὰ τῶν συζύγων σας
καὶ τῶν τέκνων σας.
Διότι πολλὰ τιμὰ
δίκαια καὶ ὀφειλόμενα
ἀπενεμήθησαν πολλὰκις
εἰς τοὺς ἀθανάτους θεοὺς,
ἀλλ' ἀσφαλῶς
οὐδέποτε δικαιότεραι (τῶν νῦν).
Διότι ἀνηράγητε
ἐκ τοῦ σκληροτάτου
καὶ οἰκτροτάτου ὀλέθρου,
καὶ ἀνηράγητε
ἄνευ σφαγῆς,
ἄνευ αἱματοχυσίας,
ἄνευ στρατοῦ,
ἄνευ μάχης (ἀγῶνος):
τηβεννοφόροι ἐνίκησατε
ὕπ' ἐμὲ μόνον τηβεννοφόρον
ἡγεμόνα καὶ στρατηγόν.

§ 24 Etēnim
 recordamīni, Quirītes,
 omnescivīlesdissensiōnes
 non solum eas,
 quae audistis,
 sed eas,
 quas vosmet ipsi
 meministis
 atque vidistis.
 L(ucius) Sulla
 P(ublium) Sulpiciūm
 opprēssit:
 Gaiūm Mariūm,
 custōdem huius urbis,
 multosque fortes viros,
 partim
 eiēcit ex civitatē,
 partim interēmit.
 Gn(aeus) Octavius,
 consul,
 expūlit armis ex urbe
 collēgam;
 omnis hic locus
 acervis corpōrum
 (plenus fuit)
 et sanguīne civium
 redundavit.
 Superavit postea
 Cinna metū Mario;
 tum vero interfectis
 clarissimis viris
 lumina civitatis
 exstincta sunt.
 Ultus est postea
 crudelitatem
 huius victoriae
 Sulla;
 ne opus est dici quidem,
 quanta deminutione,
 civium
 et quanta calamitate
 rei publicae.
 Dissensit M(arcus)
 a clarissimo
 et fortissimo viro
 Q(uinto) Catūlo;
 interitus ipsius
 non attūlit rei publicae
 tam luctum
 quam (interitus) ceterorum.

§ 25 Atque tamen
 omnes illae dissensiōnes
 erant eius modi

Διότι
 ἀναμνησθήτε, Κυρίται,
 ὅλας τὰς πολιτικὰς ἐριδας,
 οὐχὶ μόνον ἐκείνας,
 τὰς ὁποίας ἠκούσατε,
 ἀλλ' αὐτάς,
 τὰς ὁποίας σεῖς οἱ ἴδιοι
 ἐνθυμείσθε
 καὶ εἶδετε.
 Ὁ Λεύκιος Σύλλας
 τὸν Πόπλιον Σουλπίκιον
 κατέβαλε·
 τὸν Γάϊον Μάριον,
 τὸν φύλακα ταύτης τῆς πόλεως,
 καὶ πολλοὺς γενναίους ἄνδρας
 ἄλλους μὲν
 ἐξεδίωξεν ἐκ τῆς πολιτείας,
 ἄλλους δὲ ἐφόνευσεν.
 Ὁ Γναῖος Ὀκτάβιος,
 ὁ ὕπατος,
 ἐξεδίωξεν διὰ τῶν ὄπλων ἐκ τῆς
 πόλεως
 τὸν συνάρχοντά (του)
 ὄλος οὗτος ὁ τόπος
 μὲ σωροὺς πτωμάτων
 (ἐγένευσεν)
 καὶ μὲ αἷμα πολιτῶν
 ἐπλημμύρισεν
 Ὑπερίσχυσε μετὰ ταῦτα
 ὁ Κίννας μετὰ τοῦ Μαρίου·
 ἀλλὰ τότε, φονευθέντων
 ἐνδοξοτάτων ἀνδρῶν,
 τὰ φῶτα τῆς πολιτείας
 ἐσβέσθησαν.
 Ἐξεδικήθη κατόπι
 τὴν σκληρότητα
 ταύτης τῆς νίκης
 ὁ Σύλλας·
 οὐδὲ εἶναι ἀνάγκη βεβαίως νὰ λεχθῆ
 μὲ πόσον μεγάλην μείωσιν
 τῶν πολιτῶν
 καὶ μὲ πόσον μεγάλην συμφορὰν
 τῆς πολιτείας.
 Διεφώνησεν ὁ Μάρκος Λέπιδος
 πρὸς ἐνδοξότατον
 καὶ γενναϊότατον ἄνδρα
 τὸν Κεῖντον Κάτουλον·
 Ὁ θάνατος οὗτο (τοῦ Λεπίδου)
 δὲν ἔφερεν εἰς τὴν πολιτείαν
 τόσον πένθος,
 ὅσον (ὁ θάνατος) τῶν λοιπῶν.
 Καὶ ὅμως
 ὅλαι ἐκείναι αἱ διγνώσεις
 ἦσαν τοιοῦτου εἴδους.

quae non pertinērent
ad delendam rem pulicam
sed ad commutandam.

Illi non voltuērent
nullam esse rempublicam,
sed
in ea quae esset

se esse principes
neque conflagrare
hanc urbem,
sed florere se
in hac urbe.
Atque tamen
omnes iliae dissensionēs,
quarum nulla exitium
rei publicae quaesivit,
fuērunt eius modi
ut non reconciliatione
concordiae
sed internecione civium
diudicatae sint.
In hoc autem bello
uno maximo
crudelissimoque
post memoriam hominum
quale bellum umquam
nulla barbaria
gessit cum sua gente,
in quo bello
haec lex fuit constituta
a Lentulo, Catilina,
Cethego, ut omnes,
qui possent esse salvi,
salva urbe,
ducerentur
in numero hostium,
ita me gessi,
Quirites,
ut conservarem in
omnes salvi,
et cum hostes vestri
putassent
superfuturum (esse)
tantum civium
quantum restitisset
infinite caedi
tantum autem urbis
(superfuturum esse)
quantum flamma
non potuisset obire,
servavi et urbem
et cives integros
incolumesque.

ὥστε δὲν ἀπέβλεπον
εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς πολιτείας
ἀλλ' εἰς τὴν ἀλλαγὴν (τοῦ πολι-
τεύματος)
ἐκεῖνοι δὲν ἠθέλησαν
νὰ μὴ ὑπάρχῃ πολιτεία,
ἀλλὰ (ἠθέλησαν),
ἐν τοιαύτῃ (τῇ πολιτεῖα) ἢ ὁποία
ὑπῆρχε,
νὰ εἶναι οἱ πρῶτοι,
οὔτε (ἠθέλησαν) νὰ πυρποληθῇ
αὕτη ἢ πόλις,
ἀλλὰ νὰ ἰσχύουν αὐτοὶ
ἐν ταύτῃ τῇ πολιτεῖα.
Καὶ ὁμῶς
ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ ἔριδες,
ἐκ τῶν ὁποίων οὐδεμία τὸν ὄλεθρον
τῆς πολιτείας ἐπέζητησε,
ὑπῆρξαν τοιοῦτου εἴδους
ὥστε οὐχὶ δι' ἀποκαταστάσεως
τῆς ὁμοιοῦσας,
ἀλλὰ διὰ τῆς σφαγῆς τῶν πολιτῶν
ἐτερματίσθησαν.
Εἰς τοῦτον δὲ τὸν πόλεμον
τὸν μόνον μέγιστον
καὶ σκληρότατον,
ἐφόσον ἀνθυποῦνται οἱ ἄνθρωποι,
ὁποῖον πόλεμον ποτὲ
οὐδεμία βαρβαρική χώρα
διεξήγαγε ἐναντίον τοῦ ἔθνους τῆς
εἰς τὸν ὁποῖον πόλεμον
οὗτος ὁ νόμος ἐθεσπίσθη
ὑπὸ τοῦ Λέντου, τοῦ Κατιλίνα,
τοῦ Κεθῆγου, ἵνα δηλ. ὅλοι,
ὅσοι ἠδύνατο νὰ εἶναι σφῶι
σφῶας (σῴσεως) τῆς πολιτείας,,
καταληγισθοῦν
εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐχθρῶν,
οὕτως ἐνήργησα ἐγὼ,
Κυρίτοι,
ὥστε νὰ διατηρηθῆτε
ὅλοι σφῶι
καί, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ σας
ἐνόμισαν
ὅτι θὰ περισωθοῦν (θὰ ἐπιζήσουν)
τόσοι (μόνον) πολῖται
ὅσοι ἠθέλον ὑπολειφθῆ
ἐκ τῆς ἀπεριορίστου σφαγῆς,
τόσον δὲ μέρος τῆς πόλεως
(ὅτι θὰ ἐπέζη τῆς καταστροφῆς)
εἰς ἕσον μέρος ἢ φλόξ
δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ φθάσῃ,
διεφύλαξα καὶ τὴν πόλιν
καὶ τοὺς πολῖτας ἀκεραίους
καὶ σφῶς.

§ 26 Pro quibus rebus,
tantis, Quirites
ego a vobis
nullum praemium virtūtis
nullum insigne honoris,
nullum monumentum laudis
Postulo praeterquam
sempiternam memoriam
huius diei.
In vestris animis
ego volo condi
et collocari
omnes meos triumphos,
omnia ornamenta honoris,
monumenta gloriae,
insignia laudis.
Nihil mutum
potest delectare me,
nihil denique eius modi,
quod etiam minus digni
possint adsequi.
Vestra memoria,
Quirites,
nostrae res
aentur,
sermonibus crescent,
monumentis litteratum
inveterascent
et corroborabuntur;
—que intelligo
eamdem diem,
quam spero
fore aeternam,
propagatam esse
et ad salutem urbis
et ad memoriam
mei consulatus,
—que existitisse
uno (eodemque) tempore
in hac republica
duos cives,
quorum alter
terminaret fines
vestri imperii
non (regionibus) terrae,
sed regionibus caeli,
alter servaret
domicilium sedesque
eiusdemque imperii.

§ 27 Sed quoniam
fortuna atque condicio
earum rerum,
quas ego gessi,
non est eadem,
quae (est) illorum,
qui gesserunt

Ἐντὶ τούτων δὲ τῶν ὑπηρεσιῶν (μου)
τῶν τόσων μεγάλων, Κυρίται,
ἐγὼ ὅπῃ οἶμαι
οὐδὲν βραβεῖον ἀρετῆς
οὐδὲν παράσημον τιμῆς,
οὐδὲν μνημεῖον ἐπαίναυ,
ἀπαιτῶ, εἰ μὴ μόνον
τὴν αἰώνιαν ἀνάμνησιν
αὐτῆς τῆς ἡμέρας,
εἰς τὰς ψυχὰς σας
ἐγὼ θέλω νὰ κρυφθοῦν
καὶ νὰ τοποθετηθοῦν
ὄλοι οἱ θρίαμβοί μου,
ὄλα τὰ κοσμήματα τῆς τιμῆς,
τὰ μνημεῖα τῆς δόξης,
τὰ σημεῖα τοῦ ἐπαίνου.
Οὐδὲν τὸ ἄφωνον
δύναται νὰ μὲ τέρψη,
οὐδὲν τὸ σιωπῶν,
οὐδὲν τέλος αὐτοῦ τοῦ εἶδους
τὸ ὁποῖον καὶ ὀλιγώτερον (ἐμοῦ) ἄξιοι
δύναται νὰ ἐπιτύχουν.
Διὰ τῆς μνήμης σας,
Κυρίται,
αἱ πράξεις μου
θὰ τραφοῦν (θὰ διαιωρισθοῦν),
διὰ τῶν ὀμιλιῶν θὰ μεγαλυνοῦν,
διὰ τῶν μνημείων τῶν γραμμάτων
θὰ διαιωρισθοῦν
καὶ θὰ ἰχυροποιηθοῦν
καὶ ἐννοῶ
ὅτι τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα,
τὸ ὁποῖον ἐλπίζω
ὅτι θὰ εἶναι αἰώνιον,
παρετάθη
καὶ πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως
καὶ εἰς μνήμην
τῆς ὑπατείας μου,
καὶ τοῦ ὅτι ὑπῆρξαν
εἰς ἓνα (καὶ τὸν αὐτὸν) χρόνον
ἐν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ
δύο πολῖται,
ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς
καθῶριζε τὸ ὄρια
τοῦ ὑμετέρου κράτους
ὄχι (διὰ τῶν ὀρίων) τῆς γῆς.
ἀλλὰ διὰ τῶν ὀρίων τοῦ οὐρανοῦ,
ὁ δὲ ἄλλως διεσωζε
τὴν πρῶσεύουσαν καὶ τὴν ἔδραν
τοῦ ἰδίου κράτους.
Ἄλλ' ἐπειδὴ
ἡ τύχη καὶ ἡ μοῖρα
τούτων τῶν πράξεων,
τὰς ὁποίας ἐγὼ ἔπραξα,
δὲν εἶναι ἡ ἴδια,
ὁποία (εἶναι) ἐκείνων,
οἱ ὁποῖοι διεξήγαγον

externa bella,
quod vivendum est mihi
cum iis,
quos vici ac subēgi,
illi reliquērunt hostes
aut interfectos
aut oppressos,
vestrum (officium) est,
Quirites,
si ceteris sua facta
recte prosunt,
providēre,
ne quando
mea (facta)
mihi obsint.
Ego enim providi,
ne possent
nocere vobis
sceleratae
ac nefariae mentes
audacissimorum hominum;
vestrum (autem officium) est
providēre,
ne (eae) noceant mihi.
Quamquam,
Quirites,
mihi quidem ipsi
nihil potest iam
nocere abistis.
Est enim in bonis

magnum praesidium,
quod mihi comparatum est
in perpetuum,
magna (est) in republica
dignitas,
quae tacita
defendent me semper,
magna (est) vis,
conscientiae,
quam qui
negligent,
ipsi indicabunt se,
cum volent violare me.
§ 28 Est etiam in nobis,
Quirites,
is animus,
ut non modo
nullius audaciae
cedamus,
sed etiam semper
laccessamus ultro
omnes improbos.
Quodsi omnis impetus
domesticorum hostium
convertērit se
in me unum,
depulsus a vobis.
Quirites,
erit vivendum vobis,

έξωτερικέσ πολέμουσ,
διότι ενώ μέν πρέπει νά ζώ
μέ αὐτούσ,
τούσ όπούσ ενίκησα καί ύπέταξα,
έκεινοι έγαστέλειψαν τούσ έχθρούσ
ή φονεύσ ύνοσ (νείρούσ)
ή καταβεβλημένουσ.
Ιδικοίόσ (καθίκον) είναι
Κυρίτσι,
έσν τούσ άλλουσ σί πράξεισ των
έπαθίωσ όφελουό,
νά προνοήσете,
ύνα μή ποτε
σί πράξεισ μου
μέ βλάψουό.
Διότι έγώ προέβλεψα,
νά μη δυνηθούό
νά σάσ βλάψουό
τά έγκλησιαικά
καί όνόσια σχέδια
θρησσιάτων άνθρώπων.
ύμέτερον (όσ καθίκον) είναι
νά προνοήσете,
ύνα μή (αὐτά) μέ βλάψουό.
Καί όμοσ,
Κυρίτσι,
έγώ βεβαίωσ ό ύδιοσ
δέν είναι δυνατόό πλέον
νά πάθω καίαν βλάβηό από αὐτούσ.
Διότι μεταξύ τών χρηστώό (πολι-
τώό) ύπάρχει
μεγαλή προσασία (ύποστήριξισ),
ή όποια είναι έξησφαλισμένη εις έμέ
διά παντόσ,
μεγάλο (είναι) έν τή πολιτεία
άξίωσ.
τό όπούό σιωπηλόό
θά μέ προστατεύη πάντοτε,
μεγάλη (είναι) ή δύναμισ
της συνειδύναμισ
καί όσοι αὐτόν
παρτελούό (περιφροσούό)
αὐτοί θα κατατηνύσουό έαυτούσ,
έτα θελήσουό να μέ βλάψουό.
'Υπάρχει άκοση έν ήρτι,
Κυρίτσι,
τούσούτιον ψυχικόό θάρροσ,
ώστε όχι μόνο
εί, σύδενουό τήν θρησσύτητα
να ύποχωρώ έν,
άλλά προσεί πάντοτε
να προκαλώμεν άύθουρητόσ
όλουσ τούσ φαύλουσ.
'Αλλ' εάν όλη ή έπιθεσιόότησ
των έσωτερικώό έχθρώό
στραφή
έναντιόό έμοϋ μόνοϋ,
άποτραπειόσ άφ' ύμώό,
κυρίτσι,
σείσ θα πρέπη να προσέξειτε

qua condicione velitis
esse posthae eos,
qui obtulerintse
provestra salute
invidiae (civium)
omnibusque periculis;
mihi quidem ipsi
quid est,
quod iam possit acquiri

ad fructum vitae,
cum praesertim
neque in vestro honore
neque in gloria virtutis
videam quidquam altius,
quo mihi libeat
ascendere?
§ 29 Illud profecto perficiam,
Quirites,
ut ea,
quae gessi in consulatu,
privatus tuear

atque ornem
ut, siqua invidia
suscepta est
in conservanda re publica,

lae. lat. invidios,
mihi valeat ad gloriam.
Denique
ita tractabo me
in re publica,
ut meminērim semper,
quae gesserim
curenique,
ut ea videantur
gesta esse virtute,

non casu.
Vos, Quirites,
quoniam iam est nox,
venerāti Jovem,
illum custodem
huius urbis ac vestrum,
hi-cedite in vestra tecta
et ea
quamquam periculum
depulsum est iam,
tamen defendite
custodiis vigiliis
aeque ac priore nocte.

Ne faciendum sit id vobis

diutius
atque ut possitis
esse in perpetua pace,
providēbo.

ὅπο ποίαν κατάστασιν θέλετε
νά εἶναι εἰς τὸ ἔξης ἐκεῖνοι,
οἱ ὅποιοι ἐξετέθησαν
ὕπερ τῆς σωτηρίας σας
εἰς τῶν φθόνων (τῶν πολιτῶν)
καὶ εἰς παντοίους κινδύνους·
ὅσον ἀφορᾷ βεβαίως ἐμὲ τὸν ἴδιον
τί ὑπάρχει
τὸ ὅποιον ἀκόμη νά δύναται νά
ἀποκτηθῆ
πρὸς ὄφελος τῆς ζωῆς (μου)
ἀφοῦ μάλιστα
οὔτε ἐν τῇ ὑμετέρᾳ τιμῇ
οὔτε ἐν τῇ δόξῃ τῆς ἱκανότητος
βλέπω τι τὸ ὑψηλότερον,
ὅπου νά μοῦ ἀρέσῃ
νά ἀναβῶ:
Ἐκεῖνο βεβαίως θά ἐπιδιώξω,
Κυρίται,
ἵνα αὐτά,
τὰ ὅποια ἐπετέλεσα ἐν τῇ ὑπατείᾳ
(μου),
ὡς ἰδιώτης διατηρήσω
καὶ λαμπρῶν
ᾧστε, ἐάν φθόνος τις
ἐγεννήθη ἐναντίον μου
ἐν τῇ προσπαθείᾳ μου νά διασώσῃ
τὴν πολιτείαν,
νά βλάψῃ μὲν τοὺς φθονεροῦς,
εἰς ἐμὲ δὲ νά συντελέσῃ εἰς δόξαν
Τέλος
οὔτω θά πολιτευθῶ
ἐν τῇ πολιτείᾳ,
ᾧστε νά ἐνθουσιάζομαι πάντοτε,
ὅσο ἐπετέλεσαν
καὶ νά φροντίζω,
ᾧστε αὐτὰ νά φαίνωνται
ὅτι ἐπράχθησαν διὰ τῆς ἱκανότητέ
μου,
(καὶ) οὐχὶ ἐκ τύχης·
(Ἐπίλογος) Σεῖς, Κυρίται,
ἐπειδὴ πλέον εἶναι νύκτα,
προσκυνήσαντες τὸν Δία,
τὸν φύλακα ἐκεῖνον
ταύτης τῆς πόλεως καὶ ὑμῶν,
ἀποχωρήσατε εἰς τὰς οἰκίας σας
καὶ ταύτας
ἂν καὶ ὁ κίνδυνος
ἀπετράπη πλέον
ὁμῶς ὑπερασπίσετε
διὰ φρουρῶν καὶ νυκτοφυλάκων
ὁμοίως ὅπως καὶ κατὰ τὴν προηγου
μένην νύκτα.
Διὰ νά μὴ εἶναι ἀνάγκη νά κάμνε
τε σεῖς τοῦτο
ἐπὶ μακρότερον (χρόνον)
καὶ διὰ νά δύνασθε
νά εἴσθε ἐν διαρκεῖ εἰρήνῃ,
θά φροντίσω,

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ - OFFSET
ΝΙΚΟΛΑΟΥ & ΙΟΦΟΚΛΗ Ι. ΡΩΣΗ - ΕΥΘΥΜΙΟΥ Δ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
 Κατάστημα: 'Οδός Φιλοθέης και Ν. Νικοδήμου Τηλ. 36.584
 Τυπογραφείον: 'Οδός Εὐαγγελιστρίας 96 - Καλλιθέα - Τηλ. 96.522

ΝΕΩΤΑΤΑΙ ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ι. Θ. ΡΩΣΣΗ Γυμνασιάρχου

1)	»	»	Σχολική Μετάφρ.: 'Αναγνωστικὸν τῆς 'Αρχαίας 'Ελληνικῆς Γλώσσης (ΖΟΥΚΗ - ΟΕΣΒ)	»	»	»	Διὰ τὴν Γ' Ὀκτατάξιον
2)	»	»	Ξενοφώντος Κύρου 'Ανάβασις	»	»	Δ'	»
3)	»	»	Ξενοφώντος 'Ελληνικά III-IV	»	»	Δ'	»
4)	»	»	'Αρριανοῦ 'Αλεξ. 'Ανάβασις	»	»	Ε'	»
5)	»	»	Λατινικοῦ 'Αναγνωσματαρίου	»	»	Ε'	»
6)	»	»	Λυσίου Λόγοι (ὑπὲρ 'Αδυνάτου)	»	»	Ε'	»
7)	»	»	'Ισοκράτους πρὸς Δημόνικον	»	»	Ε'	»
8)	»	»	Δημοσθένους α' Ὀλυμπιακός	»	»	Σ'	»
9)	»	»	Δημοσθένους α' Φιλιππικός	»	»	Σ'	»
10)	»	»	Θουκυρίδου Ευγενειῆς	»	»	Σ'	»
11)	»	»	Κορυηλίου Νέπωτος Βίοι	»	»	Σ'	»
12)	»	»	'Ομήρου 'Οδύσσεια Α'	»	»	Σ'	»
13)	»	»	'Ομήρου 'Ιλιάς Α'	»	»	Σ'	»
14)	»	»	De bello civili	»	»	Σ'	»
15)	»	»	Πλάτων Κρίτων	»	»	Σ'	»
16)	»	»	Δημηγορίας Θουκυδ. (Πλαταιέων-Θηβαίων)	»	»	Σ'	»
17)	»	»	Γ' Κατὰ Κατιλίνας Λόγος	»	»	Σ'	»
18)	»	»	Εὐριπίδου 'Ιφιγένεια ἐν Ταύροις	»	»	Σ'	»
19)	»	»	'Οβιδίου Μεταμορφώσεων	»	»	Σ'	»
20)	»	»	'Αντιγόνης Σοφοκλέους	»	»	Η'	»
21)	»	»	De officiis Κικέρωνος	»	»	Η'	»
22)	»	»	'Επιτάφιος Περικλέους	»	»	Η'	»

Ι. Θ. ΡΩΣΣΗ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ Δ. Φ.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ Φιλολογίας

- ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ: Διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γ' καὶ Δ' τάξεων Ὀκτατάξιων.
 - ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ: Διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ε' καὶ Σ' τάξεων Ὀκτατάξιων.
 - ΓΝΩΜΙΚΑ — ΡΗΤΑ — ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ — 100 Ὑποδείγματα διὰ τοὺς μαθητὰς Γυμνασίων, Ἐμπορικῶν καὶ Ἄνωτ. Σχο
- Τὰ ὑποδείγματα ἐκθέσεων περιέχουν: Θεωρίαν ἐπὶ τῶν Ἐκθέσεων— Ὑποδείγματα — Σχεδιαγράμματα— Ὁρθογραφικὰ κανόνας— Θέματα.

ΧΑΡ. ΝΙΝΤΑ Γυμνασιάρχου — ΑΛ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Καθηγητοῦ
 Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ Καθηγητοῦ—ΕΙΡ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ Καθηγητρίδος
 Κ. ΚΑΜΑΡΙΝΟΥ Καθηγητοῦ—ΚΑΛΛ. ΣΦΑΕΛΛΟΥ Δημοσιογράφου

≡ 333 ≡

ΝΕΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Μετὰ 1200 θεμάτων

Πρότυπος ἔκδοσις συνδυασμοῦ Σχεδιαγραμμάτων καὶ Ἐκθέσεων
 διὰ τοὺς τελειοφοίτους μαθητὰς τῶν Γυμνασίων
 καὶ τοὺς ὑποψηφίους Σπουδαστὰς Ἀνωτάτων Σχολῶν Πανεπιστημίου.

Σταματίου Παπασταματίου, Καθηγητοῦ Φιλολογίας
 ὉΡΘΟΓΡΑΦΗΘΗΚΕ ΑΠὸ Τὸ ΝΕΩΤΑΤΟῦ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚῆΣ ΠΟΛΙΤΙΚῆΣ ΟΤΙΚΗΣ